GEORGE ŞOVU

JARUL DIN PALMĂ

Ediţia a doua revăzută

EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREŞTI, 1986

Coperta de ION PANAITESCU

Partea I
FLĂCĂRI MOCNIND...

CU CARUL DE FÎN PESTE MUNŢI

Sînt peste treizeci de ani de-atunci! Era în timpul războiului. Aveam doisprezece ani şi eram cel mai mare dintre cei trei băieţi ai unei familii de ţărani dintr-un sat muscelean. Pe lîngă noi, băieţii, părinţii mei mai aveau patru fete. Eram deci şapte copii!

Mama era bolnavă de mult timp, iar tata se afla, de aproape trei ani, pe front.

Singura noastră avere şi sursă de a ne cîştiga existenţa erau doi cai şi o căruţă, cu care, în lipsa tatei, muncea o soră de-a mea, pe-atunci de şaisprezece ani.

Deşi avea numai patru ani mai mult decît mine, a fost una dintre fiinţele care m-au influenţat cel mai puternic în viaţă. A fost una dintre luminile zilelor mele de-atunci... şi de mai tîrziu. A fost, pentru că, numai peste şase ani, s-a stins, pe neaşteptate!

Eu mi-o amintesc mai ales cum era la şaisprezece ani: înăltuţă, subţire şi mlădioasă ca o liană, cu un păr blond, strîns într-o coadă mare, pe care-o purta peste umăr, pe piept, cu ochii de cer limpede (nu ştiu de unde apăruse ea cu ochi albaştri, fiindcă nimeni în familia noastră n-avuseră asemenea ochi), cu o faţă albă, fină şi frumoasă. Parcă ar fi coborît dintr-un tablou şi, privind-o călcînd desculţă prin ogradă, te apuca mirarea şi te temeai să nu-şi frîngă picioarele lungi, cu glezne subţiri, să nu-şi strice mîinile mici, delicate, cu degete fine.

În ciuda acestei înfăţişări, dublate de un suflet dăruit cu podoabele sensibilităţii şi ale alesei omenii, Gabriela (aşa se numea) era un flăcău în toată regula, dacă o apreciai după ceea ce era în stare să muncească, după ceea ce efectiv muncea.

Pot să spun, fără nici un fel de exagerare, că, timp de patru ani, ea ne-a crescut. Fără ea, n-ar fi avut cine să lucreze cu căruţa şi caii şi, fără această sursă, viaţa noastră s-ar fi aflat la grea cumpănă.

Cu vreo zece zile înainte de sfîrşitul unui an, ni se terminase fînul, nu mai aveam deci cu ce să hrănim caii (fusese un an secetos şi chiar atunci, în decembrie, nu exista pic de zăpadă). În întreg ţinutul nostru n-am găsit la nimeni un braţ de fîn în plus. N-aveam de unde să cumpărăm. Ne-am pregătit atunci de drum lung, peste munţi, pînă în Ardeal. Numai disperarea a determinat-o pe mama să ne lase să plecăm, pe mine şi pe Gabriela. A mai căpătat puţină inimă cînd a văzut că s-a hotărît să ne întovărăşească, pentru aceeaşi nevoie, un vecin de-al nostru, nenea Ionel.

De la Cîmpulung înainte, drumul ne era necunoscut. Am făcut zile şi nopţi peste munţi, pînă în inima Transilvaniei. Aici, după îndelungi căutări (nu găseam fîn bun, ori era prea scump pentru punga noastră subţire), am reuşit să încărcăm căruţa, plătind ultimii bani pe care-i aveam. Mi-amintesc că, la plecare, femeii de la care am luat fînul — o văduvă, cu patru copii — i s-a făcut milă de noi şi ne-a dat s-avem pentru drum o pîine mare şi-o bucată de brînză. Am plecat cu lacrimi în ochi, sărutînd mîna cea bună şi darnică şi luînd, în plus, merinde pentru suflet, un zîmbet cald şi-o încurajare: „S-ajungeţi cu bine, copii! Să vă dea Dumnezeu sănătate vouă şi mamei voastre, şi fraţilor voştri! Şi să-l vedeţi pe tatăl vostru cît mai curînd acasă!”.

Lelea Ioana, care voia să mai spună ceva, şi-a înghiţit vorbele, pentru că a podidit-o plînsul. (Soţul ei murise pe front.) Ne-am apropiat de cai şi, amîndoi, pe jos, pe lîngă ei, am pornit-o domol. Am plecat singuri şi îngrijoraţi, fiindcă pe nenea Ionel, vecinul nostru, îl pierduserăm între timp. El se dusese într-altă comună (aici nu se învoise din preţ) şi, cu toată aşteptarea noastră, nu sosise.

Mai erau cinci zile pînă la Anul Nou. După socoteala noastră, puteam să ajungem acasă, dacă

totul ar fi decurs bine, înainte de momentele *„cumpenei dintre ani”*.

Dar n-am avut parte de această bucurie! La numai o zi de mers, după ce-am plecat din satul în care cumpărasem fînul, ni s-a stricat o roată la căruţă. Gabriela, care a intuit, prima, nenorocirea, s-a făcut albă la faţă (şi aşa era aproape îngheţată); apoi am văzut cum au început să-i tremure buzele şi să-i curgă din ochi lacrimi fierbinţi.

Mi-am amintit atunci de tot ceea ce mă învăţase ea în cei cîţiva ani în care tata lipsea de-acasă: să nu mă dau bătut în nici o împrejurare, să nu-mi pierd cumpătul, să nu mă vaiet, chiar dacă mă doare ceva, să fiu curajos, să nu mă tem noaptea de nimeni. „Să nu-mi fie urît”, cum ziceam eu. Ea chiar rîdea de mine, spunîndu-mi: „Cine e mai urît ca tine, noaptea?!”. Şi de multe altele mi-am amintit, fulgerător, atunci cînd am dat s-o încurajez pe Gabriela, spunîndu-i să nu-i fie teamă „că este cu mine!”

Săraca Gabriela! A zîmbit amar, apoi mi-a luat capul între palmele ei mici şi îngheţate şi m-a sărutat pe ochi. Rezultatul a fost că am început eu să bocesc. S-a întors cu spatele spre mine şi m-a lăsat să mă liniştesc, timp în care ea însăşi şi-a adunat toate puterile delicatei ei făpturi ca să se liniştească şi să chibzuiască ce-i de făcut.

Trei zile ne-am chinuit să reparăm roata. Pînă am găsit un meşter într-o comună vecină, pînă l-am convins să ne ajute fără bani, pînă a efectuat reparaţia, fără să descărcăm fînul, pînă...

A fost, totuşi, o mare minune, socoteam noi, că cineva s-a îndurat să ne ajute fără să primească vreo altă plată în afara unor vorbe de mulţumire, cu care nu mai conteneam, şi a lacrimilor de bucurie, pe care le vărsam din belşug.

Nici astăzi nu socotesc această faptă altfel! L-am căutat mai tîrziu pe omul acela, pe moş Ion Pînzaru,

după război, cînd, student fiind, am participat la o excursie de documentare prin Transilvania. I-am mai găsit doar numele scris pe-o cruce, în cimitirul satului. Am plecat un genunchi şi-am stropit c-o lacrimă un buchet de flori de cîmp, pe care l-am aşezat pe mormînt. Atunci, nu se mai afla, de ani, printre cei vii, nici sora mea, Gabriela!...

...Am reluat drumul şi, încet-încet, am lăsat în urmă satele şi ne-am apropiat din nou de munţi, pe care trebuia să-i trecem a doua oară, de data aceasta mult mai greu, căruţa fiind încărcată cu fîn. Am lăsat în urmă şi zilele!

Era 31 decembrie, după-amiaza, cînd am început să coborîm munţii! Încercare temerară. Oricînd căruţa putea să se răstoarne, în orice clipă puteam să ne trezim (mai de grabă să adormim pe veci) într-o prăpastie, cu cai cu tot! Şi totuşi trebuia să ajungem acasă; altă cale nu exista.

Gabriela purta caii de dîrlog, vorbind cu ei tot timpul, domolindu-le orice încercare de a grăbi pasul, atunci cînd căruţa îi forţa din spate. Caii se supuneau cu blîndeţe şi ţineau cu străşnicie oiştea căruţei, proptindu-se în hamuri, mai să le rupă. Dar oricît ar fi ţinut căruţa bieţii cai, nu se putea coborî fără să-i ajutăm printr-un sistem de frînare. Era un sistem primitiv, la care ne gîndisem de-acasă; primitiv şi greoi, dar nu aveam altul. În faţa roţilor din spate, era suspendat, cu nişte lanţuri, un buştean, care se strîngea cînd apăsai pe o pîrghie, formată dintr-o prăjină şi un lanţ. Cineva trebuia să apese permanet pe această pîrghie. Acel cineva n-avea cine să fie în afară de mine. Cu mîinile nu puteam apăsa pîrghia. N-aveam destulă forţă. De aceea, a trebuit să mă caţăr cu picioarele pe ea, ţinîndu-mă, în acelaşi timp, de alt lanţ care strîngea un lemn lung, anume aşezat, de-a lungul căruţei, peste fîn, deasupra, ca să nu se răstoarne sau să se risipească în timpul mersului.

Astfel, apăsînd cu toată greutatea corpului şi printr-un anume balans pe care-l făceam aproape la fiecare metru parcurs, reuşeam să îngreuiez parţial mersul căruţei, să uşurez, de fapt, coborîşul.

N-am făcut niciodată în viaţa mea un drum mai lung şi mai istovitor ca acela. Mîinile îmi îngheţaseră pe lanţ, gata oricînd să se desprindă, iar picioarele îmi tremurau de oboseală. Pe Gabriela n-o vedeam. O auzeam vorbind mereu cu caii. Vocea îi era din ce în ce mai slabă. Răguşise de tot!

De la o vreme s-a înnoptat. Mi se părea că am intrat în iad! Lumina felinarului, pe care Gabriela îl purta în faţa cailor, pîlpîia speriată la fiecare serpentină, în apropierea prăpăstiilor. Mă cuprinsese o teamă cumplită. Tremuram din toată fiinţa. Plîngeam. Cred că şi Gabriela plîngea.

Mă aşteptam în fiecare moment să sticlească, din întunericul care ne înconjura, ochii vreunui lup, ori să apară cine ştie ce răufăcător...

Auzeam sforăitul cailor. Mi se părea că presimt lupii pe-aproape. Bocănitul copitelor pe pietre şi scîrţîitul căruţei răsunau puternic în noapte. În afară de noi, în faţă sau în spate, nimeni! Începuse să bată un vînt ascuţit. Mă pătrundea pînă în oase. Gabriela se încălzea mergînd. Picioarele ei mici se loveau de pietre.

Cînd am coborît ultima pantă şi-am văzut lucind luminile caselor de la Podul-Dîmbovicioarei, ni s-a părut că visăm! Nu credeam să mai ajungem!

Gabriela a oprit caii la margine de drum, lîngă zidul unei case. A smuls nişte fîn şi l-a pus în faţa cailor. Apoi, văzînd că nu apar, s-a repezit îngrijorată în spatele căruţei. Aşezat pe pîrghia cu care frînasem roţile, plîngeam încet, liniştitor.

Gabriela s-a apropiat, mi-a şters lacrimile cu mîneca hainei şi m-a rugat să mă urc în căruţă şi să încerc să-mi fac un culcuş în fîn ca să mă încălzesc

puţin. Nu m-am urcat. Am preferat să-mi frece ea mîinile ca să mi le dezmorţească. Nu mîncasem nimic, de dimineaţă. De altfel, nici n-aveam ce să mai mîncăm. Pîinea şi brînza de la lelea Ioana se terminaseră. De-acasă nu mai aveam decît nişte mere. Mere pe stomacul gol! Mere... Şi-atît! În noaptea de Anul Nou!

— Aoleu, zise Gabriela! Am uitat că asta e noaptea de Anul Nou!

— Cît o fi ceasul? întrebai. O fi sosit?

— Sine să sosească?

— Anul Nou!

— Nu ştiu! O fi sosit! Probabil că e trecut de douăsprezece!

— La mulţi ani, Gabriela!

— La mulţi ani, George!

Ne îmbrăţişarăm.

— Oare ce-or fi făcînd ai noştri? Mama cred că a înnebunit de frică şi de durere! Dar tata, pe unde-o fi el acum?

— Mîine sosim, zisei. Mîine se vor bucura că sosim sănătoşi şi aducem şi fîn.

— Mîine!

În clipa aceea, uşa casei lîngă care ne opriserăm s-a deschis şi pe prispă a apărut o femeie tînără, cam de 35 de ani, gătită de sărbătoare.

Cînd a dat cu ochii de căruţă şi de mogîldeţele de la poartă, a lăsat pe-o masă ceea ce avea în mînă şi s-a apropiat. Cu glasuri aproape pierite, dădurăm „Bună seara!”. Femeia răspunse mirată:

— Bună-seara! Dar cine sînteţi dv.? De unde veniţi? Sper că nu sînteţi singuri!

— Ba singuri sîntem, a răspuns Gabriela.

— Singuri? exclamă şi mai mirată femeia.

După cîteva minute, caii se aflau la adăpost, cu două braţe de lucernă în faţă, coborîtă din podul gospodinei iar noi ne încălzeam lîngă sobă şi priveam

la cei doi copilaşi, un băieţel şi o fetiţă, care se jucau încă în jurul pomului de iarnă. Alături, o masă întinsă cu destule bunătăţi. La masă, se afla un bătrîn, bunicul copiilor. Soţul femeii, ca şi tata, era pe front.

— La mulţi ani, copii! ne ură bătrînul!

— La mulţi ani, bunicule! La mulţi ani, lele! Şi vă mulţumim mult! Fără dumneavoastră nu ştiu ce ne-am fi făcut. Era păcat să îngheţăm afară, după ce-am izbutit să coborîm munţii.

Gabriela se dezmorţise şi avea chef de vorbă. Mai prinsesem şi eu ceva inimă, dar mi-era atît de foame că înfulecam pe tăcute şi fără jenă, din cîte erau pe masă. Iar femeia mă îndemna de zor:

— Mănîncă, mănîncă, băieţaş!

Am mîncat şi, tot la îndemnul acestei nevisate gazde, răsărită în calea noastră ca zînele din poveşti, m-am strecurat în patul cald şi bun şi-am adormit imediat. A mîncat şi Gabriela şi s-a culcat apoi lîngă mine. Păcat de mîncare însă şi de pat! Tot somnul m-am zbuciumat cu pîrghia şi cu frîna de la căruţă!

A doua zi, spre seară, am ajuns, în sfîrşit, acasă. Ai noştri pierduseră nădejdea să ne mai vadă întregi...

...Pe Gabriela am pierdut-o după şase ani! Se căsătorise şi avea două fetiţe: una de un an şi jumătate, alta de cîteva luni. A răcit rău, a făcut meningită şi... n-a mai scăpat! Pe fetiţe le-a crescut mama...

...De-atunci, în toate *nopţile*, în care anii îşi dau mîna, mi-apar în minte imaginile drumului meu peste munţi, făcut alături de acea minunată făptură, cu destin atît de aspru, încheiat revoltător de prematur.

CETATEA EMOŢIILOR

Am bătut la porţile acestei *cetăţi*, pe care, la sărbătorirea unui secol din viaţa ei, aveam s-o numesc „Cetatea emoţiilor”, într-o zi de la începutul verii anului 1944.

Gătit cu hainele mele cele mai bune — o cămaşă cu rîuri pe poale şi pe la mîneci, nişte pantaloni de postav alb, o vestă neagră, făcută dintr-alta, mai veche, pe care-o purtase tata, şi cu nişte opinci în picioare, mama mă trimisese să mă înscriu spre a da examen de admitere la Şcoala Normală din Cîmpulungul Muscelului, oraş aflat la 30 de km de comuna noastră.

Am plecat împreună cu alţi doi copii din sat, daţi cu toţii, în grija unui băiat mai mare, deja elev al acestei şcoli.

Războiul nu se terminase şi tata era încă în concentrare. Călătoria la Cîmpulung a fost sub semnul războiului. Nemţii şi-au repezit, din nou, avioanele pe deasupra oraşului, au mai aruncat cîteva bombe, iar noi, obişnuiţi cu zăvoiul din faţa caselor, de unde, cu cîteva ore înainte plecaserăm, ne-am ascuns precum puii de potîrniche sub poalele unei păduri de brazi, spre a ne salva bietele noastre fiinţe speriate.

Atunci m-am rătăcit de tovarăşii mei... şi-am pornit-o aiurea prin oraş, întrebînd unde se află Şcoala Normală către care mă împingea inima zvîcnind a teamă şi nerăbdare.

După îndemnurile şi semnele oamenilor, am trecut podul peste Rîul Tîrgului, apa în care mă scăldasem de atîtea ori, fiindcă traversa, în drumul ei spre nuntirea cu Rîul Doamnei şi, mai tîrziu, cu Argeşul, şi fermecatul zăvoi al copilăriei mele, de pînă atunci.

Şi iată *cetatea*: lîngă tîmpla dealului, despre care aveam să aflu că se numeşte Flămînda, — clădiri multe, sobre, din cărămidă roşie, punctată ici-colo cu ornamente; iată ceasul cel mare din inima clădirii; iată brazii, poate seculari, care-o-nconjoară!..., iată... dar eu, parcă nu mai văd nimic, pentru că simt ceva cald în inimă, mult prea cald; picioarele se încăpăţînează să devină dintr-o dată blegi, iar genunchii, atinşi parcă de-o seceră nevăzută, privesc, nu ştiu de ce, înduioşaţi spre asfaltul trotuarului stînd gata să-l îmbrăţişeze cînd unul, cînd celălalt.

...Peste cîteva săptămîni, într-un impresionant pătrat de clădiri, rezemam un colţ de zid şi-mi venea să-mi plîng de milă, pentru că tata, venit, de curînd, într-o permisie, se uita prea lung şi prea compătimitor spre feciorul lui, pe-atunci „'nalt la stat cam de vreun cot”, şi nu ştiu ce i-a venit să-mi spună: *„Toată speranţa noastră e în tine”.*

N-am înţeles, dintr-o dată, întregul sens al vorbelor. Uitîndu-mă, însă, a nu ştiu cîta oară în jur, la sutele de copii care tremurau ca şi mine, unii îmbărbătaţi de fraţii lor mai mari, alţii de oameni maturi, pe care-i numeau profesori, m-a apucat de-a dreptul spaima.

Dar sufletul tot avea să mi se-adune-n gît şi inima, înnebunită, să-ncerce, parcă, să-mi sară din piept, abia peste cîteva zile.

Sute de oameni şi de copii, o singură respiraţie şi-o singură privire — aţintită spre treptele acelea, care mi s-au părut ca un podium.

Însoţit de cîţiva profesori, directorul şcolii, masiv, adus puţin de spate, cu o coamă de păr alb ca al lui Delavrancea, apăruse acolo spre a aduce la cunoştinţă mulţimii, probabil după vreo tradiţie a şcolii, numele celor mai buni copii, care au ocupat şi primele locuri în rîndul celor declaraţi reuşiţi la examen.

Sute de oameni şi de copii — o singură respiraţie şi-o singură privire.

După primul nume, pe care nu-l mai reţin, directorul a strigat un altul. A strigat o dată, de două ori, de trei ori. Din rînduri nu se prezenta nimeni. Atunci, m-am pomenit îndemnat de tata:

— Du-te, poate-oi fi tu!

Nu ştiu cum mi-am făcut loc şi-am apărut în faţa celui care mi se părea cît muntele de mare.

— Pe mine mă cheamă...

— De unde eşti, băieţaş?

Spusei comuna, satul, şcoala, de unde veneam, anul, luna şi ziua în care m-am născut... Datele se potriveau!

Mi-era greu să cred... şi, totuşi, era adevărat!

Directorul mi-a strîns mîna şi m-a mîngîiat uşor. Parcă şi astăzi simt pe creştet căldura palmei lui bune şi mari.

Pînă atunci nu-l observasem pe tata niciodată dintre oameni. Acum l-am văzut de la distanţă, mi s-a părut că întrece cu un cap pe toţi ceilalţi.

Cînd am ajuns lîngă el, m-a strîns încet la piept, şi-a ferit ochii într-o parte şi-a zis:

— Hai, dragu' tatei, hai să vedem ce fac caii şi să plecăm acasă.

Şi-am plecat!

Cînd am ieşit din pătratul de clădiri, abia atunci am observat că şcoala avea alei încîntătoare, cu ronduri de flori cum nu mai văzusem pînă atunci şi mi s-a părut că din toţi brazii, din toţi pomii cîntau numai privighetori.

Stropit de-o lacrimă a biruinţei, hotărîtoare pentru toată viaţa mea de mai tîrziu, am plecat cu sufletul cîntînd, spre a mă întoarce mai apoi, de zeci de ori, în timpul celor opt ani ai adolescenţei mele, petrecuţi în *„Cetatea emoţiilor”*.

Tatei îi plăcea să revină aici, mai ales la sfîrşitul anului, cînd, alături de *zestrea* de bagaje (cît s-au chinuit ai mei să mi-o facă!...), mă aşezam în căruţă cu braţul plin de cărţile premiilor şi cu cununa de flori. Atunci era mîndru, cu adevărat mîndru şi uita de toate necazurile. Trăia un an pentru o asemenea zi. Şi eu ştiam acest lucru, îl ştiam bine şi nu l-am uitat nici mai tîrziu, cînd tata mă căuta pe culoarele Universităţii din „dulcele tîrg al Ieşilor”...

„A VENIT CINEVA DE-ACASĂ”

Nu vi s-a făcut foame? Văd atîţia printre voi care fac gestul aprobativ cu capul. Atunci vă invit „la pod”, să luăm o gustare. Vă rog să fiţi atenţi, mergem sus de tot, la ultimul etaj...

Clopoţelul a sunat sfîrşitul orei! Este recreaţia mare! Ura! „Mergem să mîncăm, mergem să mîncăm!” strigă unii copii, sărind într-un picior. Sînt cei care au avut norocul „să le vină cineva de-acasă” mai de curînd... Să ştiţi că în toţi anii petrecuţi în această cetate, unele dintre cele mai frumoase vorbe pe care le putea auzi un elev sunau astfel: „Du-te pînă la poartă, ţi-a venit cineva de-acasă!”

„Ţi-a venit cineva de-acasă!” însemna, dincolo de bucuria revederii unui om drag, din familie, „ţi-a sosit un pachet cu mîncare”! Hei, nici nu vă puteţi imagina ce însemna pe-atunci să poţi mînca, măcar din cînd în cînd, pe săturate. Nu în fiecare zi, cu atît mai mult nu la fiecare masă, ci măcar din cînd în cînd. Şcoala făcea o serie de eforturi; noi, copiii, chiar dacă eram bursieri, eram obligaţi să aducem, la începutul anului şcolar, tot felul de alimente: făină, mălai, cartofi, fasole, untură ş.a. De asemenea, lucram şi în timpul cursurilor (activitate practică sau în timpul nostru liber), ca şi în vacanţe la ferma şcolii şi în grădina de zarzavaturi, în livada cu pomi fructiferi, pentru ca, de pe urma acestei munci, să ne putem îmbunătăţi cît de cît masa, dar foamea rămînea totuşi un personaj cu care deseori trebuia să dialogăm cu încordare. Aşa că, atunci cînd „îţi venea cineva de-acasă”, trebuia să te socoteşti fericit. Este adevărat că de multe ori pachetele pe care le primeam erau cam anemice. Şi, pe drept cuvînt, cei rămaşi acasă, părinţii — uneori unul singur — fraţii şi surorile mai mici, ori cei mai mari, care nu mai erau la şcoală, de unde să facă rost să ne trimită nouă mereu

şi cît mai consistente pachete? Într-adevăr, de unde? Căci şi ei, săracii, cei de-acasă, trăiau şi munceau mai mult nemîncaţi: ne aflam în timpul războiului, apoi după război, în vremea secetei cumplite din 1946, apoi după secetă şi tot aşa... Nu era uşor!

Dar, oricînd „sosea cineva de-acasă”, ceva, cît de cît acolo, tot îţi aducea. Şi azi îi aducea unuia, mîine altuia, poimîine celuilalt... Copiii se legau prieteni, se ajutau la lecţii între ei, iar cînd era vorba de mîncare, acela care avea ceva punea totul la mijloc! Ne adunam ciorchine pe marginea cuferelor (nişte lăzi mari, ca cele de campanie, cu care eram obligaţi să venim la şcoală, făceau parte din aşa-zisa zestre, fără de care nu erai primit la internat, alături de cearşafuri de pat şi de plapumă, feţe de pernă, cămăşi, indispensabile, prosoape, ciorapi, pînă şi-o saltea, umplută cu paie, bineînţeles, ş.a.m.d.), ne adunam deci în jurul cufărului în care se afla cîte ceva de mîncare şi împărţeam frăţeşte totul. În cîteva minute lăsam locul curat, nu mai rămînea nimic! Apoi aşteptam, aşteptam să auzim iarăşi cuvintele magice; „Du-te pînă la poartă că...”

Printre copii erau unii ceva mai înstăriţi, ori cu mai puţine greutăţi familiale. Acelora le soseau mai des pachete cu alimente şi era firesc ca, în recreaţia mare, să ne învîrtim în jurul lor ca în jurul unor poli magnetici.

În ceea ce mă priveşte, eu am avut noroc de un prieten, băiat foarte bun, cu un suflet de aur, pe care îl mai ajutam uneori în rezolvarea unor teme, ori în înţelegerea unor lucruri mai dificile din diferite lecţii. Făceam aceste gesturi în numele prieteniei, al colegialităţii, dar trebuie să mărturisesc că aveam, în plus, şi un suport cu totul palpabil, material: prietenul meu Costel avea totdeauna cufărul plin cu bunătăţi dintre cele mai alese — pîine albă proaspătă, pufoasă şi rumenă, s-o mănînci cu ochii, cozonaci nemaipomeniţi, cu nişte dungi groase de nucă în ţesă-

tura lor aurie, dulce şi parfumată (tatăl lui era un brutar iscusit), caşcaval afumat, brînză de tot felul, cîrnaţi de porc şi friptură de miel, magiun de prune, fructe şi cîte şi mai cîte... Raiul, vorba lui Parpangel, ascuns, de data aceasta, între patru scînduri!...

Este recreaţia mare, aşa că poftiţi „la pod”, poftiţi „la pod”, să luăm o gustare!

BĂTAIA

Să vă spun şi cum am mîncat eu prima, dar şi ultima bătaie la Şcoala Normală? Mi-e cam jenă, dar asta e! Am intrat în horă...

Să vedeţi! Era într-o zi de pe la mijlocul unei săptămîni, mi se pare că într-o miercuri. Ajunsesem de-acum în clasa a IV-a; peste cîteva luni, după ce treceam examenul de capacitate, urma să intru în cursul superior. Examenul acesta era un fel de concurs, cam cum este cel de-acum pentru admiterea în treapta a II-a de liceu, numai că era mult mai complex şi mai complicat.

În calitate de şef al clasei din care făceam parte, răspundeam de munca întregului colectiv, de tot ceea ce se întîmpla în clasă. Mă străduiam să fiu drept şi, bineînţeles, că eram solidar, în bine, cu toţi colegii mei. Ei ştiau că nu pîram niciodată pe nimeni, dar că nici nu puteam să mint. De aceea aveau grijă să nu-mi creeze situaţii delicate pe care n-aş fi putut să le soluţionez altfel decît în spiritul adevărului.

Şi, totuşi, în ziua aceea am minţit, am minţit împreună cu toată clasa! Mai bine zis, am minţit la propunerea colegilor mei de care m-am lăsat influenţat.

Despre ce era vorba: aşa cum făceam toată munca de gospodărire a şcolii, tot noi, elevii, trebuia să ajutăm şi la pregătirea mesei. În consecinţă, în fiecare zi, cîte o clasă era de serviciu la bucătărie. Munca aceasta era planificată cu cel puţin o săptămînă înainte. Cunoşteam deci din timp cînd urma să fim de serviciu.

În ziua aceea, nu ştiu ce se întîmplase, încît se ivise nevoia de a fi solicitată, în plus, o clasă de elevi să lucreze în sprijinul bucătarilor. Pentru această treabă a fost aleasă clasa noastră.

Era după-amiază. Ne aflam în timpul programului de pregătire a lecţiilor pentru a doua zi. Elevul de serviciu pe şcoală, unul din ultima clasă, pe-atunci clasa a VIII-a (peste cîteva luni devenea învăţător) mi-a trimis vorbă să mă prezint cu clasa la bucătărie. Vestea a stîrnit discuţii aprinse. Colegii toţi se împotriveau argumentînd în fel şi chip: ba că nu sîntem noi de serviciu — şi-atunci de ce să ne aleagă tocmai pe noi — ba că acest lucru e un abuz, ba că avem de învăţat pentru a doua zi etc., etc. La un moment dat, unuia i-a venit ideea să motivăm refuzul nostru cu faptul că a doua zi avem teză la matematică. Toată lumea a aprobat! Se ştia că, în ajunul tezelor, nu era voie să scoţi elevii la nici un fel de activitate suplimentară. Trebuiau lăsaţi să înveţe! Degeaba am încercat eu să spun că nu acesta este adevărul şi că, dacă se află, putem fi sancţionaţi.

Tocmai în timpul acela a intrat pe uşa clasei elevul de serviciu. Parcă îl văd şi acum: era un băiat scund, subţirel, cu un păr mare, ondulat, cu o figură prelungă, pe care se putea citi o mare energie. Era cunoscut în toată şcoala ca unul dintre cei mai capabili tineri. Fusese, de mai multe ori, premiant pe şcoală.

Întîrzierea noastră îl supărase şi-atunci a hotărît să vină personal spre a vedea ce se întîmplă.

La întrebarea lui: „De ce nu sînteţi la bucătărie?”, întrebare care a căzut peste ciorovăiala noastră, eu am ieşit în faţa clasei şi-am răspuns răspicat, fără nici un fel de ezitare: „Pentru că solicitarea dumneavoastră încalcă o regulă: mîine avem teză la matematică!”

Tînărul cu banderolă pe braţ a răspuns oarecum mirat: „Daaa?!” plimbîndu-şi, în acelaşi timp, privirile peste noi. Ne prefira printre gene!

În clipa aceea m-am gîndit la ce greşeală de neiertat făcusem: după ce că eram mincinoşi, mai eram şi proşti, fiindcă nu ne gîndiserăm nici măcar la atîta lucru: afirmaţia noastră, adică minciuna, putea fi

verificată foarte uşor. Profesorul nostru de matematică, fiind şi director-adjunct al şcolii, locuia într-un apartament din incinta „cetăţii”. Ion Enescu, aşa se numea elevul de serviciu, ne-a întors spatele, pornind-o direct spre telefonul de la cancelaria profesorilor. L-a sunat pe directorul-adjunct, cerîndu-şi scuze că-l deranjează şi l-a întrebat dacă elevii din clasa a IV-a C au în ziua următoare lucrare scrisă la matematică. „Nu! a fost răspunsul directorului, abia săptămîna viitoare vor da teză”. Plecînd de lîngă telefon, Enescu s-a deplasat pînă în grădina şcolii, a scos briceagul din buzunar şi a tăiat dintr-o tufă de alun o sfîntă de nuia cu care s-a prezentat calm, dar palid la faţă, în clasa noastră.

Eram cu toţii încremeniţi! Între timp ne dăduserăm seama de prostia făcută, aşa că îl aşteptam.

„Va să zică, mîine aveţi teză la matematică, nu-i aşa? Aşa mi-aţi spus doar! Cum se face însă că profesorul vostru nu ştie nimic despre acest lucru?” În timpul acesta mi-a făcut semn să mă apropii de el.

M-am apropiat, privindu-l sfidător. Nu ştiu ce mă apucase în loc să-i cer scuze, pentru că era clar că greşisem, eu cutezam să-l sfidez, să-l privesc cam de sus (era şi cu cîţiva centimetri mai scund decît mine).

„Dumneata erai un băiat bun, Bogdan Valeriu, a adăugat el, în timp ce-i scînteiau ochii. Ce s-a întîmplat? E bine să fii solidar cu clasa, dar nu aşa, ţine minte!”

Şi cînd a zis: „Ţine minte”, mi-a ars, cu toată puterea lui, o palmă pe un obraz şi încă una pe celălalt!...

„Asta ca să nu uiţi niciodată că minciuna se plăteşte!” a subliniat viitorul învăţător, luîndu-şi nuiaua de pe catedră, de unde o lăsase cu cîteva clipe înainte.

N-am suportat în toată viaţa mea să fiu înjosit de cineva. Atunci cînd ştiu că eu am dreptate şi nu mi se

recunoaşte, înfrunt pe oricine, indiferent de rangul pe care-l are sau de funcţia ce-o îndeplineşte. Atunci însă el avea dreptate, cu toate că nu aşa trebuia să rezolve lucrurile. Gestul lui, deşi, repet, eu greşisem, mă înjosise. De aceea, primul impuls pe care l-am simţit a fost acela de a mă repezi asupra lui ca să-l lovesc şi eu cu aceeaşi sete...

Mi-aduc aminte că atunci cînd eram mic, de 9—10 ani, mă băteam, mai exact mă luptam cu copii mult mai mari decît mine, şi chiar cu mai mulţi deodată, dacă îndrăzneau să mă jignească cu ceva. Mă luptam, parcă, pe viaţă şi pe moarte, ştiind că eu am dreptate, şi rare erau situaţiile în care nu învingeam. Erau în sat la noi doi băieţi ai unui vecin mai de departe de casa noastră, nişte javre de copii, răi şi colţoşi, ca nişte cîini întărîtaţi. Ăştia se legau de oricine fără nici un motiv, plesneau în stînga şi-n dreapta, înjurau, spuneau tot felul de vorbe jignitoare. Ei bine, pe aceştia aveam o plăcere deosebită să-i plesnesc şi eu, cu toate că erau mai mari cu doi-trei ani decît mine. Am făcut-o de cîteva ori, aşa încît mă ştiau de frică. Era de ajuns să mă îndrept către ei, că o şi rupeau la fugă.

Cu Enescu însă nu puteam să fac acelaşi lucru. De aceea m-am stăpînit, scrîşnind din dinţi. Cred că pe obraji aveam dungi albe, care, treptat, s-au făcut roşii — urmele degetelor lui. Am rămas pe loc, ţintuindu-l cu privire de ură şi silă...

Mă mai bătuse aşa o singură dată în viaţă cineva, dar acela fusese tatăl meu. Şi asta pentru că l-am scos din sărite într-o zi. Nu ştiu ce tot mă îndemna să fac şi eu nu aveam chef. Mi-a zis o dată, de două ori, mi-a zis a treia oară. Eu răspundeam invariabil: „Nu vreau, n-am chef!” „Cum nu vrei, mă, cum n-ai chef? îl auzii, la un moment dat, pe tata izbucnind. Ce înseamnă asta? Nu ţi-e ruşine? Mişcă-te mai repede de-acolo că vin acum la tine şi-ţi trag o mamă de bătaie de ai să mă ţii minte toată viaţa!”. (El repara nişte hamuri ale cailor,

stînd pe pragul unei magazii; eu eram la vreo 5—6 metri depărtare şi mă legănam într-un scrînciob improvizat dintr-un lanţ agăţat cu capetele de-o creangă a unui nuc bătrîn; la mijloc pusesem o pernă, ca să fie moale, să nu simt lanţul... şi mă legănam gînditor; adevărul e că n-aveam chef să mă duc unde mă trimitea tata). Cînd l-am auzit spunînd că vine la mine să mă bată, i-am răspuns, cu obrăznicie: „Vino, vino, dacă poţi să mă prinzi!” Îmi trecuse prin cap că eu alerg foarte repede (la întrecerile pe care le făceam cu copiii pe zăvoi nu mi-o lua nimeni înainte) şi că tata, fiind mult mai în vîrstă, în nici un caz nu mă poate prinde, chiar dacă ar vrea!

„Ce-ai spus, mă, răspunse tata enervat, zici că nu te pot prinde, ai?” Şi, în clipa aceea, a aruncat hamurile cît colo, s-a ridicat şi-a pornit spre mine. Am părăsit şi eu scrînciobul şi, cînd am înţeles că nu glumeşte, am luat-o la sănătoasa.

Ne-am învîrtit de mai multe ori prin grădina din spatele casei... Simţeam că gluma s-a îngroşat, tata se enervase de-a binelea, aşa că nu mai aveam nici o şansă să scap fără platâ. De aceea m-am hotărît să părăsesc grădina, luînd-o printr-un lan de ovăz. N-am fost, bineînţeles, inspirat: ovăzul era înalt şi, din cîţiva paşi, tata m-a şi prins de guler. Apoi, m-a luat frumuşel de-o ureche, m-a întors cu faţa spre el şi mi-a ars două palme, încît l-am văzut înconjurat de stele verzi.

„Acum cred că ai chef, aşa-i?” îmi spuse el, luîndu-mă din nou de guler şi scoţîndu-mă din lanul de ovăz.

Am plecat, imediat, la treaba către care mă îndemnase înainte de cursa noastră de „viteză... cu obstacole”. Nu ştiu de ce, însă, după cîţiva paşi, îmi venea să fluier şi chiar îngînai un scîncet de fluierat. Simţeam că tata mă priveşte lung şi mirat. Am întors capul şi i-am zîmbit! Deşi mă lovise destul de tare, palmele tatei nu mă dureau deloc!...

...Pe cele ale lui Enescu le simţeam pînă în suflet!

„Şi-acum e rîndul vostru, puişorilor”, spuse cu bucurie rea în glas omuleţul cu nuiaua, îndreptîndu-se către colegii mei. I-a invitat să iasă din bănci, ordonîndu-le să se aşeze cu spatele la perete, de jur-împrejurul clasei.

Colegii au înţeles că trebuie să se supună, deocamdată. Orice împotrivire le-ar fi agravat situaţia, ori nici unul dintre noi n-avea nevoie de aşa ceva.

Cînd „stîrpitura”, cum i-a zis cineva după aceea, ajungea în dreptul lor, băieţii întindeau, pe rînd, mîinile, ca cerşetorii, primind pe fiecare palmă cîte două lovituri de nuia, aplicate cu furie şi putere. Cînd a terminat cu ultimul, bătăuşul gîfîia, obosise. Broboane de sudoare îi apăruseră pe fruntea înaltă peste care se revărsau şuviţe de păr.

Nici unul dintre băieţi n-a scos nici cel mai mic cuvînt. Fiecare îşi înghiţea cum putea mai bine durerea şi ura. Unii dintre ei se gîndeau, desigur, la răzbunare. Şi, de fapt, n-ar fi fost o răzbunare, ci o plată întîrziată, făcută cu aceeaşi monedă. Pentru că, încă o dată precizez, deşi noi greşiserăm, nu aşa trebuia sancţionată vina unor copii. Probabil că printre cei care l-au prins pe Ion Enescu într-o seară, tîrziu, în timp ce se plimba pe-o alee din spatele şcolii şi l-au bătut bine de tot, la adăpostul unei păturii pe care i-au aruncat-o, pe neaşteptate, în cap, vor fi fost şi cîţiva dintre colegii mei, uniţi, desigur, cu alţii de la clasa a IV-a B, care, într-o altă împrejurare, primiseră, de la acelaşi individ, o corecţie asemănătoare. Vă întrebaţi, cum de se tolera atunci bătaia în şcoală? Întîmplarea pe care v-o povestesc se petrecea cu cîteva luni înainte de reforma învăţămîntului din 1948. Atunci a fost desfiinţată bătaia ca modalitate de sancţionare a diferitelor greşeli.

Unii dintre colegii mei au primit această prevedere a legii cu părere de rău, afirmînd, mai în

glumă, mai în serios: „Fir-ar să fie, s-a desfiinţat bătaia tocmai cînd am ajuns şi noi în cursul superior, adică în situaţia de-a o putea aplica celor mai mici decît noi!”...

Mă uitam, pe rînd, la colegii mei. Unii dintre ei îndrăzneau să mă privească în ochi, cerîndu-mi parcă iertare pentru nesăbuinţa lor la care le-am fost părtaş. În timp ce alţii priveau drept înainte, înstrăinaţi parcă de propriile lor fiinţe, înstrăinaţi mai cu seamă de momentele înjositoare prin care cu toţii treceam.

LA PORŢILE IADULUI

S-a sculat încet de lîngă mine să nu mă trezească. A luat de-alături un braţ de lucernă proaspătă şi-a coborît scara care scîrţîia sub greutatea lui. L-am auzit apoi deschizînd uşa grajdului şi înaintînd către iesle spre a aşeza în faţa calului lucerna. Mocanu, aşa se numea calul, a nechezat scurt, bucuros. Şi-a recunoscut stăpînul pe care, în patru ani, îl văzuse de două-trei ori. Patru ani lungi şi grei, ani de război! Tata fusese tot timpul concentrat. Acum se întorsese acasă, de cîteva zile. Odată cu schimbarea frontului, primise şi el o permisie de două săptămîni.

Cînd a urcat scara, m-a găsit în gura slonului.

— Nu dormi, băiete? m-a întrebat cu un glas blînd.

— Nu! i-am răspuns.

Ce era să-i spun? Că n-am dormit aproape toată noaptea? Că de patru veri îl aşteptam să mai dorm lîngă el, în fîn, îmbătat de mirosul aromitor şi de mîndria că eram *bărbat*, şi *bărbaţii* dormeau, toată vara, în slon, adică în podul cu fîn? Pe-atunci, *bărbaţii* din casa noastră, cei de la... *şapte* ani în sus, erau doi: eu şi tata. Ceilalţi fraţi ai mei, mai mici, unul de cinci şi altul de trei ani, rămîneau cu surorile şi cu mama în casă. O vară întreagă dormisem cu tata în fîn! Trecusem în clasa a II-a, împlinisem şapte ani, eram *mare* deci. Mă adăposteam lîngă spatele lui cald şi mă înveleam cu o pătură, peste care presarăm fîn, fîn proaspăt cosit. Nu cunosc parfum mai răscolitor decît mirosul de fîn. Şi azi, după zeci de ani, cînd strîng în palmă cîteva fire de iarbă proaspăt cosită şi uscată, simt urcînd în mine sevele copilăriei. Rîd cei de pe lîngă mine cînd mă văd *plecat* aşa, dintr-o dată, departe..., alergînd desculţ pe malul rîului, ori aruncîndu-mă, nu de puţine ori, cu haine cu tot, în

valurile lui repezi, rostogolindu-mă, apoi, prin iarba moale a zăvoiului, căţărîndu-mă prin cireşi, strigînd după oile mai năzdrăvane sau după vite, ori ascultînd basmele cele multe şi fermecate ale lui moş Ioniţă, bătrînul sfătos care a încîntat, cu *poveştile* lui, anii dintîi ai tuturor copiilor satului...

...După vara aceea, tata plecase şi mama nu m-a lăsat să dorm singur în podul cu fîn. Degeaba m-am rugat eu de dînsa, nu şi nu!. „Dacă mă sperii de ceva, şi visez urît, mă trezesc şi cad de-acolo! Nu, nu se poate! Cînd o veni taică-tău!” adăuga ea, văzîndu-mă întristat. „Trebuie să vină, trebuie să-i dea drumul! Poate se termină şi războiul. Mai ai răbdare!”

Avusesem multă răbdare. În patru ani, tata nu venise însă decît de două-trei ori, pentru cîteva zile, şi-atunci, nu ştiu cum se întîmpla, că era tot iarna. Odată, într-o iarnă, ninsese mult, viscolise şi trenurile nu mai circulau regulat. Întîmplîndu-se pe drum şi văzînd că de la Piteşti spre noi nu mai pleca nici un tren, tata a luat-o pe jos. A străbătut prin viscol, noaptea, 20 de km. Cînd a ajuns, ne-am speriat văzîndu-l. Era mai mult mort decît viu, pe trei sferturi îngheţat. Nu văzusem niciodată pînă atunci un om cu ţurţuri de gheaţă pe faţă. L-am văzut pe tata: îi îngheţaseră pe obraji lacrimile ce se scurseseră treptat din ochii biciuiţi de zăpada viscolită, iar coloana de aburi care zvîcnea gîfîind din fiinţa lui trudită întinsese pod de gheaţă peste mustaţă şi peste buzele crăpate pînă la sînge.

N-am putut să-i scoatem mantaua de pe el decît după o jumătate de oră, cînd apa care se impregnase în ea şi devenise gheaţă a început să mustească; iar ca să-l putem descălţa de cizme, a trebuit să-şi ţină picioarele, minute întregi, aşa încălţat, într-un lighean mare cu apă fierbinte...

— E o noapte frumoasă! Peste vreo oră şi jumătate-două plecăm. Cînd se face ziuă trebuie să fim în Piteşti!

— Plecăm! zisei. Iarăşi o să tragă bietul Mocanu, singur, la oişte.

— O să tragă, ce să facă? Aşa a avut el parte, săracu!

În cei patru ani, de cînd dura războiul, de trei ori ne duseserăm, eu şi sora mea mai mare, Gabriela, cu cîte doi cai la Piteşti, undeva acolo sus, pe deal, unde se afla cazarma militară, şi, de fiecare dată, ne-am întors cu Mocanu singur la oiştea căruţei.

Prima dată ni l-au luat pe Vînătu, un cal alb, frumos, cu pete mici, vineţii, pe tot corpul. De zece ani era perechea lui Mocanu. Se înţelegeau perfect, trăgeau amîndoi cu străşnicie, cînd erau puşi la greu, încît ar fi fost în stare să mute şi casa din loc, dacă asta le-ai fi poruncit să facă!... Uneori, cînd erau mai odihniţi, şi se aflau la păscut, zburdau ca nişte mînji, alergau unul după altul, ca nişte năluci cu coamele înfoiate şi, dintr-o dată, se opreau, se sprijineau bine pe picioarele din spate, iar cu cele din faţă se înălţau, le propteau unele într-altele, sunîndu-şi potcoavele, şi-şi aplecau capetele cînd într-o parte, cînd în cealaltă, murmurînd, în nechezatul lor, cîntecul de bucurie al vieţii.

Ca să nu ni-l rechiziţioneze pentru nevoile frontului şi pe Mocanu, tata ne învăţase, înainte de a pleca în concentrare, să-l înţepăm uşor în piciorul drept din spate puţin deasupra copitei, unde calul avea deja o mică deformaţie, o umflătură care, astfel, devenea dureroasă şi-l determina să şchiopăteze. Aşa că, de cîte ori primeam hîrtie cu dungă albastră la colţ, prin care eram chemaţi cu caii la control pentru rechiziţie, Mocanu începea să şchiopăteze şi astfel... scăpa de front, rămînînd, pentru o perioadă, pînă reuşeam să-i cumpărăm alt tovarăş, să muncească

singur spre a hrăni o familie numeroasă ca a noastră, cu şapte copii.

...Nu mă puteam despărţi de calul cel alb şi frumos, cu pete vineţii pe tot corpul. Luat de la oiştea căruţei noastre, de un soldat, fusese legat de o bară de lemn, lîngă alţi cai care, ca şi el, erau rechiziţionaţi. Îl mîngîiam pe cap şi-1 sărutam, plîngînd în hohote. Vînătu sufla peste mine abur cald, trăgînd, în acelaşi timp, de lanţul cu care era legat de gît spre a scăpa şi a merge spre tovarăşul său ce rămăsese singur la căruţă. Cînd am plecat, smuls mai mult cu forţa de Gabriela, un nechezat dureros, ţîşnit aproape consecutiv din fiinţele celor doi cai, mi-a sfîşiat sufletul, ca o prevestire, parcă, a durerilor ce aveau să urmeze. După cîteva luni, am primit o altă hîrtie prin care eram înştiinţaţi că Vînătu nostru pierise pe front. Într-un an am reuşit să cumpărăm alt cal, care a avut soarta celui de dinainte. Cu al treilea s-a întîmplat la fel!...

...Acum, fiindcă venise tata acasă, voia el să aleagă un cal bun, dacă s-ar putea ca cel ce fusese perechea dintîi a lui Mocanu.

În oborul de vite din Piteşti am ajuns, într-adevăr, cînd se lumina de ziua. Pe trupul negru, lucios şi puternic al lui Mocanu, apăruseră, de sub curelele hamului, flori albe de spumă, asemănătoare aceleia ce-i împodobea fruntea. Tata l-a şters peste tot cu un şomoiog de fîn, făcîndu-i, parcă, un fel de masaj, l-a mîngîiat apoi pe cap, întîrziind în regiunea urechilor, ceea ce nu puteam face eu niciodată, fiindcă Mocanu era uricios, se întindea să mă muşte, a aruncat peste el o pătură, să nu răcească, după care a luat din căruţă lucernă cît a cuprins cu braţul şi i-a aşezat-o dinainte să mănînce. Oprisem căruţa undeva, foarte aproape de intrare. La ora aceea, oborul era aproape liniştit. Pe o distanţă de cîteva hectare, dispuse într-un fel de dreptunghi, pe laturile căruia creştea un gard înalt, de

zid şubrezit de vreme, mişuna o lume pestriţă — oameni şi animale de tot felul; oameni, cei mai mulţi îmbrăcaţi rău, cu haine pe care înfloreau petecele, bărbaţi cu feţele înţepoşate de bărbile nerase de cine ştie cînd, femei, cel mai adesea cu legături negre peste gură, desculţe sau tîrîndu-şi opincile rupte, copii ca mine, care căscau gura miraţi, pentru că un asemenea tîrg nu mai văzuseră în viaţa lor.

Din cînd în cînd, cîte un individ cu cizme lustruite-n picioare, cu haină trei sferturi din postav bun „trei peceţi”, strînsă cu cordon la mjloc, cu obrazul roşu, ras proaspăt, se agita în cîte un grup de amărîţi.

— Geambaşii, aceia sînt geambaşi, spuse tata parcă şoptit. Cumpără pe nimic, păcălesc oamenii, ca apoi să-ţi vîndă, cînd eşti la strîmtoare, cu un preţ de cîteva ori mai mare.

— Bine, dar oamenii cum de se lasă păcăliţi? întrebai aproape intrigat.

— Se lasă, zise tata cu un zîmbet trist în colţul gurii..., lăsîndu-mă nelămurit.

Ne mişcăm prin această mulţime, căutînd cu privirile caii. Dar caii întîrziau să apară. Cîteva gloabe, forme de cai, mai mult pielea întinsă pe oase — nu ne puteau reţine atenţia. Am mai găsit cîţiva care, de asemenea, nu ne-au convenit: ori erau prea mici, nu s-ar fi potrivit cu Mocanu, ori prea bătrîni (tata îi căuta la dinţi ca să se lămurească). Orele treceau şi noi n-aveam la ce să ne hotărîm. Aproape că pierduserăm nădejdea să mai cumpărăm un cal bun. Cînd mă gîndeam să ne întoarcem acasă, aşa cum plecasem, cu locul din partea stîngă a oiştii pustiu, mă cuprindea disperarea.

Tata privea crunt şi blestema războiul. Tocmai ne îndreptam spre ieşire cînd, pe poarta oborului, a intrat un bătrînel cu un cal roib de dîrlog; înalt cît Mocanu al nostru, subţirel, cam slăbuţ, se vedea că nu fusese

hrănit prea bine, dar sprinten, ţinea capul sus de parcă ar fi privit de la distanţă peste lume.

— Tată, tată, strigai plin de freamătul ce se născuse dintr-odată în mine, uite calul *nostru*!

Tata, care mergea cu ochii în pământ, a ridicat capul mirat şi-amîndoi am iuţit paşii spre bătrînel.

— De vînzare ţi-e roibul, taică?

— D-apoi cum, zise bătrînul oprind calul lîngă gard.

Într-o clipă lumea s-a strîns ciopor în jurul omului cu calul roib. S-au repezit şi cîţiva geambaşi. Inima îmi ajunsese la gît de teamă: „Aştia ne iau calul", mă gîndeam, „ne iau calul, calul nostru, noi l-am văzut întîi!... Nu se poate, e calul nostru!" Se pare că gîndurile mele prinseseră glas, glas de strigăt că numai ce văd lumea întorcîndu-se spre mine, iar pe unul dintre cei cu cizme-n picioare şi obraz roşu apostrofîndu-mă: „De unde e calul vostru, mă mucosule?"

Bătrînelul întinse atunci mîna, dădu lumea din faţa mea la o parte şi spuse, spre mirarea tuturor, inclusiv a tatei:

— Are dreptate băiatul, calul e vîndut!... I l-am dat creştinului ăstuia... şi arătă spre tata. Apoi, apropiindu-se cu un pas de noi, mai zise, în şoaptă: Îl iei, omule? Cîţi bani ai?

— Atît... zise tata, prinzînd curaj!

— Roibul e-al tău, flăcăiaşule, vino să batem palma, spuse moşul bucuros nevoie mare, de parcă el ar fi cîştigat ceva, nu noi!

M-am repezit spre bătrînel mai să-i sărut mîna. El m-a mîngîiat pe obraz cu o palmă aspră, care ardea şi mi-a ciufulit, apoi, claia de păr castaniu ce-mi adumbrea ochii.

Lumea din jur s-a împrăştiat murmurînd. Geambaşul care mă apostrofase i-a trîntit şi moşului o înjurătură, spunînd, pe deasupra, că „trebuie să fie

ţicnit” sau cam aşa-ceva, a făcut un gest cu mîna a lehamite şi-a plecat.

Cînd am prins roibul de căpăstru, acesta şi-a aplecat capul şi a început să-l frece de pieptul meu de parcă m-ar fi cunoscut de cînd lumea. L-am cuprins pe după grumazul lui falnic şi l-am îmbrăţişat ca pe-un prieten drag.

— Înseamnă că e blînd, tată, nu ca Mocanu, izbucnii fericit, am să-l pot călări!...

— Ai să zbori cu el, băiatule, e blînd ca un mieluşel, dar aleargă de parcă ar fi un şoim în zbor, adăugă bătrînul tot mai încălzit de bucuria mea. Apoi, faţa i se întunecă de parcă ar fi trecut peste ea umbrele unor nori negri... Aşa-i cînd ajunge omul la strîmtoare!... începu el ca şi cum s-ar fi pregătit să spună o poveste tristă... Calul ăsta...

În clipa aceea, văzduhul a fost sfîşiat de ţipetele stridente ale unei sirene care a început să se vaiete, să se vaiete...

— Alarmă!... strigă tata cu spaimă-n privire. Repede, băiatule, s-ajungem cu calul la căruţă, să-l înhămăm şi să fugim.

— Blestemaţii!... adăugă apăsat moşneagul, dar mai liniştit decît tata, nu se mai satură de-atîta moarte; de cînd nu mai sîntem cu ei, fac prăpăd! Nu le-ajunge cît au luat în atîţia ani, acum distrug şi ce-a mai rămas!

Am înţeles că era vorba despre nemţi, despre avioanele ce treceau aproape zilnic şi pe deasupra satului nostru, şi care bombardau cînd ici, cînd colo...

— Să v-ajute Dumnezeu, oameni buni, mai spuse bătrînul, la despărţirea noastră pripită, să scăpaţi cu bine! V-am dat straşnic cal, să ştiţi! Aveţi grijă de el!...

— Îţi mulţumim din suflet, bunicule, răspunsei, în timp ce alergam după tata. Fugi, fugi şi matale! îl îndemnai eu pe bătrîn!

— De mine se sperie moartea, flăcău; fugiţi voi, fugiţi!

Glasul lui s-a stins în vaietele sirenei şi-n strigătele mulţimii înnebunite.

Căruţa noastră era aproape. Am ajuns repede; tata a scos hamul dintr-un sac, în cîteva clipe l-a potrivit pe calul cel roib, l-a înhămat apoi lîngă Mocanu şi-am pornit de parcă cineva ar fi aruncat cu apă fiartă în urma noastră. În picioare, lîngă tata, în căruţă, mă ţineam de mijlocul lui şi priveam în jur speriat.

Uitîndu-mă peste zidurile oborului, mi s-a părut că acolo se mutase, în cîteva minute, iadul!

În poartă se striveau grămezi de oameni şi de animale; se auzeau ţipete, înjurături; porcii guiţau, vitele zbierau, caii nechezau; unii oameni săreau peste ziduri şi se rostogoleau printre căruţe; alţii cădeau călcaţi în picioare de animalele speriate de urletele sirenei; în cîteva locuri s-au dărîmat zidurile, iar prin spărturi reuşeau să ţîşnească mai ales animalele care scăpaseră din mîinile stăpînilor lor şi se pierdeau astfel în vacarmul general.

Mi s-a făcut dintr-o dată teamă, o teamă cumplită. Doamne, Doamne, îmi spuneam în gînd, să nu murim tocmai acum! Ar fi păcat, mare păcat! A venit şi tata, am cumpărat şi un cal frumos, dă, Doamne, să scăpăm din iadul acesta!

— Stai jos, băiatule, că ne răsturnăm, strigă tata furios la mine, apăsîndu-mă pe cap cu mîna dreaptă. Nu vezi că... Într-adevăr, strada pe care porniserăm spre a ieşi din oraş oferea o imagine aproape ireală. Caii noştri, îndemnaţi de biciul ce se-ncolăcea şi plesnea deasupra lor, şi speriaţi de toate zgomotele din jur şi, mai ales, de urletul atît de strident al sirenei, alergau în galop; în rînd cu noi însă, în dreapta şi-n stînga, alergau, tot atît de înnebuniţi, alţi cai, tîrînd după ei alte căruţe; în spatele nostru, pe trei rînduri, alte şi alte căruţe, iar pe margini, din cînd în cînd,

animale răzleţe sau oameni, împinşi spre şanţul din dreapta al străzii de tăvălugul acela îngrozitor, care înainta ca un monstru.

Apucaserăm, din fericire, în fruntea coloanei. În faţa noastră drumul era liber. Totul depindea acum de cai şi de dibăcia tatei de a-i manevra printre celelalte două căruţe ce se-agăţau de-a noastră, cînd una, cînd alta.

„Dacă se rupe vreo roată, dacă se-mpiedică un cal, aici rămînem, ne fac praf ceilalţi...”

De la o vreme, caii noştri au ţîşnit din rînd; căruţa alerga uşoară în fruntea tuturor, iar tata, ţinînd cu străşnicie hăţurile, îi îndemna, îi îndemna... Ne aflam într-o cursă în care lupta se dădea pe viaţă şi pe moarte...

Dintr-o dată sirena a încetat! Deasupra oraşului au apărut uriaşele păsări cenuşii purtătoare de foc ucigător. Vuiau atît de puternic încît vibra nu numai aerul, ci şi tot pămîntul!

Mai aveam cîteva sute de metri pînă la podul de peste Argeş de la marginea oraşului.

— Dacă ajungeam acolo, am scăpat, îmi şuieră tata, privindu-mă o clipă cu ochi în care se aprinseseră luminile speranţei.

Dar, tocmai atunci, din pădurea de arini de lîngă pod, ţîşniră flăcări ce se îndreptau spre păsările cenuşii.

— Tunurile antiaeriene! Au început să tragă tunurile antiaeriene!... spuse tata, pălind pe loc. Începe cu adevărat hora morţii, băiete! Ascunde-te în căruţă, trage pătura peste tine!

El însuşi s-a aşezat pe-o scîndură şi-a continuat să mîne cu străşnicie caii.

Avioanele, care, după cum aveam să aflăm mai tîrziu, se îndreptau spre Ploieşti, neavînd în obiectivul lor bombardarea, de data aceasta, a oraşului în care ne aflam, s-au întors din drum, s-au rotit de cîteva ori,

nepăsătoare parcă faţă de obuzele tunurilor de lîngă pod, au coborît cît mai aproape de ţintă şi-au început să sloboade din pîntecele lor uriaşe zeci şi zeci de bombe care semănau, aproape la fiecare pas, prăpăd şi moarte. În cîteva minute copacii de la picioarele podului au fost făcuţi ţăndări, tunurile, care glăsuiseră zadarnic şi-atît de neinspirat, au amuţit! Iadul, coborînd acum din... cer, se întindea, treptat, peste tot oraşul.

Din fericire, noi ajunseserăm însă dincolo de porţile lui. Căruţa a trecut peste pod ca o nălucă şi, după cîteva sute de metri, s-a oprit într-un lan de porumb.

— Jos, repede jos! a strigat tata. Culcă-te la pămînt şi stai nemişcat!

Am sărit din căruţă şi m-am pomenit cu capul lîngă un muşuroi de porumb. Din urma noastră veneau alte căruţe.

Şi alţi oameni au intrat cu cai cu tot în lanul de porumb. Atunci a început să se învîrte deasupra noastră una dintre acele cumplite păsări cenuşii. Cînd am văzut-o, m-am gîndit că s-a terminat cu noi! „Păcat, îmi spuneam, am scăpat noi din *iadul* acela ca să murim tocmai acum?!...”

Cred că tata gîndea la fel, dar nu mai avea curaj să spună nimic. Trăgea caii de căpestre să îngenunche, să se culce în porumb, ca să dispară astfel ca ţintă a pîrdalnicei păsări. Înţelegînd parcă pericolul, caii au îngenunchiat şi-apoi s-au trîntit şi ei la pămînt. Întîi a făcut acest lucru calul cel roib. Apoi, îndemnat, în continuare de tata, s-a culcat şi pretenţiosul Mocanu.

...*Pasărea* se roteşte, mai departe, deasupra noastră. Aşteptam ca, din clipă în clipă, să auzim exploziile bombelor.. „dacă vom mai putea să le auzim”!...

— Întinde-te lîngă spatele calului roib, îmi comandă tata, cu spaimă!...

Mă executai fără să mai gîndesc... Am înţeles apoi că pot fi aşa, eventual, mai bine apărat. „Da, dar cu ce preţ? Nu, nu vreau să moară Roibu! (Îmi trecuse prin minte că aşa am să-l numesc de-acum: Roibu! Dacă scăpăm!) Şi nici Mocanu nu vreau să moară, nuu!... El ne-a crescut atîţia ani, săracu! Ce dacă e urîcios?! Aşa e el, nu suferă pe nimeni să-l atingă nici măcar cu un deget”... „Parcă-ar fi prinţ!” spusese tata odată. „*Prinţu! Prinţu!* Să-i zicem *Prinţu!*” propusese o soră de-a mea, sărind într-un picior. Şi i-am zis o vreme aşa, dar Mocanu nici nu ne băga în seamă. Am revenit la numele lui!...

„...Şi nici tata, bineînţeles!... Dar dacă mor, numai...” Îmi simţii lacrimile calde pe faţă... „Nici n-am apucat să călăresc pe Roibu!” Vai, şi ce mult îmi doream acest lucru!...

— Ce face ăla, mă, se mai plimbă mult deasupra noastră? întrebă tata intrigat, ridicîndu-şi în acelaşi timp capul din pămînt.

Făcui şi eu la fel, întorcîndu-mă într-o parte.

Tocmai atunci pasărea cu ciocul de oţel începu să scuipe flăcări, flăcări mici, ascuţite care porneau spre noi în zgomot sacadat de... mitralieră.

— Să ştii că ăsta nu mai are bombe, ne mitraliază! Băiete, sub căruţă, repede!

Ascultai şi de această nouă comandă a tatei... Ne trezirăm amîndoi sub căruţă.

— Dar caii? Ce facem cu caii? ţipai de parcă aş fi luat foc.

— Cum le-o fi norocul, băiete! Îi curgeau şi tatei lacrimi pe obraji. La început era ca o... ploaie cu piatră... poc! poc! poc! se auzeau gloanţele lovind obloanele căruţei. La fiecare pocnitură închideam ochii şi înghiţeam în sec. Aşteptam s-ajungă vreunul şi

la noi... Muream astfel cu fiecare pocnitură spre a ne trezi, din nou,... şi iarăşi..., şi iarăşi...

Tata nu ştia ce să creadă, privea la cai şi nu ştia ce să creadă: aceştia stăteau cu urechile ciulite, şi primeau fiecare lovitură de glonţ tresărind..., dar numai tresărind şi-atît!... Plumbii alunecau pe lîngă ei, fără să-i rănească măcar...

În jurul nostru, întreaga suflare parcă-şi ţinea respiraţia! Nu se auzea nici o mişcare... Doar cîntecul de moarte, tot mai răguşit, tot mai îndepărtat al păsării cu cioc de oţel...

— A plecat, a plecat, strigă aproape tata, ieşind de sub căruţă şi repezindu-se spre cai. Şi, deodată, îl aud rîzînd, rîzînd în hohote...

„Doamne, a înnebunit tata!”...

Ha-ha-ha-ha!... Ha-ha-ha-ha!... Tata rîdea în continuare! Şi, printre hohote de rîs, reuşi să îngaime, la un moment dat:

— Imbecilul! Imbecilul! A fost prea sus, nu şi-a dat seama, plumbii sînt reci; priveşte, băiete, sînt reci; caii n-au nimic! Am scăpat, am scăpat!...

Între timp, caii se ridicaseră şi tata îi aranja ca să plecăm. S-au ridicat din lanul de porumb şi ceilalţi oameni care trăiseră, desigur, aceeaşi groază ca şi noi. Cu toţii erau veseli, unii aruncau cu pălăriile în aer şi ameninţau cu pumnul păsările cenuşii ce dispăreau încet-încet din zarea ochilor. Cu toţii erau veseli... numai pe mine m-a podidit plînsul... Şi plîngi... şi plîngi!...

— Ce ai, mă, ce s-a-ntîmplat? se-ntoarse tata surprins spre mine. De ce plîngi?

— Plîng şi eu, aşa!... răspunsei. Ce, n-ai mai văzut?

POTECA PIERDUTĂ

Se încheiase o săptămînă de cînd dormeam în pădure. Construisem un adăpost din crengi, ca un fel de cort; pe jos aşternusem fîn gros, acoperit cu piei de oaie şi pături.

Tata se întorsese la unitate, iar noi eram, din nou, singuri. Permisia se sfîrşise.

Asistam acum la retragerea nemţilor. În coloane întregi, în maşini sau pe motociclete, iar uneori în grupuri răzleţe, călări pe cai, treceau zi şi noapte. Treceau crunţi, cenuşii! Din cînd în cînd opreau; şi-atunci tot ce se găsea prin curţile oamenilor: păsări, vite, dispăreau. Se dăduse zvon că e bine ca...

— Lele Ioană, lele Ioană!

— Ce e, Margareto, ce s-a întîmplat?

— Spune-i lui George să fugă cu fetele şi cu caii! Şi matale ar fi bine să pleci...

— Unde să fugă, Margareto, leică, îi răspunse nedumerită mama verişoarei noastre care stătea, la cîteva case, mai jos. Şi de ce? Ce s-a întîmplat?

— Vin nemţii! Au pornit dinspre Piteşti coloane de nemţi care se retrag. Sînt ca turbaţi! Iau tot, batjocoresc fetele, femeile, e nenorocire!

— Fugi, fată, de-aci! De unde-ai scos asemenea prostii? Cine ţi-a spus ţie chestia asta cu... fetele şi femeile?!... Or fi luînd, nu zic ba, lua-i-ar..., Doamne iartă-mă, de nemţi! Parcă pînă acum, timp de patru ani, ce făcură? Ne-om fi pricopsit cu ei în ţară, nu?

— Bre, să ştii că nu mint! A venit cineva, o cunoştinţă de-a noastră de la Piteşti, şi ne-a spus. Adineauri a plecat. Mama m-a trimis să...

— Şi voi ce faceţi?

— Păi şi noi plecăm. Melania şi Nuţi au făcut bagajul. Plecăm!

— Şi unde plecaţi, maică?!...

— În pădure, unde în altă parte! Stăm cîteva zile pînă trece nenorocirea!

— Dac-ar trece în cîteva zile...

Se încheiase o săptămînă şi nemţii treceau mereu... Mama n-a vrut să se clintească de-acasă. Nici nu puteam să lăsăm totul aşa, în părăsire! Pe lîngă cai, la început am luat cu noi, în pădure, vaca şi cele trei oi. Păsările şi porcul n-aveam cum să le luăm. Au rămas acasă. Le îngrijeau cei doi fraţi mai mici şi mama. În special de curci ne era teamă, de cele cincisprezece curci care crescuseră mari, se făcuseră, de-acum, bune de tăiat...

...Coloana s-a oprit drept în faţa porţii noastre. Au coborît soldaţi din maşini şi-au intrat prin toate curţile vecine. S-au apropiat trei şi de poarta noastră, poartă înaltă, lucrată frumos: fiecare ulucă, pe care erau sculptate tot felul de figuri, se termina cu o floare crescută dintr-un gît subţire de lemn.

Mama a auzit zgomotul maşinilor şi-a ieşit pe prispă. Cei doi fraţi ai mei — pe lîngă dînsa!

— Vai, curcile! Nelule, curcile!

— Ce să le mai fac acum?!... spuse cu părere de rău unul dintre băieţi...

Într-adevăr, ce să le mai facă? Păcătoasele de curci, care pînă atunci fuseseră tot timpul ţinute în spatele casei, prin grădină, se aflau acum la vedere. Parcă le-ar fi aşezat cineva la expoziţie, aşa se înşiraseră pe marginile căruţei, unele pe-o parte, altele pe cealaltă. Se aflau în aşteptare! Şi, iată că...

Soldaţii au împins în poartă să intre! Poarta era însă încuiată. Au strigat ceva în limba lor, au zguduit-o, dar nimic. Mama rămăsese încremenită pe prispă.

Unul dintre ei, mai tinerel, s-a prins atunci cu mîinile de capetele a două uluci, şi-a proptit cizmele pe-o grindă şi-a încercat să sară pe deasupra. Dar a rămas cu două flori... de lemn în mîini, prăvălindu-se pe spate. S-a ridicat nervos, le-a aruncat peste poartă

în curte, înjurînd şi blestemînd, a introdus, apoi, ţeava automatului printre scînduri şi-a tras o rafală.

Curcile şi-au ridicat capetele mirate, dar una n-a zburat de pe căruţă. Pesemne că erau hotărîte să asiste mai departe la... „spectacol”.

Un alt soldat a îndreptat automatul spre prispa casei. Mama a coborît atunci, tremurînd ca varga, a tras piedica de la zăvor (pe care nemţii n-o dibuiseră, în furia lor) şi s-a pomenit izbită cu poarta în piept şi lipită de gard.

Cele trei tunici cenuşii s-au apropiat de căruţă, cu automatele în poziţie de luptă. Curcile au început să dea semne de nelinişte... În curînd cele cincisprezece lighioane se aflau împinse în grajdul cailor, încercuite treptat-treptat şi, cu gîturile... sucite în aşa fel încît să nu mai opună nici un fel de rezistenţă, se îngrămădeau grăbite în trei saci.

Băieţii plîngeau, iar mama era neagră de furie! În schimb, „musafirii”, cu cei trei saci în spinare, erau veseli şi... „spirituali”: unul, cel mai în vîrstă dintre ei, ţinea în mîna dreaptă o curcă vie, cu gîtul întreg; era cea mai mică din cele cincisprezece. S-a îndreptat cu ea spre mama şi, cu un gest de... mărinimie batjocoritoare, i-a aruncat-o în faţă. Ne lăsau, chipurile, şi nouă ceva! Cu toţii au izbucnit într-un rîs gros şi-au ieşit pe poartă.

— Mînca-v-ar viermii pămîntului, de vii să vă mănînce! izbucni mama într-un blestem neputincios. Să vă stea-n gît, aşa! mai zise ea, în timp ce coloana de maşini se punea-n mişcare.

— Ne-au rupt şi *florile* de la poartă, spuse, printre suspine, Costel, cel mai mic dintre băieţi, adunînd cele două bucăţi de lemn aruncate prin curte şi îndreptîndu-se cu ele spre locul unde gardul porţii rămăsese ştirb.

— O să facă taică-tău altele, nu mai plînge, îl linişti mama. Să scăpăm noi numai cu atît!

*

Caii păşteau liniştiţi la marginea pădurii. Se împlinise o săptămînă de cînd tot îi ascundeam de ochii celor ce ni-i puteau lua.

Era după-amiază. Soarele se afla încă sus, luminînd o zi dulce de septembrie. După povestea cu soldaţii şi curcile cu gîtul sucit, pe care-o aflasem în amănunt de la unul dintre băieţi, surorile mele au plecat acasă.

— Mergem s-o ajutăm pe mama, a zis Gabriela. N-o mai lăsăm singură!

— Şi dacă se-ntîmplă ceva cu voi? am întrebat eu îngrijorat.

— Nu se-ntîmplă nimic, n-ajung ei să pună mîna pe noi! De altfel, cred c-am făcut rău plecînd de-acasă. Ne-am luat după fricoasa de Margareta.

Am rămas singur cu caii. Îi urmăream cum păşteau iarbă bot lîngă bot. Mocanu, calul cel negru, era bucuros că i-am cumpărat un tovarăş de ispravă. Avusese dreptate bătrînelul din oborul de vite de la Piteşti. „V-am dat straşnic cal! Aveţi grijă de el!” ne strigase atunci, la despărţire. „Ce s-o fi întîmplat cu moşul? O fi scăpat din cazanul acela al morţii, din iadul în care fusese transformat oraşul de zecile de păsări uriaşe cu cioc de oţel?”

Roibu trăgea bine şi era blînd nevoie mare. În sfîrşit, aveam un cal pe care-l puteam călări după pofta inimii. De cînd tînjeam eu după aşa-ceva!...

Locul era strategic ales; în faţă şi în partea dreaptă puteam vedea departe, pînă la panglica cenuşie a şoselei. Mă uitam peste lanurile de porumb şi grădinile de pruni. Era, totuşi, un singur punct către care atenţia trebuia să fie mărită: partea stîngă. Aici îmi închidea perspectiva o pădurice de fagi şi tufe de

aluni. Mă îndepărtai cu caii la vreo sută cincizeci de metri de ea. Nu ştiu de ce mă cuprinsese un fel de nelinişte!... Şi mă simţeam atît de bine pînă mai adineaori!... Gabriela-mi promisese că se va întoarce pentru ca, la noapte, să rămînem împreună cu caii în pădure. Dar pînă se însera mai era destul! Încercam să uit de teamă, cioplind cu briceagul pe codirişţea biciului tot felul de figuri geometrice. Aproape că mă liniştisem...

„...Da, tată, nu te teme, am eu grijă! Sînt mare de-acum, am treisprezece ani, am intrat la liceu! Şi de mama, şi de ceilalţi mici, am eu grijă. Sigur, împreună cu Gabriela, cu Gabriela, da!”

„Dacă n-ar fi Gabriela, ce ne-am face?” mi-am zis eu, în gînd atunci, cînd îl asigurasem pe tata, la plecarea lui, din nou, pe front!... „La şcoală? N-ai nici o teamă, nu te fac eu de rîs! Da, mai sînt cîteva săptămîni şi încep cursurile!”

Cîteva săptămîni? Cum cîteva săptămîni? Mai sînt exact nouă zile! Vai! şi cîte mai trebuie să-mi facă mama pînă atunci...

— Mai abitir decît dacă te-ai mărita, George, maică! izbucnise, într-o zi, mama. Parcă sînt nebuni şi ăştia de la internat. Auziţi ce cer: trei cearşafuri de pat, trei de plapumă (deci trebuie şi plapumă), trei feţe de pernă; apoi: patru cămăşi, patru indispensabili, patru prosoape, patru batiste... etc., etc. Nu mai vorbesc de alimente! grîu, porumb, cartofi, fasole, untură, nuci... Dar cu nucile ce fac, măi băiete?

— Cozonac, ce să facă? Ne vor da, în fiecare dimineaţă, cozonac cu cafea, de-aia turcească, cică!

— Vai de *cozonacul* nostru, flăcăule! adăugă mama. N-avem în toată casa ceea ce ne cer ăştia pentru tine. Trebuie să le cumpărăm. Şi pe ce?

— Le cumpărăm, mamă, le cumpărăm, se repezi Gabriela. George trebuie să meargă la şcoală, trebuie să înveţe!

— Le cumpărăm, maică, ce să facem?... Parcă avem altă scăpare?!...

— ...Se mişcă tufele de aluni..., trosnesc crengi...; se aude ropot de cal în galop!... Iată-l! Iată-l! Un soldat, un soldat român, după uniformă!

— Fugi, George, fugi! strigă soldatul. Încalecă şi fugi, băiete, ascunde caii-n pădure; în spatele meu, la cîteva sute de metri, vin doi nemţi călare, caută cai!

Soldatul era Petre al lui Costică Marinescu, un vecin de-al nostru. Venise şi el, de curînd, de pe front; aştepta să plece în direcţia cealaltă. Peste cîteva luni, părinţii aveau să primească vestea morţii lui... Săracu Petre! Era un băiat bun, harnic, respectuos...

— ...Cînd i-a văzut intrînd pe luncă, m-a rugat Gabriela să vin să te anunţ, ca să nu te ia prin surprindere, mai spuse Petre, care ajunsese în apropierea mea. M-au văzut alergînd spre pădure şi s-au luat după mine. Hai, repede, că se-apropie!

Un salt şi mă aflam pe spatele Roibului! Nici nu ştiu cum am reuşit, de data aceasta, să încalec atît de uşor (altădată trebuia să mă opintesc de cîteva ori, calul fiind înalt, iar eu...). M-am aplecat pe gîtul lui, am prins lanţul care lega cei doi cai şi-am pornit-o în goană. După cîteva zeci de metri, trebuia s-o iau spre dreapta ca să ajung cît mai repede în pădure. Am tras de lanţ, l-am îndemnat pe Roibu să facă mişcarea dorită. Calul s-a supus imediat, dar a întîmpinat rezistenţa tovarăşului său. Trag din nou de lanţ arătîndu-i lui Mocanu că trebuie s-o ia neapărat spre dreapta, dar el se încăpăţînează. Atunci îl plesnesc furios cu biciul peste gît!... În clipa aceea, calul cel negru s-a smucit ca ars, trăgîndu-l forţat după el pe celălalt. Roibu s-a poticnit, iar eu am zburat de pe spatele lui peste picioarele lui Mocanu. Probabil că l-am lovit rău de tot, pentru că, după ce-a scăpat de mine, a nechezat şi-a aruncat cu picioarele din spate, să mă lovească. Din fericire, în clipa în care-am ajuns

la pămînt, am aplecat, instinctiv, capul în piept. Copita calului mi-a zburat doar şapca pe care, nu ştiu cum, în rostogolire, n-o pierdusem de pe cap. Dacă mă izbea în plin, acolo rămîneam!

Caii s-au oprit în iarbă. M-am ridicat, ca şi cînd nimic nu se întîmplase, am încălecat din nou şi-am pornit ca o nălucă.

Din spate, am auzit strigînd: *Halt! Halt!*... Apoi o bubuitură de armă şi încă una!

Petre ajunsese deja în marginea pădurii. A oprit calul, s-a întors cu faţa spre nemţi şi-a început să tragă şi el. Mă aflam între două focuri! M-am lipit de trupul calului care alerga cît putea de repede!

Am trecut pe lîngă Petre, în goană, şi-am luat-o pe potecă în sus. Soldatul a mai tras cîteva focuri şi m-a urmat.

Poteca se pierdea printre copaci! Nemţii, ajunşi nu departe de noi, trăgeau disperaţi, la întîmplare! Atunci l-am îndreptat pe Roibu spre stînga şi-am coborît pe-un povîrniş, într-o vîlcea în care cu greu ne-ar mai fi putut găsi cineva. Am înaintat adînc în inima pădurii pînă n-am mai auzit bubuiturile armelor.

— Îţi mulţumesc, nene Petre, mi-ai scăpat viaţa...; şi caii mi i-ai scăpat!... Îţi mulţumesc!... spusei, gîfîind, băiatului care tocmai mă ajunsese din urmă. Îi întinsei mîna, zîmbind încă speriat şi, probabil, palid la faţă.

— Sînge! Eşti rănit?!... strigă soldatul. Unde eşti rănit, ce te doare?

Privii mirat la mîinile mele care erau pline de sînge...

— Nu mă doare nicăieri, n-am simţit nimic, spusei, uitîndu-mă în jurul meu, controlîndu-mi picioarele, pieptul... Calul, calul e rănit, strigai atunci disperat. L-au împuşcat pe Roibu, nene!... şi sării de pe spatele lui...

Gîtul calului era plin de sînge. Rupsei nişte frunze şi începui să-l şterg ca să găsesc rana. Dar rana —

nicăieri! Măi, să fie! Şi ştersei mai departe, mai sus, mai sus, spre cap. Formidabil! Ia priveşte, nene, glonţul a trecut prin urechea stîngă a calului! De-aici curge sîngele! „Dacă nu mă lipeam de gîtul lui?” mă gîndesc...

Petre caută repede nişte buruieni... Vine cu un pumn de foi late... Aplec capul Roibului spre firul de apă care curge pe fundul vîlcelei, spăl cu grijă rana, iar soldatul zdrobeşte frunzele în palmă şi prelinge sucul peste locul pe unde a pătruns plumbul. Rupe apoi o fîşie din poalele cămăşii sale soldăţeşti şi-1 bandajează pe Roibu. E caraghios aşa, cu o ureche albă. Îmi vine să rîd uitîndu-mă la el. Îl mîngîi pe cap, iar el şi-1 freacă încet pe pieptul meu, aşa cum făcuse atunci cînd ne-am cunoscut, în oborul de vite din Piteşti.

Mocanu priveşte la noi parcă înduioşat.

— Dacă mă omorai, domnule Mocanu, cu piciorul dumitale în care te-am înţepat de-atîtea ori ca să nu te ia la război? Taci, ai? Nu-ţi convine să te muştruluiască cineva. Păi, sigur! Dumneata eşti „prinţ”, nu suferi nici o observaţie!... Fiindcă eşti încăpăţînat, de-aceea te-am plesnit cu biciul peste grumaz!...

Întind cu teamă mîna spre capul calului negru... Pentru prima dată, Mocanu se pleacă supus! O căldură blîndă mă pătrunde în toată fiinţa!

— Uite, nene, că e bun şi războiul la ceva!...

Soldatul mă priveşte nedumerit...

ZÎMBIŢI, VĂ ROG!

De cîte ori trec prin Piaţa Buzeşti din Capitală, fără să vreau încetinesc pasul, dacă sînt pe stradă, iar dacă mă aflu în tramvai, troleibuz sau în vreo maşină privesc pe fereastră, caut cu ochii un loc anume... şi mă întreb, de fiecare dată: „Cine s-o fi pricopsit cu opincile mele?”

Care opinci? Cum care? Nu le ştiţi? Acelea din cauciuc gros, tăiat dintr-o roată de maşină..., alea, frate, cu „nasul” la o parte, butucănoase, da' bune, bune, că puteam să bag în ele nu ştiu cîte obiele să nu-mi mai degere picioarele. Mi le cumpărase sora mea, Gabriela, în timpul războiului!... Tot nu vă amintiţi?! Nu v-am povestit despre ele?... Mă mir!..., fiindcă eu, de cîte ori trec prin Piaţa Buzeşti...

...Era în vara anului 1946! Secetă mare, foamete!... Se luptau bieţii oameni să-şi revină după război. Munceau ca disperaţii la refacerea ţării — cei care erau învăţaţi să muncească, cei din fabrici, ateliere, de pe ogoare, că erau şi unii care, ca şi altădată, învîrteau doar afacerile, şi le mergea bine, al naibii de bine! — munceau cei mulţi şi amărîţi, dar, colac peste pupăză, pe lîngă nenorocirile aduse de război, a mai venit şi seceta aceea cumplită, încît, ce să mai vorbim, îţi venea să-ţi plîngi singur de milă. Munceau bieţii oameni mai mult nemîncaţi, răbdau de foame şi ei, şi copiii lor, răbdau pînă ce... uneori se sfîrşeau...

În satele noastre de sub munte era şi mai greu. Nu tu grîu, nu tu porumb, se uscase şi iarba, nici vitele nu mai aveau ce mînca! Greu, greu de tot!...

Fiecare familie se zbătea cum putea. Cînd făcea unul rost de un dublu de mălai sau de făină, dădea un ciur- două şi vecinilor.

„Mor bieţii copii de foame, cum să te lase inima să nu le dai?!” spuneau cei care erau în stare, din cînd în cînd, să-şi ajute vecinii.

Noi? Eram nouă guri la masă: şapte copii, mama şi tata! Biata mama şi, mai ales, bietul tata!

Se uita peste noi cînd ne adunam în jurul mesei mici, rotunde, fiecare cu strachina în mînă. Da, acum ne *modernizasem,* nu mai mîncam toţi dintr-o strachină, pe care altădată o aşeza mama în mijlocul mesei şi-o umplea de nu ştiu cîte ori pînă să ne saturăm. Nici n-apuca să se întoarcă cu spatele de la masă spre oală, că strachina se şi golea.

„Dumnezeule, Doamne, voi o să-mi mîncaţi şi urechile”, zicea ea, privindu-ne... cu drag! N-ajungea niciodată să stea în rînd cu noi la masă. Ea trebuia să care, să care şi să toarne în strachina de la mijloc, în care noi ne-amestecam şi ne ciocneam lingurile de lemn. Acum însă, cum vă spuneam, ne modernizaserăm. De sîn' Petru se făcea, în fiecare an, un tîrg, în apropiere de noi, la Cîmpulung. Mergeam şi noi la tîrg. Ne îmbrăca mama cu ce aveam mai bun, ne urcam cu toţii în căruţă şi-o porneam. Fiind însă vară, cald, nu ne încălţam niciodată. Şi de-am fi vrut să ne încălţăm, parcă aveam cu ce?!...

Mama însă se încălţa! Avea nişte pantofi de lac, ascuţiţi la vîrf, cu tocuri înalte... de cînd fusese mireasă, adică de vreo optsprezece ani. Îi cumpărase tata atunci, şi ea... îi păstra! Erau încă buni, nu se rupseseră, nici măcar nu-i pingelise vreodată.

Nu se poate? Nu vă vine să credeţi? De ce? Păi iată cum stăteau lucrurile: înainte să-i cumpere, tata cred că nu s-a uitat prea bine la picioarele mamei, în orice caz nu i-a luat nici un fel de măsură, s-a dus la Piteşti, ori la Cîmpulung, nu ştiu unde s-o fi dus, a intrat omul în prăvălia unui negustor, a spus că vrea nişte pantofi. „De care?” l-o fi întrebat negustorul şi i-a arătat mai multe feluri, pînă ce s-a hotărît. „Ăştia!” va

fi zis tata atunci, părîndu-i-se cei mai frumoşi. „Ăştia? a întrebat, probabil, negustorul, eşti sigur de măsură, ce număr poartă soţia sau fata pentru care îi cumperi?”

„Nu ştiu ce număr poartă, cred că a răspuns tata, dar sper să se potrivească!” Şi i-a luat.

De potrivit s-au potrivit ei, dar... nu chiar de tot. „Mă cam strîng, Ioane, a zis ea cînd i-a pus prima dată în picioare, dar sînt tare frumoşi, s-or mai lăsa ei!”

„Se lasă, se lasă! a asigurat-o tata, şi-or să fie numai buni!” Nu ştiu de ce, cu timpul, pantofii, în loc să se lase, parcă s-au mai strîns întrucîtva. La urma urmei, eu cred că era şi firesc, s-au mai scorojit şi ei, fiindcă mama cînd „se încălţa” cu pantofii, îi lua, de fapt, în mînă şi mergea desculţă pînă la tîrg, pînă la biserică, pînă la... te miri unde se ducea şi ea. Acolo, punea pantofii în picioare, călca cu ei de parcă şi-ar fi călcat pe ochi, aşa că, în curînd, îi scotea şi... picioarele, ajunse iarăşi la largul lor, ziceau „bogdaproste”. În felul acesta pantofii rămîneau mereu noi. I-a mai păstrat mama, oho! încă vreo şapte-opt ani de-atunci, pînă cînd, plictisindu-se de ei, i-a dat unei rudărese pe un căruţ (o jucărie cu două roate de lemn, legate de o osie — tot de lemn — şi cu o coadă prinsă de mijloc. Se putea alerga cu el prin curte...). Fratele meu mai mic s-a bucurat de căruţ, iar rudăreasa a zis că-şi încalţă fata ei cea mai mare şi-o face „cocoană”!...

La tîrgul din vara aceea, nu prea aveai ce să cumperi. Nici măcar turtă-dulce nu se mai găsea. Venise un pîrlit de negustor cu nişte făină, o tot frămînta pe-o scîndură, în faţa oamenilor, apoi lua cîte un strop şi-l arunca deasupra unui căzănel cu ulei, sub care ardeau nişte cărbuni. Stropul de cocă şi drojdie se umfla pe dată, negustorul îl învîrtea de cîteva ori, pe-o parte şi pe alta, cu un băţ pe care i-l înfigea în mijloc şi-ţi oferea — gogoaşa, strigînd cît îl ţineau plămînii:

„Ia gogoaşa, neamule! Ia gogoaşa-nfuriată! Ia gogoaşa!”...

Ne-a luat şi nouă tata cîte o gogoaşă, că n-a scăpat de noi, dar, ce să vă spun, ne-am desumflat pe loc, nu era bună de nimic. Cel puţin mie nu mi-a plăcut. Mai bună era pîinea pe care-o făcea mama!

Ne-am plimbat mai departe prin tîrg şi-am dat de unii cu oale şi străchini. Erau frumoase, smălţuite, cu flori şi nici nu le vindeau scump.

„Ia-mi şi mie o oală, a zis Nelu, fratele cel mic. Vreau o oală, o oală şi-o strachină! Tată, te rog!” a adăugat copilul.

„Ce zici, femeie?” a întrebat tata uitîndu-se spre mama.

„Ia-le, ce mai aştepţi?! Măcar, dacă nu vor avea mîncare de-ajuns, să aibă cel puţin străchini”, zise ea zîmbind amar.

A cumpărat tata zece oale şi zece străchini, a zis că „cine ştie? poate se mai sparge vreuna, să fie acolo!”

...De-atunci, de fiecare dată cînd ne adunam în jurul mesei mici, rotunde, cu străchinile în mînă, tata se uita trist peste noi şi se gîndea cu ce să le mai umple?!...

În vara aceea fusese de nu ştiu cîte ori „pe Vlaşca” (aşa numeau oamenii de pe la noi satele din Bărăgan unde se cultivau pe suprafeţe întinse, cît vedeai cu ochii, grîul şi porumbul). Făcuse cîte un drum aproape în fiecare săptămînă. Pleca duminică noaptea — spre luni şi se întorcea abia sîmbăta. Făcea sute de kilometri pentru ca să poată aduce un sac de grîu sau de porumb.

Pornea cu căruţa plină de scînduri, laţi pentru garduri, uluci, paturi (lemn se găsea pe la noi destul) şi venea, pe toată această marfă, cu un sac pe care nici nu-l vedeai în căruţă, un singur sac de grîu sau de porumb care ne ajungea — nouă şi cailor — o

săptămînă, atît! Săptămînă viitoare trebuia să plece iarăşi, şi iarăşi!... „Pînă cînd, Doamne, pînă cînd?” se întreba tata. „Pînă vom ieşi din nenorocire, omule, pînă atunci! îi răspundea mama îndîrjită. Vrei să-i lăsăm tocmai acum să moară de foame? Spune?!” mai adăuga ea.

„Dar m-au speriat, femeie, m-au speriat pur şi simplu, mai zicea tata. Nu ştiu ce se întîmplă cu ei, dar mănîncă mai mult decît de obicei. Altădată, ţi-aminteşti, îi rugai cu mîncarea. Acum sting totul, ca de frica morţii!”

Într-adevăr, şi nouă ni se părea că mîncăm mai mult decît de obicei, „mîncam ca de frica morţii”, cum zicea bietul tata. Parcă nu ne mai săturam!...

Imediat ce aducea grîul, alergam cu el la moară şi îl măcinam. Mama înmuia făina, o amesteca cu drojdie, o punea puţin la dospit şi, cînd totul era gata, încingeam cuptorul cel mare de sub şopron pînă ce vatra era numai bună ca să primească rotogoalele de cocă. În timp ce pîinea se cocea, nu era chip să ne alunge de lîngă cuptor. Îi tot dădeam tîrcoale cu nasurile alungite, scîncind de plăcere şi înghiţind în sec.

Momentul cel mai aşteptat era scoaterea pîinii!... Atunci ne împingeam, ne înghionteam, care pe care, spre a fi cît mai aproape de mama... „Astîmpăraţi-vă, măi diavolilor”, striga ea la noi şi, uneori, ne „astîmpăra” cu cîte o jordie pe spinare. „Na! Na! ne atingea pe unde apuca, nu vă mai săturaţi, are dreptate taică-tău, trageţi a sărăcie!” zicea ea cu năduf. „Mai săraci decît atît?” a dat, într-o zi, o replică „deşteaptă” fratele cel mijlociu...

„Decît atît? a răspuns mama plină de furie. Să nu ajungi, băiatule, să vezi cît de săraci pot fi unii oameni şi cum se moare de sărăcie! Voi, de bine-de rău, aveţi ce mînca. Fiecare înghiţiţi cîte o jumătate de pîine pe

zi, başca străchinile pline cu lobodă. Să vă văd ce faceţi cînd nu le veţi mai avea?!”

Îi venea să plîngă de necaz. Se trudea atîta pentru noi, şi ea, şi tata, şi tot nu eram mulţumiţi?!...

Şi-apoi, să fim drepţi: faţă de alţii, despre noi, adică despre familia noastră, nu s-ar fi putut spune că răbdam de foame. Dimpotrivă! În primul rînd era loboda! Dintre toate bălăriile care se puteau mînca, nu ştiu cum se făcuse că, în ciuda secetei, numai loboda creştea, puzderie de lobodă prin grădină, pe lîngă garduri... O culegeam, o spălam bine, o opăream şi-o puneam la fiert cu zarzavaturi, în fine, cu tot ceea ce trebuia. Uneori o acream cu corcoduşe, dar cum acestea erau puţine, mama a pus într-o zi, în tuciul cu lobodă (aveam un tuci mare în care o fierbeam), lapte bătut (fătase vaca, de curînd, şi lapte aveam). A ieşit nemaipomenită şi, unde pui, că era şi mai hrănitoare.

„Porţia” de pîine, o jumătate de pîine pe zi, aşa cum aţi auzit, o împărţeam în trei bucăţi: pentru dimineaţa, la prînz şi seara. Cînd ne aşezam la masă, fiecare îşi ţinea bucata lîngă el, dar, spre surprinderea mamei, nimeni nu mînca din pîine. Mîncam lobodă goală... sau ceea ce ne mai dădea mama!

„Şi cu pîinea ce faceţi?” a întrebat ea cînd ne-a observat întîia oară.

„O mîncăm la sfîrşit!” am răspuns noi în cor. „La sfîrşit” însemna după ce ne ridicam de la masă. Atunci, cu bucata de pîine în mînă, fiecare pleca la treaba pe care o avea de făcut, prelungind astfel plăcerile mesei. Mama s-a minunat şi ne-a lăsat în pace. Fără îndoială, nu era bine ceea ce făceam, pîinea trebuia mîncată odată cu loboda sau cu ceea ce ne mai punea mama pe masă, dar noi, de frica foamei, voiam să putem spune mai mult timp că mai avem ceva de mîncat. Iar cînd acel ceva era un colţ de pîine, eram foarte fericiţi. Mi-e cam ruşine s-o spun, dar mărturisesc, totuşi, că

de-atunci am rămas cu o pornire interioară pe care, uneori, nu mi-o pot stăpîni nici acum: cînd văd un colţ de pîine rumenită, îmi vine să-l mănînc, chiar dacă cu cîteva secunde înainte am înghiţit ultima bucăţică din cel mai delicios tort.

În vara aceea, lipsisem trei săptămîni de acasă. Îmi cîştigasem pîinea singur, cum spunea tata. Şcoala Normală, al cărui elev eram, avea o grădină mare de pomi fructiferi, o altă grădină de zarzavaturi, fermă de vite, porci, păsări etc. Toate acestea trebuiau îngrijite şi în timpul vacanţei de vară. Şi, cum un învăţător trebuia să cunoască şi să fie în stare să îndrume sau să facă tot ceea ce trebuie într-o adevărată gospodărie, elevii erau solicitaţi, pe rînd, *să facă practică* în acest domeniu. Îmi venise şi mie rîndul în vara aceea.

De-abia mă întorsesem de la Cîmpulung. Pot să spun că mă simţeam destul de bine. Viaţa în cele trei săptămîni fusese mai puţin severă decît în perioadele de cursuri.

În primul rînd nu mai aveam de învăţat, de scris teme, nu ne mai asculta nimeni. Nu m-am mai visat în nici o noapte scos la lecţie!...

În al doilea rînd, nu mai aveam grijă de nici un fel de bagaj: lucrurile toate le luase tata acasă, la sfîrşitul anului, urmînd să le aducă din nou, la toamnă. În asemenea împrejurări ne dădea şcoala totul. Eu n-aveam decît hainele de pe mine — şi pe-acestea nu le mai păzeam de nimeni pentru că n-ar fi tentat într-adevăr pe nimeni. Nu era uniforma de şcoală, erau nişte trenţe cu care lucram la grădină...

Vai! ce spaimă am tras în noaptea în care am dormit pentru prima dată la Şcoala Normală. Era cu trei ani în urmă. Abia venisem în clasa I. Tata mă „depusese” aici cu toată „zestrea” aceea pe care regulamentul şcolii cerea s-o ai.

Înainte de a ne culca, în prima noapte, pedagogul care se ocupa de clasa noastră a vrut să stea de vorbă

cu noi. Şi-a stat!... Ne-a spus băiatul (era absolvent, din anul acela, tot al Şcolii Normale) fel de fel! Ne-a învăţat foarte multe lucruri bune: cum să ne purtăm în şcoală, la masă, în sălile de meditaţie, în dormitor, cum să procedăm cînd vom avea învoire în oraş, cum să învăţăm etc., etc. Printre altele, către sfîrşitul convorbirii cu noi (de fapt, el vorbea, iar noi ascultam cu gurile căscate, din ce în ce mai înfricoşaţi, dîndu-ne seama cîte aveam de făcut, întrebîndu-ne dacă vom fi în stare să le facem cum trebuie, ce se va întîmpla cu noi? ş.a.m.d.), pedagogul ne-a atras atenţia să avem mare grijă de lucruri, să nu rămînem, cumva, fără ele.

Toate ca toate, dar cînd m-am gîndit numai că s-ar putea să rămîn fără palton, ori fără bocanci, sau fără haină, pantaloni etc., m-a cuprins spaima. Drept pentru care, cînd s-a anunţat stingerea în dormitor, eu mi-am strîns tot ceea ce dezbrăcasem de pe mine, inclusiv bocancii, am desfăcut uşor cufărul (aveam un cufăr mare de lemn, ca de recrut) şi-am înghesuit totul acolo. Am încuiat la loc cu lacătul, iar cheile le-am ascuns între burduful de pernă şi faţa care îl acoperea. Am întors perna cu cheile în jos şi m-am culcat. Vorba vine: m-am culcat; de fapt, m-am zbuciumat toată noaptea căutînd bocancii, pe care, în vis, mi-i furase, totuşi, cineva. Cînd m-am trezit leoarcă de sudoare, deşi în dormitor nu era prea cald, şi am văzut că nu se întîmplase nimic (ca să mă conving am căutat în ladă şi-am văzut că bocancii erau neclintiţi), m-a cuprins o adevărată fericire. Am adormit din nou, visînd, de data aceasta, că sînt acasă, la rîu şi că mă scald cu fraţii mei mai mici. Deodată apa s-a făcut rece şi eu am început să tremur. M-am trezit. Mă dezvelisem, iar în dormitor se făcuse frig.

Spaimele s-au prelungit şi în alte nopţi, pînă ce m-am convins şi eu, şi alţii că n-avea cine să ne fure lucrurile. Eram cu toţii copii de ţărani, nu se putea bucura unul la ceea ce era al altuia.

Totuşi, grija rămînea grijă. Acum însă, în vacanţă, ea dispăruse. În plus, pot să spun şi acest lucru, fiindcă mama nu mă mai aude, mîncarea de la şcoală mi-a plăcut mai mult decît cea de acasă. Cu excepţia micului dejun, cînd beam surogat de cafea (cafea „Unica”), dar, în loc de pîine, ne dădeau cîte o felie de mămăligă (vă închipuiţi — cafea cu mămăligă), ceea ce mi se oferea la prînz şi seara era destul de bun: îmi plăceau ghiveciul, varza, fasolea, musacaua de cartofi. Poate că şi mîncarea de la cazan avea mai mult gust, poate văzîndu-i pe ceilalţi mîncînd cu poftă, mă îndemnam şi eu, oricum, cert este că m-am întors acasă cu cîteva kilograme cîştigate în greutate. Şi cum, pe-atunci, eram atît de mic, ele mi-au prins foarte bine.

...„Văd că te-ai îngrăşat, ce-ar fi să facem un drum împreună pe Vlaşca?” mi-a spus tata într-o duminică.

M-am dat peste cap de bucurie. De cînd aşteptam eu lucrul acesta. Fiind la şcoală, în ultimii ani nu mai călătorisem cu tata aproape nicăieri. Zis şi făcut! În aceeaşi seară mă îndreptam spre necunoscut. „Pe Vlaşca” nu fusesem niciodată. Ca o surpriză, pe care n-a mai putut-o păstra pînă în momentul respectiv, tata m-a înştiinţat a doua zi că, la întoarcere, vom trece şi prin Bucureşti. Unul din visurile mele de copil era pe cale să se împlinească Auzisem multe despre Bucureşti; de asemenea, citisem unele lucruri, dar de văzut nu-l văzusem niciodată! Nerăbdarea cu care număram zilele pînă la aceea în care urma să trecem prin capitala ţării era deci justificată.

Drumul „pe Vlaşca” a fost obositor! Am rătăcit mai multe zile prin tot felul de sate cu case prăpădite, multe fără garduri care să împrejmuiască ogrăzile, cu drumuri în care te înecai în praf, cu oameni amărîţi ca şi noi.

Cel puţin pe la noi aerul era mai curat, vedeam în fiecare zi rîul curgînd, zăvoiul, pădurea... Era altfel! Nu mi-a plăcut „pe Vlaşca!”

Am umblat mult pînă am reuşit să vindem amărîtele acelea de paturi cu care plecaserăm de-acasă. Cu banii obţinuţi tata a cumpărat, ca de obicei, un sac cu grîu. Pentru atîta ajungeau.

Singura bucurie, în tot drumul, a fost aceea că la o casă, unde-am dormit într-o noapte, gazda ne-a dăruit, la plecare, o pîine mare albă, abia scoasă din cuptor. Nu mai văzusem pînă atunci pîine atît de mare. De bună, nici nu mai vorbesc. Mi se părea nemaipomenită! (La noi, făina se măcina la moară de apă, iar pîinea făcută dintr-o asemenea făină, nu era prea albă. Din contră!) Tata m-a lăsat să mănînc din ea cît am vrut eu, pe săturate. Atunci mi-am adus aminte că, de cîte ori aducea el, de la Piteşti, ori de la Cîmpulung, ori din altă parte, cîte o pîine albă, rotundă şi subţire, lipie — îi spuneam noi — îmi venea să-i zic: „De ce nu aduci odată una întreagă numai pentru mine?” Dar mi se oprea întrebarea în gît cînd mă uitam şi vedeam cîţi mai erau pe lîngă mine în ograda noastră. „N-ar fi avut şi ei dreptul să ceară la fel?” mă gîndeam. „Şi-atunci? De unde?”

Acum însă tata a zis:

— Mănînci cît vrei!

Parcă tocmai de aceea am mîncat mai puţină decît oricînd. După vreo două zile, văzînd pîinea aproape întreagă, m-a întrebat:

— Ce ai, mă, nu-ţi place?

(El mînca pîinea neagră adusă de acasă.)

— Ba da! am răspuns eu. Cum să nu-mi placă? Asemenea minune?!

— Atunci? a adăugat tata nedumerit!

— Celorlalţi nu le ducem nimic? am zis eu, gîndindu-mă cum o să se bucure Nelu, şi Nuţa, şi Costel, şi ceilalţi cînd o vor vedea. Aş fi vrut s-o vadă

aşa mare, întreagă, dacă s-ar fi putut. Dar, ce să fac? Nu rezistasem, mîncasem cam vreun sfert din ea.

— Mănîncă, Gheorghe, taică, mănîncă, băiatule, m-a îndemnat tata, mîngîindu-mă pe cap. Celorlalţi le cumpărăm noi alta de la Bucureşti. Şi-apoi asta se învecheşte pînă cînd ajungem noi acasă. E păcat de ea, n-o să mai fie bună! a adăugat el.

— E bună şi mai veche, am răspuns eu înţelept, abia se mănîncă mai puţină!

Tata m-a lăsat în pace, văzînd că n-o scoate la capăt cu mine.

Într-o dimineaţă (era a patra zi de cînd plecaserăm de-acasă), tata mi-a spus:

— Astăzi pe la prînz sîntem în Bucureşti! Ne oprim undeva, găsim noi un loc, mîncăm şi bem şi-o bere. Ţi-am promis doar de-atîta timp!

Freamătul de dinăuntru s-a stîrnit şi mai tare. Mărturisesc că mi-era teamă ca tata să nu se fi răzgîndit. De aceea, nici n-am îndrăznit să-l întreb.

„Va să zică nu s-a răzgîndit!” începuse să cînte ceva în mine. „Deci văd Bucureştiul, văd Bucureştiul! Astăzi pe la prînz!”

Cît putea să mai fie pînă la prînz? Nu mult, în orice caz. Soarele se ridicase sus pe boltă, noi mergeam de cîteva ore. Roibu şi Mocanu trăgeau în voie, căruţa fiind aproape goală. Un sac de grîu era o nimica toată. Mai greu era coviltirul, care ne apăra de eventuala ploaie, şi, într-o măsură, de răceala nopţii. (Dar unde nu venea ploaia!...)

Bucureştiul mi-a plăcut, cu toate că în mintea mea îl vedeam altfel: grandios, cu străzi largi, cu lumini multe! Ce mai, altfel!

După cum aveam să înţeleg mai tîrziu, de fapt noi am trecut atunci printr-o margine de Bucureşti, care era normal să nu mă impresioneze cine ştie cît!

Berea însă nu mi-a plăcut!... Mai întîi că am văzut cănile acelea mari cu spuma de un lat de palmă,

ajungînd pînă la gură. Lichid cu spumă nu văzusem pînă atunci, în afară de lapte. Şi nici la lapte nu-mi plăcea spuma. Cînd mulgea mama vaca şi spuma creştea, creştea în oală, îmi dădea să beau, spunîndu-mi că face bine la plămîni. Ori eu tuşeam deseori; cum răceam puţin, tuşeam. Odată am avut şi tuse convulsivă (pe la noi i se spunea „tuse măgărească”; n-am prea înţeles de ce? Poate pentru că cel care suferea de aşa ceva tuşea de parcă răgea măgarul. Eu, de pildă, cînd am fost bolnav, tuşeam în zăvoi şi mă auzeau ai mei acasă, la o distanţă de peste o jumătate de kilometru. „Bietul Gheorghe al lui nenea Ion, mă căinau vecinii, te pomeneşti că moare!” Ori, poate, îi ziceau „măgărească”, fiindcă mulţi se vindecau de aşa ceva bînd lapte de măgăriţă. Aşa m-am vindecat şi eu! Bineînţeles că ai mei nu mi-au spus ce fel de lapte beau, dar, de măgăriţă a fost, că mi-a trecut tusea!).

În al doilea rînd, berea nu mi-a plăcut fiindcă era... amară! Eu îmi închipuiam că cine ştie ce bunătate nemaiîntîlnită trebuie să fie!... Cînd colo?... o zeamă galbenă cu spumă şi, pe deasupra, amară!

„Asta e berea?” m-am mirat eu, strîmbîndu-mă din clipa în care îmi înmuiasem, cu sfială, buzele în cana aceea de sticlă pe care abia o ţineam în mînă.

— Ce e, mă, nu-ţi place? mă întreba tata.

— Sigur că nu-mi place, am răspuns pe jumătate revoltat. Ziceai că e... aşa şi pe dincolo! M-ai amăgit de pomană! mai spusei împingînd cana din faţa mea. Bea-o dumneata!

— Bă, neam de traistă ce eşti! mă „apostrofă” tata, zîmbind. Să nu mai spui nimănui acest lucru, că te faci de rîs! Cum să nu-ţi placă berea? Păi tocmai ăsta e şarmul ei, gustul amărui!

— O fi, mie nu-mi place! răspunsei cam în silă. Şi, ca să nu rămîn dator, adăugai: Iar în ceea ce priveşte „neamul”... de care ziseşi, mă mîngîi cu faptul că nu sînt neam cu dumneata!

Tata, rîzînd acum de-a binelea, a luat în mînă şi halba mea (am aflat că aşa se chema cana aceea) şi-a băut-o pe nerăsuflate! Apoi mi-a comandat şi mie un sirop; fiindcă „e dulce!” a subliniat el ironic.

Nu mi-a păsat de ironia lui, am băut siropul, deoarece îmi era sete şi mă usturau pe gît mititeii aceia pe care-i mîncasem (tata comandase, mi-aduc aminte, cu mare satisfacţie. „Mici şi bere!” crezînd că o să mă facă praf! Dar nu mă făcuse! Astăzi însă n-aş putea spune că mi-am păstrat aceeaşi părere. Îmi plac şi micii, şi berea!).

Mă rog, după ce am terminat de mîncat, tata a plătit, a mai cumpărat cîte ceva pentru cei de-acasă şi-am plecat.

La un moment dat, a oprit iarăşi caii şi mi-a spus: „Sîntem în Piaţa Buzeşti!” (Şi pînă atunci îmi tot spusese: asta e strada cutare, asta e piaţa cutare, aceea e statuia lui cutare, dincolo e... nu ştiu care instituţie, el le ştia într-adevăr, fiindcă în timpul războiului, un an stătuse concentrat în Bucureşti şi apoi fusese trimis pe front.) „Rămîi lîngă cai, a mai adăugat tata, mă duc aici, după colţ, la o farmacie să cumpăr nişte doctorii pentru maică-ta!” (Mama era deseori bolnavă şi, probabil, îl rugase să-i cumpere vreo doctorie care numai la Bucureşti se găsea.)

La farmacie a zăbovit cam vreun sfert de oră.

— Nu era deschis, mi-a explicat el, a trebuit să aştept pînă a sosit ora!

— Nu-i nimic, am mai căscat şi eu gura! i-am răspuns în vreme ce pornea căruţa.

După cîtva timp, am ieşit din oraşul în care aşteptasem atîta să ajung. Nu eram nici bucuros, dar nici trist. Tata mîna caii tăcut. Din cînd în cînd întorcea capul spre mine, părîndu-i-se că parcă nu mă aflam în apele mele.

— Ce ai, mă, de ce te foieşti aşa? mă întrebă, la un moment dat. Ţi-a plăcut Bucureştiul?

— Aşa şi-aşa! răspunsei.

— Păi sigur, zise el aproape scos din sărite, ţie nimic nu-ţi place! Ia pleacă de-aici şi încalţă-te. Nu vezi că s-a lăsat frigul?

Ne apropiam de Pădurea Rîioasa (sau Rîioasei, n-am ştiut niciodată bine cum îi zice). Se întuneca şi, într-adevăr, începuse să-mi fie puţin frig.

— N-ai auzit ce-am spus? reluă tata văzînd că nu mă mişc din poziţia în care mă aflam lîngă el, acolo, în faţa căruţei. Treci şi te încalţă că ai să răceşti. Nu vreau să te aud din nou tuşind.

— Cu ce să mă încalţ? întrebai cu un aer de nevinovat.

— Cum cu ce să te încalţi! Cu opincile!

— Care opinci?

— Mă, pe tine te doare capul? mă luă tata la rost de-a seriosul. Opincile cu care ai plecat de-acasă, care altele?!... Te rog să mă scuzi că nu ţi-am luat bocancii, mai zise el ironic, am uitat, cînd am plecat de-acasă, că o să trecem prin Bucureşti... Şi aici vocea îi scăzu pe neaşteptate... Poate că ar fi trebuit să-i iei cu tine, totuşi, adăugă el nespus de cald. Aşa n-ai mai fi umblat desculţ prin oraş... Fir-ar să fie de sărăcie, că n-am putut să-ţi cumpăr şi ţie nişte ghete! mai zise el cu ciudă şi cu sincer regret...

Abia îmi stăpîneam lacrimile. Purtam de trei ani o pereche de bocanci, pe care mi-i cumpărase odată cu uniforma. Tălpile se subţiaseră şi se desprinseseră din cusături. Ca să nu-i duc la cizmar, îi legasem singur cu nişte sîrmă, aşa puteam să-i mai port şi în anul următor. În vacanţă, nu mă încălţam cu ei decît în zi de sărbătoare şi asta dacă plecam undeva de-acasă. În rest, dacă era nevoie, apelam la opinci... la aceleaşi opinci pe care le purtam de vreo şapte-opt ani. Mi le cumpărase, în timpul războiului, sora mea, Gabriela. Atunci, mi s-au părut foarte bune: erau făcute dintr-un cauciuc gros, tăiat dintr-o anvelopă de maşină, care nu

mai putea fi folosită. Aveau „nasul” într-o parte, nu drept, ca cele pe care le purtasem înainte şi care, fiind înguste în părţi, îmi intra totdeauna zăpada şi apa în ele. Umblam mai mult ud la picioare; de-aceea am răcit şi încă de pe-atunci m-am trezit cu reumatism. Plîngeam de multe ori de durere. Mama mă frecţiona pe picioare cu gaz, pînă îmi amorţeau. Aşa că... m-am bucurat cînd le-am văzut, m-am simţit bine în ele un an, doi, trei, cinci — dar acum mă săturasem, ca de mere pădureţe, cum se spunea pe la noi, nu le mai puteam vedea în faţa ochilor. Şi, totuşi, la ele mă întorceam, dacă era frig şi trebuia să mă încalţ.

„Ia-ţi opincile, mi-a spus tata, cînd am plecat la drum. Noaptea e frig şi va trebui să te încalţi!”

Le-am luat, m-am şi încălţat cu ele, în cîteva nopţi, dar, în Bucureşti, cînd am văzut pe toţi cei care mergeau pe stradă încălţaţi şi nu cu opinci, m-a cuprins o jale pe dinăuntru. Îmi plîngeam singur de milă, dar nu spuneam nimic. Pînă şi tata avea nişte bocanci în picioare!... Numai eu!... Şi-atunci mi-a apărut foarte clar un lucru: totul e din cauza opincilor, mi-am zis. Astea mă îngroapă şi nu mai scap de ele. Am avut chiar un gînd sinistru: „Cum mi-ar sta mie, băiat tînăr, în coşciug şi cu opinci în picioare?!”... M-am scuturat ca de ceva ce nu putea să fie adevărat. „Pînă să mor mai am, de ce să mor eu de-acum?” mi-am zis, autoîncurajîndu-mă! „Dar de opinci trebuie să scap, neapărat, chiar acum! Că altfel...”

Eram în locul pe care tata îl numise Piaţa Buzeşti. Stăteam lîngă cai şi priveam în jur. În momentul în care mi-am zis: „Acum!” am şi sărit în căruţă, am scos opincile de unde se aflau, de sub un maldăr de fîn, le-am legat frumos împreună, reţinînd, pentru orice eventualitate, ciorapii şi obielele, le-am înfăşurat repede într-un jurnal pe care-l cumpărase tata (voia să vadă ce mai e în ţară, în lume; parcă nu-i ajungea ce vedea cu propriii lui ochi) şi, binişor, am coborît prin

spatele căruţei. Le-am potrivit undeva, la îndemînă. Cînd tata s-a întors şi-a pornit căruţa, eu am rămas cîţiva paşi în urmă, am luat frumuşel pachetul de unde-l ştiam şi... l-am aşezat lîngă primul stîlp de telegraf... sau de lumină electrică, nu m-am uitat ce fel era; ce, parcă stîlpul mă interesa pe mine? Mi-am zis, în gînd: „Să le poarte sănătos cine le-o găsi! Să le mai poarte şi altul, că eu m-am săturat!” şi ţuşti! în căruţă. M-am ascuns în spatele tatei şi nu m-am mai uitat înapoi de teamă să nu mă fi văzut cineva şi să mă strige... spunîndu-mi că mi-am pierdut nu ştiu ce. Atîta i-ar fi trebuit tatei, ar fi fost vai de urechile mele! Aşa acum... m-a bombănit cît m-a bombănit, cînd a aflat că nu mai are încotro, că va trebui să-mi cumpere ghete, şi-apoi... a tăcut, ce era să mai facă?!...

Mă strecurasem adînc sub coviltir, îmi pusesem ciorapii în picioare şi le băgasem aşa sub fîn. Tata îndemna caii de zor ca să traversăm mai repede pădurea aceea întunecoasă, loc în care se petrecuseră nenumărate tîlhării.

În mod obişnuit ar fi trebuit să-mi fie teamă. Dar gîndurile mele erau în altă parte: aveam în faţa ochilor pacheţelul pe care l-am aşezat cu grijă, ca pe ceva de preţ, lîngă stîlpul din marginea acelei străzi bucureştene.

„Cine, oare, l-o fi găsit?” Răspunsul nu l-am aflat nici pînă astăzi!

De aceea, de cîte ori trec prin Piaţa Buzeşti, fără să vreau încetinesc pasul, dacă sînt, pe stradă, iar dacă mă aflu în tramvai, în troleibuz sau în vreo maşină, privesc pe fereastră, caut cu ochii un loc anume... şi mă întreb, de fiecare dată: „Cine s-o fi pricopsit cu opincile mele?!”

Zîmbiţi, aşa e! Zîmbiţi, vă rog!...

SĂRBĂTOAREA VISURILOR

Degeaba! Stăruiţi degeaba, aşa-ceva nu pot să vă povestesc! E drept că eu nu mă simt cu nimic vinovat. Ce să fac, crescusem, aveam şaisprezece ani, trecusem în clasa a cincea a Şcolii Normale, pe-atunci — prima clasă a cursului superior. Şi, ce să mai ocolesc: mă îndrăgostisem, sau cel puţin aşa mi se părea mie atunci. Dacă însă mă gîndesc ceva mai mult, aş putea spune că prea bine nu ştiam eu ce se întîmpla cu sufletul meu. Dar... voi sînteţi mai mici, aşa că... Ce spuneţi? N-are importanţă?!... Cum, n-are importanţă? A!... Şi unii dintre voi, care va să zică!... Bine! Atunci vă spun, dar pe răspunderea voastră!...

Duminica aceea era prima de după vacanţa de iarnă. În zilele vacanţei, o văzusem doar de două ori pe Diana. Răcise, fusese mai mult bolnavă, a trebuit să stea zile întregi în casă. În repetate rînduri mi-am făcut drum pe la prietenul meu Nicu Prodan. Trecem pe la poarta Dianei, răream paşii, stăruind cu ochii spre ferestrele casei, dar zadarnic! „Visul meu cu ochi albaştri” zăcea într-o cameră ale cărei ferestre nu dădeau spre drum. Mă întorceam acasă fără putere şi chef de viaţă.

Prima întîlnire din vacanţă fusese a doua zi după sosirea noastră de la şcoală. Diana îşi făcuse drum pînă la o rudă a lor, care locuia spre marginea satului nostru. A trimis un copil şi m-a anunţat. Am aşteptat-o la plecare şi am însoţit-o tot drumul pînă în apropiere de casa ei, în satul vecin. Poate că a fost îmbrăcată prea subţire, ori că a transpirat în timp ce ne zbenguiam, fără de grijă, pe drum, bătîndu-ne cu bulgări de zăpadă, şi-a răcit cît am stat de vorbă lîngă podul de peste rîu (şi doar am vrut să-i dau paltonul meu, să se îmbrace, dar n-a primit); sau poate a răcit

în ziua următoare, fiindcă, din cîte mi-a spus Nicu, vărul ei, a trebăluit tot timpul pe-afară, mai mult dezbrăcată, a spart lemne mai abitir decît un băiat (era cea mai mare dintre toţi copiii), a cărat apă la vite, le-a dat de mîncare, a curăţat zăpada, cu un frate mai mic, prin toată curtea şi la poartă...

Astfel, toate planurile noastre au căzut. A fost cea mai tristă vacanţă, nimic nu mi-a tihnit: nici mersul cu *colindul*, una din aşteptările luminoase ale copilăriei şi adolescenţei mele (deşi eram de atîţia ani elev la Şcoala Normală, nu mă jenam ca, împreună cu alţi băieţi şi fete, s-o pornim în cîrd, de-a lungul satului, în tradiţionalul colind, oprindu-ne şi cîntînd pe la casele oamenilor „Bună-dimineaţa la Moş Ajun! Ne daţi ori nu ne daţi?!” Şi oamenii ne primeau cu plăcere în curte sau în casă, ne ofereau covrigi, mere, nuci, colaci, fiecare ceea ce avea, apoi plecam mai departe, savurînd plăcerea colindului, a mersului în grup, de fapt, cu tinerească hărmălaie, cu molipsitoare voie-bună. De data aceasta însă, pentru mine, colindul mult aşteptat îşi pierdu.. orice farmec); nu m-au înveselit nici cîntecele Sorcovei, nici urările Pluguşorului, nici serbările date de colegii mei, nimic. Prietenii se mirau, fetele din sat, care aflaseră cîte ceva despre drumurile mele în satul vecin, mă ironizau, părinţii erau îngrijoraţi.

În ultima zi de vacanţă, înaintea plecării spre şcoală, în gara care ne adunase pe amîndoi în acelaşi scop, am stat cîteva minute de vorbă cu Diana.

Eu sosisem cu aproape două ore mai înainte, în speranţa că voi avea mai mult timp spre a-mi descărca sufletul. Diana a intenţionat să procedeze la fel, dar omul din sat care se angajase să-i aducă bagajul la gară cu sania n-a putut pleca mai devreme. De aceea aşteptam nerăbdător, aşteptam şi...

Fata avea degete subţiri şi ochi albaştri. Cînd mi-a recomandat-o Nicu Prodan, prietenul meu de la

Comerţ (aşa-i ziceam noi Liceului Comercial al cărui elev era), s-a străduit să fie protocolar, dar, pînă la urmă, a ieşit tot după firea lui de băiat cam bolovănos, deschis la suflet, mucalit:

— Verişoara mea — zise el, însoţindu-şi vorbele cu un gest larg al mîinii drepte şi cu o plecăciune cam exagerată — normalistă, tot normalistă, dar mai mică cu un an decît tine, deşi nu pare, aşa-i? Ce să-i faci, pe-aici, pe la noi, plouă mult, aşa că fata şi-a dat drumul, creşte, creşte spre soare, creşte şi înfloreşte... Uită-te la ea ce frumoasă e!

— Diana Comşa! spuse fata, zîmbind strengăreşte.

În cele cîteva clipe în care au întîrziat, în palma mea, degetele Dianei au tremurat scurt, apoi s-au retras sfioase, alintîndu-se parcă într-o atingere care m-a furnicat prin tot trupul. În ciuda flăcărilor din obraji, luminile albastre, strecurate pe sub streşinile aurii ale genelor întoarse, mă cercetau curajoase şi — aşa mi s-a părut — cu interes. De sus în jos, apoi de jos în sus, şi încă o dată la fel, încît agăţat de ochii ei, mă plimbam şi eu totodată aproape ameţit şi jenat.

— Diana, interveni Nicu salvator, iată surpriza promisă: îţi prezint pe George Ştefănescu, vestitul George Ştefănescu, omul care în cei patru ani de şcoală normală (făcuţi pînă acum) n-a luat nici o notă mai mică de zece, în timp ce eu..., dar ce să mai vorbim despre asta! el e cel dintîi la toate; să-l vezi în fruntea fanfarei şcolii defilînd la sărbători şi antrenînd după el mulţimea Cîmpulungului, în mijlocul căreia se aude, din cînd în cînd, cîte un glăscior oftînd de... dorul celui care... „n-aude, n-a vede!”

— Bravo, bravo, domnule George Ştefănescu, izbucni încîntătoare apariţia din faţa mea pe o scurtă, dar colorată gamă a ironiei...

— A, să-l vezi apoi la cenaclul oraşului... Cum îi zice, George, cenaclului?

— „Ion Barbu!”

— Aşa, la cenaclul „Ion Barbu” (că eu n-am prea fost pe-acolo, dar am auzit), să-l vezi citind poezii, da, că dumnealui e şi poet pe deasupra...

— Bravo!

— Altă vorbă nu mai ştii, scumpă verişoară?

— Ba da, dar uimirea mea nu găseşte, deocamdată, altă expresie!

— Nicule, izbucnii eu, făcîndu-mă că n-am priceput ironia Dianei...

— Lasă, lasă modestia, dragul meu, a zis Nicu, Diana trebuie să ştie cu cine are de-a face...

— Dar de ce neapărat... „cu cine are de-a face?” spuse Diana.

— Ei, aşa vine vorba! Deci, măi copii, bine că v-am făcut cunoştinţă..., de-acum domnul să vă aibe-n pază! Dar, pînă una-alta, haideţi repede că e prăpăd. Dacă mîine iese spectacolul, putem să ne aruncăm în Rîul Tîrgului, fiindcă nu sîntem buni de nimic.

— Ce spectacol, Nicule? îngăimai eu, bucuros că am scăpat de avalanşa prezentărilor şi emoţionat de întîlnirea cu „frumoasa verişoară” a năstruşnicului meu prieten; cînd m-ai invitat, nu mi-ai vorbit despre nici un spectacol...

— Ei, ţi-am rezervat şi ţie o surprinză: măi, băiatule, astăzi, noi, ăştia, „intelectualii satului”, adică... m-ai înţeles, nu? elevii — mai mari, mai mici — prezentăm, în faţa oamenilor, o serbare, o serbare la care tu ai un foarte important rol. Acum să te văd eu ce poţi şi să te vadă şi...

— Sper că glumeşti! spusei.

— Deloc, prietene dragă, deloc! Ce, mai e timp de glumit? Peste o oră începem. Totul e hotărît!

— Nicule, tu eşti...

— ... într-o parte, vrei să spui...

— Mă rog, zisei, fiecare se cunoaşte mai bine... Dar să ştii că eu..., eu vă voi asculta şi privi cu plăcere,

cu multă plăcere chiar, adăugai, uitîndu-mă mai îndrăzneţ spre Diana. Acesta este rolul meu... şi-ţi mulţumesc pentru el!

— Asta s-o crezi tu! Nu, tinere, tu nu te-ai putea mulţumi cu atîta! Te ştiu eu foarte bine. Tu trebuie să fii... aşa cum te-am prezentat, în frunte. De aceea, ştiindu-te bun de... gură, adică bun la legarea vorbelor între ele, ţi-am rezervat, mai întîi, rolul de *cuvîntător*.

— Poftim? zisei eu, din ce în ce mai uimit. În ce încurcătură vrei să mă bagi? După ce ţi-ai făcut pomană să mă lauzi în faţa verişoarei tale, vrei acum să mă compromiţi... în faţa satului?

— Dimpotrivă! Lasă că găseşti tu ce să le spui, îi iei cu poezia, cu... ce-ţi spuneam eu adineauri: „noi, fiii satului”...

— Care „fiii satului”? Ce, eu sînt de-aici?

— Nu cumva îţi renegi originea ţărănească?! Din cîte ştiu, alţii mai mari, mari de tot... se lăudau cu... humuleştenii lor, care...

— Lasă-mă cu literatura!

— Ba tocmai la ea voiam să ajung, preciză Nicu, despre literatură să le vorbeşti, despre ce spuneai tu că ai învăţat de la profesorul acela grozav cu care te lauzi mereu. Şi-apoi, *modest* cum te ştiu...

— Domnişoară Diana, am adăugat eu, eşti martoră că am făcut tot ce-am putut ca să nu mă cert cu năbădăiosul dumitale verişor, dar că....

— Domnule Ştefănescu, spuse, pe neaşteptate fata, şi eu aş dori să te aud vorbind...

— ...Ce s-a întîmplat, George, ai rămas fără replică? zise satisfăcut prietenul meu. Lasă că îţi vom asculta replica rostită pe... scenă. Eu cred că te mai ajută memoria cît de cît..., aşa ca să poţi recita din propria-ţi creaţie ce-o să-ţi aduci aminte, ca şi din... ce vei mai crede de cuviinţă... după care....

— Mai există şi un „după care”?...

— Bineînţeles! spuse Nicu. Fiindcă nu ai instrumentul acela de la fanfară cu tine (mereu uit cum îi zice, dar n-are importanţă), ţi-am pregătit o vioară; o să cînţi, aşa cum ştii tu, ca un viitor dascăl care trebuie să-şi impresioneze auditoriul din bănci, ce crezi că se află mai frumos în repertoriul tău! Să cînţi... ca să mai uite şi bieţii oameni de necazuri, zise Nicu, cu un glas care se schimbase brusc...

Cînd m-am trezit în faţa oamenilor, a unei săli pline cu oameni străini, pe care îi văzusem pentru prima oară în dimineaţa aceea de vară frumoasă, cînd traversasem satul, de la un capăt la altul, salutînd în stînga şi în dreapta, chiar dacă nu cunoşteam pe nimeni, am simţit că-mi vine leşin... „Ce să le spun?” mă întrebam, speriat. După obiceiul lui, Nicu exagerase atîta cînd mă prezentase, încît mă simţeam ca un balon în care s-a pompat prea mult aer, ajungînd aproape să plesnească!

Dar vorbele au început să curgă... Şi curgeau, şi curgeau, iar oamenii aceia mulţi mă ascultau..., da, mă ascultau, sorbindu-mi parcă fiecare cuvînt... Nici nu ştiu ce spuneam, pentru mine n-avea importanţă, atîta timp cît sutele de ochi ai sălii mă urmăreau curioşi şi binevoitori.

Mă gîndeam: „Dacă ar fi şi tata, dacă ar fi şi mama, ai mei toţi dacă ar fi aici!” La noi în sat, nu vorbisem niciodată pînă atunci aşa! Nu mă pusese nimeni, nici mie nu-mi dăduse prin gînd! Am recitat tot ce mi-am adus aminte. Am cîntat şi cîteva melodii la vioară!...

Cînd am auzit aplauzele răsunînd, parcă m-am trezit dintr-un vis. Am ieşit de pe scenă cu un tremur de bucurie în toată fiinţa. Voiam să-i mulţumesc lui Nicu, dar n-am apucat să spun nici o vorbă, pentru că m-am simţit strîns în braţele lui puternice, iar în urechi şi în suflet mi-au pătruns vorbele lui, rostite cu

prietenească mîndrie: „Triumf! Triumf! Un adevărat triumf!”

...Ştiu ce gîndiţi! Aşa e, nu-i frumos să te lauzi!

Dar, aţi observat şi voi, dacă este să găsim un vinovat, apoi acela nu poate fi decît Nicu. El m-a împins pe scenă, el m-a prezentat exagerînd, fără îndoială, modestele mele merite, el a spus vorbele acelea... pe care le-aţi auzit! Eu, ce puteam să fac? Eu am vorbit, am recitat, am cîntat! Aşa cum am putut, cum m-am priceput. Şi mai e ceva: am păstrat vie, după atîţia ani, lumina acelei întîlniri cu sufletul oamenilor, fiindcă, în timp ce le vorbeam, mi se părea că le văd sufletul pe buze, ca un abur, ca un murmur, ca un cîntec, sufletul lor trudit, care se elibera parcă de povara crîncenă a atîtor necazuri prin care trecuseră şi mai treceau încă. Lumina aceea a făcut mult bine sufletului meu. Aşa că, vă rog să mă iertaţi, de-aceea n-o pot uita nici acum!...

Fata avea degete subţiri şi ochi albaştri. Se făcuse tîrziu, răsărise luna, ochii ei deveniseră cenuşii, iar degetele, subţiri şi calde, vibrau în palma mea ca nişte misterioase antene care îngînau, din ce în ce mai desluşit, un cîntec învăluitor şi bun. Ecoul lui în mine era atît de puternic, încît mă temeam aproape să nu-l audă oamenii, retraşi, treptat-treptat, în spatele ferestrelor, în care pîlpîiau lumini curate şi blînde.

Lumea se schimbase în cîteva ore. Lumea mea, bineînţeles. Eram acum mai bogat. Lîngă grijile şi bucuriile mele, adăugasem pe cele ale Dianei, ale mamei ei, rămasă văduvă, ale fraţilor şi surorilor ei — şase la număr — rămaşi fără tată (murise cu cîţiva ani în urmă, în timpul războiului). Adăugasem, mai ales, visurile Dianei, unul cu deosebire: să devină profesoară de istorie. Eram mai bogat şi poate de aceea mă simţeam atît de bine, nu-mi venea să dau drumul din palma mea acelor degete subţiri, care cîntau, cîntau, sau aşa cel puţin mi se părea mie.

Poate rîdeţi şi spuneţi, în acelaşi timp: „romantism, romantism în floare! Tovarăşul care ne povesteşte e un romantic iremediabil!”... Şi eu, parcă pot să vă contrazic? Nu pot! Dar aş dori să vă atrag atenţia asupra faptului că lumea are încă multă nevoie de... *romantism*..., căci, pe lîngă fapta concretă şi nu de puţine ori dură a vieţii, gîndirea şi simţirea, întreaga noastră existenţă au nevoie de aureola înălţătoare a visului, de binefăcătoarea, tonica nostalgie a pildelor care aruncă lumini paşilor noştri grăbiţi, dornici de cuceriri, de împliniri aşteptate şi necesare!...

Vara aceea a trecut ca un cîntec rostit prea repede, cu foc, între două dealuri, purtîndu-şi ecoul din depărtare-n depărtare, izbindu-se de obstacole, încercîndu-le tăria, rostogolindu-le.

Am străbătut de-atîtea ori cei cinci kilometri care despărţeau satele noastre aşezate între culmi acoperite de verdeaţă şi flori. Cel mai adesea o luam prin grădini, pe poteci, căutam vaduri potrivite ca să pot trece cu uşurinţă peste cele două rîuri care se aflau în calea mea. O întîlneam pe Diana, stăteam de vorbă, visam! Vara aceea a fost o frumoasă sărbătoare a visurilor! Ne vedeam, de obicei, după-amiaza, spre seară, după ce terminam treburile (că zilele noastre de vacanţă erau, de fapt, zile de muncă intensă; zoream să împlinim ceea ce ne propuseserăm, ori ceea ce ne dădeau părinţii de făcut, iar seara... eram liberi. Cel mai adesea şi copiii, şi tinerii, se adunau pe la porţi, se jucau, discutau. Se pregăteau, din cînd în cînd, serbări — ca aceea despre care v-am vorbit!) Mă împrietenisem cu toţi fraţii şi surorile mai mici ale Dianei. Ne jucam împreună, cît ne jucam, apoi mama copiilor îi chema în curte şi-i trimitea la culcare. Noi mai rămîneam „de vorbă” pe banca aflată în poarta casei. Din cînd în cînd, ne plimbam, de-a lungul

drumului, ţinîndu-ne de mînă. Vorbeam şi visam! Tăceam şi visam!

Oamenii satului ne priveau cu plăcere. Trecînd pe lîngă ei, îi salutam politicos. Uneori auzeam şoptindu-ne în urma mea: „E băiatul acela de la serbare!” Mă bucuram şi-i mulţumeam, de fiecare dată, în gînd lui Nicu, pentru că m-a adus atunci în faţa oamenilor. Auzea şi Diana şoaptele. Întorcea atunci spre mine ochii aceia de cer înalt şi pur şi mă învăluia într-o căldură care aproape-mi tăia şi respiraţia!

Oamenii satului ne priveau cu plăcere! Oamenii maturi! Nu şi unii tineri pe care i-am văzut de cîteva ori uitîndu-se închiondoraţi după mine. Simţeam că nu le convine situaţia. Îşi spuneau, probabil „De unde a mai venit şi ăsta să ne ia cea mai frumoasă fată din sat?!”... De venit, după cum aţi văzut, nu venisem prea de departe! Cît priveşte „luatul” fetei, ehei!... asta era o treabă... a altor ani! Noi eram încă prea mici să ne gîndim la aşa ceva. Noi, deocamdată, visam! Lor le era însă ciudă că Diana „nu mai bagă pe nimeni în seamă”, de cînd... La un moment dat, un vlăjgan i-a strigat chiar aşa: „Ce e, Diana? Nu mai bagi pe nimeni în seamă?! E mai bun ce e în grădina vecinului, ai? Ei lasă, c-om mai vedea noi!” a încheiat el ameninţînd-o. După cum mi-a spus Nicu Prodan, care era de faţă, cică Diana şi-a bătut joc de el în aşa fel, încît vlăjganul nu mai ştia pe unde să-şi scoată cămaşa. Se înroşise tot, bubele de pe faţă i se făcuseră vineţii, iar el spumega, fără să fie în stare de replică. S-a desprins din grupul în care se afla şi-a pornit-o singur pe drum, însoţit de hohotele de rîs ale celor ce fuseseră de faţă la înfruntare. A plecat şi Diana satisfăcută, dar îngrijorată. Cînd mi-a povestit întîmplarea, tremura de încordare şi teamă. Eu, afectînd indiferenţa, am căutat s-o liniştesc, spunîndu-i doar atît: „Să îndrăznească!”

Dar, de atunci, plecam de fiecare dată, din sat, înainte de a se lăsa întunericul. Uneori, Nicu şi Diana mă însoţeau la podul de peste Rîul Tîrgului.

Într-o seară însă ploua, „ploua cu găleata”. Am tot aşteptat să se mai liniştească spre a putea pleca. Dar, ţi-ai găsit! Parcă se rupseseră zăgazurile cerului! Cădea din înălţimi potop de apă! Din cînd în cînd, săgeţi frînte de foc spintecau mantia întunecată a nopţii care acoperise, între timp, satul. Trebuia să ajung totuşi acasă! Ai mei s-ar fi neliniştit îngrozitor. Diana era speriată. Mama ei, la fel! Nicu era plecat la Piteşti cu tatăl său, aşa că lipsea din sat.

„N-aveţi nici o grijă, am spus eu, cînd m-am hotărît să plec. Pe-o vreme ca asta nu stă nimeni afară!”

Şi totuşi, chiar pe-o vreme ca aceea, ori poate tocmai pe-o asemenea vreme, cineva, cu suflet strîmb şi gînduri rele, îmi pîndea drumul.

Apa rîului de care mă apropiam cu grijă se umflase, se izbea de picioarele podului şi urla îngrozitor. Nu vedeam aproape nimic. Deodată, un fulger lung mi-a luminat calea. M-am oprit în loc speriat: la intrarea pe pod, lîngă parapet, se aflau două mogîldeţe una mai mare, alta mai mică. Mai încolo, la cîţiva paşi, în spate, alte două.

„Deci, aşa! au vibrat gîndurile mele încordate. «Vlăjganul» vrea să-şi pună în practică ameninţarea!”

Cum alt loc de trecere peste apă nu exista, mi-am făcut rapid socoteala că numai cu viclenia şi, eventual, cu forţa (eram şi eu destul de înalt şi de voinic) aş putea scăpa teafăr. De aceea, înaintînd, ca şi cînd n-aş fi observat nimic, m-am apropiat cît mai mult de cealaltă parte a parapetului, iar cînd am ajuns în dreptul „binevoitorilor” mei, încordat ca un arc, am zvîcnit înainte pe pod, astfel că primii doi, care s-au aruncat cu forţă spre mine, vrînd să mă prăbuşească, au căzut în gol şi, alunecînd, şi-au continuat drumul,

pe sub parapet, plonjînd, de la înălţime, în mijlocul apelor învolburate ale rîului. Întors fulgerător, i-am mai ajutat şi eu cu cîte un şut, spre a le fi mişcarea deplină.

Cînd au văzut aşa-ceva, ceilalţi doi au rupt-o la fugă, în josul rîului, cu gîndul, probabil, de a le da ajutor celor care strigau disperaţi şi încercau să lupte cu furia valurilor spre a ieşi la mal.

Eu m-am ascuns în nişte tufe, dincolo de pod, şi-am aşteptat să văd ce se întîmplă. Cei doi din apă ştiau să înoate, aşa că au scăpat. Ceilalţi i-au ajutat să urce pe malurile alunecoase ale rîului. Cu toţii m-au blagoslovit cît au putut, cît i-a ţinut furia şi i-a ajutat vocabularul, fiind siguri că am fugit ca să nu mă ajungă din urmă.

Am plecat după ce lucrurile s-au liniştit şi cînd am început să am şi eu deplină siguranţă în picioare, pentru că, drept să vă spun, mi-o cam pierdusem. Abia în timp ce stăteam ascuns mi-am dat seama că puteam să nu mai ajung acasă... Aşa cum s-a întîmplat odată cu cineva tot de prin părţile noastre...

A doua zi, printr-o cunoştinţă, am primit o scrisoare de la Diana. Conţinea o singură mărturisire, de la început şi pînă la sfîrşit, o mărturisire repetată de zeci de ori: *Mi-e drag de tine!*

*

A sărit din sanie şi-a alergat roşie ca focul spre mine. „Te rog să mă ierţi, nu din cauza mea n-am sosit mai devreme. Dacă era după mine!...”

Diana slăbise, ochii arătau parcă mai mari, iar faţa se alungise puţin. Am schimbat cîteva vorbe, în timp ce mama ei s-a dus să-i scoată biletul de tren. Printre lacrimi, n-a putut să-mi spună mai nimic, în timp ce eu parcă amuţisem de-a binelea. N-am fost în stare să-i ofer cel puţin caietul în care-mi adunasem

toate gîndurile, tot zbuciumul tristei vacanţe. Nici n-am apucat să-i amintesc măcar despre el. I-am promis că-i voi scrie.

A plecat cu un zîmbet trist pe faţă spre Şcoala Normală de fete, care se afla într-un alt oraş, cam la 50 de km de *cetatea* adolescenţei mele. Peste o jumătate de oră, un alt tren se îndrepta gîfîind spre oraşul de la poalele munţilor. Roţile lui repetau la infinit, odată cu sufletul meu! „Mi-e dor de tine! Mi-e dor de tine! Mi-e dor de tine!”

În duminica aceea, prima de după vacanţa de iarnă, trebuia s-o văd neapărat pe Diana. Ei voiam să-i fac o surpriză, mie să-mi potolesc întrucîtva freamătul de dinăuntru, care, altfel, nu mai putea fi stăpînit.

La *caietul vacanţei*, adăugasem, în fiecare zi din săptămînă care se scursese, noi pagini pentru „Visul meu cu ochi albaştri”.

Dar cîte asemenea visuri nu ascundea bătrînul geamantan ce-mi fusese încredinţat! În duminica aceea, eram „Omul cu geamantanul”, „geamantanul cu visuri”...

Parcă vă aud spunînd: „Vreţi să fiţi mai explicit? Ce înseamnă «omul cu geamantanul», «geamantanul cu visuri»? Despre ce fel de geamantan e vorba?”

Să vedeţi! În fiecare duminică, acolo la noi, în „cetatea emoţiilor”, geamantanul acela, căruia cineva îi spusese atît de frumos „geamantanul cu visuri”, se umplea doldora. Pentru el se muncea o săptămînă întreagă (în timpul liber, bineînţeles, după ce lecţiile erau terminate. Dar ce credeţi? Cum altfel?); sute de băieţi, mai mari, mai mici, sute de îndrăgostiţi sau de viitori îndrăgostiţi îşi ţeseau visurile pe hîrtie. Şi să vezi întrecere, să vezi muncă, nu jucărie (se mirau profesorii de literatură de cîte comparaţii şi metafore cunoşteau băieţii: odată cu lectura, erau atenţi şi la frumuseţea legării vorbelor şi mai împrumutau de ici, de colo, cîte ceva, îşi luau colaboratori cînd pe

Eminescu, cînd pe Blaga, cînd pe Arghezi, cînd pe te miri pe cine nu luau. Şi nu erau sfioşi, treceau şi graniţele, făceau sondaje care pe unde apuca, adică... prin ce carte apuca să împrumute de la bibliotecă sau de la colegi).

„Deci scrisori!”

Cine a spus „scrisori?” Haide, repede, să ridice mîna ca să-i pot spune şi eu: „Bravo! Ai ghicit! Aşa e! Scrisori!” Dar ce fel de scrisori?

Sigur, e de la sine înţeles: geamantanul era doldora cu... scrisori de dragoste!...

Mai e o nelămurire?! De ce în geamantan? Ce căutau scrisorile în geamantan?

Hm! Eu credeam că aţi priceput! Păi dacă toate aveau aceeaşi destinaţie? Da, repet, toate aveau aceeaşi destinaţie: Şcoala Normală de fete din oraşul aflat la 50 de km, cum spuneam, de cetatea noastră. O altă cetate, mai puţin impunătoare, aşezată spre marginea urbei, undeva pe un deal. Şi, cum băieţii noştri erau grijulii, nevoind să încarce pe un biet poştaş cu atîta povară... de suflet, delegau, în fiecare duminică, pentru această delicată treabă pe cîte unul dintre ei. Acela devenea „omul cu geamantanul”.

Aşa că, în duminica aceea, prima de după vacanţa de iarnă, eu eram „omul cu geamantanul”. Mă luptasem să mi se încredinţeze şi reuşisem. Eram fericit! Biletul de tren — dus şi întors — mi-l plăteau băieţii, punînd mînă de la mînă, aşa era regula (procedeul intrase în tradiţie de ani de zile). O puteam vedea şi pe Diana, îi puteam încredinţa direct ceea ce avusesem răbdare să consemnez din gîndurile şi frămîntările mele de aproape trei săptămîni. Dacă aveam noroc ca, la ele în şcoală, totul să se fi petrecut normal — drept pentru care nu era motiv să li se suspende învoirile în oraş — puteam pleca la plimbare împreună.

În privinţa geamantanului, învăţasem ritualul (mai fusesem de două ori *fericitul* care împărţea visuri de iubire): de la poartă era anunţată eleva de serviciu; aceasta venea şi mă însoţea pînă într-o sală specială, destinată întîlnirii celor care veneau din afară să stea de vorbă cu fetele aflate în internat (părinţii, rude apropiate, mai rar simple cunoştinţe); aici desfăceam faimosul geamantan şi orînduiam scrisorile pe clase; urma apoi, momentul culminant: împărţirea scrisorilor. Atunci să fi avut un aparat de filmat să înregistrezi ochii cu deosebire, ochii sclipind de bucurie, de nerăbdare, ochii umeziţi de lacrimi, fulgeraţi de întrebări, ochii şi jocul florilor de pe obraji; ori bătăile inimilor să le fi înregistrat, freamătul sufletelor. Ce emoţionantă era această omenească simfonie!

Totdeauna, la primirea scrisorilor, se aflau şi cîteva fete care, în chip direct, nu aşteptau nimic de la „geamantanul cu visuri”. Veneau aşa, ca să se bucure pentru colegele lor, cărora le scriau prietenii; veneau, uneori, şi cu speranţa că, printre atîtea scrisori, se vor afla şi cîteva care purtau pe plic menţiunea: „*Unei necunoscute din clasa...*” Autorul unei asemenea scrisori îşi însoţea ceremonioasele şi sfioasele rînduri, în mod obligatoriu, de fotografie. *Necunoscuta* privea fotografia, citea şi scrisoarea şi, dacă-i dădea inima ghes, răspundea, însoţind la rîndu-i, scrisoarea cu o fotografie. Aştepta, apoi, cu nerăbdare, *confirmarea*.

Momentul lecturii scrisorilor era cel mai înfrigurat...

După aceea, condeiele începeau să alerge pe hîrtie, visurile se torceau mai departe, geamantanul se încărca din nou şi scenele se repetau de data aceasta în cetatea băieţilor...

...Romantism, aşa este, fără de care însă viaţa îşi pierde măcar ceva din adevăratul ei farmec!

PARADISUL ROTUND

Cînd am sosit astă vară în sat, am avut o surpriză foarte plăcută. De fapt, vara trecuse, era acum spre sfîrşitul lui august şi începutul lui septembrie. Mă dusesem la o rudă de-a noastră, din partea bunicii, o femeie bătrînă care trăieşte singură, retrasă, într-o căsuţă de sub dealul vecin cu pădurea cea mare de stejari. Voiam s-o mai văd, fiindcă într-adevăr n-o văzusem de mult, trebuia să-i duc şi nişte lucruri pe care mi le dăduse bunica, deci aveam motiv în toată regula să merg pe la tuşa Maria, cum îi spuneam eu bătrînei.

Era o femeie blîndă şi bună s-o pui la rană. Trecuse de şaptezeci de ani, dar avea încă părul aproape tot negru, o faţă albă, care fusese frumoasă în tinereţe, iar în ochii căprui, acum obosiţi, mai luceau, din cînd în cînd, luminiţe de prospeţime a spiritului. Îi murise soţul cu zeci de ani în urmă, în cel de-al doilea război mondial, şi ea nu se mai recăsătorise. N-avusese nici un copil, aşa că a rămas să trăiască singură...

Tuşa Maria avea gospodărie bine întocmită, cu lighioane multe prin curte, cum obişnuia ea să-şi numească păsările, iar casa, cu cele trei camere ale ei, era curată ca un pahar şi mirosea frumos a flori şi a mere, a gutui şi dulceţuri de toate felurile. Îmi plăcea să mă duc pe la tuşa Maria, pentru că nu scăpam pînă „nu gustam” din fel de fel de borcane cu dulceaţă, pînă nu mîncam plăcintă cu mere şi plăcintă cu brînză, atunci făcute, proaspete şi tuşa mă tot îndemna: „Mai ia, Răducule, mamă, ia, băieţaş, încă o bucată, ia, dragule, uite gustă şi din borcanul ăsta; stai să-ţi dea tuşa acum ceva nemaipomenit” Şi, uite aşa, tot luam, tot luam, pîn' ce chiar că nu mai puteam! Atunci tuşa Maria mă încuraja, săraca, zicîndu-mi: „Nu-i nimic,

Răducule, mamă, lasă că îl culcă ea, tuşa, pe băiat colea în pat curat şi moale şi, mîine dimineaţă, o luăm de la capăt", mai adăuga, zîmbindu-mi cu ochii calzi şi buni. Şi chiar aşa se şi întîmpla: cînd nu mai puteam de sătul dar şi de sporovăială, că vorbeam cu tuşa Maria despre cîte sînt în lună şi în soare, despre ai mei, de la oraş, despre şcoală, despre bunicul şi bunica, despre ce se mai petrece în lume, da, despre toate se interesa tuşa Maria, şi mie îmi plăcea să discut cu dînsa, că bătrîna numai ce mă iscodea cu cîte ceva şi-apoi, ştiindu-mi obiceiul, mă lăsa să vorbesc, să vorbesc, iar ea, din cînd în cînd, spunea doar aprobîndu-mă:

„Chiar aşa-i, da, aşa-i să ştii!" deci, cînd isprăveam şi cu mîncatul şi cu sporovăitul, treceam într-adevăr la culcare în patul acela moale, şi bun, cu lenjerie curată, care mirosea a scrobeală proaspătă, zbicită în adiere de vînt şi de soare! Iar a doua zi, fiindcă era ştiut: cînd mă duceam pe la tuşa Maria, stăteam cel puţin cîteva zile, a doua zi o luam de la capăt...

De data aceasta credeţi că s-au petrecut lucrurile altfel? Nici vorbă! Am făcut inspecţie, mai întîi, la cămară; tuşa m-a lăsat să admir ordinea, curăţenia şi varietatea sorturilor, care acum întrecuseră parcă orice limită: pe policioarele acoperite cu hîrtie albă, proaspăt schimbată, borcanele cu dulceaţă şedeau rînduite ca ostaşii la paradă. Fiecare purta pe obraz cîte o etichetă, pe care biata tuşa Maria mîzgălise, cum putuse ea, cu creion chimic, indicaţii asupra conţinutului, ca de exemplu: „cireşe amare" (Mamăă! ce grozăvie de dulceaţă era aceea de cireşe amare!), „cireşe albe", „struguri", „vişine", „gutui", „fragi", „nuci verzi"...

Apoi am început cu gustatul: „Ia, Răducule, ia, dragule, mai încearcă şi din asta..., şi din asta...", după care, în timp ce mai stăteam de vorbă, a pregătit tuşa

cocă pentru plăcintă cu mere, şi plăcintă cu brînză, iar eu am curăţat merele şi le-am dat pe răzătoare, am ajutat-o să amestece brînza cu fel de fel de mirodenii şi, cînd totul era gata — tăvile pline fiind aşezate în cuptorul aragazului — am ieşit împreună în ogradă, am încolţit un cocoşel, undeva lîngă gard, i-am luat gîtul cu toporul, l-am opărit şi l-am curăţat, ca să-l perpelim apoi pe jăratec şi să-l tăvălim prin mujdei de usturoi, aşa cum îi stă bine.

Şi, ca de obicei, cînd mirosurile acestea toate, atît de îmbietoare, au început să dea buzna nu numai dincolo de uşile casei, ci şi dincolo de împrejurimile ogrăzii, lîngă gardul tuşii Maria, venind dinspre ograda vecină, a sosit neica Gheorghe Botez, un bătrîn falnic, care, în ciuda celor aproape 90 de ani de viaţă, se ţinea drept, arăta încă vînjos, călca sigur şi vorbea cu limpezime sfătoasă şi caldă. Avea părul mare, lung pînă aproape de umeri şi sur, ca lîna oilor seine, sprîncenele stufoase şi mustaţa bogată îi erau însă albe, iar în obraji păstra încă urme de roşeaţă. Peste pantalonii albi, strînşi pe picior, purta cămaşă cu rîuri pe poale, încinsă la mijloc cu un chimir lat din piele cafenie, bătută cu ţinte de argint.

Cam de tot atîţia ani, de cînd tuşa Maria rămăsese fără bărbat, murise şi femeia lui neica Gheorghe Botez. Deşi încă tînăr, pe-atunci, el crescuse singur pe cei doi băieţi ai săi. Aceştia s-au făcut mari, au terminat şcoli şi facultăţi, întemeindu-şi gospodării departe de satul natal, unul într-un oraş, celălalt în altul! Veneau din cînd în cînd pe la tatăl lor şi tot din cînd în cînd îi mai trimeteau cîte ceva, sprijinindu-i bătrîneţile.

Ca vecini, neica Gheorghe şi tuşa Maria s-au înţeles totdeauna bine şi s-au ajutat. Lumea din sat vorbea despre faptul că ei, de mult, ar fi trebuit să-şi unească ogrăzile şi casele, ca să facă una singură, aşa

cum se pare că unite le erau, de atîta amar de vreme, vieţile, la bine şi la rău!

Dar, uite că nici unul n-a vrut să plece din casa lui ca să se mute într-a celuilalt... Şi, din cauza aceasta, au rămas aşa: cu două case şi două ogrăzi, despărţite printr-un singur gard. Dacă te uitai însă bine, gardul era mic, neica Gheorghe putea să treacă uşor peste el; şi, la urma urmei, nici nu era nevoie să treacă peste..., căci gardul avea la mijloc o portiţă, aşa că...

Neica Gheorghe ne-a dat bineţe, s-a bucurat că mă vede şi tuşa Maria l-a invitat, bineînţeles, la masă. S-a dus apoi repede în magazie şi-a adus de-acolo o sticluţă cu o licoare galbenă ca untdelemnul.

„Tu, Marie, zise neica Gheorghe, uitîndu-se la sticla din faţa lui, vrei ca toate să fie pe-o formă: eu bătrîn, tu bătrînă, şi ţuica la fel cu noi?”. „Da' de cînd nu-ţi mai place, neică, ceea ce este bătrîn?” zise tuşa cu o anumită nuanţă în glas. „Apoi drept să-ţi spun, mie bătrîneţea nu mi-a plăcut nicidoată, dar, bătu-o-ar s-o bată cine ştiu eu, tot n-am scăpat de ea! Asta nu înseamnă că în gusturile mele nu accept şi excepţii. Accept! Două sînt de faţă: tu şi ţuica! Şi-apoi avem la masă şi tinereţe: băiat tînăr şi frumos şi cocoşel tînăr, căruia îi rupem oasele săracul, şi le mai şi mînjim cu usturoi!” zise moşul, zîmbind pe sub mustaţa-i stufoasă.

Pe prispa casei tuşii Maria, în faţa plăcintelor şi a unei bărdace cu vin negru, am stat în seara aceea de vorbă cu neica Gheorghe Botez, pînă noaptea tîrziu. Nu ne mai întîlniserăm din vara trecută şi el simţea nevoia să-mi povestească despre toate cîte le făcuse în acest timp şi, mai ales, despre ceea ce gîndise în zilele lungi şi în nopţile, uneori şi mai lungi, transformate în ceasuri de veghe. Şi, ca orice bătrîn, zicea ce mai zicea despre ziua de azi, dar cu ochii sufletului era mereu spre ziua de ieri, spre timpul trăit şi socotit în ani, în zeci de ani, pieriţi fără nici o putinţă

de întoarcere. Cînd vorbea despre tinereţile lui şi ale tuşii Maria, şi ale celor pe care îi cunoscuse, cu care împărţise munca şi viaţa, glasul lui se aprindea, vibraţiile baritonale ale vocii urcau în tremolo, pentru ca, apoi, să se stingă treptat, transformîndu-se aproape în şoaptă dulce şi îndurerată.

Neica Gheorghe era şi un povestitor iscusit, fapt pentru care, cu prilejul fiecărei întîlniri, atunci cînd nu mă săturam cu ceea ce îmi spunea din proprie iniţiativă, îl rugam să mai caute încă în desaga sa plină cu tulburătoare amintiri.

Astfel, în seara aceea, de pildă, am aflat lucruri interesante despre haiducul Radu lui Anghel şi despre comoara din dealul urşilor.

Neica Gheorghe plecase de mult! Noaptea era liniştită şi albă. Luna, cu chipul ei întreg, rotund, privea către pămînt, plimbîndu-şi razele reci peste case, peste păduri şi ape, peste cîmpuri...

Deodată, aud undeva, nu prea departe, ropot de cai, potop de copite care bat pămîntul ritmic! Cobor de pe prispă şi privesc în jur; zgomotele se aud tot mai aproape, mai aproape. Natura toată freamătă... Nucul cel mare, crescut lîngă tîmpla casei tuşii Maria, îşi sună frunzele, scăpînd, din cînd în cînd, de emoţie, bombele sale mici, roşietice, care cad ca o ploaie în iarba cea rară de dedesubt. Cavalcada se apropia tot mai mult. Iată, în sfîrşit, un grup de călăreţi apărînd pe creasta dealului. E dealul urşilor, numit astfel de oameni pentru că, aflîndu-se în buza pădurii, era plin, altădată, de zmeuriş, în care urşii se afundau să mănînce în voie şi pace.

Caii, negri şi roibi, se opresc, ca la un semn, săltîndu-se în două picioare şi pufnind pe nările înfiorate din care ţîşnesc trîmbe de aburi. În fruntea grupului, călare pe un cal alb, se roteşte un bărbat cu plete negre fluturîndu-le în vînt, îmbrăcat cu o haină

ţărănească de postav de lînă, de culoare deschisă, înflorită cu găitane cafenii şi cu nasturi de argint care sclipesc în lumina lunii. De sub cingătoarea lată de piele i se văd ieşind mînerele pistoalelor, iar din spate, deasupra umărului stîng, îi creşte ţeava dublă a flintei cu care a culcat la pămînt atîţia ciocoi. Nu mai încape nici o îndoială că este Radu lui Anghel, vestitul haiduc de prin părţile locului, însoţit de ortacii săi, cărora, iată, acum, le face un semn, arătînd către un stejar falnic din marginea pădurii.

În cîteva secunde, cai şi călăreţi, cu toţii, sînt în jurul stejarului. La comanda bărbatului de pe calul cel alb, haiducii descalecă în grabă, priponindu-şi caii de tufele din apropiere. Apoi tîrăsc lîngă tulpina bătrînului stejar cîţiva saci, în care cu siguranţă ascund nepreţuite comori. Aşa cum au apărut pe creasta dealului, mi s-a părut că veneau dinspre conacul boierului Dobrotescu, cel pe a cărui moşie lucrează, de zeci de ani, toate satele din jur.

Radu lui Anghel, „arhanghelul dreptăţii”, cum îl numeau ţăranii, îl avertizase în mai multe rînduri pe boierul putred de bogat şi hapsîn, cerîndu-i să fie mai omenos cu cei care-i munceau pămîntul şi care nu cîştigau nici atît cît să nu moară de foame. Dar, de fiecare dată, boierul strîmbase a dispreţ din nasul lui mare, zburlindu-şi firele de păr ce-i creşteau pe gogoloiul din vîrf ca nişte ţepi de arici.

Atunci haiducul începuse să facă singur dreptate şi, astfel, ţăranii cei mai necăjiţi se pomeneau, în cîte o noapte, cu o vacă în curte, ori cu un cal, sau cu un porc, şi cel mai adesea cu cîte o pungă cu galbeni, care-i scoteau, măcar pentru o vreme, din nevoie. Ştiau că acestea erau darurile haiducului şi bieţii oameni se rugau pentru sănătatea lui, în general neavînd cum să-i mulţumească altfel. Din cînd în cînd, foloseau limbajul special al unor semne pe care le

plantau în drumurile cunoscute ale lui Radu spre a anunţa despre intenţiile poterilor ce urmau să-l caute.

Haiducii au săpat la rădăcina stejarului o groapă adîncă în care au aşezat, cu grijă, sacii aduşi, acoperindu-i apoi cu pămînt, deasupra căruia au potrivit brazdele de iarbă în aşa fel încît nimeni să nu observe. Inspectînd locul, Radu s-a declarat mulţumit, după care a ridicat glas, în tăcerea şi liniştea nopţii, rostind greu jurămînt şi blestem ca nici unul din cei treisprezece haiduci, în frunte cu el, să nu încerce să dezgroape singur comoara. Mai mult, comoara să nu poată fi dezgropată decît în prezenţa întregului grup, a celor treisprezece.

Şi cînd a înălţat pistolul a semn, un singur glas, izbucnit din treisprezece piepturi, înfiora noaptea cu un singur cuvînt.: „Jurăm!”

Din nou ropot de copite şi cele treisprezece năluci, de cai şi călăreţi, în fruntea cărora ardea o flacără albă, au dispărut dincolo de creastă, lăsîndu-mă cu inima bătîndu-mi puternic în piept...

— Răducule, Răducule, scoală-te, mamă, că e tîrziu! Soarele s-a ridicat de-o suliţă pe cer. Ce e cu tine, de ce te zbăteai aşa, ai visat urît?

Tuşa Maria se afla lîngă mine, la capul patului, şi mă mîngîia pe fruntea transpirată. Prin fereastră, pătrundeau, blînde, razele de soare. Am rotit ochii în jur a recunoaştere, înţelegînd imediat unde mă aflu. Îmi venea s-o întreb pe tuşa Maria dacă şi ea l-a văzut pe Radu lui Anghel. Apoi m-am pomenit zîmbind singur gîndului meu. Observîndu-mă, femeia mă întrebă de ce zîmbesc. Ce era să-i spun?!...

— Îi zîmbeam lui Radu lui Anghel, răspunsei...

— Haiducului? întrebă mirată bătrîna... Te pomeneşti că l-ai visat?!... Ţi-a împuiat capul aseară palavragiul de neica Gheorghe, asta e! Ia ieşi afară şi te spală cu puţină apă rece pe faţă şi-ai să vezi cum dispar toate vedeniile, mă îndemnă tuşa.

Ieşii, bineînţeles! Mă spălai cu apă rece pînă la brîu şi mă frecai apoi bine cu un prosop aspru, de bumbac. Mă simţeam, acum, de minune.

Cînd tuşa Maria pregătea micul dejun, apăru, prin grădină, şi neica Gheorghe.

— Cum ai dormit, voinicule? mă întîmpină el, în loc de bună-dimineaţa!

— Cum să doarmă? răspunse, înaintea mea, femeia, l-a visat, bineînţeles, pe Radu lui Anghel. Că aşa eşti dumneata, pînă nu răscoleşti toţi morţii nu te laşi! mai zise ea, prefăcîndu-se că-l ceartă.

— Dar aici nici nu era vorba de morţi, Marie, răspunse bătrînul. Radu lui Anghel n-a murit, să ştii de la mine. Degeaba l-or spînzurat ei, poteraşii şi stăpînirea, cînd l-or prins! Atîta vreme cît mai vorbim de el, trăieşte! Şi-apoi, comoara, comoara există, oamenii încă o mai caută! Iată, numai acum cîteva zile, cînd a fost trăsnit stejarul cel bătrîn pe timpul furtunii, şi-a ars... îţi aminteşti? Ce spuneau ciobanii, care erau cu turmele de oi, şi-au fost martori?!...

— Ei, ce să spună, închipuiri de-ale lor! răspunse, zeflemitoare, tuşa Maria.

— Ba nu-s închipuiri, gîndeşte-te bine! Auzi, Răducule, mi se adresă el mie, observînd că-l urmăream cu interes... Fii atent: Ploua, ploua tare de tot! Cădea de sus potop de apă învîrtejită de vînt şi spintecată de săgeţi de lumină, urmate de bubuituri ca la război. Fulgera şi tuna de-ţi venea să intri sub pămînt, să te ascunzi.

Ciobanii, cu turmele cooperativei, se aflau pe deal. Au strîns oile în grupuri mari, în lumină, departe de copaci, şi le păzeau. N-au mai avut timp să le ducă la stînă, căci ploaia s-a pornit în cîteva minute, pe neaşteptate. S-a întunecat dintr-o dată, în mijlocul zilei, şi-a început să se reverse potopul.

Deodată, cum stăteau ei aşa, ciobanii, vreau să zic, cu mintenele pe cap, apărîndu-se cît puteau de

ploaie, văd o săgeată de foc înfigîndu-se în inima stejarului acela bătrîn de la marginea pădurii. Trăia, săracul, mai izolat, parcă era sortit morţii. După săgeată, a urmat o puternică bubuitură care a cutremurat pădurea. Stejarul a căzut despicat în două şi, în acelaşi timp, crengile sale, tulpina, totul, au fost cuprinse de o flacără roşie care-a început să le mistuie.

Ciobanii s-au înspăimîntat! Văzînd că apa care cădea de deasupra nu numai că nu ostoia focul, ci, parcă, dimpotrivă, îi dădea şi mai multă vigoare, au trimis un băiat să anunţe oamenii din sat să vină cîţiva ca să păzească pădurea, spre a nu se întinde focul, cumva.

Au venit vreo zece-cincisprezece oameni, care au stat de pază pînă noaptea tîrziu. Ploaia se oprise de mult. Trupul stejarului se mistuia în continuare, văitîndu-se şi aruncînd către cer şuvoi de sîntei care păreau o puzderie de mici stele, ce dispăreau, treptat, înghiţite de întuneric.

După ore în şir de aşteptare, flăcările au scăzut, au tot scăzut, pînă n-au mai putut să se ridice de la pămînt. Atunci oamenii au tăbărît cu tot felul de lemne, cu cazmale şi lopeţi peste tăciunii aprinşi, lovindu-i cu sete, pînă ce le striveau inima, făcîndu-i negri, ca mormîntul.

Dar, tocmai cînd se pregăteau să plece, socotind treaba terminată, atunci observară, cu mirare, că deasupra vetrei negre, pîlpîiau, întrerupte, limbi de flăcări galbene.

S-au întors şi-au răscolit încă o dată tăciunii stinşi, crezînd că a rămas pe undeva vreo vatră de jăratec. N-au găsit însă nimic. Şi, sub ochii lor, din nou, fîlfîiau umbre de flăcări.

„Măi, să fie! îşi ziseră oamenii. Ce s-o fi întîmplat?” Şi s-au aşezat pe de lături, aşteptînd. Flăcările misterioase îşi vedeau de treabă... Se înălţau un metru-doi, de la pămînt, şi dispăreau imediat.

Dacă n-ar fi fost noapte, întuneric, probabil că n-ar fi putut fi observate. Dar aşa, se vedeau clar! Cei prezenţi se întrebau unii pe alţii ca să se convingă că n-au halucinaţii:

„Le-ai văzut, Ioane? Le-ai văzut, Dumitre, Stane, Vasile? Le-aţi văzut?" „Înseamnă că nu visăm, zise Marin Dogaru, cel mai bătrîn dintre ei!... Asta e! Am găsit! Oameni buni, ţipă el către ceilalţi, n-o fi fost ăsta stejarul haiducului, al lui Radu lui Anghel? Aici o fi îngropată comoara!"

Cuvîntul de la sfîrşit a trecut prin fiecare din cei zece-cincisprezece bărbaţi ca un fior cald. S-au repezit la cazmale şi-au început să sape!... Şi-au săpat, făcînd pe locul fostului stejar adevărate tranşee. Luminile zorilor i-au găsit scormonind pămîntul, transpiraţi, congestionaţi la faţă, încrîncenaţi! Dar de comoară n-au dat! Au lăsat lucrurile aşa, fiindcă erau istoviţi. S-au întors pe la casele lor. Gîndul le este însă şi acum, acolo, sus, la fostul stejar din dealul urşilor. Lucrurile n-au fost încă lămurite, oamenii mai speră! Sînt sigur că se vor întoarce şi vor relua săpăturile.

— N-au decît să spere, zise tuşa Maria, cu ironie în glas. Nu le ajunge cît au, vor să se pricopsească acum şi cu comori! Din partea mea, pricopsească-se! adăugă ea cu un gest de lehamite.

Am pornit-o cu neica Gheorghe prin grădină, în sus, către dealul urşilor. După vreo sută de metri, ograda lui se termina, mărginită de un gard bătrîn, care abia îşi mai păstra ulucile prinse de laţii aproape putreziţi. Ieşirăm printr-o deschizătură, care, cîndva, fusese o poartă şi rămăsei încremenit:

— Neică, ce este aici? întrebai cu uimire.

— Cum ce este? răspunse bătrînul, nu se vede? Livada cu meri a colectivului! Nu cred c-ai putut s-o uiţi, doar ai lucrat şi tu la plantarea pomilor. Nu i-aţi plantat voi, pionierii, cu vreo şapte-opt ani în urmă? Iată ce mîndreţe de grădină s-a făcut! spuse bătrînul în

continuare. Măi, băiatule, măi, Răducule, tată! — se încălzi el — parcă v-aţi fi sădit sufletele voastre curate şi frumoase la rădăcina acestor pomi! Nu s-a uscat unul, auzi, unul nu s-a uscat, şi-au crescut în aceşti cîţiva ani ca o minune. Şi în anii trecuţi au rodit ei, dar anul acesta au întrecut orice aşteptare. Priveşte! Priveşte, Răducule!

Eram uimit! Vă mărturisesc că nici în vis n-am văzut vreodată o privelişte mai încîntătoare. Imaginea era de-a dreptul ireală. Am intrat într-un adevărat paradis, un paradis care te întîmpina, la fiecare pas, cu mii, zeci de mii de forme rotunde şi zîmbitoare, de culoare roşie... Parcă vedeam obrajii îmbujoraţi ai sutelor de copii, colegii mei, care lucraseră aici, şi care, aşa cum zicea neica Gheorghe, parcă îşi sădiseră în pămînt, odată cu pomii, ceva din fiinţa lor proaspătă, dornică de viaţă şi de devenire.

Merii, aşezaţi în rînduri drepte şi lungi, în trepte, crescuseră puternici, aveau ramuri bogate şi toate pline de rod pînă la refuz. Crengile, aplecate pînă în pămînt, erau sprijinite de proptele de lemn, ca să nu se rupă.

Fiecare pom constituia o boltă de bogăţie şi de frumuseţe, iar toţi la un loc creau o imagine de basm. Lumina soarelui care pătrundea printre crengi se cocea, devenea roşietică, precum într-un moment prelungit de apus fraged şi se parfuma cu îmbătătoare arome distilate din comorile pămîntului.

Am început să alerg de la pom la pom, să le mîngîi tulpinile, crengile! Prindeam cîte o crenguţă plină cu mere şi-mi apropiam obrazul de formele acelea rotunde şi catifelate şi frumos mirositoare, le mîngîiam şi le sărutam pe rînd...

Bătrînul rămăsese mut. Mă privea uimit şi nu ştia ce să zică. Mă oprii atunci din alergarea mea fermecată şi, adresîndu-mă lui neica Gheorghe, îi spusei:

— Oamenii aceia ai dumitale degeaba scormonesc pământul. Comoara se află sub nasul lor. Iată adevărata comoară din dealul urşilor!

SEMINŢE ŞI FLĂCĂRI

— Nu ştiu dacă ai să-l porţi, poate că n-o să-ţi placă. Lumea a evoluat, s-au schimbat gusturile. Probabil că e demodat să porţi la gît un medalion în care să închizi chipul mamei tale. De aceea nici nu te oblig. Ţi-l dăruiesc, totuşi, pentru că el reprezintă o tradiţie a familiei noastre, o rază de lumină şi de suflet care, alături de atîtea altele, a străbătut drumul lung al înaintării generaţiilor.

Femeia era emoţionată. Un tremur uşor al mîinilor, glasul scăzut şi aproape necunoscut, izvorînd parcă din alte resurse ale fiinţei, ochii sclipind în aburul sufletului trădau marea încordare de dinăuntru.

Toată lumea rămăsese nemişcată. Copiii din jurul mesei, colegi de clasă şi prieteni ai Dianei, lăsaseră totul de-o parte, furculiţele şi cuţitele îşi încetaseră „cîntecul”, vorbele amuţiseră, nu se mai auzea nici o respiraţie.

După atîtea daruri primite de la colegi, de la părinţi, de la bunica ei, de la rude — tanti Nuţi, tanti Lizeta, unchiul Tudor şi de la... parcă mai ştia de la cine — pentru care se bucurase nespus de mult, fiind de-a dreptul fericită, gestul neaşteptat al mamei de a-şi desprinde medalionul de la gît şi de a i-l dărui ei şi vorbele acestea rostite atît de... altfel decît ştia ea că i se adresează mama de obicei, o descumpăneau, o copleşeau.

— Mămico, a strigat Diana, în timp ce-şi îmbrăţişa mama, de ce? Nu trebuie! Medalionul e al tău, îl ai de la bunica. În toţi anii aceştia, de cînd te ştiu, nu te-ai despărţit măcar o zi de el.

— Nu, fetiţa mea, a continuat mama. Trebuie! Astăzi, cînd tu ai împlinit zece ani, trebuie să ţi-l dăruiesc! Într-o zi ca aceasta l-am primit şi eu de la mama. Şi tot aşa, mama l-a primit de la bunica şi

bunica de la străbunica... Ea l-a purtat prima la gît, în familia noastră. Şi l-a cumpărat singură cu banii economisiţi din ceea ce primea de la boierul pe moşia căruia lucra de la vîrsta de şapte ani.

— De la şapte ani?!... s-au mirat copiii, nevenindu-le să creadă.

— Da, de la şapte ani! Din cauza aceasta n-a putut să meargă nici la şcoală. A învăţat carte mai tîrziu. Din cîte-mi povestea bunica, mama ei fusese o femeie straşnică. În ciuda nenorocirilor care au pîndit-o la fiecare pas (i-au murit amîndoi părinţii într-o săptămînă şi ea, la vîrsta de 15 ani, a rămas să crească şase fraţi mai mici, ultimul de un an şi jumătate) — nu s-a lăsat înfrîntă. A avut, la rîndu-i opt copii, cea mai mare dintre toţi fiind bunica. Ei i-a dăruit medalionul în ziua în care a împlinit zece ani. Şi i-a spus să procedeze la fel cu primul ei copil, indiferent dacă va fi fată sau băiat. S-a nimerit ca toţi cei care aveau dreptul să primească acest modest medalion, simbol al legăturii cu aceia ce ne-au dat viaţă, să fie, pînă acum, fete. Nu ştiu cum va fi de aici încolo. Oricum, să ţii minte, Diana, ceea ce a fost înaintea ta. Şi chiar dacă nu-l vei purta, să-l dăruieşti primului tău copil cînd va împlini vîrsta pe care o ai tu astăzi!... Chipurile adăpostite de aceste două subţiri, tot mai subţiri foi de aur, s-au schimbat pe rînd. Astăzi eu am săvîrşit schimbarea la care aveam dreptul şi... datoria, în acelaşi timp...

Vocea i-a scăzut de tot, s-a făcut mică, tot mai mică, iar lacrimile au început să-i curgă pe obraji. Diana o ţine strîns de gît şi-o sărută. Apoi deschide cele două foiţe de aur şi admiră imaginea chipului încă tînăr şi frumos al mamei sale.

— Ce frumoasă eşti, mămico! izbucneşte Diana. Îţi mulţumesc, îţi mulţumesc, continuă ea. Sînt bucuroasă şi mîndră să te port la gît..., aşa cum te port şi în inimă!... Şi n-am să uit ceea ce mi-ai spus astăzi.

— Iertaţi-mă, copii, iertaţi-mă pentru că v-am stricat puţin petrecerea! Aşa sînt oamenii, cu cît înaintează în vîrstă, devin mai sentimentali. Se leagă de orice fleac. Vă veţi convinge şi voi, mai tîrziu!

Mama Dianei, profesoară la un liceu din oraş, părăsi imediat încăperea, făcîndu-şi de lucru la bucătărie. Reveni, după cîteva minute, cu un tort uriaş pe care îl aşeză în mijlocul mesei, în strigătele de bucurie ale copiilor. După ce Diana a stins dintr-o suflare cei zece muguri de foc care crescuseră din mlădiţele albe înfipte în inima tortului, lama sclipitoare a cuţitului a rînduit cărări, cărări prin minunea aceea cu trup de ciocolată, nuci, frişcă şi-atîtea alte mirodenii ispititoare la vedere şi încîntătoare la gust, după cum declarau, pe-ntrecute, mesenii cei harnici.

— Apropo de medalion, spuse, la un moment dat, un băieţel dintr-un colţ al mesei, atunci cînd toată lumea se gîndea numai şi numai la tort, chiar nu v-aţi despărţit de el niciodată în atîţia ani?

— Ba da, răspunse, spre surprinderea tuturor, mama Dianei. Odată, a trebuit să mă despart de el şi... n-a lipsit mult ca despărţirea să fie definitivă!

— Cum? Cum? se auziră glasuri din jurul mesei sărbătoreşti.

— Este adevărat ceea ce spui, mămico? întrebă nu numai mirată, ci şi tristă, Diana... Cum s-a întîmplat? Pentru ce? mai spuse ea, parcă cerîndu-i socoteală.

— Este o poveste dureroasă, fetiţa mea! Dacă o să te intereseze, o să ţi-o spun altădată. Ea nu se potriveşte cu bucuriile voastre, mai ales cu cele dintr-o asemenea zi!

— Vă rugăm, vă rugăm, doamnă, au rostit, într-un glas, cei zece copii.

— Te rog şi eu, mămico! Oricît de tristă ar fi! adăugă Diana...

...Nu trecuse nici o săptămînă de cînd intrasem în posesia medalionului, şi-a început povestea profesoara, împlinisem deci zece ani şi eram în clasa a IV-a. Era la începutul lunii februarie. Împreună cu mama, cu fratele meu, mai mic cu un an ca mine, cu cele două surori gemene, care, pe-atunci, n-aveau decît trei ani, şi cu bunica (tata ne părăsise de curînd, se despărţise de mama) stăteam într-o căsuţă cu două camere, undeva într-o margine a oraşului. Într-una din încăperi dormeam, într-un singur pat, noi, cei patru copii, în cealaltă, care era şi bucătărie, dormeau mama şi bunica.

Se terminaseră lemnele de foc, iar gerul era mai straşnic decît oricînd. Ninsese, din nou, de cîteva zile, şi-acum zăpada era îngheţată. Nu puteai s-o strîngi în mînă s-o faci bulgăre. Cînd alergam prin curte sau mergeam pe stradă, scîrţîia sub picioare de parcă ai fi ascultat un concert de ţipete!...

În casă era frig, fetele cele mici plîngeau, iar mama se îmbolnăvise. Avea febră mare, o durea capul îngrozitor, nu se putea ridica din pat. Bunica era bătrînă şi neputincioasă. Tuturor ne trebuia, în primul rînd, căldură. Dar de unde lemne?!... Fratele meu, care n-a fost niciodată prea harnic la carte, nici nu mai căuta în ghiozdan. Se înfofolea bine cu nişte zdrenţe de haine şi se juca cu prieteni de-ai lui pe-afară. Se mai ducea pe la ei, se încălzea pe unde putea. Eu suflam în mîini şi scriam temele. Mă plimbam prin cameră, bătînd din picioare ca să mă mai încălzesc, şi citeam. Nu voiam să lipsesc de la şcoală şi nici să mă duc cu lecţiile nepregătite.

Dar..., dacă mai continuam aşa cîteva zile, ne îmbolnăveam, sigur, cu toţii.

— De unde au vecinii noştri lemne, Mihai? l-am întrebat într-o după-amiază pe fratele meu, care tocmai se întorsese de la un prieten, în casa căruia spunea că s-a încălzit puţin.

— N-au nici ei lemne! a răspuns băiatul.

— Atunci cu ce fac focul, cu ce se încălzesc?

— Cu seminţe, cu seminţe de floarea-soarelui!

— Şi de unde iau seminţele?

— De la moara lui Asan!

— Deci tot pe bani! zisei descurajată.

— Mai pe bani, mai...

...În cîteva minute eram în stradă. Tîram după mine o sanie mare, rătăcită pe la noi prin curte de cîţiva ani, nu ştiu de cine. O scosese dintr-un şopron fratele meu, dar nu se putea juca cu ea fiindcă era prea mare. Găsisem şi doi saci peticiţi pe care-i pusesem în sanie. Aveam şi două bucăţi de sîrmă cu care, eventual, să-i leg la gură.

— Ştii unde e moara? m-a întrebat, în stradă, Mihai.

— O găsim noi, întrebăm şi-o găsim, răspunsei cu o încrîncenare în mine.

Am ajuns după vreo trei sferturi de oră. Nu era prea aproape de casa noastră moara lui Asan! Am ajuns gîfîind. Sania şi goală era grea, drumul lung, iar eu — o mînă de om. Nu aveam mai mult de 25 de kg. Respiram greu, aproape înecîndu-mă. Era ger cumplit! Ni se lipeau nările, se astupau. Înghiţeam aerul rece pe gură. Mîinile şi picioarele îmi îngheţaseră bocnă. Aproape că nu mai puteam vorbi. Mihai nu mai scotea de mult nici un cuvînt. Era vînăt la faţă şi dîrdîia.

Acum e-acum, mi-am zis în gînd, văzînd grupul acela de clădiri din cărămidă roşie, căruia oamenii îi spuneau „Moara lui Asan”. Ne-am apropiat de porţile mari de fier, lîngă care se afla ghereta pazniculuі. Se înnopta! De la porţi, într-o parte şi în alta, pornea gardul de zid. Era înalt, nu se putea sări peste el. În nici un caz n-am fi putut arunca noi peste el un sac plin cu seminţe! Atunci?

— Ce facem, Mihai, pe unde intrăm? zisei mai mult ca să pot gîndi parcă mai clar decît aşteptînd vreun răspuns salvator.

Băiatul a înălţat neputincios din umeri.

— Stai aici, ai grijă de sanie, îi spusei hotărîtă, de parcă aş fi găsit soluţia... Nu găsisem nici o soluţie, în afară de aceea a omului cinstit: să mă rog de portar, cine ştie, poate are şi el copii, i s-o face milă de mine..., mă gîndeam, în timp ce intram pe uşa gheretei.

— Dumneata eşti portarul? întrebai, după ce l-am salutat pe omul îmbrăcat în şubă, cu mîinile întinse deasupra unui godin în care duduiau flăcări îmbietoare.

M-am mirat şi eu cînd mi-am auzit glasul. Eram atît de hotărîtă de parcă ai fi crezut că sînt cel puţin fiica proprietarului.

Omul s-a uitat mirat la mine, fără să-şi schimbe în vreun fel poziţia în care se afla, m-a măsurat de două-trei ori, de sus în jos şi de jos în sus, răspunzînd, apoi:

— Ce doreşti, fetiţo? Cine eşti şi pe cine cauţi?

— Am o rudă, un unchi care lucrează aici, spusei la repezeală şi, bineînţeles, altceva decît mă gîndisem înainte. Mi-a spus că aveţi o mulţime de seminţe cu care n-aveţi ce face, pe care... le aruncaţi... şi că, dacă vreau, pot să vin şi eu să iau un sac, doi — că dacă tot le aruncaţi...

Cred că din vînătă cum eram, cînd am intrat în gheretă, mă făcusem roşie precum flăcările din sobă... Am simţit că mă cuprinde o căldură în tot corpul, am dus mîna la gît şi mi-am slăbit basmaua cu care mă înfăşurasem.

Omul din faţa mea a izbucnit în rîs: Ha-ha-ha! Ha-ha- ha! îl auzii icnind, în timp ce se scutura şuba de pe el. Dacă aş fi fost mai mare, i-aş fi tras o palmă peste figura lui lătăreaţă, peste gura aceea lăbărţată,

acoperită de o mustaţă pleoştită, printre firele căreia se vedeau dinţii îngălbeniţi de tutun.

— Seminţe pe care să le aruncăm? spuse el, scuturîndu-se, din nou de rîs. Ai înnebunit, fetiţo? Seminţele se vînd pe bani! Vrei seminţe, plăteşti!

— Şi dacă n-am cu ce să plătesc? răspunsei, aţintindu-l cu două priviri rugătoare. Mă cuprinsese ciuda, fiindcă îmi venea să plîng. N-avem bani, mama e bolnavă, surorile mele sînt mici şi-aproape că au îngheţat, fratele la fel, bunica e bătrînă, iar tata ne-a părăsit. Astăzi la prînz am ars ultima bucăţică de lemn pe care o mai aveam... din gardul din spatele casei...

Eram în stare să nu mă mai opresc!

Ridicai ochii din podea şi-l privii din nou pe omul din faţa mea. Acum se uita el în pămînt. Se uita încruntat şi nu zicea nimic! Oasele feţei îi jucau nervos pe sub pielea încreţită şi acoperită de părul nebărbierit. — N-am ce să-ţi fac, fetiţo! răspunse îmbufnat, după aproape o jumătate de minut. Nu se poate fără bani!

— E noapte, nu vă vede nimeni şi nici nu sărăceşte nimeni dacă iau şi eu un sac de seminţe, spusei, din nou hotărîtă! Vă rog! adăugai, în vreme ce puterile nu mă mai ascultau; începusem să plîng!

— Nu, nu se poate! Cum o să-ţi dau aşa, pe degeaba? Dacă n-ai bani, de ce n-ai adus ceva din casă, ceva..., adăugă el, privindu-mă cercetător...

„Ticălosule! mă gîndeam. Nu se poate fără plată! Eşti şi tu un prăpădit, care faci pe grozavul, însă! Eşti slujbaş aici, ai ajuns să te roage lumea şi inima ta strîmbă nu te lasă să dai de pomană, de parcă ai da din averea ta, nepricopsitule!” Îmi venea să-i strig cu glas tare tot ceea ce vuia ca talazul în mine.

Cînd am găsit soluţia salvatoare, cred că m-am îngălbenit de încordare, de emoţie. Am desfăcut în grabă basmaua de pe cap şi de la gît, mi-am descheiat paltonaşul şi-am scos din sîn medalionul, pe care doar

cu cîteva zile în urmă îl primisem de la mama. L-am desprins cu mîinile tremurînd şi i l-am întins.

Mi l-a luat din mînă, l-a întors pe-o parte şi pe alta, l-a deschis mîrîind de bucurie.

— Cine e? m-a întrebat, privind fotografia.

— Mama mea, i-am răspuns, ştergîndu-mi lacrimile. E cel mai de preţ lucru din casa noastră. Ia-l şi pricopseşte-te! adăugai. Dar o să-mi dai seminţe pînă la primăvară, să ştii!... am mai spus încrîncenată.

...Ţineam larg deschisă gura sacului, în timp ce Mihai împingea înăuntru, cu amîndouă mîinile, coji de seminţe de floarea soarelui, dintr-o grămadă imensă aflată în curtea morii. Era bucuros nevoie mare fiindcă, aşa cum îi spusesem, „portarul s-a îndurat de noi şi ne-a lăsat să luăm fără bani!” Se grăbea să umple sacii de teamă că omul cel *binevoitor* să nu se răzgîndească.

— Săptămîna aceasta sînt de serviciu în fiecare după-amiază, mi-a spus portarul la ieşire. Să vii tot aşa, pe înserate!

— Mirela, eşti grozavă, cum ai reuşit? izbucni Mihai. Venim şi mîine, deci, şi poimîine, toată săptămîna! Ce bucuroasă o să fie mama! mai spuse el, îmbrăţişîndu-mă, dintr-o pornire pe care nu i-o cunoscusem niciodată pînă atunci.

— Hai, nu te mai prosti, răspunsei eu, apucă mai repede de lanţ şi trage de sanie... să nu-i găsim îngheţaţi de tot pe-ai noştri... Şi iarăşi îmi venea să plîng!

Mama şi bunica s-au lăsat convinse de argumentele mele: „Am găsit, dragă, un om cumsecade, un om cu suflet, căruia i s-a făcut milă de mine, asta e!” repetam la orice întrebare de-a lor.

— Mergem şi mîine, şi poimîine, toată săptămîna! adăuga Mihai. Zău, mamă, l-am auzit cu urechile mele, cînd i-a spus Mirelei, întărea el.

Împrumutasem de la un vecin mai pricopsit un aparat special de ars coji de seminţe: un fel de pîlnie cu un cot la mijloc şi cu o revărsare, ca un jgheab, din care cojile se rostogoleau treptat pe vatra sobei, alimentînd jocul binefăcător al flăcărilor.

În urma unor doctorii, pe care tot nenea Neculai, vecinul nostru, care lucra la uzinele Malaxa, ni le dăduse, mama se simţea mai bine, iar surioarele mele ieşiseră de sub păturile în care fuseseră înfofolite şi zburdau acum pe lîngă sobă. Bunica, fericită, pregătea ceva de mîncare.

De la o vreme, n-am mai scos nici o vorbă. Stăteam cu o carte pe genunchi şi priveam limbile flăcărilor din sobă. Căldura îmi făcea bine. Uitasem de medalion. Dar, la un moment dat, mi s-a părut că văd mistuindu-se în flăcări ochii albaştri ai mamei. „Fotografia! îmi spusei, trebuia să iau măcar fotografia!” Am început să tremur, în casă era din ce în ce mai cald, iar eu tremuram. Noroc că lampa noastră cu gaz nu lumina prea bine, aşa încît nimeni nu m-a observat şi nu m-a băgat în seamă.

„Mîine am să i-o cer, am să iau fotografia înapoi”, îmi spusei şi gîndul acesta m-a mai liniştit puţin. După cîtva timp, fără să pot mînca ceva (deşi bunica m-a rugat atîta) m-am băgat în pat şi-am adormit imediat.

A doua zi i-am cerut portarului fotografia mamei. Mi-a răspuns că n-o are, fiindcă lăsase medalionul cu fotografie cu tot acasă. L-am rugat să nu uite să mi-o aducă în ziua următoare. Răspunsul lui nu l-am înţeles prea bine atunci. În orice caz, m-a făcut iarăşi să plîng. Mi-a spus că „fără fotografie, medalionul meu nu face mare scofală!” şi că de aceea „dacă-l păstrează, îl păstrează cu totul!”

În fiecare zi tremuram de emoţie să nu observe cineva lipsa medalionului. Nu mă dezbrăcăm niciodată în faţa mamei sau a bunicăi. Ţineam mai tot timpul un fular la gît, profitînd de faptul că nu ne înduram să

facem prea cald în casă, economisind cojile de seminţe. Măsura a fost înţeleaptă, pentru că, în săptămîna următoare, portarul a fost de serviciu dimineaţa şi, la lumina zilei, era greu să iei seminţe fără un bon care constituia dovada că le-ai plătit. Bonurile erau verificate de altcineva. Aşa că...

Ne-am încălzit şi noi cu ce rămăsese din... economii, iar cînd cunoştinţa noastră a apărut iarăşi după-amiaza în gheretă, au reapărut şi sacii plini cu coji de seminţe lîngă vatra în jurul căreia se strîngeau patru copii părăsiţi de tatăl lor şi două femei sărace.

În ciuda faptului că, spre mirarea permanentă a mamei, a bunicăi şi mai ales a lui Mihai, care mă însoţea de fiecare dată, sacii cu coji de seminţe se umpleau mereu „pe gratis”, alimentînd flăcările de pe vatra noastră, eu eram din ce în ce mai tristă. Faptul a fost observat şi de portar care, într-o seară, după ce am scos sania cu sacii în stradă, m-a chemat puţin în ghereta în care stătea de pază. Deşi înţelegeam foarte bine că fără ajutorul lui am fi fost demult îngheţaţi, nu puteam, totuşi, să-l iert pentru că îmi luase medalionul. La drept vorbind, atunci cînd i l-am oferit, în adîncul sufletului meu speram să nu mi-l primească, să-l impresionez şi să nu-l primească.

„Cum îţi închipui, fetiţo, că aş putea fi atît de hain să-ţi iau medalionul cu chipul mamei tale? Bănuiesc că trebuie să fie o amintire scumpă şi că trebuie să-l păstrezi ca pe un lucru sfînt...”, aşa mă gîndeam eu că o să-mi zică atunci, şi, după ce-l va primi, mi-l va da înapoi.

Flăcările din soba de tuci ardeau ca şi în seara aceea. Omul din faţa mea a scos medalionul din buzunar, l-a deschis, a mai privit o dată fotografia, l-a închis la loc şi mi l-a întins.

— Pune-l la gît, fetiţo, a zis el cu o voce care creştea parcă direct din flăcările acelea bune, am şi eu copii ca tine, cu toţii sîntem amărîţi!

Am oprit mîna aceea într-ale mele şi-am sărutat-o! Cînd am ieşit pe uşa gheretei, mi s-a părut că afară răsărise soarele, că e primăvară şi că de peste tot mă mîngîie petale de flori. Ningea! Trăgeam de sanie şi-mi venea să sar într-un picior. La un moment dat chiar am făcut cîţiva paşi ca la şotron. Mihai nu ştia ce să zică. Mă privea uimit şi întreba ca de pe o placă stricată: „Mirela, ce e cu tine, Mirela?”

Nimeni n-a ştiut pînă astăzi ce s-a întîmplat atunci cu medalionul... Şi nu s-ar fi ştiut nimic dacă voi nu mă sileaţi să...

Partea a II-a

FLORILE GÎNDULUI TĂU...

JARUL DIN PALMĂ

Îmi stăruie în minte mîna aceea cu degetele adunate ca pentru a păstra ceva de preţ în căuşul palmei. Aşa păreau privindu-le pe dinafară. Răsucind însă cupa degetelor în sus, m-am cutremurat şi mi s-a făcut ruşine.

Băiatul era în clasa a VIII-a. Acum scria teza la limba română pe ultimul trimestru al anului şcolar.

Lucram de curînd cu clasa aceasta. Nu cunoşteam decît foarte puţin elevii. Profesoara lor se îmbolnăvise de-o săptămînă şi eu îi ţineam locul.

De la începutul orei văzusem acea mînă cu degetele adunate ca pentru a păstra ceva de preţ în căuşul palmei. O fiţuică? După vreun sfert de oră am vrut să mă conving. Nu suportam gîndul ca un elev să încerce să copieze. De ce? În această săptămînă făcusem totul ca ei să se poată prezenta bine la lucrarea scrisă: repetasem, în orele de clasă, materia parcursă, făcusem exerciţii în ore suplimentare... Băiatul acesta fusese prezent la întreaga pregătire şi, din cîte îmi aduceam aminte, dăduse mereu răspunsuri bune. De ce să?... Dar, răsucind cupa degetelor în sus, m-am cutremurat şi mi s-a făcut ruşine! Deasupra băncii tremurau patru degete desfigurate de urmele unei răni aproape vindecate. Arătau ca ramurile unei rădăcini, chircite şi răsucite de durere, din care viaţa s-a scurs treptat, treptat.

Ochii băiatului, miraţi la început, s-au întunecat pe loc; peste albastrul lor îndurerat treceau umbre de nori, din care-au ţîşnit săgeţi rele ce mi-au ajuns direct în suflet. Mi-am cerut iertare jenat! Eram atît de necăjit... pe mine însumi! Nu suspectasem niciodată un elev. Ce m-a apucat tocmai acum?!...

N-am mai putut privi spre el tot restul orei. Cînd mi-a prezentat teza, l-am rugat să stăm de vorbă. S-a supus, politicos, dorinţei mele, deşi se vedea bine că

i-am cerut să zgîndăre o rană cu mult mai dureroasă decît aceea care-i mutilase degetele.

Ce-am aflat?!... Cum s-a născut o dramă şi cum a murit un adevăr!

Băiatul a greşit!...

Era copil cuminte şi silitor, printre primii la învăţătură în clasa lui. Aşa fusese în toţi cei şapte ani în care învăţase la şcoala aceasta. Acum, într-a opta, îşi pusese în gînd să-l întreacă pe Liviu, colegul lui de bancă şi vecinul de apartament; voia ca, la sfîrşitul anului, şi totodată la încheierea cursurilor gimnaziale, profesoara dirigintă să-i aşeze lui pe cap coroniţa de garoafe albe. În fiecare an o visase, dar, nu ştiu cum se făcea că Liviu scotea, pînă la urmă, cîteva sutimi mai mult decît el, la media generală; şi coroniţa de garoafe albe, pe care, după obiceiul şcolii, aveau dreptul s-o poarte doar premianţii întîi, îi zîmbea... de pe fruntea colegului său. Cu un an în urmă se înverşunase împotriva... obiceiului. Cine îl născocise?!... Cine şi-a permis aşa, cu de la sine putere, să decidă ca pentru premianţii întîi coroniţa să fie numai din garoafe albe? Da, cine? Şi pentru ce? În fond ce-aveau deosebit garoafele albe? Şi de ce să le poarte numai ei, premianţii întîi? Ce, premiul al doilea nu e bun? Cîteva sutimi acolo, la medie! Mare scofală! Parcă în asta stă toată isprava!

„Mă, că mare nătărău mai sînt, îşi spuse în gînd băiatul. Noroc că nu m-a auzit Cristina. Se uită la mine de parcă mi-ar citi gîndurile Dar, dacă?!...” Simţi că-i iau foc obrajii. (Cristina venise în clasa a VII-a la şcoala lor; se mutase într-un bloc nou. Era şi ea premiantă, clasificată a treia, după el.)

„Ce bine-i stă lui Liviu cu coroniţa de garoafe albe pe cap! Frumos obicei, îmi place foarte mult!” o auzise pe Cristina spunînd, în timpul serbării de la sfîrşitul anului trecut. Nu putuse minţi, aşa încît se pomenise afirmînd:

„Da, frumos, şi mie îmi place! Dar şi florile noastre nu-s mai puţin frumoase. Iată, coroniţa ta, din flori de cîmp, este splendidă”, spusese el, în continuare, încercînd să-şi acopere tristeţea.

„Radule, i se adresase fata, privindu-l ţintă în ochi şi învăluindu-l cu o căldură pe care băiatul n-o simţise, pînă atunci, niciodată, tu poţi fi oricînd cel mai bun din clasă”

...Totul era acum năruit!...

Cînd s-a trezit singur în subsolul unui bloc, înfiorat de spaimă, a dat să se ridice de lîngă zidul pe care-l sprijinise probabil toată noaptea, dar şi-a simţit mîinile şi picioarele moi, iar capul, care se făcuse de plumb, era sfîşiat de zeci de cuţite, aşa cum ai împărţi în felii un pepene.

„Oare ce s-a întîmplat, unde mă aflu?” se întreba nedumerit, dar, privind în jur peste cele cîteva sticle de coniac golite şi la ambalajele sfîrtecate ale unor batoane de ciocolată, răcni de parcă l-ar fi muşcat şarpele: „Gogoleaaa!...”

— Eu sînt, domniţă Cristina, eu, în carne şi-n... uniformă de şcolar!

— Ce e cu tine, Gogolea, ce cauţi pe-aici?

— Pe domniţa visurilor mele, pe cine altcineva? Nu ne-am văzut... de-un an şi-un trimestru şcolar, nu se mai putea, aşa că...

— Tot neserios ai rămas, Mihai! Radule, dă-mi voie să-ţi prezint pe Mihai Grigore, zis Gogolea, fost coleg de clasă la vechea şcoală...

— Şi actuali colegi în cazul că aici e a VIII-a B. Am cerut special a VIII-a B, după ce, bineînţeles, am consultat cataloagele celor trei clase spre a vedea unde se află înscris numele unei domniţe...

— Neserios şi îngîmfat! Mereu acelaşi!

— Încîntat de cunoştinţă, amice Radu! Radu şi mai cum?

— Cristea!

— Îmi pare bine, stimate amice Radu Cristea! Cred că vom fi prieteni, pentru că mie cine nu mi-e prieten îmi e duşman. Ori, ori... ca în propoziţiile acelea..., cum le zice, Cristina?

— Disjunctive, coordonare disjunctivă!

— Exact! Cred că noi o să ne... *coordonăm* bine treburile Ce zici, amice?

— Dacă le ştii aşa de bine pe toate, dinainte, de ce mai pui întrebări?

— O confirmare în plus nu strică niciodată! Observ însă că...

— E, totuşi, o speranţă: faptul că mai observi şi tu cîte ceva!

— Joci tare, amice Radu, îmi placi! E prietenul tău, Cristina?!...

— Te-ar jena acest lucru, „amice”... Gogolea, zise Radu, învăluind în ironie ultimele două cuvinte şi privind, totodată, cu oarecare spaimă spre fata cu codiţe blonde şi ochi albaştri.

— O, nu!..., se grăbi să confirme, afectînd indiferenţa, Gogolea. Aş zice că dimpotrivă, chestia asta ne va lega şi mai mult... îţi promit...

— Nu mă interesează promisiunile tale şi nici asemenea legături!

— Băieţi, ce înseamnă asta? V-aţi aprins aşa, ca doi cocoşi! Gogolea, te rog să-ţi vezi de treabă! Nu ştiu ce cauţi pe-aici, dar, hai, recreaţia s-a terminat!

— Ai devenit aprigă, domniţă! De cînd? Nu cumva noul cartier?!... Şi-apoi n-am venit ca să plec, ci... ca să rămîn! Nu v-am spus, veţi avea cinstea să-mi fiţi colegi, începînd chiar din ora aceasta. Ia să vedem, ce-aveţi acum? Pe tablă scrie: *Matematica*. Perfect! Una din pasiunile mele!

— Şi, ca în orice pasiune... stărui, stărui chiar cîte doi-trei ani pe manualul unei singure clase. Să ştii, Radule, că Mihai...

— Domniţă, observ că eşti nervoasă, ţi-e teamă că te-ascultă, probabil! Ce s-a întîmplat? Altădată erai elevă silitoare, nu prea deşteaptă, dar silitoare... Aici... nu mai merge? S-a dus premiul? Nu te îngrijora, anul acesta, atîta cît a mai rămas din el, o să am eu grijă de tine, o să punem noi lucrurile la punct! Trebuie să fim echitabili, cine munceşte trebuie să aibă şi note...

— Să-ţi vezi mai bine de notele şi de treburile tale! Nu te îngriji de-ale altora. Vezi să nu ajungi de... pomină şi în cartierul acesta!

— Aşa numeşti tu popularitatea, ce zic eu, adevărata faimă pe care mi-am cîştigat-o...

— Halal de-aşa faimă! Ce să-ţi spun, să fii mai marele leneşilor şi al derbedeilor din cartier, să fii cercetat, de mai multe ori, din cîte-mi aduc eu aminte, de organele de miliţie... e o faimă cu care...

— Să trecem peste..., domniţă, să trecem, deocamdată, şi-ţi promit că vei mai auzi...

Ce-i drept, în curînd, şcoala toată, noua şcoală la care se mutase, a început să audă de numele lui Gogolea, adică al lui Mihai Grigore dintr-o VIII-a B (porecla, după cum a povestit Cristina, i-o dăduse cineva care citise romanul *Fraţii Jderi* al lui Mihail Sadoveanu, asemănîndu-l cu căpitanul Grigore Răţoi, acela care a încercat să fure vestitul cal alb al lui Ştefan cel Mare, din grajdurile de la Timiş, păzite cu străşnicie de bărbaţii din familia Jderilor. Este adevărat, zicea fosta lui colegă, că Mihai n-a încercat să fure nici un cal, dar făcuse alte asemenea încercări şi, de două ori, fusese chiar prins).

Elemente certate cu munca, cu cinstea şi cu adevărul a găsit Gogolea destule şi în noul cartier, în care mama lui, rămasă de opt ani văduvă, dobîndise o locuinţă. Ea n-avea nici o putere, adică prestigiu, asupra băiatului. Îl scăpase demult din mînă, era şi o femeie blîndă din fire, mai mult bolnavă, aşa încît... În

schimb Gogolea, care-şi purta acum porecla ca pe un adevărat blazon, a dobîndit repede putere asupra celor care, într-un fel sau altul, i se asemănau.

De la o vreme, chiar băieţi mai buni din clasa a VIII-a B precum şi din alte clase, ca să nu mai vorbim despre unele dintre fete, îl priveau cu un fel de admiraţie. În ciuda celor doi ani de repetenţie, Mihai se dovedea un băiat inteligent, cînd voia, adică atunci cînd învăţa, dădea răspunsuri foarte bune, surprinzînd chiar pe unii dintre profesori. Şi-apoi era „bărbat bine", cum afirmau unele fete, era mai înalt decît toţi colegii lor, bine legat, cu ochii verzi şi părul ondulat, „ştia să facă atîtea complimente", cînd nu era zeflemitor, lăsa totdeauna în urma lui un miros de lavandă, îşi servea colegii, din cînd în cînd, cu ţigări Kent, pe care el ştie de unde le lua, ori îi invita în cîte o recreaţie să înghită pe fugă o gură de coniac dintr-o sticluţă plată, cît podul palmei, pe care-o strecura apoi, cu dexteritate, în buzunarul de la spate al pantalonilor.

...„Gogoleaaa!" strigă, din nou, Radu, printre amarnice sughiţuri de plîns.

— Pe tine nu te servesc, amice Radu, cu copiii nu stăm de vorbă, n-avem dreptul să-i stricăm. Băieţi, staţi cît mai departe de el, îl supără fumul de Kent şi mirosul de coniac bun. El e învăţat cu... *Naţionalele* lui taică-său şi cu... vinul *superior* de masă de... 9 lei! Să nu-i stricăm deci „bunele" obiceiuri!

S-au încăierat atunci acolo, în spatele şcolii, în boschetul în care se ascundeau, de regulă, cînd voiau să nu le descopere nimeni „apucăturile... extraregulamentare" (aşa le zisese o profesoară de sport odată, căci, cu toată paza pe care-o poruncea Gogolea, tot mai fuseseră prinşi şi, evident, sancţionaţi): „Voi aveţi apucături... extraregulamentare, o să ne socotim noi!" strigase dăscăliţa cu fluierul de gît.

— Sînt şi *apucături* regulamentare? a replicat obraznic mai marele grupului, stîrnind hazul general al celor de faţă. Vreţi să ni le spuneţi şi nouă, că poate ne lăsăm de cele *extra*...

Profesoara a plecat tunînd şi fulgerînd, iar despre Gogolea şi-*ai lui* s-a discutat într-o nouă şedinţă a corpului profesoral. Iarăşi părinţii chemaţi la şcoală, alte puncte scăzute la purtare etc., etc.

În ciuda dispreţului pe care-l avea pentru Gogolea, Radu Cristea, cel mai bun elev din clasa a VIII-a B (fiindcă îl întrecuse pe Liviu, fostul premiant I, avea acum numai note de zece), ar fi dorit, totuşi, să se afle măcar o dată în grupul lui Mihai, acolo, în boschet, să asiste la nebuniile lor, să-i audă vorbind... Aşa se face că, în ziua aceea, trecînd peste principiile lui şi peste consemnul lui Gogolea, a ajuns... la încăierare!

— Fugiţi, mă, de-aci, nu vă mai răciţi gura degeaba! spuse Gogolea. Radu nu e în stare! Pariez că nu e în stare să bea o gură de coniac! Şi-apoi, nu-l lasă mămica şi tăticul lui. El e copil educat, cuminte, n-a uitat nici buşeala de-atunci, din boschetul şcolii. Ce dacă e ziua mea, nu s-au mai văzut *amici* care să nu ţină seama de...

— Hai, Radule, fii şi tu o dată bărbat, mai zise cineva din grup. Lasă ifosele astea de domnişoară, hai că n-o să te spunem nimănui, deşi, dacă ar auzi, nu cred că te-ar iubi mai puţin Cristina!

— Pe Cristina s-o lăsaţi în pace, a izbucnit Radu aproape gîfîind, să n-o amestecaţi în murdăriile voastre. În orice caz, Mihai, dacă este cu adevărat ziua ta...

— *Parol*, amice, să-ţi arăt buletinul...

— Îţi urez, din tot sufletul, „La mulţi ani!”

...Era seară, se aflau în subsolul unui bloc, al blocului în care locuia Ştefan, un băiat din grup. Radu, care ieşise să-i cumpere nişte ţigări tatălui său, fusese

oprit în stradă de băieţii lui Gogolea şi, pînă la urmă, nu-şi mai amintea exact cum ajunsese, cu ei, aici „ca să sărbătorească ziua de naştere a colegului său”. „Nu se putea să nu treacă peste orice într-un asemea moment”, aşa spuseseră cu toţii. „Dar de ce aici, în subsol? De ce neapărat cu coniac, ţigări şi ciocolată?” Dar parcă lua cineva în seamă întrebările lui „naive”?

Lovitura a venit după aceea, după ce înghiţise şi el de mai multe ori dintr-o sticlă plimbată din mînă în mînă. O ştergeau la gură cu mîneca de la cămaşă şi beau. „Ca bărbaţii!” După fiecare înghiţitură îşi umplea gura cu ciocolată ca să mai îndulcească focul pe care-l simţea pe gît, în stomac, în tot corpul. De la un timp, focul acesta s-a ridicat la cap. Atunci a sosit şi lovitura, a simţit-o drept în creier: Radu a aflat că ciocolata şi coniacul fuseseră furate chiar în seara aceea de către unul din *băieţii* lui Gogolea, de Nicu, de la magazinul cu autoservire din colţul străzii lor.

— Cine se înfruptă din pradă — declarase Gogolea — este, bineînţeles, implicat în *afacere*! Aşa că, amice Radu!... Dar nu te teme, nu se va afla. Nicu „mînă-lungă” e expert, a *luat* în aşa fel că nu se cunoaşte. Şi-a ieşit onorabil, pe uşă. Dracu ştie cum face ăsta că... m-a întrecut. Eu, marele Gogolea, trebuie să declar, sînt nevoit, da, să recunosc că Nicu m-a întrecut! Dacă nimeni din acest grup, din care *acum* ai cinstea, amice Radu, să faci parte, nu sloboade vrea vorbă, totul este perfect! Deci să luăm aminte, că altfel va fi vai şi-amar de-acela care...

— Radu, Radu, ce face ăsta, mă? uitaţi-vă la el, parcă e un pui de găină opărit...

...Auzea ca prin vis vorbele lui Gogolea; i s-a făcut deodată cald, capul, greu, i s-a proptit în piept, picioarele s-au îndoit ca nişte arcuri din care se scursese toată vlaga, spatele s-a sprijinit de betonul încălzit de la ţevile cu apă fierbinte ale caloriferului.

Radu aluneca, aluneca şi... mîna Cristinei tremura întinzîndu-se spre el.

„Da, uite cum îi tremură degetele, bîlbîi Radu, ca prin somn... Încă puţin, Cristina, încă puţin, aşa, aşa ţine-te bine de copacul acela să nu aluneci şi tu!”

„Radule, Radule, de ce n-ai fost atent, cum de-ai alunecat? fir-ar să fie de prăpastie! Ţi-am spus că florile pe care le vrei tu nu cresc în pădure, ştiu asta de la bunicul meu. Ce căutăm noi în pădure, Radule? Şi s-a făcut noapte, Radule, Radule!...”

„...Aici sînt, mamă, aici!” îi venea să strige, văzînd-o îndreptîndu-se plîngînd, a cîta oară, spre postul de miliţie ca să întrebe, probabil, dacă nu s-a aflat ceva de urma băiatului... El nu mai avea putere să plîngă. Ruşinea, foamea şi oboseala îl copleşiseră; stătea ca prostit, ascuns de data aceasta în boschetul din faţa casei lor. Nu mai avea, parcă, nici o putere. Totul era acum năruit!

„Radule, tu poţi fi oricînd cel mai bun din clasă!...” Biata Cristina, ce-o să spună acum?

„Să trăieşti ca un om adevărat, băiatule, să nu-ţi fie ruşine de faptele tale! E cel mai important lucru din viaţă!...”

„N-am vrut, tată, crede-mă, n-am vrut să fac rău nimănui! N-am uitat vorbele tale, dar nu ştiu ce s-a întîmplat aseară, n-am mai putut răbda batjocura lui... Nu mă întreba, nu pot să-ţi spun nimic, am jurat!...”

— Ai amuţit?... se răsti tatăl, care nu mai putea răbda tăcerea băiatului. Spune o dată, ce s-a întîmplat, unde-ai fost, ce-ai făcut? Scoate măcar un cuvînt!...

Pierzîndu-şi cumpătul, oţelarul, de obicei atît de stăpîn pe gesturile sale, cu imaginea flăcărilor din cuptor în faţă, se pomeni cu doi tăciuni aprinşi pe făraş, ameninţîndu-şi copilul.

— Întinde palma, porunci tatăl.

Băiatul a simţit că se prăbuşeşte toată lumea cu el. Apoi a înţeles că tatăl său vrea să-l sperie. Şi, făcînd pe eroul, a întins palma stîngă...

Uluit de gest, tatăl a răsturnat automat cei doi tăciuni în mîna copilului. Atunci s-a petrecut acel lucru cu totul neaşteptat: în loc să arunce jarul din palmă, băiatul a strîns cu putere pumnul, şi...

Aşa s-a născut o dramă şi a murit un adevăr!

DRUM ALB

— Înţelege, Costele, că nu se poate, eşti prea mic pentru acest lucru. Abia peste doi ani o să poţi merge şi tu, cînd o să treci într-a cincea.

— Peste doi ani? Păi atunci tu unde o să fii? Tu eşti în clasa a VIII-a, tu termini, cu cine o să merg?

— Nu ştiu unde voi fi eu peste doi ani, la care liceu, poate la „Dinicu Golescu”, poate la Liceul Pedagogic, poate la „Bălcescu”, la Piteşti, la unul o să fiu, în orice caz. Iar tu n-o să ai nevoie de mine, o să mergi cu ceilalţi copii, şi, dacă atunci voi fi şi eu acasă..., vom mai vedea!...

Băiatul a rămas, totuşi, nemulţumit, de răspunsul fratelui său mai mare. Era elev în clasa a III-a la Şcoala primară din satul lor, mai mult un cătun, un grup de 30—40 de case aruncate parcă de cineva pe două dealuri frumoase de la poalele Carpaţilor.

Pîrîiaşul care desparte cele două înălţimi e îngheţat acum, a devenit o panglică lucioasă pe care copiii alunecă la vale cu săniile, chiuind de bucurie. Pornesc din ogrăzile caselor, ies pe porţi, traversează drumul, mai mult o potecă, ceva mai mare, care leagă locuinţele oamenilor, coboară curajoşi pe povîrniş şi ajung în vad. Aici se încolonează, de parcă ar pleca într-o expediţie, şi-apoi îşi dau drumul... Merg aşa, într-un iureş, aproape un kilometru. Se opresc atunci cînd pîrîul iese din sat şi o coteşte la stînga, îndreptîndu-se spre pădure. Aici se întorc şi... o iau de la capăt!...

Toată noaptea a nins! Ninge şi acum, ninge calm, frumos, cu fulgi mari. Mai sînt vreo două ore pînă la ziuă. Tudor, fratele lui Costel, i-a adunat la el acasă, decuseară, pe cei cincisprezece băieţi şi fete, elevi în diferite clase, de la a V-a la a VIII-a, la o altă şcoală, aflată în comuna de care ţine şi satul lor.

— Cred că e timpul să plecăm, Tudore, zise Cristiana, colega lui dintr-a VIII-a B. Pînă ajungem va fi numai bine.

Tudor dădu perdeaua de la fereastră într-o parte şi privi afară. Era încă întuneric. Şi ningea. Ceasul de pe masă arăta ora patru. Petrecuseră toată noaptea împreună, noaptea Anului Nou! Era a patra noapte petrecută de Tudor împreună cu Cristiana! Şi cu unii dintre colegii săi. Prima a fost în clasa a V-a...

...Aveau unsprezece ani; mergeau ţinîndu-se de mînă. Era în ajunul Anului Nou! Cu cîteva zile înainte, aranjaseră totul pentru ca acum să nu mai aibă nici o treabă. Tăiaseră, în primul rînd, lemne pentru o săptămînă întreagă. Tudor, care era *bărbat*, a tăiat şi pentru Cristiana, erau doar vecini, iar ea, cu fratele mai mic, George, şi cu fratele lui Tudor, Costel, le-au cărat, le-au stivuit frumos, sub şoproane — şi la o casă, şi la cealaltă. Apoi au făcut curăţenie la vite, la oi, la porci. Au cărat pe sanie sacii de la moară cu făină şi mălai. Cristiana a ajutat la prepararea cozonacilor. În fine, totul era gata! Anul Nou putea să sosească. În anul acela ei aveau să împlinească doisprezece ani. În anul acela, în aceeaşi zi: 5 august. Se nimerise să vină pe lume la cîteva ore, unul după altul : întîi Cristiana, apoi Tudor. Cînd a auzit ţipetele, tatăl lui Tudor, care se afla lîngă gardul ce-l despărţea de ograda vecinului, i-a spus lui nenea Vasile, tatăl Cristianei: „Ia vezi, vecine, ce e?” „Fată, fată, vecine!” a strigat bucuros, proaspătul tată, după ce a băgat capul pe uşă şi-a primit răspunsul de la lelea Maria, moaşa satului. „Să-ţi trăiască şi să aibă noroc!” i-a urat omul de dincolo de gard. Peste trei-patru ore, aceeaşi urare o primea şi el pentru băiatul care abia sosise pe lume.

Cristiana şi Tudor au crescut împreună, au învăţat şi în aceeaşi clasă, în aceeaşi bancă!...

Acum aveau unsprezece ani şi mergeau ţinîndu-se de mînă. Era în ajunul Anului Nou. De cîteva luni, erau elevi în clasa a V-a şi învăţau la şcoala din comună. Întîmplător, directorul şcolii i-a repartizat în clase diferite: Tudor la A, Cristiana la B. Nu era nimic, veneau şi plecau împreună, se întîlneau în recreaţii...

— Tudore, a spus Cristiana, la un moment dat, ce-ar fi dacă mîine dimineaţă, în prima zi a Anului Nou, noi, toţi elevii din satul Oţelul...

— Grozavă propunere, Cristiana, a răspuns băiatul, numai că trebuie să ajungem primii, să nu ne-o ia alţii înainte... Pentru asta trebuie să adunăm toţi copiii la mine, petrecem noaptea Anului Nou împreună şi dimineaţă, demult, plecăm... De acord?

— De acord! a spus fata.

— Atunci, repede, să-i anunţăm pe toţi, să pregătim ceea ce ne trebuie...

Gestul oţelenilor de a merge la directorul şcolii spre a-i ura ei, primii, în ziua de Anul Nou, *La mulţi ani!* a intrat în tradiţie.

Au trecut de-atunci patru ierni, şi tot atîtea toamne, şi veri, şi primăveri! Copiii din Oţelul, elevi la şcoala din vale, se pregătesc pentru a patra oară să străbată drumul spre a ajunge cu sorcovele la ferestrele casei directorului lor.

În antreul de la intrare aşteaptă şaisprezece perechi de schiuri şi tot atîtea lămpi. Sorcovele, noi-nouţe, cu flori albe, roşii, roz, albastre şi lila, cumpărate ieri de tatăl lui Tudor, de la Cîmpulung, sînt aşezate frumos pe-o masă, în camera vecină.

Costel se tot învîrte pe lîngă ele, ia din cînd în cînd cîte una şi, venind în camera în care se află cei şaisprezece, începe să cînte: „Sorcova /, Vesela /, Să trăiţi /, Să-mbătrîniţi /, Ca merii /, Ca perii /, În mijlocul verii!”

Acum e a nu ştiu cîta oară cînd cîntă. O „sorcoveşte” pe Cristiana: „Sorcova /, Vesela /, Să

trăiţi /, Să-mbătrîniţi...” Deodată se opreşte şi întreabă cu mirare:

— Adică... cum „Să îmbătrîniţi /, Ca merii /, Ca perii /, În mijlocul verii?” Cum, Cristiana?

— Să ştiţi că fratele meu se face filolog, zise Tudor, înainte ca cineva să fi apucat să răspundă la întrebarea lui Costel.

— Numai că pentru asta i-aş recomanda să folosească mai mult propriul său cap!... Copiii izbucniră în rîs, iar băiatul, nelămurit deocamdată, a rămas să găsească singur dezlegarea din exprimarea metaforică a poeziei.

Cînd s-au încolonat de plecare, Tudor era în frunte, Cristiana imediat după el, apoi alţii şi alţii... pînă la Grigore, un băiat tot din clasa a VIII-a, care încheia şirul. La mijloc erau cei mai mici, doi băieţi şi o fată din clasa a V-a. Îmbrăcaţi bine, pe schiuri, cu lămpi ca de mineri, prinse cu cîte o curea pe după gît, cu sorcovele la piept, sprijinite în deschizătura paltoanelor, au pornit-o prin roiul fluturilor albi cădeau neîncetat din înălţimile cerului.

Se simţeau bine, nu era deloc frig. Schiurile alunecau pe zăpada pufoasă. Tudor mergea cu atenţie, deschizînd cărarea. Drumul, chiar dacă acum era astupat de zăpadă, le era foarte cunoscut. Fiecare dintre ei îl parcursese de sute, poate de mii de ori. Totuşi, drumul nu era lipsit de pericole, mai ales acum, în miez de iarnă şi pe timp de ninsoare. Cu lupii se întîlniseră de multe ori. Dacă erau toţi la un loc şi aveau lămpile aprinse, nu se temeau. Se strîngeau roată, spate lîngă spate, şi fluturau luminile pînă ce lupii se depărtau. O situaţie ca aceasta se petrecuse, ultima oară, la începutul lui decembrie, cînd a căzut prima zăpadă. Era dimineaţă, mergeau la cursuri. Deodată, Tudor care, ca de obicei, era în frunte, se opreşte. „Lupii!”... a apucat să strige. Repede, copiii s-au strîns roată. Au scos ciomegele de la brîu, Tudor şi

Grigore aveau şi cîte o toporişcă, pentru orice eventualitate, le-au potrivit în mîna dreaptă, ca să poată lovi, dacă va fi nevoie, şi cu stînga au început să agite lămpile. Patru lupi s-au oprit în faţa lor, la o distanţă de cîţiva metri. Le-au tot dat tîrcoale timp de peste un sfert de oră; neîndrăznind să se apropie de copii, s-au lăsat păgubaşi şi-au plecat. Cînd au văzut că se depărtează, ca la o comandă," oţelenii au început să strige: „Huo!... Huo!" Lupii se aruncau în salturi tot mai rapide şi mai mari printre copacii pădurii.

„Haideţi, să nu întîrziem de la cursuri!" a dat semnalul Tudor.

La şcoală, de multe ori nici nu le mai povestesc colegilor ceea ce li se întîmplă pe drum.

Odată, o fată dintr-a şasea, asta se întîmpla acum un an, a alunecat din potecă şi-a apucat-o pe un povîrniş abrupt. A căzut de pe schiuri şi s-a dus rostogolindu-se la vale aproape o sută de metri. S-a oprit tot şirul, alarmat de ţipetele fetei. Tudor, Grigore şi Mihai, băieţii cei mai mari din tot grupul, au pornit în căutarea colegei lor. Cristiana a rămas cu ceilalţi sus.

„Nimeni nu se mişcă de-aici pînă nu ne întoarcem. Ne-am înţeles?" a spus Tudor înainte de a pleca. De fapt, putea să nu mai spună, pentru că era lucru ştiut: cînd se întîmpla ceva, nimeni nu părăsea grupul pînă ce nu erau în stare să plece cu toţii. Mădălina, fetiţa care căzuse, a avut noroc, n-a păţit nimic grav: se julise doar în cîteva locuri pe mîini şi pe faţă. Mai greu a fost pînă i-au găsit schiurile pe care le pierduse din picioare pe povîrniş. Şi ele erau întregi, aşa că drumul spre şcoală a putut fi continuat.

Şi Cristiana a păţit odată un necaz, chiar într-o noapte ca aceasta. Tudor îşi aminteşte bine. Era cu trei ani în urmă. Atunci ei mergeau la mijlocul şirului, erau printre cei mai mici. Cristiana era în faţă, Tudor în spatele ei. Pe la mijlocul pădurii, cînd se grăbeau să

treacă de un loc mai întunecos, fata a făcut o mişcare greşită cu piciorul drept şi-a căzut într-o parte. Simţea o durere vie la gleznă. A început să plîngă, mai mult de ciudă, decît de durere.

Au ridicat-o, dar nu era chip să poată merge. Atunci i-au desfăcut bocancul şi un băiat i-a smucit piciorul cu putere. Glezna a cedat, durerile au început şi ele să cedeze, puţin cîte puţin. Cristiana a spus că se simte bine, deşi, cînd au ajuns acasă, i-a mărturisit lui Tudor că a făcut eforturi extraordinare ca să poată merge şi să nu plîngă.

„Ca să vezi, a zis Tudor, şi cine cînta mai cu foc la fereastra directorului? Domnişoara Cristiana! Bravo! Eşti tare!" a încurajat-o el, atunci, *bărbăteşte*. Dar, aproape o săptămînă întreagă nu s-a depărtat de lîngă patul fetei, pînă n-a văzut-o din nou afară, la joacă lîngă ceilalţi!

Şaisprezece luminiţe clipesc printre copacii încărcaţi cu flori de zăpadă. Înaintează pe drumul alb străbătut de cele şaisprezece mogîldeţe — unele mai mari, altele mai mici. Din cînd în cînd, mîinile copiilor îndepărtează zăpada adunată pe sticlele lămpilor şi-atunci luminile cresc în intensitate. Dacă n-ai şti despre ce este vorba, ai crede că asişti la o procesiune stranie. Drumul se încolăceşte cînd într-o parte, cînd în alta, astfel că, de la distanţă, nu poţi observa decît o serpentină de lumini, care se zbuciumă frumos înaintînd, înaintînd, traversînd un pîlc de pădure, şi-apoi încă unul, ocolind pe la „Capul piscului", trecînd pe lîngă „Prăpastia vulturului", străbătînd prin „Popasul căprioarelor", prin grădinile de meri ionatani şi coborînd, în sfîrşit, de-a dreptul în spatele casei directorului.

Toate ferestrele sînt luminate; însemnează că nimeni nu doarme! Bucuroşi, copiii se apropie şi împodobesc cu flori albe, flori roşii, roz, albastre şi lila, ferestrele dascălului pentru care au străbătut atîta

drum, drumul alb şi frumos al recunoştinţei faţă de luminile cu care şcoala împodobeşte fiinţa lor.

— Oţelenii! Oţelenii! a strigat bucuroasă Mihaela, fetiţa cea mică a directorului. Ea era abia în clasa a II-a, dar nu voia să se culce în nici o noapte ca aceasta, aşteptînd să vadă la ferestre florile copiilor din Oţelul şi să asculte cîntecele şi urările lor, mai ales şuvoiul tremurat al neîmbătrînitei, mereu emoţionantei „Sorcova /, Vesela /, Să trăiţi /, Să-mbătrîniţi /, Ca un măr /, Ca un păr /, Ca un fir / De trandafir”.. La fel procedase şi în noaptea aceasta, nu se culcase, în ciuda tuturor îndemnurilor primite de la părinţi. A ieşit de mai multe ori afară, s-a uitat de-a lungul drumului şi mai ales prin grădină, pe unde ştia ea că sosesc; îi aştepta nerăbdătoare.

— Tată, au sosit oţelenii, a adăugat Mihaela, alergînd spre uşa de la intrare să le deschidă.

Cei şaisprezece copii au pătruns în camera frumos luminată şi împodobită sărbătoreşte. Cu obrajii rumeni, cu ochii zîmbitori, au intrat cu sfială şi-au înălţat spre suflelele celor ce se aflau înăuntru tradiţionala urare: *La mulţi ani!* Directorul, emoţionat, le-a mulţumit, i-a îmbrăţişat pe rînd, le-a oferit daruri.

După plecarea copiilor, s-a adresat unor prieteni, veniţi de departe, cu care petrecuse această noapte mare, în care se mai născuse o frîntură de veşnicie — Noul an:

— I-aţi văzut? Sînt copiii din Oţelul, satul în care, vă amintiţi, am fost astă-vară Toţi sînt elevi ai şcolii noastre şi spre cinstea lor şi bucuria inimii mele, în fiecare noapte ca aceasta vin, pe orice fel de vreme ar fi, să-mi spună *La mulţi ani!*

— Din Oţelul au venit ei acum, de la distanţă de aproape 10 km? a întrebat foarte mirat cineva dintre oaspeţii directorului

— Din Oţelul, bineînţeles, a răspuns gazda. Au venit şi azi, aşa cum vin în fiecare dimineaţă la cursuri.

În fiecare dimineaţă — iarna sau vara, primăvara sau toamna. În fiecare dimineaţă a tuturor zilelor de curs. Nici unul dintre copiii pe care i-aţi văzut n-are nici o absenţă pe primul trimestru al anului şcolar. Nici o absenţă! În fiecare zi, fiecare dintre aceşti copii parcurge drumul pe care-l cunoaşteţi, aproape 20 de km. Cu lămpi la ei sau lanterne, pe schiuri, dacă este iarnă, ca acum, cu ghiozdanele-n spate, curajoşi şi solidari, copiii aceştia vin cu toţii, în fiecare zi, la şcoală.

— Şi notele? mai întrebă cineva.

— În colectivele în care învaţă sînt în primele rînduri. Tudor şi Cristiana, cei care erau în fruntea grupului, sînt premianţii claselor lor. Aţi văzut terenul de sport şi sala de gimnastică, atelierele! Ce-au mai lucrat oţelenii mei, alături de ceilalţi colegi ai lor, peste orele de şcoală şi chiar în zilele de sărbătoare! Au lucrat fără să se plîngă vreodată, cîtuşi de puţin. Nici ei, nici părinţii lor!

Şaisprezece copii, băieţi şi fete, care veniseră dis-de-dimineaţă spre a ura ei, primii, directorului lor — *La mulţi ani!* au plecat, în acea zi a Anului Nou, cu sorcovele în mîini, cu zîmbetul pe buze şi ochii lucitori către casele lor din cătunul Oţelul. Aveau de parcurs înapoi 10 km peste dealuri şi văi, prin pădure.

De cum au suit primul deal, ninsoarea a încetat. Drumul devenea de-acum o plăcere. Străbăteau parcă un tărîm de vis. Totul era alb, alb strălucitor. Soarele, care începuse să se arate la orizont, transforma întinsul într-un ocean de diamante. Copiii, de obicei tăcuţi, vorbeau acum, strigau, cîntau; din cînd în cînd se opreau şi încingeau cîte o bătaie cu bulgări de zăpadă, se rostogoleau prin minunea aceea moale care, parcă, le zîmbea, cu milioane de ochi lucitori.

Cînd mai aveau cîteva sute de metri pînă acasă, Cristiana şi Tudor şi-au scos schiurile; băiatul le-a înfăşurat pe toate cu un fular şi le-a pus pe umăr.

Cristiana l-a luat de mînă şi-au pornit-o agale peste platoul din faţa satului. Mergeau către soare-răsare. Peste urmele paşilor lor perechi, rămase în imensitatea pufoasă şi albă, se hîrjoneau raze de aur. De undeva, de departe, sosea, parcă, un cîntec care le învăluia fiinţele: „Să trăiţi /, Să înfloriţi /, Ca un măr /, Ca un păr /, Ca un fir /, De trandafir!”

CA FULGU-N ZBOR...

Dănuţ e cel mai neastîmpărat copil de pe scara noastră. Să ştiţi că acest lucru nu-l spun eu... Eu, în general, mă feresc de asemenea superlative..., mi se pare greu să spui despre cineva sau ceva că „e cel mai...". Dacă greşeşti? Nu se ştie niciodată! „Cel mai neastîmpărat copil de pe scara noastră" i-au spus prietenii lui, cei cu care se joacă, mulţi dintre ei colegi de şcoală, de clasă. Chiar mama lui — am auzit-o eu într-o zi — sătulă de năzbîtiile fiului, i-a spus: „Dănuţ, să ştii, eu cred că nu e altul mai nebun ca tine pe scara noastră; ce pe scară? în tot blocul!"

Băiatul a rîs, a sărit într-un picior, i-a „furat" mamei un sărut pe obraz şi-a rupt-o la fugă. Dintr-un salt, a fost peste gărduţul de fier care se străduieşte să apere de mingile copiilor florile din faţa blocului, cu trei paşi a traversat rondurile de trandafiri, s-a căţărat cu mare dexteritate pe gardul şcolii (blocul nostru e vecin cu şcoala la care învaţă şi Dănuţ, ca şi toţi copiii, elevi pînă la clasa a VIII-a, din blocurile din jur) şi dus a fost. Cred că s-a oprit în spatele clădirii, acolo unde se încing, cu adevărat, meciurile de fotbal.

— Ce să-i fac, ce să-i mai fac? se văicărea neputincioasă mama lui Dănuţ. Spuneţi şi dumneavoastră, tovarăşe... mi se adresă femeia realmente necăjită, ce mă fac eu cu copilul acesta? Cred că soluţia cea mai bună este aceea pe care-o propune bărbatul meu: acum, cît se află în vacanţă, îl închidem în casă, de dimineaţa pînă seara. Pe sora lui, Mihaela, o lăsăm liberă, ea e mai cuminte, dar pe Dan să ştiţi că o să-l închidem în casă! Nu se mai poate, e cel mai nebun dintre toţi copiii de pe scară!

— Ştiu eu ce să zic? răspunsei, îndoindu-mă de „soluţia" găsită de capul familiei, care locuieşte într-un apartament aflat exact deasupra apartamentului meu.

Dumneavoastră vă cunoaşteţi mai bine copilul, eu n-am avut timp să stau de prea multe ori de vorbă cu Dan. Îl cunosc mai ales în chip indirect. Vă pot spune că atunci cînd mă aflu acasă, recepţionez cu fidelitate toate *semnalele* pe care mi le transmite prin... plafoanele camerelor. Au avut „grijă" constructorii să se audă totul, de la vorba, chiar obişnuită ca înălţime şi intensitate, pînă la acul de siguranţă sau boldul care cad întîmplător pe parchet, la comutatorul electric care se închide sau se deschide ş.a.m.d. Pe Dan însă îl aud în mod cu totul deosebit, şi nu numai că îl aud, îl şi simt. Cînd aleargă el dintr-o parte în cealaltă a apartamentului dumneavoastră, am impresia că nu vrea neapărat s-o prindă pe Mihaela, ci să ajungă... la mine, şi nu pe uşă, ci... prin plafoane. Într-o zi, ne-am întîlnit întîmplător pe scară. Dan m-a salutat politicos (că altfel e băiat cu mult bun-simţ) şi-atunci eu mi-am permis să-l opresc şi să-i spun: „Ia ascultă, vecine Dănuţ" ştiţi că noi aşa ne adresăm unul — altuia cu „vecine"; Dan l-a auzit odată pe soţul dumneavoastră spunîndu-mi aşa şi de-atunci aşa îmi spune şi el. Am împrumutat şi eu apelativul, fiindcă aceasta este situaţia — sîntem vecini), deci, repet, i-am zis:

„Ia ascultă, vecine Dănuţ, tu eşti supărat pe mine?" „Eu pe dumneavoastră? mi-a răspuns mirat băiatul, ştiţi bine că n-am nici un motiv. Poate, dimpotrivă, ce poate, sigur!..." „Atunci de ce vrei să mă omori?" continuai spre şi mai mare mirarea băiatului. „Să vă omor?!!!..." făcu el cu ochii mari. „Da, să mă omori!" „Cum?!"... „Aşa bine!... provocîndu-mi infarct!" „Rîdeţi de mine", mai zise el nesigur. „Nu rîd deloc, i-am răspuns, ce, asta e de rîs? Tu ştii că eu sufăr de inimă?" „Da! am aflat atunci cînd cu cutremurul. Vi s-a făcut rău, a trebuit să vă ducă tata la spital, a condus el maşina dumneavoastră, ştiu!" „Păi, vezi? mai zisei. Atunci de ce ţii să «cutremuri» în

fiecare zi casa în care locuim? Nu ţi-e milă de mine, dacă mor? Vrei să mă ai pe conştiinţă?”

Băiatul n-a mai zis nimic A plecat ochii şi nu m-a mai privit. Înţelesese despre ce era vorba.

„Uite ce e, vecine, mai zisei eu, ca să-l scot din încurcătură. Facem o înţelegere?” „Ce fel de înţelegere?” spuse el dintr-odată înviorat. „Vii în seara aceasta pe la mine, mai stăm de vorbă şi... îţi dau un orar, mai ai tu unul, cel de la şcoală: îţi mai dau şi eu unul, orarul prezenţei mele acasă. Munca mea, la institut, mă obligă să lucrez, de multe ori acasă, să scriu... Aşa că...”

„De acord?” l-am întrebat. „Sigur că da!” mi-a răspuns băiatul. Seara a venit, a primit orarul şi, de-atunci, adică de vreo zece zile, vreme în care dumneavoastră aţi fost plecată la băi, după cum am înţeles, totul merge *perfect*! Dănuţ se străduieşte să-mi respecte liniştea şi... sănătatea! De aceea, cînd ştie că sînt acasă, îl aud strigînd la surioara lui: „Mihaela, potoleşte-te, nu mai face scandal că-l deranjezi pe vecinu' de jos. E acasă, scrie!” Şi dacă Mihaela nu este sensibilă la îndemnul lui Dănuţ, atunci o aleargă prin toată casa, pînă o prinde şi-o buşeşte în aşa fel, încît fata strigă de se aude pînă... dincolo de şcoală. Vedeţi, deci, că băiatul încearcă să facă tot ce poate... ca să mă ajute...

În ceea ce priveşte „soluţia” propusă de soţul dumneavoastră... aş zice s-o mai amînaţi vreo săptămînă. Am cîteva zile de concediu şi... lucrez în timpul acesta acasă. Aş prefera să-l ştiu pe Dan afară, la joacă, nu în apartamentul de deasupra capului meu... Vecina mea a zîmbit cam încurcată şi... ne-am despărţit. Peste două zile, după cum aveam să fiu informat, aflîndu-se încă în concediu, a plecat pentru o săptămînă undeva la ţară. A luat-o cu ea numai pe Mihaela, „fiindcă ea este cuminte”. Pe Dan l-a lăsat acasă, cu soţul, „să-l pedepsească, deoarece e

obraznic, neastîmpărat", nu soţul, ci Dan, despre el este vorba. N-am înţeles prea bine însă pe cine a vrut să pedepsească: pe Dan, pe soţ, pe... alţii?!...

În graba plecării, vecina a uitat să-i comunice soţului rugămintea mea de a amîna aplicarea „soluţiei" cuminţirii lui Dan... De aceea, astăzi, chiar în prima zi în care ea se află „la ţară", iar eu acasă, în concediu, hotărît să *mă odihnesc activ, creator*, Dănuţ... a fost închis de către tatăl său în apartament.

M-am sculat de dimineaţă şi m-am apucat de lucru. Deasupra mea, linişte perfectă! „Ce s-o fi întîmplat? mă gîndeam. Unde să fie Dan?" Aflasem cu o seară înainte ce se petrecuse cu plecarea în provincie. „L-o fi luat vecinul cu el la fabrică!" mi-am zis sperînd într-o minune.

Se vede treaba însă că „minunile"...

Dintr-o dată aud: du-du-du-du!... deasupra mea. Plafoanele au început să se cutremure, lămpile să se mişte... Apoi: zdrong! zdrong! zdrong! clanţa uşii de la intrarea... în apartamentul de deasupra. Zgomotele au fost urmate de un strigăt sfîşietor: „Tatăăă!!!..."

„Bietul Dan!" îmi zisei şi... „bietul de mine!"

S-a plimbat, timp de o oră, ca un leu în cuşcă, dintr-o cameră în alta, la bucătărie, iarăşi în camere...

Copiii se jucau afară, sub ferestrele noastre. Cineva îl strigă pe Dan, mirat că n-a apărut pînă acum. De obicei el era primul afară şi-i striga pe ceilalţi şi ultimul care se îndura să intre în casă.

Dan a apărut la fereastră şi, cu un glas înmuiat în lacrimi, i-a răspuns lui Marius: „Nu pot, Marius, să vin, m-a încuiat tata în apartament şi a luat cheile la el. N-am cum să ies!"

„Te-a încuiat în casă?" zise Marius nespus de mirat. „Ha-ha-ha-ha!" izbucniră copiii într-un rîs care se amplifica, se amplifica...

Am ieşit la fereastră şi i-am rugat să meargă în curtea şcolii să se joace. M-au ascultat şi-au plecat

imediat. M-am adresat apoi lui Dănuţ, pe care l-am chemat la fereastră şi l-am sfătuit ce să facă spre a nu se plictisi pînă cînd o să sosească tatăl său.

„Înnebunesc pînă diseară, a zis el. Ce să fac?”

„N-ai nici o carte în bibliotecă? l-am întrebat. Citeşte!”

„Am să citesc, a mormăit băiatul nemulţumit. Ceilalţi cu mingea şi eu să citesc. Pe-aşa o vreme să stai în casă să citeşti! Halal vacanţă!” A mai bodogănit cîteva minute şi-apoi s-a liniştit.

Dacă cineva l-ar fi urmărit în timpul acesta pe Dănuţ, ar fi avut ce să vadă!...

Mai întîi a scotocit prin toată biblioteca. Nu-l atrăgea nimic. Volumele de aventuri, pe care el singur le cumpărase, le citise pe toate. Nişte cărţi cu povestiri istorice — le citise şi pe-acestea. A dat de-o parte mai multe volume de poezii. Nu ştiu de ce poeziile nu-i prea plăceau. Ba nu! Eminescu îi plăcea, şi Coşbuc, şi Topîrceanu! Ei, îi mai plăceau şi alţii, dar nu aşa ca *aventurile*...

Uite o carte nouă, pe care n-o văzuse pînă atunci: *Incognito! „Incognito?!*... murmură Dănuţ, mişcînd buzele a mirare. Ce titlu! Dar ce naiba înseamnă *Incognito*? O fi vreun nume? Uf! că i-am spus mamei să-mi cumpere un dicţionar, doar aşa ne-a zis tovarăşa profesoară de limba română! Mda! Păi parcă mi-a dat bani să-mi cumpăr singur. Şi? Am mai luat nişte... *aventuri*!... *Incognito, Incognito*...”, tot mesteca vorba. Dănuţ cu ochii în tavan... „Aha! am găsit! E ăla de la televizor, pe care-l juca Florin Piersic... personajul acela care-şi ascundea adevăratul nume... E clar, dacă l-am văzut, ce să-l mai citesc?”

Puse, totuşi, volumul pe masă (primul volum al romanului lui Eugen Barbu) şi se îndreptă spre aparatul de radio. Învîrti butonul, sperînd să audă ceva din emisiunea „Melodia preferată!” Dar, în loc de

acordurile muzicale aşteptate, auzi vorbele repezite ale unui reporter:

„Stimaţi ascultători, începu reporterul, ne aflăm cu microfonul în atelierul de strungărie al Uzinelor 23 August; stăm de vorbă cu maistrul Costache Bărbulescu, pe care-l rugăm să ne explice cum a reuşit echipa pe care o conduce să realizeze o foarte importantă depăşire de plan pe luna în curs”...

„Maistrul Costache Bărbulescu de la Uzinele... Păi ăsta e tata”, zise plăcut surprins Dănuţ. „E tata, e tata, îl cunosc şi după voce! Ia uită-te cum vorbeşte şi ce spune?!... «Disciplină», «seriozitate în muncă», «responsabilitate de comunişti», «dăruire», «totul este pentru noi»! Bravo! Şi-acasă ai zice că e mut! Abia scoate din cînd în cînd cîte o vorbă! Hm! îi place să vorbească la radio dumnealui!” mai spuse Dănuţ, cu un fel de ciudă, care nu putea acoperi, totuşi, mîndria de care era cuprins ascultîndu-l vorbind la radio pe tatăl său.

„Maistrul Costache Bărbulescu ne este ca un părinte”, începu să spună, la un moment dat, cineva din echipa pe care o conducea tatăl lui Dănuţ. „Rezultatele la care am ajuns se datoresc, în primul rînd dumnealui, om extrem de capabil, de bun, şi harnic, care a ştiut să creeze în colectivul nostru o excepţională atmosferă de muncă, de într-ajutorare; el ne-a învăţat meseria, el ne ajută cînd ne mai poticnim la greu, ne dojeneşte, dacă greşim ceva, din neglijenţă. Atelierul, echipa sînt pentru noi o adevărată familie unită în toate acţiunile şi năzuinţele”.

„Asta înseamnă, interveni reporterul, că fiecare membru al familiei dumneavoastră... de muncă îşi respectă cu sfinţenie obligaţiile, le îndeplineşte, dînd ascultare hotărîrilor celui ce se află în fruntea acestei familii, hotărîrilor colectivului...”

„Pe un părinte, pe un învăţător sau profesor, pe acel cineva de la care ai ce învăţa, trebuie să-l

asculţi!” interveni tînărul strungar care vorbise înainte. „Să-l asculţi şi să-l urmezi!”

„Să-l asculţi şi să-l urmezi!” repetă, fără să vrea, Dănuţ.

Da! Da! Da! Şi eu? Eu cum îl ascult?!... Eu nici măcar nu ştiam că tata e maistru. „Tatăl meu este strungar..., strungar la Uzinele...”, aşa am scris astă-primăvară în compunerea aceea pe care ne-a dat-o tovarăşa profesoară de limba română. „Ce ştiţi despre părinţii voştri?” se intitula compunerea. „Aproape nimic”, îmi venise să răspund. N-aş fi spus decît adevărul. La urma urmei, ce ştiu eu despre tata sau despre mama? Aproape nimic! Atunci am scornit tot felul de lucruri, compunerea a fost apreciată, iar eu am uitat că nu ştiu aproape nimic despre el.

Emisiunea se terminase! Dănuţ rămăsese gînditor pe fotoliu... Deodată se ridică, luă cartea de pe masă şi ieşi în balcon. Se aşeză în balansoarul peste care se jucau razele fierbinţi ale soarelui. Cu cartea pe genunchi, începu să se legene în sus şi în jos. Firele aurii ale razelor se mişcau odată cu el de parcă ar fi fost braţele unui scrînciob miraculos ce-l purta în fiecare secundă pînă la soare şi înapoi. Totul în jurul lui se făcu roz-trandafiriu, frumos de tot şi el zbura ca un fulg, ca o petală de cais luată de vînt. Se învîrti, mai întîi, în jurul blocului. „Ia să vedem ce fac prietenii mei?” îşi spuse în gînd. Trecu peste rondurile de flori, fără să le calce, peste gardul şcolii în care altădată îşi mai agăţa pantalonii, se ridică şi mai sus, deasupra clădirii, ca să ajungă în spate, acolo unde fotbalul era în toi. Marius înainta cu mingea, dribla în stînga şi în dreapta, se apropia vertiginos de poartă gata, gata să tragă. Era singur, faţă în faţă cu portarul. Golul nu putea să-i mai scape. Dănuţ parcă şi vedea satisfacţia pe faţa prietenului său în momentul în care ar fi strigat: „Goool!”... „Hai să-i jucăm o festă domnului Marius, centrul atacant al blocului nr.15, să vedem ce

zice”? îşi spuse Dănuţ, în timp ce cobora din înălţimile la care se urcase şi se apropia, fără să fie văzut, de mingea care alerga spre poartă, împinsă de piciorul harnic şi priceput al prietenului său. Marius încetini puţin ritmul, îşi potrivi mingea din mers în aşa fel încît să-i vină numai bine şi... şut!..., trase puternic, gîndind că golul va fi imparabil, Dar, ce să vezi?... mingea, în loc să-şi continue traiectoria imprimată de autorul celor mai multe goluri („gheata de aur” a cartierului, cum fusese supranumit), hop! Se întoarce, deodată, pe deasupra capului lui Marius, continuă drumul pe deasupra celorlalţi, a tuturor jucătorilor, care o urmăreau cu gura căscată, şi aterizează în poarta adversă. Portarul echipei lui Marius a rămas perplex.

„Formidabil!” au strigat în cor toţi jucătorii, neînţelegînd nimic din ceea ce se întîmplase. Dănuţ îşi freca mîinile de bucurie şi chicotea pe înfundate să nu-l audă careva şi să-l descopere. Apoi, se înălţă deasupra „stadionului” hotărît să-şi continue zborul, lăsîndu-şi prietenii antrenaţi într-un scandal nemaivăzut. Se certau ca proştii pentru că nu ştiau cine a tras mingea aceea formidabilă. Se făceau tot felul de presupuneri. În fine, el i-a lăsat „proşti”, să-şi bată capul, că de-aceea îl aveau. „Foloseşte capul, băiatule, de-aceea îl porţi pe umeri, să te ajute la încurcătură, foloseşte-l că se mucegăieşte altfel!” aşa le spunea uneori „Pitagora”, profesorul lor de matematică, atunci cînd se uitau miraţi la problemele sau exerciţiile de pe tablă, fără să le găsească vreo pistă de rezolvare, deşi lucrul n-ar fi fost deloc dificil, dacă şi-ar fi pus mai mult capul la contribuţie.

Trecu peste un şir de blocuri şi ajunse într-o stradă vecină. Aici, pietrele, frumos aşezate înainte, erau acum răscolite, aruncate de-o parte şi de alta, iar pe mijlocul străzii cupa unui excavator săpase un şanţ adînc unde urmau să fie montate ţevi groase pe care să curgă apa fierbinte de la termocentrala din

apropiere spre a încălzi şi locuinţele de pe strada aceasta. Deşi se lucra de cîteva luni, muncitorii care se îndeletniceau cu această treabă nu ajunseseră cu şanţul nici la jumătate. „O să-i apuce pe bieţii oameni iarna, şi-au stricat şi sobele, în aşteptarea caloriferelor şi uite, ăştia dorm, ce le pasă lor dacă nu vor termina lucrarea pînă ce se lasă frigul!” bombăni Dănuţ, trecînd pe deasupra muncitorilor care dormeau într-adevăr. Lucraseră trei ore şi „obosiseră”. După masa de prînz, se odihneau şi ei, ce să facă?! Parcă-i controlează cineva?!...

Dănuţ se repezi furios în cabina excavatorului, puse mîinile pe manete şi începu să-l manevreze de parcă acest lucru l-ar fi făcut toată viaţa. Cupa excavatorului îşi înfigea lacomă ghearele în pămînt, prindea cît putea din el şi-l căra apoi într-o parte sau în alta. Într-o oră, o oră şi jumătate, în timp ce s-au „odihnit” cei ce erau plătiţi să facă această treabă, Dănuţ a reuşit să sape şanţul pînă la capătul străzii. Ultima încărcătură de pămînt a slobozit-o peste cei care se întorceau, în somn, de pe o parte pe alta, căutînd să se aşeze mai bine. Au sărit drept în picioare speriaţi. Cînd au văzut excavatorul deasupra lor au înlemnit. Braţul întins, cu cupa legănîndu-se, s-a mişcat spre dreapta, oprindu-se în marginea şanţului. Miraţi de ceea ce vedeau, căutau cu privirea pe cel care mînuia excavatorul. Nimeni! În cabină nu se vedea nimeni! Cîţiva au început să cerceteze locul înfricoşaţi, mai ales cînd au constatat că şanţul este săpat pînă la capăt.

I-a lăsat şi pe ei să-şi dezlege „problema”, să-şi folosească „dovleacul” de pe umeri, că de-aceea îl aveau (Termenul de „dovleac” nu îi aparţinea, făcea parte dintre „împrumuturile” lexicale, dobîndite din zona blocului).

„Încotro o fi uzina în care lucrează tata?” se întreba Dănuţ. „Ce ruşine, să nu merg eu niciodată,

pînă acum, la uzina unde tatăl meu munceşte de peste 20 de ani! Să nu ştiu nici măcar încotro se află! Halal fiu de strungar, de maistru-strungar!” spuse băiatul cu mîndrie.

Se aplecă, din zborul lui, spre urechea cuiva şi-l întrebă politicos: „Nu ştiţi dumneavoastră încotro se află Uzinele...?” „Ba, da!” răspunse amabil omul întrebat, întorcînd capul spre stînga, către cel ce se interesa... Cînd îl văzu, Dănuţ îngheţă... „Pitagora!” El era, tocmai pe el îşi găsise să îl întrebe!...

„Ce e cu tine, Bărbulescu Dan?” întrebă, la rîndu-i profesorul.

„Vă rog să mă iertaţi, tovarăşe profesor, n-am vrut”..., se bîlbîi Dănuţ...

„Ce n-ai vrut, băiatule, ce n-ai vrut? Nu mai doreşti să ştii încotro se află Uzinele...? Mă bucur că m-ai întrebat. Faptul că ai început să pui întrebări e pozitiv, înseamnă că ai început să lucrezi cu capul şi asta îmi dă speranţe pentru noul an şcolar. Poate ai să te ridici din rîndul celor ce se tîrăsc în coada clasei... Ce zici, n-ai vrea?”

„Cum să nu, tovarăşe profesor, cum să nu! răspunse cu sufletul la gură Dănuţ. Vă rog să-mi permiteţi să vă ajut să căraţi plasele acestea!”

„Aşa! Bravo! Ai devenit şi un băiat atent, îmi place!” mai zise „Pitagora”, încredinţînd elevului său o plasă mai mică plină cu zarzavaturi „Ce să fac? adăugă el, soţia mea e cam bolnavă, o mai ajut şi eu la treburi, măcar în vacanţă!”

„Sigur, sigur, e foarte bine, foarte frumos! se pomeni Dănuţ apreciind munca profesorului. Şi eu tot aşa... Vă rog să mă iertaţi, tovarăşe profesor, de data aceasta n-am vrut să fiu obraznic, vă rog să mă credeţi. Cum o să-mi permit eu să apreciez ce faceţi dumneavoastră, eu care..., dar ce să mai vorbim, îmi cer mii de scuze!”...

„Dar nu s-a întîmplat nimic, Bărbulescu, n-ai spus nimic rău!... Uite că tocmai am ajuns Aşaaa! făcu profesorul, luînd plasa din mîna lui Dănuţ. Îţi mulţumesc mult, eşti un băiat bun, Bărbulescu, am să ţin minte!”...

„Tovarăşe profesor, tovarăşe profesor, vă rog, n-am vrut, nu pentru asta...”

„Bine, bine, hai, linişteşte-te, zise «Pitagora». Uite. dacă vrei să ajungi la Uzinele..., pe care le cauţi, ia-o drept înainte. Te urci în tramvaiul 23 şi, peste una, două, trei... şapte staţii, coborî. Ţine minte, a şaptea staţie. Hai, du-te, la revedere! Îţi mulţumesc!”

„Eu vă mulţumesc, tovarăşe profesor, vă mulţumesc mult!...” mai spuse Dănuţ bucuros că a scăpat.

Ce să ia el tramvaiul 23? Nici vorbă! Sus, în zbor, dintr-odată, o luă pe deasupra străzii, numără staţiile, cele şapte, şi, în cîteva secunde, fu la porţile uzinei. „Mamăăă! Ce colos!” se minună băiatul. Intră repede în vorbă cu portarul, spunîndu-i mîndru că el este feciorul maistrului Costache Bărbulescu, de la strungărie, „trebuie să-l cunoşti dumneata, s-a vorbit şi la radio despre el, chiar astăzi s-a vorbit...” Nu i se mai oprea gura! Portarul s-a uitat lung la flăcăiaşul de doisprezece ani, a înţeles bine despre ce este vorba şi zîmbind i-a răspuns:

„Sigur că-l cunosc pe maistrul Costache. Uite-l chiar acum vine pe aleea principală. S-a sunat ieşirea din schimb. Aşteaptă-l aici, în cîteva secunde îl întîlneşti”.

„Tată, tată! strigă Dănuţ cînd îl zări pe tatăl său în mijlocul unui grup de muncitori. Am venit să te iau de la uzină!”...

— ...Dănuţ, Dănuţ! scoală, băiatule, ai adormit la soare, să nu ţi se facă rău. Ştii că ai mai făcut o dată insolaţie!

Cînd a dat cu ochii de tatăl său, Dan s-a ridicat grăbit din balansoar, l-a cuprins cu braţele pe după gît şi-a început să-i spună, cu ochii în lacrimi:

— Tată, tată, îţi mulţumesc că m-ai închis în casă. A fost aşa de bine!... Am aflat atîtea lucruri despre tine!... Îţi mulţumesc, tăticule!...

— Ce e cu tine, băiatule? spuse maistrul îngrijorat. Dumnezeule, s-a speriat copilul, s-a speriat copilul! Numai capul maică-ti e de vină, ea a găsit „soluţia” să te cuminţeşti... Auzi, tîmpenie, să încui copilul în casă! Ei, nu, de mîine s-a terminat. De mîine, Dănuţ, tată, te iau cu mine la uzină. Am acolo cîţiva băieţi, ceva mai mari decît tine. Fac practică, învaţă meserie, sper să te împaci bine cu ei. Poate mai înveţi şi tu cîte ceva. Vrei, spune?

— Sigur că da, tăticule, de mîine mergem la uzină! Mergem la uzină, la uzină!... a început să ţipe Dănuţ sărind prin casă! Dar să ştii că toată vara merg cu tine la uzină, nu numai săptămîna aceasta cît lipseşte mama. E clar? întrebă Dan autoritar!

— E clar, fiule, toată vara! Te iau cu mine toată vara!

— Bravo! Bravo! ţipa din nou băiatul şi ţopăia de colo pînă colo... Deodată se opri, se uită la ceasul din perete şi, ducînd un deget la gură, spuse în şoaptă: Şşşt! Orarul vecinului de jos! şi arătă spre parchet. E acasă, lucrează! Şi începu să păşească prin casă de parcă ar fi călcat pe ouă şi n-ar fi vrut să le spargă.

— *Orarul vecinului?* întrebă tatăl înălţînd din umeri Asta ce mai e?

Dănuţ făcu un gest cu mîna, adică „s-o lăsăm baltă”, ori „îţi explic eu altădată!” întoarse spatele şi se îndreptă spre bucătărie.

Maistrul Costache Bărbulescu îşi urmă fiul, fără să priceapă deocamdată ce e cu „orarul vecinului”...

Dar parcă în viaţă se pricep aşa, toate, dintr-o dată?!...

TE ROG, FĂT-FRUMOS!...

De-o săptămînă bunica n-a mai coborît din pat. E bolnavă, din ce în ce mai bolnavă!... Seara, toţi ai casei se-adună în jurul ei, dar, cum se luminează de ziuă, fiecare pleacă la treburi. Lîngă bunica rămîne doar Mihaela, nepoţica ei cea mai mică. Are şapte ani, a trecut în clasa a II-a. Bunica a crescut-o de cînd era cît lingura de mare.

— Bunico, mai spune-mi, te rog, o poveste!

— Nu mai pot, draga mamei! îngînă bătrîna. Mi-e rău, mi-e tare rău! Adu-mi, te rog, un pahar cu apă!

Mihaela aleargă pe scări, se duce la bucătăria de vară, din curte, ia o căldare şi-aduce apă rece şi proaspătă de la fîntînă. Ţinînd apoi cana cu apă într-o mînă, sprijină cu cealaltă capul bătrînei, ajutînd-o să-şi răcorească buzele arse de suferinţă.

— Bunico, vrei să-ţi citesc ceva?

— Citeşte, draga bunicii, citeşte!

— Vrei să-ţi citesc din Abecedar?

— Sigur, sigur, aprobă clipind din ochi bătrîna.

Mihaela citeşte din Abecedar. Începe cu lecţiile de la sfîrşitul cărţii, acelea sînt mai mari. Vrea să-i arate bunicii sale că ştie să citească bine şi frumos, cu intonaţie, cum a învăţat-o tovarăşa la şcoală...

Citeşte o lecţie, două, trei... Pe faţa bătrînei a înflorit un zîmbet frumos, iar ochii i s-au umezit de lacrimi. Întinde mîna dreaptă, abia şi-o mai poate ridica, şi mîngîie fetiţa pe cap.

— Te doare, bunico?

— Mă doare, fetiţă! Dar cînd citeşti tu parcă-mi mai trece puţin!

— Să-ţi spun atunci o poveste, bunico! Vrei să-ţi spun eu o poveste?...

Pe obrajii uscaţi ai bătrînei, în care viaţa a însemnat potecile atîtor necazuri, se rostogolesc lacrimi fierbinţi.

— Bunico, bunico, strigă speriată Mihaela

— Nu-i nimic, fetiţă, mi-e mai bine!.. mai bine!...

Mihaela o prinde de mînă şi începe povestea. Mîna bătrînei e mare, aspră, fierbinte. Fiindcă n-o poate cuprinde, fata strînge în mîinile ei amîndouă doar degetele de la mîna bunicii.

...„Trebuie s-o ţin de mînă, dacă îi este frică şi bunicii?”se gîndeşte Mihaela. Odată, cînd bunica îi spunea o poveste cu un balaur mare şi înfiorător, fata s-a speriat. Bătrîna a prins-o de mînă şi-a liniştit-o spunîndu-i: „Eşti cu mine, draga mamei, nu te speria, nu ţi se întîmplă nimic!”. De-atunci Mihaela nu se avîntă pe cărările nici unei poveşti decît de mînă cu bunica!...

...A fost odată ca niciodată!.. începu fata. A fost odată un împărat care avea trei fete. Cea mai mare...; a urmat, apoi, cea mijlocie...; cînd era mai disperată, răpăcită în mijlocul unei păduri şi urmărită de zmeu, iată că-i iese în cale Făt-Frumos. Fata cea mică, nici o clipă nu s-a îndoit că el trebuie să fie. Îl cunoştea din basmele pe care i le spusese bunica ei. Feciorul acela, călare pe cal, o privea blînd şi-i zîmbea. Ea, atunci, începu să-i vorbească şi să-l roage: „Făt-Frumos, Făt-Frumos, ştiu că mi te-a scos în drum o zînă bună! Te rog, nu mă lăsa, ajută-mă, Făt- Frumos! Sînt urmărită de un zmeu fioros...”.

— Bunico, bunico, ţi-e rău, iarăşi ţi-e rău? ţipă aproape Mihaela.

Bătrîna se făcuse din ce în ce mai palidă, ţinea ochii închişi şi respira greu.

— Bunico, bunico! repetă fata, mişcînd mîna bătrînei... Apoi, îngenunchind lîngă pat, începu să rostească tot mai repede şi mai apăsat:

— „Făt-Frumos, Făt-Frumos, tu care ai învins în luptă atîţia zmei şi-atîţia balauri, ajut-o şi pe bunica, Făt-Frumos! Uită-te cum se chinuieşte, Făt-Frumos, alină-i durerile, te rog eu şi-ţi promit c-o să fiu şi mai cuminte, o să învăţ şi mai bine, n-am să mai supăr pe nimeni, Făt- Frumos, nici pe mama, nici pe tata, nici pe tovarăşa, pe nimeni, niciodată!... Te rog, Făt-Frumos!...”

— Draga bunicăi, draga bunicăi!... mai reuşi să spună bătrînă, încercînd să-şi ridice mîna dreaptă spre capul fetiţei. Dar gestul de mîngîiere se frînse pe drum şi mîna se opri deznădăjduită pe marginea patului. Un oftat prelung ieşi din pieptul bătrînei şi capul albit se rezemă de pernă, într-o parte.

— Ce bun eşti, Făt-Frumos! Îţi mulţumesc! Ştiam eu că ai să mă ajuţi. Mi-e atît de dragă bunica, nu vreau să mai sufere! Acum s-a liniştit, a adormit! Îţi mulţumesc, Făt-Frumos, îţi mulţumesc!

Fetiţa, înveselită, se ridică din genunchi, desfăcu o pătură subţire de la perete, şi-o întinse peste trupul liniştit al bătrînei. „Să nu răcească!” mai şopti ea, „cînd dormi, dacă nu eşti învelit, poţi să răceşti”, aşa-i spusese ei, cîndva, bunica. Închise apoi cu grijă uşa în urma ei „să n-o trezească” pe bătrînă şi ieşi în soarele de-afară, să se joace...

FLORI PENTRU MAMA

Orele s-au sfîrşit. A mai trecut încă o zi! Horia îşi strînge cu grijă cărţile de pe bancă, le aşază în ghiozdan, se mai uită încă o dată prin clasă să vadă dacă n-a rămas vreun coleg şi se hotărăşte, în sfîrşit, să plece.

De aproape trei săptămîni, aşa procedează în fiecare zi. În vreme ce colegii săi se grăbesc, care mai de care, să părăsească sala de clasă, el îşi face de lucru cu cîte ceva, întîrziind astfel şi rămînînd totdeauna ultimul. În felul acesta se asigură că băieţii şi fetele care năvălesc pe poarta şcolii, îndreptîndu-se, fiecare, spre casă, au timp să se îndepărteze întrucîtva şi să-i lase lui cale liberă.

Pînă la florăria din colţ nu sînt decît o sută de metri. De aproape trei săptămîni, băieţelul, care a împlinit, de curînd, zece ani, o vizitează în fiecare zi. Cumpără de fiecare dată cîte o garoafă albă, o singură garoafă albă pe care-o alege din mulţimea florilor. Se bucură atunci cînd pe albul imaculat al petalelor întîlneşte un strop de rubin. În clipele acelea îşi spune mulţumit, în gînd: „Iată garoafa mea însîngerată!”.

De cînd a văzut, pentru prima dată, cu ani în urmă, într-un buchet de garoafe albe, una cu o petală „însemnată” cu roşu, i-a spus mamei sale: „Iată o garoafă însîngerată, mămico! Naşterea ei s-a făcut, probabil, cu durere. În vesela revărsare a albului, picătura aceasta de roşu îmi sugerează durerea. Ce inimă, oare, o fi lăcrimat la ivirea pe lume a acestui zîmbet parfumat şi alb?”

Ascultînd reflecţiile băiatului, mama lui Horia a tresărit, îl mai auzise şi alteori făcînd remarci care se ridicau, prin maturitatea de gîndire şi expresivitatea rostirii, cu mult deasupra vîrstei lui. Se bucura, desigur, de acest lucru, dar, într-un fel, se şi întrista.

Ca şi altădată, Horia vorbise cu gravitate şi, în mod vizibil, neaşteptînd vreun răspuns, rămăsese pe gînduri. Aşa încît mama nu putu decît să-i ciufulească părul cu un gest de infinită dragoste şi să-i spună: „Scriitorul mamei, scriitor! Tu ai să te faci scriitor, Horică, mamă!”

Băiatul a zîmbit şi a sărutat-o pe obraz.

De aproape trei săptămîni, Horia caută şi cumpără, în fiecare zi, cîte o „garoafă însîngerată”, „o garoafă stropită cu o lacrimă de durere”.

La a treia sau a patra floare cumpărată, vînzătoarea, o femeie tînără, care remarcase cu mirare gestul băiatului, l-a întrebat?

— Cui îi cumperi tu, în flecare zi, flori, băieţaş?

— Mamei mele! a răspuns Horia cu ochi lucitori.

— Bravo! Frumos gest! Trebuie să fie fericită mămica ta, fiindcă are un asemenea *flăcău* tandru, care o iubeşte, după cum bănuiesc, nespus de mult! Probabil că înveţi şi foarte bine, nu? încheie vînzătoarea.

— Da! învăţ destul de bine, răspunse băiatul, evitînd să ia în seamă celelalte elemente ale remarcilor femeii de la florărie.

Horia nu voia niciodată să i se împacheteze floarea cumpărată. După ce o plătea, deschidea ghiozdanul şi o aşeza cu grijă înăuntru. Uneori, cînd tulpina era mai lungă, o parte a acesteia rămînea afară.

— Vrei ca surpriza să fie mai mare aşa? l-a întrebat vînzătoarea cînd l-a observat întîia oară făcînd acest gest.

— Da, aşa e, ţin foarte mult la surprize, a răspuns băieţelul cam enigmatic... şi a plecat.

Nimeni nu avusese însă curiozitatea să privească vreodată în urma lui Horia spre a constata încotro se îndrepta el cu „garoafa însîngerată”.

Nimeni... pînă astăzi, pentru că, de data aceasta, nişte ochi i-au urmărit cu atenţie drumul pînă la florăria din colţ, i-au observat, atîta cît s-a putut privi prin geam, gesturile alegerii florii, discuţia cu vînzătoarea, iar acum se află pe urmele paşilor lui.

O vreme, Mioara, colega de bancă a lui Horia, n-a dat atenţie faptului că acesta rămînea mai în urmă la plecarea din clasă. Acum cîteva zile, însă, văzîndu-l că iarăşi se pregăteşte să întîrzie, i-a zis:

— Nu vii, Horia? Hai, că te aştept!

— Vin, vin, Mioara, dar te rog să nu mă aştepţi, fiindcă eu mai am puţină treabă! a răspuns băiatul.

Fata s-a supărat pentru că solicitarea i-a fost refuzată, a întors spatele şi-a plecat. Peste încă două zile, a vorbit cu Camelia şi cu Cătălin, colegii lor de bancă din spate, şi toţi trei au hotărît să-l urmărească pe Horia.

„Oare ce face de întîrzie în clasă, în fiecare zi? Ce «treabă» are de nu pleacă împreună cu noi?” se întrebau copiii.

După cum au văzut ei, privind de-afară, printr-una din ferestrele clasei, Horia n-avea nici o „treabă” specială. Şi-a aşezat cărţile şi caietele în ghiozdan şi atîta tot. Iar, la cîteva minute de la revărsarea şuvoiului de copii pe poarta şcolii, a ieşit şi el.

Abia acum cei trei colegi ai săi, care-l urmăreau îndeaproape, observară că, în loc s-o ia la stînga, în direcţia blocului în care locuia, Horia a pornit-o în partea opusă, îndreptîndu-se către florăria din colţul străzii. Iar de la florărie, colegul lor i-a purtat, distanţă de aproape un kilometru, pînă în... cimitirul din cartierul unde locuiau cu toţii.

Horia a intrat pe poarta cimitirului şi a luat-o pe aleea principală. Cei trei copii, la cîteva zeci de metri, în spatele lui. La un moment dat, băiatul a schimbat direcţia la dreapta, apoi la stînga şi din nou la dreapta.

După cîţiva paşi, s-a oprit în faţa unui mormînt relativ proaspăt.

Colegii lui Horia, care înţeleseseră despre ce este vorba, de cum au ajuns la cimitir, înaintau, totuşi, din curiozitate, ascunzîndu-se cînd după o cruce, cînd după alta. S-au oprit în apropierea lui, într-un loc în care nu puteau fi văzuţi, dar de unde puteau privi totul.

Băiatul a îngenuncheat în faţa movilei de pămînt, lîngă crucea galbenă de lemn pe care scria cu litere negre:

Maria Grigorescu (1940—1977).

Aici „se odihneşte”, de circa şase săptămîni, aceea care fusese mama lui Horia. Murise în urma unei operaţii pe creier.

Cei trei copii îşi aminteau cutremuraţi de tragedia pe care o trăise colegul lor.

Spre a-l feri de un eventual şoc (în timp ce mama lui se afla la spital, Horia era acasă, bolnav şi el; avea o stare gripală, cu febră foarte mare), tatăl băiatului nu i-a spus nimic despre moartea mamei. Mai mult, a făcut greşeala s-o înmormînteze, fără ca Horia s-o mai poată vedea. El o ştia la spital şi întreba mereu de dînsa. Cînd s-a făcut mai bine, cam la o săptămînă de la înmormîntare, înainte ca tatăl său să apuce să-i spună crudul adevăr (nici nu ştia bietul om cum să procedeze), Horia a aflat acest lucru de la nişte copii, vecini de apartament cu el. Aceştia l-au dus la cimitir şi i-au arătat mormîntul.

Ce-a fost atunci, este aproape imposibil de povestit. Copiii aceia şi paznicul cimitirului, care se afla prin apropiere, au spus că băiatul, cînd a văzut crucea pe care se afla înscris numele aceleia ce zăcea sub pămînt, a strigat de parcă ar fi fost străpuns cu cuţitul în inimă: „Mamăăă!” Apoi, ca scos din minţi, a început să scormone pămîntul cu mîinile, plîngînd în hohote şi

repetînd în neştire: „Mămica mea, mămica mea, vreau s-o văd pe mămica mea!”

A trebuit să-l ia cu forţa de-acolo omul acela, paznicul, şi să-l ducă pînă acasă. Copilul s-a îmbolnăvit din nou şi a zăcut, între viaţă şi moarte, aproape zece ziile. Apoi şi-a revenit treptat, treptat şi, în curînd, a început şcoala...

De atunci, de cînd colegii au avut bucuria să-l vadă din nou în mijlocul lor, Horia vine, în fiecare zi, la mormîntul mamei sale spre a-i aduce o „garoafă însîngerată” şi spre... „a sta de vorbă” cu dînsa...

Iată-l acum îngenuncheat, ca în fiecare zi, lîngă crucea de lemn, „plantînd”, alături de celelalte garoafe, încă una. Întregul mormînt este un cîmp de flori albe, „însîngerate” cu „stropi de durere”, durerea de necuprins a unui suflet de copil. Unele s-au uscat, dar au rămas aşa, drepte, cum le-a „sădit” băiatul, ca pe nişte lumînări cu muguri de foc alb; altele sînt încă vii, unele aproape proaspete.

„Sărut mîna, mămico, am venit şi azi!” (Copiii ascunşi în apropiere s-au înfiorat. Dar Horia vorbeşte mai departe fără să se sfiască de nimeni şi de nimic). „Nu puteam să nu vin, ţi-am promis doar! Să ştii că m-am hotărît să te ascult: nu mai plîng. Trebuie să fiu tare, de-acum trebuie să mă fac bărbat, să-l ajut şi pe tata, săracul! Dacă l-ai vedea cum plînge!... De cum ajunge acasă şi mă găseşte singur, fără tine, ochii i se umplu de lacrimi. Degeaba întoarce el capul, de mine nu se poate ascunde. Şi tanti Lenuţa, sora matale, care ne mai ajută la treburile gospodăriei, plînge tot timpul. Eu însă nu mai plîng”..., spune Horia în continuare... printre sughiţuri. (De după crucea unde se află ascunşi plîng pe înfundate şi cei trei copii).

„Cu şcoala să ştii că merg bine, continuă băiatul, să n-ai nici o grijă. Sînt cuminte, învăţ fiecare lecţie. Astăzi, la o compunere despre toamnă, tovarăşa

învăţătoare m-a lăudat spunîndu-mi că m-am exprimat aşa de frumos de parcă aş fi scriitor... Ştiu că te bucuri, de aceea, ţi-am şi spus. Nu ziceai tu că am să devin scriitor?!”...

Plînsul l-a copleşit într-atîta că băiatul s-a încovoiat şi-a ajuns cu capul la pămînt. Suspinele sînt întretăiate de aceleaşi cuvinte, rupte din suflet, care se repetă obsedant: „Mămica mea, Mămica mea!”...

Cei trei copii, ieşiţi din ascunzătoare, şi-au ridicat colegul, încerînd fiecare, cum se pricepea mai bine, să-l liniştească.

După un timp, au plecat toţi patru, străbătînd aleile triste pe care se scuturau ultimele frunze ale copacilor. În urma lor, un mormînt relativ proaspăt, rămînea încărcat de zeci de flori, pîlpîind în lumina toamnei tîrzii ca nişte lumini cu muguri de foc alb, stropiţi de roua ochilor îndureraţi ai unui copil.

Clopoţelul a anunţat din nou sfîrşitul orelor. S-a încheiat încă o zi de şcoală.

— Mergem, Horia? Grăbeşte-te că te aştept!

— Vin, vin, Mioara, dar te rog să nu mă aştepţi, eu mai am puţină treabă, a răspuns băiatul.

— Eu cred că nu vrei să-l faci pe tatăl tău să te aştepte prea mult, zise fata.

— Tata? întrebă surprins Horia. Ce caută tata la şcoală?

— A venit şi dînsul aşa, întîmplător, ca să te ia acasă. Te superi? mai spuse fata, zîmbindu-i cu căldură.

„Tata, a venit tata să mă ia de la şcoală!” rosti băiatul, ridicîndu-se grăbit din bancă şi ieşind, înaintea altora, pe uşa clasei.

În urma lui, Mioara, Camelia şi Cătălin zîmbesc mulţumiţi!...

COMPUNERE LIBERĂ

...„Cel mai mult şi mai mult eu îmi doresc un frăţior. De fapt, mi-am dorit, că acum...”

Dar, să fiu mai explicită.

Sînt mai mulţi ani de-atunci..., adică de cînd o tot rugam eu pe mămica să aranjeze o dată treaba aceasta. „Nu mai pot sta singură, dragă, vreau un frăţior — i-am zis într-o zi. Ţi-e aşa de greu să vorbeşti cu barza aceea care m-a adus şi pe mine? Să ne aducă acum un băiat, asta vrem!”

Mămica, nu ştiu de ce, la început a rămas cam încurcată. Apoi mi-a spus, zîmbind frumos, numai cum ea ştie să zîmbească (aţi văzut-o şi dumneavoastră, tovarăşă dirigintă, aşa-i că este frumoasă mămica mea?): „Bine, Carmenuţa, o să... vorbesc!” „Te rog, mămico, am adăugat eu, mai ales că acum nu mai avem nici un bărbat în casă...” — şi m-a apucat plînsul. Mămica mi-a prins capul la pieptul ei şi-a început să plîngă şi dînsa. Plîngeam amîndouă, îl plîngeam pe tăticu... Dumneavoastră nu ştiţi, tovarăşă dirigintă, n-am avut cînd să vă povestesc, dar a fost o adevărată nenorocire cînd a murit tăticu... I s-a făcut rău într-o dimineaţă, în timp ce se bărbierea.

„Mioara, Mioara, a strigat din baie, mi-e rău!”

Mama făcea cafeaua în bucătărie. A alergat la dînsul, l-a sprijinit de braţ şi l-a aşezat pe pat. Tata s-a făcut palid, mai palid şi, deodată, a suspinat adînc... şi-atît a fost! Mămica a început să ţipe: „Ionele, Ionele!” Eu la fel: „Tată, tată, îl strigam, ce ai, ce s-a întîmplat?” Tata n-a mai scos nici un cuvînt!...

...Au trecut şase ani din toamna aceea. Abia mă dusesem la grădiniţă. Tovarăşa educatoare a fost aşa de drăguţă cu mine! Plîngeam în fiecare zi şi ea mă liniştea mereu. Îmi dădea ciocolată, îmi povestea fel de fel... pînă mai uitam...

„Mămico, te rog, vorbeşte! Uite, a venit primăvara, berzele se întorc la noi în ţară, aşa că e numai bine!”

Mămica era din ce în ce mai încurcată.

„Te pomeneşti c-o fi murit şi barza mea, mă gîndeam eu, şi mama nu vrea să-mi spună.”

— Nu cumva a murit şi barza mea? am întrebat-o atunci fără ocol.

— Nu, Carmenuţa, nu, fetiţo, a răspuns ea, ştergîndu-şi ochii. De fapt, nici nu ştiu care este adevărul — a continuat — n-am mai văzut-o de cînd am vorbit pentru tine, şi-atunci mă aflam cu tăticul tău la ţară, la tanti Marioara. Acolo am întîlnit barza. Şi cel care s-a grăbit mai întîi să vorbească a fost tăticu... El a oprit-o, a întrebat-o dacă... Şi-apoi am rugat-o amîndoi... Berzele nu ascultă o asemenea rugăminte decît dacă este făcută de amîndoi părinţii... a mai spus mama şi iarăşi au început să-i curgă lacrimile pe obraji.

— Mămico, am zis eu, dar dacă mergem într-o duminică la ţară, la tanti Marioara... poate întîlnim barza mea şi-o rugăm amîndouă... Ce să facem, dacă tăticu nu mai este?!... O să înţeleagă şi ea situaţia!...

Peste vreo două săptămîni am fost la tanti Marioara. M-am plimbat cu mama pe cîmp, prin zăvoi, am căutat peste tot..., dar barza — nicăieri!

Tanti Marioara ne-a spus:

— N-au venit, dragă, anul acesta, nu ştiu ce s-o fi întîmplat, dar n-au venit!

— Poate că întîrzie şi ele, am spus eu, cine ştie, or fi rătăcit drumul şi pînă-l găsesc...

Am rugat-o apoi pe Mihaela, verişoara mea mai mică, am rugat-o fără să ştie tanti Marioara şi mama — să fie atentă în zilele următoare şi, dacă vin berzele, să stea de vorbă cu ele să le explice că noi am fost, le-am căutat, dar că, uite, nu putem veni prea des, fiindcă drumul e lung, costă bani...

Şi, ce credeţi că s-a întîmplat? Peste cîteva zile, în urma noastră, au sosit berzele!

Mihaela, drăguţa, a făcut tot ceea ce am rugat-o eu şi mi-a trimis vorbă printr-o cunoştinţă, o vecină de-a lor, care a venit peste cîtva timp la Bucureşti. Mă asigura „să fiu liniştită, deoarece chestiunea aceea, a noastră, s-a rezolvat!”

Mai tîrziu, cînd ne-am întîlnit, mi-a povestit ea totul, cu de-amănuntul... Din cîrdul de berze, care se opriseră pe cîmp, cică una tot dădea tîrcoale casei lor. Mihaela s-a apropiat de ea şi-au stat de vorbă. I-a dat şi adresa noastră. Aşa că... totul părea aranjat. Nu i-am spus nimic mamei, voiam să-i fac o surpriză. Dar... să vedeţi... Barza s-a ţinut într-adevăr de cuvînt, însă lucrurile n-au ieşit cum le doream eu. Ea, adică barza, a adus un copilaş, cam prin mai, anul următor, dar o fetiţă, nu un băiat, şi nu la noi, ci... la tanti Marioara.

Ce s-a mai bucurat unchiul Costică!... El chiar îşi mai dorea o fetiţă! I-au pus numele Carmen, cică seamănă cu mine. Şi-apoi, a botezat-o mama!...

Mie... ce să spun? Adevărul adevărat e că mi-a părut rău de tot. Ce mai, barza a încurcat lucrurile, altă explicaţie nu poate fi!... Ori, te pomeneşti că Mihaela?!.., Dacă, în locul adresei noastre, a comunicat berzei adresa lor?! Să ştii că asta e! Mihaela, care era mică pe-atunci n-a ţinut minte adresa noastră (cu stradă, număr, bloc, scară, apartament, sector... ehe!...) şi-a dat-o pe-ai ei: Costică Mihalache, comuna Voievodeasa, judeţul... şi gata! Casa o cunoştea şi barza, e nouă, frumoasă, aşezată la un cot al şoselei, vizavi de zăvoiul acela splendid!...

Puteam eu să-i fac scandal verişoarei mele? spuneţi şi dumneavoastră!... Ea era atît de fericită că are o surioară, încît uitase de rugămintea mea. Cînd şi-a amintit, mi-a zis doar atît:

„De, dragă, parcă poţi să ştii... cu berzele astea?!...”

Au trecut anii! Începusem şcoala. Eram acum în clasa a V-a. Învăţam dimineaţa şi drumul meu spre şcoală trecea prin faţa unui internat aflat în curtea liceului din apropierea casei noastre. Erau găzduiţi acolo, după cum am aflat mai tîrziu, peste o sută de copii, elevi din clasa I pînă în clasa a VIII-a, ai şcolii vecine cu liceul.

Toţi copiii de la internat erau dintre cei cu greutăţi familiale: ori aveau părinţii despărţiţi, ori le muriseră unul sau altul sau amîndoi şi te miri ce rudă s-a îndurat să-i aducă aici, ori... În orice caz, în timpul săptămînii n-avea cine să se îngrijească de ei acasă. De aceea — casa lor era internatul. Venea cîte cineva şi-i lua sîmbăta după-amiază, iar luni, dimineaţa, îi aduceau din nou. La unii dintre ei nu venea nimeni, cu săptămînile...

— Hei, fii mai atent, băiatule, ce dai buzna peste oameni? De ce alergi aşa? m-am adresat într-o dimineaţă unui copil care, ieşind pe poarta internatului, alerga disperat şi era mai să mă dea jos cînd s-a izbit de mine. Ia stai, stai puţin! i-am mai zis, prinzîndu-l de-o mînă şi oprindu-l din goana sa.

Băiatul s-a oprit şi m-a privit mirat. Avea ochi albaştri, frumoşi, un păr castaniu, care-i cădea pe frunte, o feţişoară fină, puţin creolă, parcă ar fi fost bronzat puternic. Plînsese, genele îi erau umede de lacrimi.

— Ce s-a întîmplat, de ce-ai plîns? mai întebai eu.

Copilul a smucit braţul, vrînd să plece fără o vorbă.

— Mergi la şcoală? Să ştii că n-ai întîrziat, adăugai. Uite şi eu merg la şcoală. Pînă la opt mai avem douăzeci şi cinci de minute.

— N-am întîrziat? spuse copilul, luminîndu-se la faţă. Atunci de ce-au plecat ceilalţi înainte?

— Nu ştiu de ce au plecat ceilalţi înainte şi unde s-au dus, dar tu n-ai întîrziat... şi nici nu te poţi duce în

halul acesta la şcoală, îi răspunsei, cu hotărîre, băiatului, în timp ce-mi lăsasem ghiozdanul lîngă gardul de zid şi începusem să-i aranjez uniforma. Uită-te cum arăţi! Parcă eşti scăpat din bătălie, am continuat. Unde ţi-e fundiţa de la gît? N-ai fundiţă?

— E-n ghiozdan, răspunse morocănos copilul.

— la scoate-o, scoate-o repede, de ce nu ţi-ai prins-o la gît?

Băiatul a deschis ghiozdanul, dar funda nu se putea pune la gît: era murdară şi şifonată.

— Asta-i fundiţă? Murdară şi şifonată? continuai eu observaţiile, bucuroasă, parcă, pentru că puteam s-o fac pe grozava, dar, în acelaşi timp, cu inima înmuiată pentru frumuşelul din faţa mea, căruia îi lipseau şi cîţiva nasturi de la bluză şi de la hăinuţa de uniformă şi care avea, pe deasupra, pantalonii necălcaţi, mîinile murdare şi unghiile netăiate, pantofiorii plini de praf şi noroi. E luni dimineaţa, cum ţi-a dat drumul mămica ta să mergi în halul acesta la şcoală? mai spusei eu pe trei sferturi sincer revoltată şi fără să mă gîndesc, bineînţeles, că s-ar fi putut ca mămica lui...

Privirea băiatului s-a întristat pe loc şi s-a înrăit. Apoi, smulgîndu-se din mîinile mele, copilul mi-a spus, cu o superioritate de care nu-l credeam în stare, în timp ce îmi întorcea spatele:

— Vezi-ţi de treburile tale, fetiţo!

Am rămas privind în urma lui, fără să mai pot scoate nici un cuvînt. După cîţiva paşi, a rupt-o din nou la fugă.

Toată ziua aceea m-am gîndit la băieţelul întîlnit în poarta internatului.

În dimineaţa următoare, am pornit-o mai devreme de-acasă. Mama pleca oricum înaintea mea la serviciu, aşa încît eram scutită de orice fel de întrebare.

După mai multe rugăminţi, portarul s-a îndurat să-mi dea drumul înăuntru.

— Cum îl cheamă pe fratele tău? m-a întrebat el morocănos.

— Cum să-l cheme? (Ei, aici, e-aici, îmi zisei în gînd...) ca pe mine Marinescu..., dar nu cred să-l cunoaşteţi dumneavoastră, răspunsei hotărîtă. E mic, abia a intrat în clasa I, după nume n-aveţi cum să vi-l aduceţi aminte. Poate după înfăţişare... e brunet cu ochi albaştri...

— Bine, bine, a zis portarul. Intră, dar vezi să nu stai mult!

Nu ştiu cum s-a întîmplat, dar am nimerit chiar în dormitorul celor mai mici. Mamăăă!... ce-au putut să-mi vadă ochii!... În loc să se spele şi să se îmbrace, că acu trecea timpul şi trebuiau să fie în clasă, cei zece-cincisprezece băieţi din această cameră alergau din pat în pat, ori în jurul unei mese ce se afla în mijlocul încăperii, se băteau cu pernele, aruncau hainele de colo-colo, în sfîrşit, vacarm!...

— Ce este aici? am strigat după cîteva secunde, din pragul dormitorului. Ce înseamnă debandada aceasta?

Copiii s-au oprit ca prin minune, surprinşi nu atît de vorbele mele, cît de prezenţa mea în camera lor.

— Fiecare la patul lui! am ordonat. Repede!

Băieţii s-au supus fără nici o vorbă. Eram nemaipomenit de încîntată. Nici nu-mi venea să cred că este adevărat. „S-ar putea să fiu bună de profesoară!” (aşa cum îmi zicea mama uneori) îmi spuneam în gînd! Dar, în acelaşi timp, mă întrebam ce „ordin” să mai dau în continuare. Ce-ar trebui să facă ei în continuare? Aha, am găsit! Trebuie că nu s-au spălat,... mi-am amintit de băiatul din poartă, aşa că:

— Săpunul, prosopul şi... la spălător! spusei pe acelaşi ton care nu lăsa loc de replică. Mi-am amintit ce-mi povestea bietul tata despre viaţa lui de elev,

petrecută la internat. Nu socoteam posibil ca fiecare cameră ca aceasta să aibă o baie — era doar o clădire veche — mai de grabă un spălător comun. Se părea că am nimerit-o, pentru că băieţii începură să-şi caute prosoapele şi savonierele şi să se îndrepte pe rînd spre uşă.

— Nu ştie careva dintre voi unde se află fratele meu? mă pomenii întrebînd, într-aiurea, minunîndu-mă singură de vorbele spuse.

— Care frate? întrebă unul mai răsărit dintre ei, cum îl cheamă?

— Trebuie să-l ştiţi, e mic, brunet, şi cu ochi albaştri, răspunsei, evitînd încurcătura cu numele...

— Cătălin Marinescu, treci că ţi-a venit de-acasă! mai zise ironic năzdrăvanul care tocmai ieşea pe uşă.

„Cătălin Marinescu? îmi spusei în gînd, uluită. Cum Marinescu? De unde pînă unde? Formidabil!”...

Rămăsese singur în cameră, lîngă patul de la fereastră. M-a primit cu spatele. Cînd l-am prins de mînă, a întors doar puţin capul şi mi-a strigat apăsat:

— După ce că eşti rea, mai eşti şi mincinoasă!

— Nu sînt rea deloc, răspunsei îndurerată de vorbele lui, iar de minţit am minţit ca să pot ajunge la tine. Şi întoarce-te o dată, că n-oi fi statuie, mai zisei, învîrtindu-l mai mult cu forţa. Am adus ac, aţă şi nasturi, dă-mi repede bluza şi tunica!

— N-am nevoie de ajutorul tău! Pot să-mi cos şi singur nasturii, răspuse bosumflat şi privind mereu în podea.

— Zăăău! făcui, de data aceasta cu o anumită răutate în glas, atunci de ce umbli ca un dezmăţat? (Nu ştiu de unde am auzit cuvîntul acesta şi nici dacă se potrivea cu situaţia. Cred că nici Cătălin nu l-a înţeles.)

— Fiindcă aşa vreau eu! răspunse el obraznic, înfruntîndu-mă, de data aceasta, cu privirea.

— Poate ar trebui să vrei alte lucruri, mai bune, am spus în vreme ce începusem să cos primul nasture.

Cătălin s-a spălat între timp, s-a îmbrăcat apoi cu grijă, a strîns cîteva caiete de pe noptieră şi le-a pus în ghiozdan. Dintr-unul a căzut o fotografie. M-am aplecat înaintea lui şi-am ridicat-o. Un bărbat blond, cu aceiaşi ochi ca ai lui Cătălin, mă privea zîmbitor.

— Cine e? am întrebat.

Tata! a răspuns băiatul. E plecat pe şantier, în provincie, de două săptămîni. E inginer constructor.

— Şi mama?

— Şi ea e plecată... de cîteva luni!

— Unde!

— Nu ştiu! Se certa mereu cu tata! Mă bătea! Într-o zi a plecat!...

— Toată lumea la masă! a strigat un bărbat care apăruse în uşa camerei. Dar cu tine ce e, fetiţo, zise el, dînd cu ochii de mine. Cine eşti, ce cauţi aici?

— Am venit să-i aduc ceva fratelui meu! minţii şi de data aceasta, fără să clipesc.

— Cătălin e fratele tău? De cînd? Nu se poate, ştiam că n-are nici o soră! zise el mirat.

Băieţii se adunaseră în jurul nostru. Cătălin era încurcat, fîstîcit!

— Nu credeţi c-ar fi mai bine să discutăm în timp ce băieţii servesc micul dejun? propusei spre a scăpa, deocamdată, din încurcătură.

Pedagogul (Prisăcaru parcă-l cheamă) s-a dovedit înţelegător. A fost chiar bucuros cînd a auzit că aş vrea să trec în fiecare dimineaţă pe la internat, dacă se poate cu încă o colegă de-a mea, ca să-i mai ajutăm pe cei mititei să se îmbrace, să facă ordine în dormitor. El este singur pe schimb, iar copiii mulţi şi... năzdrăvani.

Asta a fost acum aproape trei săptămîni!...

De-atunci trec, în fiecare dimineaţă, înainte de a pleca la şcoală, pe la internatul din curtea liceului aflat în apropiere de casa noastră. De cîteva ori am luat-o cu mine şi pe Violeta, colega mea de bancă şi vecina mea. Portarul ne cunoaşte, a aflat de la tovarăşul Prisăcaru de ce venim.

Copiii s-au învăţat cu noi. După cîteva zile au început să se întreacă la spălatul mîinilor şi urechilor, la aranjatul paturilor, la îmbrăcarea ordonată a uniformei etc.

— Carmenuţa, Violeta, ia uite, ia uite! strigă cînd unul, cînd altul, arătîndu-ne degetele cu unghiile tăiate, ghiozdanele cu cărţile şi caietele frumos orînduite, pantofii lustruiţi.

Iar Cătălin, „fratele” meu Cătălin, e încîntat şi el. Vă rog să credeţi că nu mă laud, dar, într-o zi, mi-a spus că i-ar fi plăcut tare mult să aibă o soră ca mine.

— Dar eu sînt sora ta, Cătăline, i-am răspuns într-o doară. Nu vezi că ne cheamă pe amîndoi Marinescu? (Şi în timpul acela mă gîndeam: „Ce coincidenţă! Marinescu! Cătălin şi Carmen Marinescu!”).

— Atunci de ce nu mă iei la tine acasă? a întrebat el cu tristeţe în glas...

Cînd a aflat mama despre... povestea cu Cătălin, la început m-a certat, spunîndu-mi că „mă amestec unde nu-mi fierbe...”, ştiţi dumneavoastră!... Apoi a înţeles că nu făcusem rău, ci, dimpotrivă!

A dorit să-l cunoască şi ea pe băiat. I l-am arătat într-o seară. Tocmai treceam pe la poartă.

Cătălin plîngea dincolo de gard fiindcă se scurseseră iarăşi două săptămîni şi tatăl lui nu venise să-l vadă. Se afla aproape tot timpul plecat din oraş!...

Astăzi este joi! Poimîine, sîmbătă, a promis că vine!...

De ieri mi-a trecut mie gîndul acesta prin cap: ce-ar fi dacă l-aş aştepta şi eu, împreună cu Cătălin, şi i-aş invita pe amîndoi să treacă pe la noi, pe-acasă?!... Păi... nu sîntem noi fraţi? Cătălin şi cu mine? Nu ne cheamă pe amîndoi Marinescu? Uite, să răspundă dumnealui de ce ne cheamă pe *toţi* Marinescu?! Aşa!...

...Bineînţeles că mama nu ştie!... Vizită fără să ştie mama?!... Hm!... Nu cred că se poate!... Deşi... Dumneavoastră ce ziceţi, tovarăşă profesoară?!...

Vai de mine! Aproape că a trecut ora şi eu am rămas tot la prima frază. Cînd mai scriu eu *compunerea liberă*?

Va să zică:

„Cel mai mult şi mai mult eu îmi doresc un frăţior. De fapt, mi-am dorit, că acum...”

„NENEA DIRECTORUL”

Plîngea lîngă una dintre ferestrele culoarului lung şi proaspăt curăţat de femeia care trecuse cu cîrpa umedă peste sutele şi sutele de urme ale încălţărilor din picioarele mititele, ce tropotiseră vesele, de la un capăt la altul, în minutele recreaţiei terminate de curînd. N-a vrut să răspundă la nici o întrebare a femeii şi nici nu s-a învoit să plece de lîngă fereastră. Astfel că fusese lăsat în pace... să plîngă mai departe. Cu bărbia sprijinită de pervaz (abia ajungea pînă la el), privea în curtea şcolii, strecurîndu-şi razele ochilor săi negri şi strălucitori printre mărgăritarele fierbinţi ce se năşteau dintr-un izvor parcă fără sfîrşit, tremurau, sfioase, cîteva clipe pe streaşina genelor bogate şi lungi şi se rostogoleau apoi peste obrajii aprinşi.

Văzîndu-l, bărbatul înalt, puţin adus de spate, cu părul bogat şi aproape în întregime alb, s-a apropiat de el si, punîndu-i mîna pe cap, l-a întrebat cu blîndeţe:

— Ce e cu tine aici? Ce s-a întîmplat? De ce plîngi?

Băieţelul s-a întors şi-a început să-l măsoare de jos în sus. Şi-a dus o mînuţă la ochi, s-a frecat bine, bine şi iarăşi s-a uitat la bărbatul înalt, cu părul bogat şi aproape în întregime alb.

— Eşti elev la şcoala noastră?

Copilul a aprobat cu un gest al capului...

— Şi de ce nu eşti în clasă? Ce-ai păţit? Te-a bătut cineva?

Un nou gest al capului, care s-a mişcat acum de la stînga la dreapta, voia să indice, probabil, faptul că micuţul şcolar nu fusese „bătut” de nimeni.

— Atunci de ce eşti necăjit?

Ochii negri şi strălucitori au scos la iveală, ca la comandă, un nou şirag de perle fierbinţi.

— Te rog să nu mai plîngi, altfel te las şi plec. Nu vrei să vorbim ca între doi bărbaţi?

Copilul îşi şterge din nou ochii, încercînd să se liniştească.

— Bravo! Aşa! Ei, acum să-mi spui cum te cheamă şi în ce clasă eşti...

— Ionuţ! răspunse băieţelul, bătînd de două ori din aripile pleoapelor, prelungite cu gene bogate, mari şi întoarse.

— Ionuţ şi mai cum?

— Ionuţ Popa!

— Îmi pare bine, Ionuţ Popa! zise bărbatul, întinzîndu-i mîna. Numele meu este Alexandru Mocanu. Şi acum, fiindcă am făcut cunoştinţă, te rog să-mi spui în ce clasă eşti şi ce ţi s-a întîmplat, de erai aşa de supărat. Acum ţi-a trecut supărarea, da?

Băiatul neagă printr-un semn al capului.

— Bine, chiar dacă nu ţi-a trecut supărarea, vreau să ştiu, totuşi, în ce clasă eşti, să aflu de ce eşti necăjit, ca să te ajut cumva. Vrei să te ajut?

De data aceasta mişcarea capului se face în sens de aprobare.

— Mă bucur că eşti de acord să te ajut. Răspunde-mi şi tu la întrebări...

— Nene, dar matale cine sînteţi! întreabă copilul înainte de a răspunde...

Bărbatul înalt zîmbi, se aplecă şi, luîndu-l de sub braţe pe băieţel, îl aşează cu fundul pe pervazul ferestrei!

— Eu sînt directorul şcolii, Ionuţ. Adică eu mă îngrijesc de voi, de copii, de tovarăşele care vă învaţă pe voi carte... Eu sînt „nenea directorul”, mai adăugă el cu acelaşi zîmbet bun pe faţă.

— „Nene directore,” vreau acasă! spuse băiatul, hotărîndu-se să-şi dezvăluie „necazul”.

— De ce, Ionuţ? întrebă directorul mirat. Nu-ţi place la scoală?

— Nu! afirmă copilul cu toată hotărîrea,

— De aceea plîngeai?

— Da!

— Dar ce nu-ţi place?

— Nu-mi place! veni răspunsul o dată cu o nouă întunecare a feţei mici şi congestionate din cauza plînsului,

— Bine, am înţeles! spuse directorul, luînd copilul de pe fereastră şi aşezîndu-l jos, în picioare.

Prinzîndu-l apoi de mînă, porniră amîndoi de-a lungul culoarului. Ajungînd în dreptul unei uşi, pe care scria: Laborator de Ştiinţele Naturii, scoase din buzunar o mînă de chei înşirate pe un inel de metal, alese una şi descuie. Pătrunse cu copilul înăuntru. Dînd cu ochii de un vultur impresionant, cu aripile mari, întinse în lături şi cu ciocul puternic, proiectat în faţă, băieţelul tresări şi se strînse lîngă director.

— Nu te speria, Ionuţ, spuse bărbatul, vulturul nu-ţi face nici un rău. E împăiat!

În timpul acesta, opriţi amîndoi lîngă uşă, îl priveau.

Copilul nu-şi lua ochii de la pasăre.

— Vezi? Nu face nici o mişcare, nu te teme!

— Uite, lîngă el, şi un porc! spuse băiatul.

— Da, e un porc mistreţ, un porc care trăieşte în pădure. Dar şi el este tot mort şi împăiat.

— Şi o căprioară! adăugă copilul, desprinzîndu-se de mîna directorului şi înaintînd singur în încăpere. Vai, uite ce de păsărele! se minuna el, alergînd prin faţa dulapurilor după geamul cărora se aflau, într-adevăr, zeci de păsări împăiate.

— Îţi place, Ionuţ? îl întrebă directorul.

— Da! fu răspunsul sincer al copilului.

— Mă bucur!... Vino acum să-ţi mai arăt ceva... Directorul dădu de-o parte o draperie şi îl invită pe băieţel într-o încăpere mai mică, în care se afla, în afara unor vitrine şi dulapuri, şi un acvariu.

— Peştişori, peştişori! strigă copilul, alergînd spre acvariu şi oprindu-se lîngă el. Ce de peştişori! se miră el, în continuare. Şi ce frumoşi sînt!... „Nene directore”, ai cui sînt peştişorii? întrebă Ionuţ, căutînd ochii bărbatului înalt şi cu părul alb.

— Ai mei!

— Şi ce faceţi matale cu el?

— Îi dăruiesc copiilor din clasa întîi care iau numai note de zece şi care sînt foarte cuminţi.

— Şi eu o să iau note numai de zece şi o să fiu foarte cuminte, nene directore!

— Dar ce, tu eşti în clasa întîi?

— Sigur că da, nu ţi-am spus?

— Nu mi-ai spus!

— Da, sînt în clasa întîi şi o să iau numai note de zece! mai spuse copilul, în timp ce mîngîia sticla dincolo de care înotau, nepăsători, zecile de peştişori care de care mai frumos colorat.

— Bine! Îmi pare bine, Ionuţ! Acum hai să mergem în altă parte...

Urcînd un etaj, la un moment dat, directorul descuie o altă uşă, pe care o plăcuţă albastră, cu litere galbene anunţa că acolo se află: Camera pionierilor!

Intrînd, copilul scoase un strigăt de mirare şi se repezi spre o tobă aşezată sub un raft în care străluceau mai multe trompete. Prinse în mîna dreaptă unul dintre „beţe” şi începu să lovească.

— Ionuţ! strigă directorul la el. Te rog să încetezi imediat! Ţi-am dat eu voie să baţi în tobă?

Băiatul întoarse ochii miraţi spre cel care îl apostrofase. Înţelegînd că greşise, i se adresă cu un glas ce ar fi înmuiat orice inimă:

— Îmi daţi voie?

— Nu! veni, prompt, răspunsul.

— De ce?

— Fiindcă ceilalţi copii sînt la lecţii, iar tu i-ai deranja cu zgomotul pe care îl face toba.

— Acestea ce sînt? întrebă copilul, arătînd şirul instrumentelor galbene şi strălucitoare.

— Trompete! Cîntă cu ele pionierii!

— Vreau să cînt şi eu!

— Nu se poate!

Şi, fără să mai aştepte întrebarea „de ce”?, care ar fi fost neapărat pusă, motivă, mai departe: fiindcă nu ştii să cînţi!

— Dar vreau să cînt! se rugă copilul.

— Dacă ai să fii cuminte şi ai să înveţi bine, am să-l rog pe tovarăşul care i-a învăţat pe ceilalţi copii să-ţi arate şi ţie cum se cîntă şi să te primească în echipa de trompetişti ai şcolii. Vrei?

— Vreau! Vreau! spuse băieţelul, sărind într-un picior. Vai, ce de insigne frumoase! mai adăugă el cînd ajunse în faţa unei vitrine în care se afla, pe o catifea roşie, prinse, mai multe zeci de insigne de diverse forme şi culori. (Era o pasiune a comandantului unităţii de pionieri din şcoală să colecţioneze insigne ale diferitelor organizaţii de copii din lume, insigne şi steguleţe, colecţie de care era de altfel foarte mîndru).

— Cînd ai să fii pionier, spuse directorul, ai să primeşti şi tu o insignă şi o cravată roşie cu tricolor.

— Vreau să fiu pionier, nene directore! zise copilul, privind spre bărbatul înalt.

— O să fii! îi răspunse acesta. Trebuie să mai treacă ceva timp pînă atunci. Acum de-abia ai venit la şcoală. Şi mi-ai spus că nici nu-ţi place aici, că vrei acasă...

Băieţelul şi-a plecat privirile, prinzînd, în acelaşi timp, cu mîna lui mică palma directorului şi strîngîndu-se, totodată, lîngă el. Mîna cealaltă a bărbatului a început să-l mîngîie pe cap...

— Pas, pas! strigă copilul către director care alerga singur acum cu mingea către poarta improvizată în sala de sport. Pas, n-auzi! ţipa, mai

departe, alergînd şi el pe extrema cealaltă a sălii. În sfîrşit, primeşte mingea, o stopează, şi-o potriveşte pentru piciorul drept şi-apoi trage cu putere. Gol, gol! strigă băieţelul bucurîndu-se din toată fiinţa lui, în timp ce aleargă spre director să-l îmbrăţişeze. Ajungînd lîngă acesta, întinde mîinile şi-l prinde pe după picioare. Îndepărtîndu-se, după cîteva secunde, se uită spre ochii lui şi-i spuse: Ai văzut ce gol am băgat? A fost imparabil!

— Bravo, Ionuţ! Golul a fost, într-adevăr, nemaipomenit. Eşti un fotbalist grozav!

— Aşa-i, nene directore?! Ia staţi matale puţin în poartă să mai trag eu o minge, să vedem o apăraţi?

— Bine, stau! Dar nu cred că o să mai bagi gol!

— Şi dacă bag ce-mi daţi?

— Tu ce-ai vrea?

— O ciocolată!

— Bine, dacă bagi gol ai de la mine o ciocolată!

Băiatul ia mingea, o aşază la unsprezece metri de „poartă” (adică la distanţa măsurată cu cei unsprezece paşi ai lui) şi se pregăteşte să tragă. Tocmai atunci pe uşa sălii de sport pătrunde secretara şcolii care spune cu mare mirare:

— Tovarăşe director, aici sînteţi? V-am căutat prin toată şcoala. Veniţi repede că vă cheamă cineva la tetefon.

— Să revină! răspunde directorul, în timp ce execută mişcările obişnuite ale unui portar care se pregăteşte să prindă o minge extrem de dificilă.

Stupefiată de răspuns, dar mai ales de imaginea directorului, secretara adăugă:

— Dar este Inspectoratul Şcolar!

— Să revină, n-ai auzit? Acum sînt ocupat. Joc fotbal!

Ieşind, total nedumerită, secretara exclamă: „Doamne fereşte! Aşa ceva...” Exprimarea gîndului se opreşte aici, de teama de a nu fi auzită, dar semnul de

întrebare de pe faţă nu i se şterge decît cînd ajunge în birou şi cînd trebuie să răspundă la telefon că „tovarăşul director se află la o asistenţă şi vă roagă să-mi transmiteţi mie comunicarea, în cazul că este urgentă. Cînd iese de la oră, vă dăm noi telefon!”...

— Nene directore, eşti gata? întreabă Ionuţ, în timp ce-şi ia avînt pentru a trage cu piciorul în minge.

— Gata! se aude răspunsul „portarului”.

Băiatul şutează cu toată puterea. Mingea porneşte în mare viteză, directorul face un gest, din care se înţelege că ar fi vrut să se arunce după ea s-o prindă, dar între timp se răzgîndeşte, întinde doar un picior, sperînd ca astfel să salveze situaţia, însă mingea trece „vijelios”, la cîţiva centimetri de pantoful improvizatului portar.

— Goool! Goool! strigă băiatul, sărind de bucurie. Am cîştigat, am cîştigat ciocolata!...

Directorul rîde sincer, din toată inima, rîde pînă ce-i vin lacrimi în ochi, rămînînd, bineînţeles, dator cu o ciocolată. Cuvîntul e cuvînt!...

După „fotbal”, au vizitat, pe rînd, cîteva săli de clasă. Ionuţ abia atunci şi-a dat seama că mai mulţi copii din blocul lui, băieţi şi fetiţe, învaţă la această şcoală. S-a bucurat văzîndu-i şi s-a simţit tare mîndru pentru că el era de mînă cu „nenea directorul”, în faţa căruia toţi copiii şi toate „tovarăşele” se ridicau din bănci şi de pe scaunele de la catedră şi spuneau în cor: „Bună-ziua!”

Cel mai mult şi mai mult, băiatului i-a plăcut, pînă la urmă, în sala în care un loc gol, într-o bancă, îl aştepta. Şi „tovarăşa” lui, îngrijorată de dispariţia copilului, era „cea mai frumoasă” din toate pe care Ionuţ le văzuse în şcoală...

— Deci însemnează că acum vrei să rămîi la şcoală, Ionuţ! spuse directorul.

— Da! răspunde copilul cu faţa toată numai zîmbet, în timp ce se aşeza la locul lui, în bancă.

— Bine, mă bucur! Şi să ştii că noi rămînem prîeteni. Ori de cîte ori vrei să-mi spui ceva, poţi să treci pe la mine.

— Dar unde staţi matale? întrelă copilul.

Mai mulţi colegi de-ai lui, care au sesizat greşeala din formularea întrebării, rîd de-a binelea. Alţii zîmbesc numai. Zîmbeşte şi învăţătoarea. Directorul, pentru care o asemenea formulare nu mai era o noutate şi care nu socotise că atunci, adică în asemenea împrejurări, ar fi fost potrivit s-o corecteze, răspunde ca şi cînd nimic deosebit nu s-ar fi petrecut:

— O să-ţi arate tovarăşa învăţătoare! Şi-acum, la revedere, Ionuţ! La revedere, copii! adăugă directorul părăsind sala de clasă.

După vreo săptămînă, în biroul secretariatului intră un băieţaş care, după ce spune politicos „bună-ziua”, întreabă cu toată seriozitatea! „Nenea directorul este acasă?”

Auzind întrebarea, secretara rîde cu poftă. Şi, înainte de a apuca să spună ceva, uşa care permitea intrarea în biroul directorului se deschide, în cadrul acesteia apărînd bărbatul înalt, puţin adus de spate, cu părul aproape în întregime alb.

— A, Ionuţ? spuse directorul, bucurîndu-se sincer. Ce faci aici?

— Am venit...

— Ai treabă cu mine, de ce-ai venit? Ori ţi s-a întîmplat iarăşi ceva?

— Eu am venit...

— Poftim, poftim în birou, Ionuţ! spuse bărbatul înalt, luîndu-l de mînă şi poftindu-l în camera din care tocmai voia să iasă. Ia spune-mi ce mai faci?

— Bine!

— Ei, acum îţi place la şcoală?

— Da!

— Şi pe la mine de ce ai venit?

— Fiindcă mi-era dor de dumneavoastră! mărturiseşte sincer băieţelul.

Vorbele copilului l-au emoţionat pe director, care caută cu mîini aproape tremurînde într-un sertar, de unde scoate două cicolate. I le întinde spunînd:

— Ţi-aminteşti? Eram dator!

— Numai cu una!

— Cealaltă este aşa pentru că sîntem prieteni şi pentru că „mi-era dor de dumneavoastră!”

— Vă mulţumesc!

— Şi eu îţi mulţumesc, Ionuţ, pentru că m-ai vizitat, mai spuse directorul, îmbrăţişîndu-l pe băieţel şi mîngîindu-l pe cap. Te mai aştept pe la mine!

— Am să mai vin, nene directore, am să mai vin! îl asigură băiatul, în timp ce ieşea, încîntat, pe uşă, desfăcînd, cu nerăbdare, una dintre ciocolate şi umplîndu-şi gura cu o bucată mare. Am să mai vin... să mai jucăm fotbal! mai adăugă el îndepărtîndu-se şi făcînd semn de bun rămas bărbatului înalt, care-l petrecea din uşă cu ochii încălziţi de o sinceră şi adîncă emoţie.

O LUPTĂ-I VIAŢA!

„Zici fum? O! nu-i adevărat.
Război e de viteji purtat!
Viaţa-i datorie grea
Şi laşii se-ngrozesc de ea —
Să aibă tot cei laşi ar vrea
pe neluptat”
GEORGE COŞBUC

Petrişor are unsprezece ani! E un copil blînd, cu un zîmbet angelic. Ochii lui negri, alungiţi către tîmple, se-aprind şi se sting ca două făclii peste care trec pale de vînt. Are o faţă frumoasă, creolă, un nas mic, fin, buzele roşii, cărnoase, care, la fiecare zîmbet, dezvelesc un şir de perfecte perle albe.

Petrişor are unsprezece ani, e un copil ca toţi copiii, poate mai bine dezvoltat decît cei de vîrsta lui; pare un atlet în devenire. Mama lui spune însă că Petrişor s-a născut... de două ori!

„Cum, de două ori?”

Da, de două ori: odată acum unsprezece ani, într-o noapte de ianuarie, cu potop de aur alb la fereşti, şi a doua oară acum cinci ani, în ziua de 7 octombrie!

Dar ce-a fost acum cinci ani, la 7 octombrie?

O poveste... dureroasă, o poveste care ne-a făcut să murim şi să înviem în acelaşi timp şi care încă se mai află în zarea sufletelor noastre!

Lacrimile curg fierbinţi, dar liniştite din ochii acestei femei de 40 de ani (are aceiaşi ochi frumoşi ca ai lui Petrişor, aceeaşi faţă creolă, acelaşi nas mic şi fin).

Băiatul începuse să meargă la şcoală, în clasa întîi. Primele săptămîni n-au arătat nimic deosebit în

comportarea lui. Apoi, dintr-o dată, a început să nu mai vadă bine, să aibă stări de vomă, de leşin. Medicul care l-a controlat ne-a trimis de urgenţă la un spital de specialitate.

În urma consultului făcut de mai mulţi medici şi a unor investigaţii, diagnosticul a căzut ca un trăsnet peste viaţa noastră şi a lui: tumoare malignă sub creierul mic. Trebuia operat imediat! Peste cîteva zile ar fi fost mult prea tîrziu!

7 octombrie una mie nouă sute...! Ziua operaţiei! Ziua în care acest copil a stat, timp de şase ore, între viaţă şi moarte!

Petrişor a fost operat de o doctoriţă care lucrase cîţiva ani pe lîngă un medic celebru. Operaţia a reuşit şi astfel băiatul meu s-a născut... a doua oară!

Dar pentru cît timp? am întrebat, pierită, pe doctor. „Şase luni, cel mult un an!” a fost răspunsul, necruţător.

„Şase luni, cel mult un an!” Doamne, ce nenorocire! Aşa, din senin! Ce bine era pînă acum cîteva zile! Ce bine era! Să ajungi să numeri zilele, săptămînile, lunile! Atît de puţine! Zilele copilului tău, ale singurului tău copil! Oricum, băiatul era, deocamdată, salvat!

Doctoriţa care i-a redat viaţa, înlăturînd cu migală focarul de moarte ce pusese stăpînire pe zilele lui, n-a vrut să primească în dar decît un buchet de flori. Un buchet de flori pentru o viaţă! Chiar dacă această viaţă va număra doar „şase luni, cel mult un an!” Cît va fi ea de preţioasă! Cu fiecare zi, cu fiecare ceas, cu oricare minut al ei!

Doctoriţa nu s-a despărţit de copil zile şi nopţi, decît cînd trebuia să scoată din ghearele aceleiaşi morţi alţi copii ca el, mai mari sau mai mici. Urmărea cu cea mai mare atenţie evoluţia pacientului ei!

Realizase, în cazul lui, după cum spunea, una dintre cele mai grele şi mai complicate operaţii! Cazul

prezenta deci un plus de interes. Dar nu acest element avea, neapărat, greutate. Comportarea doctoriţei era şi este încă pornită dintr-o anume alcătuire a fiinţei sale, care o determină să îngrijească cu cel mai mare devotament fiecare asemenea „frîntură” de viaţă pe care reuşeşte s-o smulgă, măcar pentru o vreme, din imperiul de întunecată veşnicie al morţii.

După patru săptămîni, Petrişor s-a întors sănătos acasă!

„De-acolo de unde am înlăturat nenorocirea, nu se mai întîmplă nimic! spunea doctoriţa. Poate din altă parte!”

O lună trecuse! Mai erau cinci, sau şase, sau cel mult unsprezece!

Băiatul şi-a revenit nesperat de repede. Trebuia însă avizat că a avut o operaţie foarte grea, că trebuie să se îngrijească extraordinar de atent, că trebuie să se ferească de orice fel de lovituri, mai ales la cap, că trebuie să se hrănească mai mult decît ar face-o doi oameni maturi la un loc, că trebuie, că trebuie..., că trebuie! Toate acestea, dacă vrea să trăiască!

Nu m-am aşteptat ca acest copil de şase ani şi cîteva luni să înţeleagă atît de bine, cu atîta maturitate, tragedia ce s-a abătut asupra vieţii lui! Şi Petrişor a început, cu mare curaj şi hotărîre, lupta pentru viaţă!

„Petrişor, n-ai voie să..., n-ai voie să..., n-ai voie!”

„Bine, mamă! Am înţeles!”

„Petrişor, trebuie...”

„Da, mamă, trebuie!”

„Petrişor!”

„Da, mamă!”

Nu era săptămînă în care doctoriţa să nu treacă pe la noi ca să-l vadă pe băiat.

La cel mai mic semn, ce ne vestea că ceva se clatină, telefonam şi alergam la spital, cum o facem şi acum, după cinci ani.

Doctoriţa începea imediat un tratament adecvat. În urma tratamentului, Petrişor avea mari senzaţii de vomă! Se ridica de la masă, se ducea în baie şi, după cîtva timp, cu o voinţă disperată, se aşeza din nou la masă!" „Mamă, eu trebuie să mănînc ca să trăiesc, nu?" „Da, băiatul mamei!"

„Mănînc, mamă! Nu te speria! Mă simt bine! Chiar foarte bine! N-a fost decît o ameţeală. A trecut acum! Mănînc, mamă!"

Îmi feream ochii şi mă strecuram mereu în bucătărie, ca să plîng liniştită.

Şi doctoriţa venea iarăşi. Venea cu braţele pline de flori pentru Petrişor, cu bomboane...

Cînd s-au împlinit şase luni, am crezut că înnebunim! Băiatul se simţea însă mai bine decît oricînd! A şaptea lună, a opta, a noua... un an! Tremurul sufletului nostru, ca şi al doctoriţei, înregistra oscilaţii de cumplită furtună.

Un an de la operaţia lui Petrişor! 7 octombrie 1970!

Ne pregătiserăm, înfriguraţi, pentru sărbătorirea celei de-a doua... naşteri! Dar dacă?!

„Poate mai sînt şi minuni!" l-am auzit spunînd pe soţul meu!

Petrişor se simţea bine! Arăta vioi, zdravăn, parcă n-ar fi făcut nici cea mai mică operaţie!

„Cine ştie, mai sînt şi minuni!" am auzit-o şi pe doctoriţă spunînd, în timpul sărbătoririi de la 7 octombrie!

Copiii operaţi cam în acelaşi timp cu Petrişor dispăruseră, pe rînd. El era singurul care ajunsese... la un an, de la cumplita operaţie! Ajunsese la un an. Se simţea bine. Era vesel, bucuros!

„Poate mai sînt şi minuni!"

Şi, minunea s-a repetat, de atunci, cu fiecare zi a celor patru ani care s-au mai scurs. Pentru că fiecare zi

constituie o adevărată minune... de victorie a vieţii împotriva morţii!

Doctoriţa nu ştie ce să-i mai facă lui Petrişor! Îl consideră mai mult decît pe propriul ei copil. I-a dat, cu adevărat, viaţă! Cu mîinile, cu inima şi cu mintea ei! O viaţă ce se luptă, de aproape cinci ani, cu moartea aflată, pe undeva, la pîndă.

Ne pregătim, spune mama, să serbăm al cincilea an al celei de-a doua naşteri a lui Petrişor! (Pe prima aproape că am uitat-o!) Ne pregătim cu speranţă şi... cu teamă!

Vă invităm şi pe dumneavoastră la această sărbătoare, care ne luminează şi ne strînge inimile!

„Vin, cu plăcere, doamnă! Vin, neapărat, i-am răspuns femeii. Şi să ştiţi că eu cred... în asemenea minuni!”

AVENTURĂ LA CASTEL

Grămezile de pămînt din spatele blocurilor, născute, pe rînd, din cupa unui escavator, dorm, de cîteva zile, liniştite. Trupul lor mare, gheboşat se răsfaţă în lumina soarelui blînd de toamnă. Zecile de picioare mici, alergînd repezi, nu-l mai bătătoresc acum. „Săgeţile indienilor” — acele bucăţi de metal, adunate te miri de prin ce colţuri neexplorate mai înainte — care erau trimise, cu mai multă sau mai puţină îndemînare „în obiectiv”, adică în vîrful, sau panta, sau baza movilelor de lut arămiu au dispărut pe neaşteptate.

Muncitorii care plantează cu grijă în şanţurile largi şi adînci săpate de escavatorul amintit ţevile prin care apa fierbinte de la termocentrala din colţ va ajunge la alte blocuri, pot lucra acum în tihnă. Copiii nu-i mai deranjează, nu mai sar ca iezii peste şanţuri, nu mai strigă, nu se mai „luptă”.

Dar ce s-a întîmplat? Cine a înfăptuit această „minune”? Cine a reuşit să amuţească zecile de glasuri, să astîmpere „spiriduşii”? Cine?

— Unde sînt dracii ăştia de nu se mai aud? întreabă cineva de la fereastra unui apartament.

— Parcă pînă mai ieri te plîngeai că nu mai poţi să trăieşti de gălăgia lor?! îi răspunse altcineva. Fii fericit că nu se mai aud, ce-ţi pasă?!...

— Da, dar vreau să ştiu unde sînt, ce fac? Nu se poate, pregătesc ei ceva, aşa nu e normal. Şi-apoi, nici cu atîta linişte nu e bine, mai spuse vorbitorul cel alarmat.

Curiozitatea mă scurma şi pe mine. Venisem de-o jumătate de oră de la serviciu şi mă mişcam în jurul blocului. Aşa procedam în aproape fiecare seară. Şi, cu toată gălăgia copiilor, mie îmi plăcea să-i privesc. Îi observam de la distanţă, minunîndu-mă de faptul că

erau în stare să se bucure de orice. De cînd apăruseră acele grămezi de pămînt dislocat din şanţurile pregătite pentru termoficare, întregul teren din curtea şcolii vecine cu blocurile noastre devenise un adevărat cîmp de bătălie. Copiii se împărţeau pe tabere, se ascundeau după movilele de pămînt şi... „se luptau”. Lupta era perfidă, crîncenă, asaltul pornea cînd dintr-o parte, cînd din alta, se înainta cu grijă, fiecare palmă de pămînt era cucerită cu trudă şi, uneori, chiar cu... urmări: un ochi învineţit, o gleznă luxată, o lovitură între coaste, care putea fi simţită zile întregi, un obraz însemnat sau o haină descusută, dacă nu spintecată...

De obicei învingea echipa lui Mihai, din blocul nostru. Mai avea lîngă el cîţiva băieţi, colegi de-ai lui din clasa a VIII-a, cîteva fete năbădăioase, care zburdau mai abitir decît băieţii, ca şi o serie de copii din clasele mai mici, mergînd pînă la cei de 5—6 ani, aflaţi încă la grădiniţă. Tabăra adversă, din blocul vecin, era condusă de Ştefan, un băiat blond, cu sprîncenele aproape albe, cu ochi spălăciţi şi pistrui pe faţă.

Copiii îl porecliseră: „Neamţul”! „Neamţul” şi-ai lui mîncau, în general, bătaie. Nu ştiu cum făceau, că de fiecare dată Mihai „ataca” atît din faţă, cît şi prin învăluire. Şi, oricît se străduia „Neamţul”, oricît de atent era, se trezea, nu de puţine ori, încercuit şi, în asemenea situaţie, trebuia „să depună armele”.

De cîteva zile, însă, dispăruseră toate „turnurile cetăţilor” (pietrele aşezate în formă de turn, în jurul vîrfurilor movilelor de pămînt), fuseseră părăsite toate „cazematele” (gropile săpate în trupul grămezilor şi înconjurate de bolovani, lemne etc.). Terenul „de luptă” era pur şi simplu părăsit.

„Unde s-or fi ascuns?” mă gîndeam în timp ce dădeam ocol cînd unei movile, cînd alteia ce mi se ivea în cale. Trecui pe lîngă cîţiva pomi care-şi scuturau

înfioraţi frunzele îngălbenite. Depăşii colţul şcolii. Un cîmp larg, plin cu aceleaşi muşuroaie enorme, mi se deschidea în faţa ochilor. Înainte de a observa altceva, m-am pomenit făcînd constatarea că cei ce răspundeau de lucrările de termoficare, pe care le tot tărăgănau de cîteva luni de zile, sugrumaseră şcoala cu mizeria lor. Cum rabdă aşa-ceva directorul sau directoarea acestei şcoli? În sfîrşit, începusem să mă enervez, cînd, deodată, zării în spate, lîngă gardul ce părea că închide această „lucrare" de cîrtiţe uriaşe, o... adevărată cetate.

Mă apropiai prudent de „străjerii" care o păzeau! Deodată, unul din cei cinci băieţi de pază, mă simţi, se întoarse fulgerător cu faţa spre mine şi-mi întinse ameninţător spre piept un pistol automat... de copii (un pistol asemănător, dacă nu identic celui cu care se joacă nepotul meu, Bogdan, care are doi ani şi jumătate şi cu care, trebuie să mărturisesc jenat, eu însumi mă mai joc cîteodată, cînd îmi dă voie Bogdan).

— Stai! a strigat străjerul, încît m-au cuprins fiorii. Cine eşti şi ce cauţi? a mai adăugat el.

— Om bun, prieten! am răspuns eu zîmbind puţin mirat.

Între timp, se întoarseră spre mine şi ceilalţi patru *străjeri*. Razele soarelui, aflat la cîţiva metri de dunga orizontului, care aştepta să înghită globul lui de foc, sclipeau în oglinda catarămilor de la centurile de pionieri cu care *paznicii* erau încinşi peste hainele albastre ale uniformei şcolare. Spre acelaşi piept, al meu, s-au mai îndreptat încă două pistoale, de diferite mărimi, încărcate, probabil cu... apă, precum şi două săbii... de lemn.

— Om bun! repetai eu, ridicînd mîinile.

— Vezi-ţi de drum! Nu este voie să treci pe lîngă *cetate!* a adăugat pe un ton sever băiatul care m-a somat. N-ai văzut semnul?

— Care semn? răspunsei cu şi mai mirat, întorcînd capul. Într-adevăr, la cîţiva metri, în spate, se afla un indicator, pe care, mărturisesc, că nici nu-i observasem. Şi ce scrie pe indicator? îndrăznii eu să întreb pe severul *străjer.*

— Ocoliţi cetatea! ce altceva să scrie. E clar, nu?...

Din spatele parapetului „cetăţii” au apărut zeci de capete. S-au apropiat în dreptul „ferestrelor” tăiate în zidul de piatră albă (bucăţi de cărămidă din beton celular autoclavizat, înfipte în pămînt, cu o anumită distanţă între ele şi unite, pe deasupra, cu fire de sîrmă, care înălţau, din loc în loc, cîte un capăt spre cer, de parcă ar fi fost nişte misterioase antene).

În mijlocul acelor capete curioase, m-au întîmpinat ochii albaştri ai lui Mihai, băiatul ce se mutase de cîteva luni în cartierul nostru şi cu care devenisem chiar vecini de apartament.

— A, dumneavoastră eraţi! spuse Mihai cu o bucurie sinceră în glas. Băieţi, daţi-mi voie să vă prezint pe vecinul meu, inginerul... Nu vă speriaţi, e un prieten al nostru. A scris mai multe cărţi despre copii.

— Poftiţi, poftiţi, tovarăşe inginer, îşi încheie Mihai prezentarea cu această invitaţie amabilă. Poftiţi în *cetatea* noastră!

Cînd am pătruns în *cetate*, nu mică mi-a fost mirarea!... Mai întîi că era un loc destul de încăpător: în cea mai mare movilă de pămînt, copiii săpaseră un amfiteatru în aer liber, un amfiteatru cu o arenă în faţă, în mijlocul căreia se afla un tron, tot din pămînt, avînd, drept spătar, două scînduri prinse în două cuie.

Pe acest „tron” se aşeza acela care devenea centrul atenţiei tuturor. Şi ca să ajungi în această ipostază, trebuia să povesteşti ceva, ceva „foarte interesant, palpitant”, cum mi-au mărturisit copiii. La propunerea lui Mihai, se declanşase un *concurs de povestitori.*

„Cine este acela care povesteşte cel mai frumos şi cel mai interesant?” aceasta era întrebarea. Concursul abia începuse de cîteva zile. El era deschis oricui, chiar şi copiilor. „Numai să-i ţină curelele!” a afirmat cineva.

Se cereau fantezie, vocabular, pricepere de a înjgheba un conflict, în fine se cereau multe.

Juriul era format din cîţiva băieţi şi fete din clasa a VIII-a. Printre ei se afla, bineînţeles, Mihai. Contrar normelor obişnuite, membrii juriului puteau să participe şi ei la concurs. Acest amendament fusese înscris în regulament de către Mihai, pe care, după cum am aflat, îl interesa mai mult ipostaza de povestitor decît aceea de membru al juriului.

— Tocmai mă pregăteam să le povestesc prietenilor mei o întîmplare adevărată! reluă Mihai, după ce am primit toate explicaţiile necesare.

— O întîmplare adevărată? au izbucnit copiii.

Trebuie să vă spun că pînă atunci se prezentaseră, de la înălţimea tronului din mijlocul *cetăţii* aflate în curtea şcolii din faţa blocului meu, cîteva povestiri... *făcute*, ca să zic aşa, confecţionate de ici, de colo, dintr-o carte, din alta, cu unele adăugiri ale povestitorului. Regulamentul permitea acest lucru, interesînd, cu deosebire, capacitatea de a selecta, de a lega, de a povesti. Cele mai apreciate erau însă (se menţiona acest lucru clar) povestirile care se refereau la întîmplări adevărate.

— Da, o întîmplare adevărată, reluă Mihai, o întîmplare pe care am trăit-o eu însumi în vara acestui an.

— S-o auzim, s-o auzim! strigară copiii într-un glas.

— Tovarăşe inginer, vă deranjează dacă vă invit s-o ascultaţi şi dumneavoastră?!... mă întrebă Mihai. Cine ştie, poate vă va servi vreodată la ceva, mai preciză băiatul.

— Sînt foarte bucuros să te ascult, Mihai! am răspuns, aşezîndu-mă undeva cît mai aproape de „tronul povestitorului”. Eram într-adevăr bucuros! Mi se părea că mă aflu într-un mare amfiteatru roman şi ascult un discurs. Atmosfera devenise, dintr-o dată, solemnă. Nimeni nu mai îndrăznea nici măcar să se mişte. Toţi erau numai ochi şi urechi. Auzeam respiraţiile limpezi ale copiilor din jurul meu. De la o vreme, n-am mai auzit nimic. Păşeam alături de Mihai. Doar pe el îl vedeam şi-l ascultam.

— Satul bunicilor mei este nemaipomenit! a început Mihai. Partea lui centrală se află aşezată pe un deal, dincolo de care încep pădurile mari de stejar şi de fagi.

A doua parte se orînduieşte de-a lungul unui pîrîu ce străbate o vale dintre alte două dealuri. În sfîrşit, cea de-a treia a crescut, casă cu casă, la marginea unei fîşii de cîmpie, pe lîngă care şerpuieşte panglica cenuşie a şoselei naţionale Cîmpulung-Piteşti. Trecînd peste această panglică intri în împărăţia fermecată a zăvoiului, prin care se zbat fără încetare undele repezi ale unui voinic ce aleargă mereu către miazăzi: Rîul Tîrgului. Undeva, în vecinătatea acestui zăvoi, se află şi casa bunicilor. De cînd mă ştiu, am petrecut aici măcar o lună de zile din fiecare vară. Abia aştept să-i întîlnesc pe verii mei. Am o droaie. Sînt copiii unor surori şi fraţi ai tatălui meu. Unii sînt studenţi, alţii elevi la liceele din Cîmpulung sau Piteşti, alţii învaţă la şcolile generale din comună.

Cel mai mult şi mai mult eu mă înţeleg cu Gelu. Este de-o seamă cu mine, ne-am născut amîndoi chiar în aceeaşi lună, în martie, la distanţă de o singură zi. Sîntem „marţieni”, cum zice unchiul Costică, tatăl lui. Cu Gelu hălăduiesc eu prin pădurea aceea minunată de stejari şi de fagi, care mă încîntă şi mă sperie totodată. E nesfîrşită! În orice caz, noi nu i-am dat niciodată de capăt.

Într-o vară, acum vreo doi ani, am mers noi, am tot mers o dimineaţă întreagă, printre copacii înalţi, cu trupuri voinice şi drepte, călcînd pe iarba moale în care pîrîiau, din cînd în cînd, crenguţe uscate ascunse de cine ştie cît timp. Soarele se ridicase sus, ajungînd drept deasupra capetelor noastre, cînd am păşit într-o poiană largă, largă, înconjurată din toate părţile... tot de copaci. Eram osteniţi! Ne-am întins pe iarbă şi... am făcut plajă. Apoi ne-am jucat, ne-am alergat, ne-am rostogolit, pînă ce, gîfîind de plăcere, numai ce îl aud pe Gelu spunînd:

„Hai să plecăm, Mihai! Am întîrziat prea mult! Dacă se neliniştesc ai noştri?!”

— Mai ştii să ne întoarcem acasă?! l-am întrebat eu aşa, într-o doară.

„Drept să-ţi spun, nu sînt prea sigur că nu ne vom rătăci!” a răspuns el fără să zîmbească.

— Cred că te-a bătut soarele prea mult în cap, Gelule, răspunsei eu, vrînd să fiu spiritual, dar în suflet mi se strecuraseră fiori de teamă.

„Şi-apoi să ştii, a adăugat vărul meu, că pe-aici lupii şi urşii nu se sfiesc să-ţi iasă în cale. Poate-or mai fi şi paraşutişti!...”

— Lupi, şi urşi, şi... paraşutişti? mă burzuluii eu spre el. Ce tot baţi cîmpii, omule? Ce fel de... paraşutişti? (Despre lupi şi urşi mai auzisem eu, mă mai speriase el şi altă dată. Ştiam însă că în timpul verii îşi văd de treabă, nu s-amestecă ei în joaca unor copii. Iarna da! Iarna nu prea glumeau. Coborau, din cînd în cînd, în sat şi „luau la spinare” cîte o oaie, cîte un berbec. Cu porcii era mai greu, ăştia făceau scandal, se trezea lumea şi... era vai şi-amar de pielea lupului!... Dar despre paraşutişti Gelu nu pomenise niciodată nimic. Într-adevăr, despre ce fel de paraşutişti era vorba?)

„Americani, nemţi, de care vrei să fie!” răspunse el într-o parte, făcînd pe atoateştiutorul.

— De unde mă, zărghitule, paraşutişti americani sau nemţi, zisei eu revoltat. Cine să-i paraşuteze şi pentru ce? Nu vezi că vorbeşti aiurea? Ce, ne aflăm în război?

„Nu ne aflăm, dar ne-am aflat!” zise scurt Gelu.

— Şi? întrebai eu în continuare.

„Şi! răspunse el enigmatic. Au rămas de-atunci, ce te miră?”

— De treizeci şi ceva de ani!

„Da, de treizeci şi ceva de ani! Orice e posibil!”

— Bine, am înţeles, spusei iritat, hai să plecăm spre casă!... Şi, apoi, cu un aer de superioritate, adăugai: Pe drum am să te rog să-mi faci şi mie rost de un *paraşutist* din ăsta ca să-l înghit „cu fulgi cu tot”.

„Rîzi, tu, rîzi, Harap-Alb! răspunse Gelu, făcînd apel la o replică din cunoscuta poveste a lui Creangă, dar *nu ţi-aş dori vreodată să ajungi*... *ca să-l cunoşti*...”

— N-ai nici o teamă, Gelule, eşti cu mine, făcui eu pe grozavul... şi-o pornii în fugă la vale prin pădure, păstrînd cu atenţie poteca pe care venisem.

După ce-am ieşit din mulţimea copacilor (am mai bîjbîit noi în cîteva locuri, dar, spre fericirea noastră şi-a tuturor celor ce ne aşteptau acasă, am scos-o la capăt), Gelu a ţinut să-mi spună că povestea cu *paraşutiştii*, cîndva, în timpul războiului, nu fusese *poveste*, ci adevăr gol-goluţ. Avioanele îi lansau deasupra pădurii ca pe nişte ciuperci uriaşe. Odată, unchiul Costică, pe-atunci cam de vîrsta noastră, s-a întîlnit în pădurea cu pricina cu un asemenea paraşutist. S-a speriat şi-a fugit de i-au sfîrîit picioarele. Paraşutistul, care era un ofiţer, după îmbrăcăminte, se pare că se odihnea lîngă un stejar. Cînd a văzut copilul, adică pe unchiul Costică, s-a ridicat, s-a luat după el şi, cică, chiar ar fi tras cîteva focuri de revolver. Eu, drept să vă spun, nu cred că lucrurile s-au petrecut astfel, dar asta e... altă poveste.

În orice caz, ceea ce vreau să vă spun în continuare este perfect adevărat. Mi s-a întîmplat chiar mie, aşa că va rog să aveţi încredere.

În satul bunicilor mei se află şi un castel. Vorba vine „un castel”, în realitate nu este decît o casă mai mare, cu etaj, cu multe camere şi cu o sală lungă şi lată la intrare, un fel de salon de primire.

Oamenii îşi amintesc că această casă a fost ridicată acolo, pe vîrful dealului, într-un loc de unde puteai vedea pînă departe, peste întregul sat, de către un străin, care venise, nu se ştie de unde, după primul război mondial, prin 1920. Era însoţit de o fetiţă de vreo 7—8 ani. N-avea nimic altceva, în afara banilor care îi umflau buzunarele. A cumpărat locul acela de la primărie, a tocmit meşteri şi-a ridicat, într-o singură vară, *castelul*. A făcut uliţă frumoasă, pietruită, din drumul principal al satului pînă la el. De-atunci n-a mai plecat. Cobora puţin printre oameni şi-atunci părea sfios. Era înalt, blond, purta părul lung, pînă aproape spre umeri şi o barbă fină de culoarea mătăsii de porumb. Se îmbrăca elegant, cu haine frumoase. În picioare purta cizme moi, de culoare galbenă, care îi ajungeau pînă sub genunchi. Fetiţa, tot blondă, străvezie aproape la faţă, subţirică, încît te temeai să n-o culce vîntul la pămînt, creştea pe lîngă el, singuratică; nu mergea cu copiii din sat la şcoală, o învăţa carte tatăl ei. Cînd a ajuns cam pe la 15 ani, a murit. A plîns-o mult bărbatul înalt şi blond şi-a construit, în amintirea ei, o fîntînă: „Fîntîna Emiliei”, după numele fetei. Fîntîna există şi astăzi, este aşezată la vreo două sute de metri mai jos de castel, sub dealul pe vîrful căruia străjuieşte clădirea. Pe ţevile ei, groase cît mîna, curge o apă rece şi bună.

În timpul celui de-al doilea război mondial, cînd mulţi bărbaţi şi flăcăi din sat se aflau pe front, la stăpînul castelului soseau, mai ales noaptea, tot felul

de indivizi, cu care *blondul* organiza adevărate orgii. Lumea săracă se obişnuise să cumpere de la el grîu, porumb şi tot felul de alte produse pe care în altă parte nu le găsea. De unde le aducea *blondul*, nimeni nu ştia. Şi-apoi oamenii erau atît de năcăjiţi că nu aveau timp să se mai întrebe şi despre aşa ceva. Se bucurau că aveau de unde cumpăra ca să nu moară de foame. Stăpînul castelului dădea multora şi pe datorie. „O să-mi plătiţi, cînd veţi fi în stare, după război!" le spunea el. Plecau oamenii cu sacii în spinare mulţumind străinului şi rugîndu-se pentru sănătatea lui.

Către sfîrşitul războiului, cînd nemţii se retrăgeau, a dispărut aşa, pe neaşteptate, şi blondul stăpîn al castelului de pe culmea dealului. Femeia care îngrijea de gospodărie l-a aşteptat o săptămînă, două, o lună, două, dar zadarnic! În sat s-a răspîndit vestea că a murit sau că ar fi fost omorît de nemţi. În orice caz, la castel nu s-a mai întors. Oamenii s-au bucurat că nu vor mai avea cui să plătească datoriile.

Varvara, „castelana", cum îi ziceau ţăranii în bătaie de joc, a părăsit casa, după cîteva luni, îi era frică să rămînă singură acolo. A luat unele lucruri care să-i folosească, era femeie văduvă, singură. Celelalte rămase la castel, au dispărut treptat, treptat. Casa, părăsită, a început să se degradeze. De la o vreme, nimeni nu mai îndrăznea să se apropie de ea. Lumea scornise că la castel bîntuie fantomele. Bineînţeles că nu era vorba de nici un fel de fantomă. În bătaia vîntului sau a viscolelor, clădirea, expusă mai mult decît oricare casă din sat, devenea un loc de care, dacă încercai să te apropii, simţeai cum ţi se adună gheaţa în spate.

Drept pentru care oamenii preferau să ocolească pustiul castel. Asta a durat pînă într-o primăvară, cam prin 1950. Primăria din sat a hotărît să facă, la castel, Cămin cultural. Şi s-a făcut cămin cultural, — cu

bibliotecă, cu camere pentru tot felul de activităţi artistice, pentru întruniri etc. Mai tîrziu, într-o parte a castelului, s-a deschis şi o grădiniţă.

În vara trecută, cînd m-am dus cu Gelu pe la cămin, am intrat şi în subsolul fostului castel, unde se amenaja un fel de club al tineretului. Gelu face parte din echipa de dansuri a şcolii din sat, care a primit premiul I pe judeţ la concursul organizat în cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României". În ziua aceea aveau repetiţie. Ca să facă zgomot mai puţin, repetau în clubul de la subsol. Eu îl aşteptam plictisindu-mă. M-am plimbat atunci prin tot castelul, am intrat prin toate camerele. Gelu încă nu terminase cînd am ajuns din nou în subsol. M-am retras mai într-un colţ şi m-am aşezat pe-o bancă. Nişte meşteri lucrau fără să bage în seamă cele zece perechi de tineri care frămîntau de mama focului cimentul de sub tălpile lor. Ei aplicau fîşii de marmoroc pe pereţii viitorului club. În colţul meu era cam întuneric. Căldura şi zăpuşeala începuseră să mă deranjeze. Pipăiam pereţii reci într-aiurea, încercînd să-mi potolesc fierbinţeala. Deodată simt sub vîrful degetelor altceva decît zidul de pînă atunci. Era ceva mai tare, semăna a metal. Rîcîi încet cu unghia şi, într-adevăr, dau de o mică placă de metal. Semăna cu un fel de buton pe care am apăsat odată puternic. Am apăsat... şi-atît! Nu s-a întîmplat nimic. „Ei, cine ştie ce-o fi?" îmi ziceam în gînd. Şi mai apăs odată, şi încă o dată! Tot nimic. Atunci, prind „butonul" (pe care-l dezgolisem bine între timp) cu degetele şi smucesc spre mine de el, ca şi cînd aş fi vrut să-l scot din perete. Un scîrţîit prelung m-a făcut să mă înfior, în timp ce o bucată din peretele din faţa mea a dispărut. M-am trezit în faţa unei găuri de formă dreptunghiulară, cam cît o uşă de mare. Din întuneric m-a izbit o căldură umedă cu miros de mucegai. Instinctiv am apăsat pe butonul din perete.

Deschizătura s-a astupat la loc şi totul părea ca mai înainte.

„Extraordinar!” mi-am zis şi inima începuse să-mi bată repede, repede. L-am căutat cu ochii pe Gelu. Juca mai departe!

Am început să mă frămînt. Îmi tremura tot corpul şi nu îndrăzneam să părăsesc locul cu tainiţa din perete.

„Oare s-o fi ştiind de această deschizătură? Unde o fi ducînd? Ce-o fi dincolo, în acea împărăţie întunecată?” întrebările se îngrămădeau, care mai de care. „Oare ce să fie?”

Trebuia să-i spun neapărat lui Gelu, trebuia să ne consultăm spre a vedea ce-i de făcut?!

Hotărîrea odată luată, m-am îndreptat spre el, l-am scos din rîndul jucătorilor, atenţionîndu-l că trebuie să plecăm. „Am stat destul, au trecut peste două ore, mai termină cu repetiţia! Ajunge! Şi-apoi jucaţi foarte bine, după părerea mea. Şi să ştii că eu am văzut pe mulţi pe la Bucureşti, jucînd. Voi jucaţi foarte bine, ascultă-mă pe mine! Aşa că — gata! Cel puţin pentru astăzi gata! Hai, Gelule!” încheiai eu rugător, spre surprinderea vărului meu, care se obişnuise să mă audă vorbind ori autoritar, ori ironic! A presimţit că s-a petrecut ceva cu mine, dar nu ştia ce. Era şi el curios. De aceea, punînd capăt, repetiţiei, m-a prins de braţ şi m-a scos afară. Cînd am ajuns la lumina zilei, m-a sucit cu faţa spre el şi m-a întrebat serios:

— Ascultă, Mihai, ce e cu tine? S-a întîmplat ceva? Parcă nu eşti în apele tale!

Într-adevăr, deşi era iulie, cald să leşini, eu tremuram, tremuram ca varga.

— Gelule, am descoperit ceva formidabil, spusei eu rar şi apăsat.

— Ai descoperit ceva *formidabil*? reluă Gelu nedumerit. Ce şi unde?

— Aici, în castel, răspunsei misterios!

— Unde în castel, omule? mă întrebă Gelu încă o dată.

În clipa aceea îmi trecu prin gînd faptul că s-ar putea să mă fac de rîs. Dacă ceea ce „descoperisem” eu era cunoscut de toată lumea? Dacă deschizătura aceea în perete ducea într-o hrubă şi-atîta tot?

— Ascultă, Gelule, tu cunoşti deschizătura aceea din perete? Ai intrat vreodată prin ea să vezi ce e dincolo?

— Ce deschizătură, Mihai? Ce ţi s-a năzărit, vere dragă? zise Gelu ironizîndu-mă.

Am început să mă bucur. Va să zică, nu ştia! Nu ştia! Deci tot am descoperit ceva! Dar dacă nu ştie Gelu, şi ştiu alţii?!...

În sfîrşit, ce s-o mai lungesc, i-am povestit vărului meu ceea ce văzusem în peretele de la subsolul castelului. Ne-am sfătuit ce să facem. Deocamdată n-am spus la nimeni. Ne-am hotărît ca seara, cînd toată lumea va fi sus, în salonul căminului, noi să coborîm la subsol şi să încercăm să explorăm tainiţa din perete. Ne-am înarmat, în primul rînd cu o lanternă bună care să lumineze la cîteva zeci de metri. Am luat cu noi un topor, ciocan, cleşte; pentru orice eventualitate, am luat lumînări şi chibrituri. Le-am adunat pe toate într-un sac de voiaj şi-am pornit-o spre castel.

Cînd am intrat în subsol, nu ne-a observat nimeni. Am mers direct la locul cu pricina. Am tras de butonul din perete şi uşa de zid s-a desprins încet, scîrţîind. Gelu rămăsese cu gura căscată de mirare.

— Ce facem, vărule, intrăm? spusei eu pe jumătate hotărît, pe jumătate nu!

Gelu nu răspunse direct la întrebare. Făcu un pas înainte spre „împărăţia întunericului” şi aprinse lanterna. Văzurăm atunci cum din podeaua viitorului club, dincolo de perete, începea un şir de trepte care coborau într-un fel de canal larg de aproape doi metri şi înalt de un stat de om.

— Ia te uită!... făcu Gelu mirat.

Îmi urca o încordare în toată fiinţa. Îi făcui semn vărului meu să intrăm.

— Cu uşa ce facem, Mihai? Dacă asta se închide în urma noastră şi... ne facem *castelani* pe veci? spuse el înainte de a păşi pe prima treaptă.

— Muşcă-ţi limba, vericule, cum o să rămînem în hruba asta, ce, altceva mai bun n-avem de făcut? zisei eu, luîndu-mi curaj şi gîndindu-mă, în acelaşi timp, că Gelu s-ar putea să aibă dreptate. Dacă se închide, totuşi, uşa în urma noastră? Mă uitai în jur, în stînga şi în dreapta. Zării undeva, la cîţiva metri de noi, între materialele cu care lucrau meşterii (cei care aranjau *clubul*, vă amintiţi), două bucăţi de lemn. Mă repezii spre ele şi, aducîndu-le în faţa intrării, le proptii în diagonală, în aşa fel încît chiar dacă ar fi avut poftă să se închidă singură, uşa noastră n-ar mai fi putut.

— Bravo, Mihai, bravo, douăzeci şi cinci de puncte! spuse entuziasmat Gelu. Şi-acum dă-i drumul, hai să vedem ce-i cu văgăuna asta?!...

Mă îndemna pe mine, dar nu făcea nici un pas. Îi era teamă. I-am smuls atunci lanterna din mînă şi, luminîndu-mi calea, am început să cobor treptele: una, două trei... zece... Cobora şi Gelu, prudent, în spatele meu. Am ajuns la capătul treptelor. De-aici încolo, în faţa noastră, începea „canalul”. Am îndreptat lanterna în faţă şi-am început să cercetăm. Cît ajungea lumina, adică peste 10—15 m, ţinea şi hruba în care ne aflam. Cercetăm pereţii: rotunzi, deasupra, ca o boltă care cobora cu amîndouă marginile în pămînt. Un fel de tub, plat sub picioare, pardosit, peste tot, cu cărămidă roşie.

— Ei, ce zici, Gelule, de *castelanul* vostru? mă pomenii întrebîndu-l pe vărul meu, mai mult aşa ca să zic ceva pentru că, de fapt, amuţisem şi eu de mirare.

Gelu nu mi-a răspuns. Mi-a dat un ghiont în spate, în semn că ar vrea să înaintăm. Dar pînă să facem un

singur pas, amîndoi am întors capetele, ca la comandă, să vedem dacă uşa din spatele nostru se află la locul ei. Lemnele proptite în ea o ţineau bine. Aşa că am pornit. Se făcuse răcoare. Am înaintat cîţiva metri. Pe jos era un fel de umezeală mucegăită care făcea să ne alunece picioarele. Ne ţineam de pereţi, dar pereţii erau plini de păianjeni, de praf, eu ştiu ce mai aveau pe ei că mîinile se făcuseră aproape negre. Sila şi teama se adunau treptat, dar curiozitatea mă chema mai departe. Un cot, canalul făcea un cot spre stînga!... Am trecut de el cu grijă, să nu alunecăm şi, cînd am ajuns iarăşi pe o porţiune dreaptă am luminat pînă departe, aprinzînd faza mare de la lanternă. Pe o distanţă de cîteva zeci de metri — acelaşi canal.

— Unde, Doamne, iartă-mă, duce canalul ăsta, Gelule? spusei intrigat. Tu vezi cît este de lung?

Tocmai atunci, Gelu a alunecat şi, sprijinindu-se de zid, observă că în locul respectiv acesta căpătase o formă plată, nu mai era oval. Cînd mi-a atras atenţia, am îndreptat lanterna într-acolo. Nu se vedea nimic deosebit, în afară de faptul că pe o porţiune, cam cît uşa de la intrare, zidul avea formă plată.

— Te pomeneşti că aici e o altă uşă, spusei şi, scoţînd din sacul nostru ciocanul, începui să înlătur cu el păianjenii, mucegaiul, mizeria.

Îmi trebuia o cîrpă. Am sacrificat batista! Tot ştergînd, nu ştiu ce mă făcea să cred că voi da peste un sistem de închidere ca cel de la intrare, am ajuns, în sfîrşit, la ceea ce bănuiam.

— Gelule, iată butonul, am găsit butonul, strigai bucuros. Şi am tras de el: o dată, de două ori, de trei ori, dar nimic! Enervat, l-am pocnit atunci puternic cu ciocanul. Un scîrţîit sinistru şi încă un zid căDea în faţa noastră.

— „Fantastic!” îl auzii pe Gelu strigînd în spatele meu.

— Dă-mi repede lanterna, spusei, lanterna!

Gelu nu mi-a mai dat-o, a îndreptat-o singur către noua zonă de întuneric ce se deschisese în calea noastră. O duhoare ne-a izbit drept în faţă. Mirosul greu, aproape insuportabil, mi-a ajuns pînă în stomac. Aveam senzaţie de vomă.

— Dă-mi, măi omule, lanterna că nu văd nimic şi risc să-mi scot şi stomacul pe gură, dacă mai stăm mult aici, strigai către vărul meu, smulgîndu-i în acelaşi timp din mînă sursa de lumină.

Drept în fata noastră nu se vedea nimie. Făcui un pas, dincolo de noua deschizătură şi luminai locul, într-o parte şi în alta. S-a apropiat şi Gelu. Am rămas încremeniţi! Ne aflam într-o încăpere subpămînteană lată de cel puţin 7—8 metri şi lungă cam tot pe atîta, o încăpere în care se vedeau mormane, mormane de... lucruri. Ne-am dat seama, mai întîi că ceea ce vedeam în partea stîngă, trebuie să fi fost porumb, da, o grămadă imensă de porumb, iar cealaltă de grîu. Totul era acum negru!... În faţă, lîngă perete, pe un fel de pat enorm, se aflau, cred, sute de piei de miel sau cel puţin aşa păreau, precum şi zeci de baloturi care semănau a fi din diferite stofe. Iar în partea dreaptă, aici se afla surpriza cea mare, erau adunate coşuri, coşuri, din răchită, precum şi nişte lăzi, de care, apropiindu-ne şi cercetîndu-le, am putut să ne convingem că toate formele acelea acoperite de praful zecilor de ani, erau obiecte din argint: sfeşnice, casete, tacîmuri, rame de icoane etc., etc.

Trecuseră cîteva minute în care niciunul dintre noi n-a scos o vorbă. Simţind că nu mai pot să rezist, strigai aproape disperat:

— Hai, Gelule, că leşin! Afară, repede, afară!

Am ieşit în grabă fără să mai apăsam pe vreun buton.

Sus însă, am îndepărtat lemnele şi-am închis intrarea în tunelul subteran.

— Ei, acum ce facem? mă adresai vărului meu care, înainte de orice răspuns, spuse ca ars:

— Mihai, am uitat sacul cu scule în...

— Lasă-l naibii de sac, fii sigur că nu ţi-l fură nimeni. Ce facem? Asta e întrebarea.

— Mergem repede acasă şi-i spunem tatei totul. Să vedem ce zice!

Aşa am şi făcut! A doua zi, unchiul Costică, împreună cu primarul şi cu alţi oameni de la Consiliul popular din comună, cu miliţianul au explorat cu de-amănuntul tunelul subteran al castelului, cu tainiţele lui. Din tot ceea ce se găsea în camera descoperită de noi nimic nu mai era bun, în afara argintăriei! Boabele de grîu şi porumb arătau de parcă erau carbonizate, pieile şi baloturile de stofă erau aproape putrede... Argintăria nu păţise nimic! Au făcut cu ea un mic „muzeu” al castelului, adică al Căminului cultural...

Pe noi, adică pe mine, în special, m-au felicitat şi m-au declarat „fiu de onoare al satului”. Este la ei acest obicei foarte frumos ca toţi cei ce-şi trag cumva originea din sat şi-au ajuns prin alte părţi, oameni mari, să se întoarcă, din cînd în cînd, ca „fii ai satului” şi să organizeze interesante manifestări culturale, ştiinţifice, artistice, fiecare contribuind pe măsura profesiei şi pregătirii sale. Eu sînt însă primul „fiu *de onoare* al satului”. Aşa că, vedeţi!...

Dar,... era să uit! Nu v-am spus unde se termina tunelul *castelanului*. Abia acum o săptămînă am aflat. Mi-a scris vărul meu, Gelu. Mai întîi mi-a spus că autorităţile locale n-au rămas indiferente faţă de ceea ce au descoperit în subteranele fostului castel. Că abia acum au început să se întrebe: „Cine a fost *blondul*, stăpînul castelului? De unde erau adunate (mai exact furate) obiectele acelea? Dar pieile, stofele, grîul, porumbul? Şi-apoi, ce s-a întîmplat cu el? Unde a dispărut?”

Cînd aflu ceva din rezultatele investigaţiilor, vă spun şi dumnevoastră neapărat! Sper să vă intereseze! Dar, pînă atunci, să ne întoarcem la tunel.

Cică acum vreo zece-cincisprezece zile, unchiul Costică a intrat din nou în tunel. A mers din nou pînă la capăt, distanţă lungă, de peste 100 de metri, şi s-a oprit, evident, din nou, la locul unde canalul se înfunda.

Dar era clar că nu acolo se termina, acolo era doar astupat, se produsese o surpare a terenului şi se astupase. Era hotărît să sape spre a putea continua drumul pînă la capăt. Tocmai se pregătea să se apuce de lucru cînd, din apropiere, de undeva, tot de sub pămînt, soseau spre el vorbe omeneşti. Şi-a încordat atenţia şi-a început să desluşească:

— Calcă, măi neghiobule, mai uşor, că nu eşti pe bulevard! spuse cineva, o voce groasă, hîrîită, de bărbat fumător.

Şi, după cîteva minute, în care se auzeau tropot de paşi şi bufnituri ca de saci:

— Aşază-le mai cu milă că se bat şi şmecherul ăla iarăşi o să ne scadă preţul!

Deodată, în întuneric se făcu lumină. Unchiul Costică a alergat cît a putut de repede afară. S-a dus vizavi de căminul cultural, la postul de miliţie, l-a luat pe plutonierul Stanciu cu el şi împreună au coborît, la „Fîntîna Emiliei”.

Cu ocazia aceasta au mai dezlegat un mister. De cîtva timp, de cînd începuseră să dea în pîrg merele ionatane, merele din soiul „dulce delicios” şi „renetele”, merele acelea frumoase, galbene, galbene, toate minuni de mere, nu alta, din pepiniera cooperativei agricole de producţie din sat, în fiecare noapte, cu toată paza instalată, se furau cantităţi însemnate. Cine fură? se întrebau paznicii? Cine fură? se întrebau şi cei din consiliul de conducere al

cooperativei, şi organele din comună, şi oamenii care lucrau în pepinieră.

Iată, acum au aflat! Hoţii nu erau oamenii din sat. Erau doi străini, veniţi de prin alte colţuri de ţară, doi şoferi care lucrau pe şantierul deschis de cîteva luni în apropierea comunei. Se ridică acolo una din cele mai mari fabrici de mase plastice din ţară. Ticăloşii aceştia furau. Intrau noaptea în pepinieră, naiba ştie cum făceau de nu erau descoperiţi, culegeau mere, umpleau sacii pe care-i cărau, unde credeţi? Haideţi, spuneţi unde? Aşa e! În tunelul castelului, da, dar, după cum văd că aţi înţeles, la celălalt capăt, adică în spatele „Fîntînii Emiliei”. Trecînd, într-o zi pe la fîntînă şi bînd apă, cică au observat şi ei o plăcuţă de metal în zidul foişorului construit în spatele fîntînii. Apăsînd pe butonul descoperit sub varul zidului, s-au trezit cu o uşă deschizîndu-se. Au pătruns astfel în celălalt capăt al tunelului, care avea numai vreo zece metri pînă la surpătura despre care v-am spus.

Aici adăposteau hoţii sacii cu mere şi, din trei în trei zile, seara, cînd nu trecea nimeni pe-acolo (studiaseră ei bine situaţia), veneau cu un camion de pe şantier, încărcau „marfa” şi se duceau cu ea la oraş... Acolo aranjaseră cu cineva de la un Aprozar care le primea, le plăteau cu preţul pe jumătate, bineînţeles; aşa ca să cîştige, şi unii, şi alţii! Acum le-a ieşit plata prin piele! Şi-au primit cu toţii *răsplata*!

În ceea ce mă priveşte, eu încălecai pe-o şa şi vă spusei...

Am plecat încîntat din *cetatea copiilor*! Am plecat cu promisiunea că mă voi reîntoarce mîine seară ca să ascult o nouă poveste. Urmează „Neamţul” la rînd! Vreau să-l văd ce poate.

În orice caz, imediat ce aflu povestea, v-o spun şi dumnevoastră. Aveţi toată încrederea! Numai să fie interesantă! Ca a lui Mihai, nu?!...

DIN CRONICA UNEI ZILE

Ceasul deşteptător sună prelung, agasant. Cosmin se trezeşte, întinde mîna şi apasă pe butonul de oprire, fără să deschidă ochii. Ar vrea să mai doarmă, se simte obosit. În noaptea aceea se culcase după ora douăsprezece. Citise o vreme, apoi îşi completase o serie de însemnări în jurnalul personal. „Măcar cinci minute! Atît! Şi apoi mă scol!”...

„Cosminel, Cosminel! Trezeşte-te, puiule, e tîrziu! Hai, că ţi-a pregătit bunica de mîncare: ţi-am fiert laptele, pe care l-am muls acum de la Joiana; şi un ouşor ţi-am fiert, l-am potrivit să fie moale, aşa cum îţi place ţie; şi brînzică, şi dulceaţă de zmeură, bună şi răcoritoare, ori de cireşe amare, de care vrei tu... Hai, sufletul bunicăi,” trezeşte-te!”... Bătrîna îi descoperă fruntea, dînd într-o parte, cu degete mîngîietoare, şuviţele părului blond şi ondulat, îşi trece palma apoi, uşor, să nu-l zgîrie cumva (palmele ei sînt aspre, bătătorite) peste obrajii îmbujoraţi de somn şi, cine ştie, poate de dogoarea viselor, în timp ce băiatul deschide puţin ochii, prefirînd pe sub streaşină bogată a genelor lumina strălucitoare a razelor de soare care pătrundeau prin sticla ferestrei, după ce, mai întîi, se lăsau filtrate de crengile şi frunzele mărului domnesc aflat de pază în apropiere. Cu ochii abia întredeschişi şi cu zîmbet de încîntare pe faţă, Cosmin îşi saltă puţin capul şi îl aşază în poala bătrînei într-o poziţie care să-i permită acesteia să-şi poată mîngîia mai departe nepotul pe gît, pe umeri, pe spate, făcîndu-i, de fapt, un original masaj menit să-l învioreze într-adevăr, numai după cîteva minute, flăcăiaşul deschide ochii de-a binelea, întinde braţele spre gîtul bunicii şi, apropiindu-şi, într-un gest de infinită iubire şi recunoştinţă, obrazul său şi buzele de faţa semănată cu o spuză de linii şi de liniuţe, o sărută afectuos, după

care ţîşneşte de-a dreptul din pat, alergînd spre fîntîna din grădină. Aici, aplecînd ciutura plină de apă, aflată pe o poliţă de lîngă tubul de ciment, mare şi rotund, îşi toarnă în căuşul palmelor lichidul limpede şi răcoritor, cu care îşi spală faţa şi gîtul pînă ce simte că au fost alungate definitiv umbrele somnului dulce în braţele căruia petrecuse o noapte întreagă. Între timp, bunica sosise lîngă el cu un prosop alb din bumbac pe care i-l întinde spre a se şterge. Împreună se grăbesc apoi spre bucătărie, unde îi aşteaptă atîtea bunătăţi...

„Uf! îşi spuse băiatul, privind limbile ceasului deşteptător şi constatînd că trecuseră zece minute, de fapt. Începe o nouă zi. Vai, şi cîte am de făcut astăzi! Dar, înainte de toate, repede, în baie, pentru spălare! Apoi... să vedem ce avem la micul dejun...”

În bucătărie, pe masă, obişnuitul bileţel: „Astăzi, de dimineaţă: unt, brînză, ou — pe care ţi-l fierbi singur, lapte! La prînz: supă, fasole verde cu carne, ştrudel cu mere. Poftă bună! Te sărută, Mama!”... „P.S.: Am două operaţii grele, după care sînt de gardă. Nu mă aşteptaţi, vin după douăsprezece, la noapte. Spune-i şi tatei!”...

Băiatul oftează încă o dată cu gîndul la imaginea atîtor dimineţi şi a atîtor zile ale vacanţelor sale petrecute la ţară, în satul acela de sub munte, sub lumina caldă a ochilor şi sufletului bunicii...

Acum bătrîna nu mai există. A cuprins-o pămîntul, care a stins toate stelele acelea ce înfloreau o dată cu zîmbetul ei, cu gesturile şi faptele, păstrate şi reînviate mereu, de peste opt luni încoace, doar în amintirea copilului...

Cosmin aşază biletul într-o cutie pe care, cu ani în urmă, singur făcuse menţiunea: „Scrisorile mamei”. „Triste scrisori!” îşi zise băiatul, privind la maldărul de bileţele şi gîndindu-se că, de foarte multe ori, toată legătura lui cu aceia ce-i dăduseră viaţă şi care se îngrijeau, este adevărat, să nu-i lipsească aproape

nimic, se reducea la asemenea cuvinte adunate în „indicaţii!” pentru masă, iar din cînd în cînd vizînd şi alte aspecte ale existenţei lui cotidiene. Uneori nici în zilele de sărbătoare şi nici în vacanţe părinţii lui Cosmin nu-şi găseau timp să stea de vorbă cu băiatul, care creştea aproape singur de la o zi la alta, de la un an la altul. Se mulţumeau cu faptul că era „copil serios”, cuminte, învăţa bine, fiind mereu premiantul întîi al clasei din care făcea parte. Iar ei „îi asigurau totul”, adică: mîncare, îmbrăcăminte, bicicletă, casetofon, în sfîrşit, tot ceea ce... „Mai mult de-atîta ce să-ţi facem?! Asta e viaţa! Nu vezi?! Sîntem ocupaţi cu fel de fel. Mama ta — şi-a continuat, cîndva, această replică, tatăl — are, zilnic în mîinile ei vieţile atîtor oameni. Iar eu — ştii doar — răspund de o uzină foarte mare, cu mii de muncitori, cu probleme complicate: producţia, calitatea, exportul... E greu, dar asta e!”

„Şi eu?” a îndrăznit să mai întrebe atunci Cosmin. „Şi tu?! a răspuns aproape cu mirare tatăl. Nu înţeleg sensul întrebării!...Îţi mai trebuie ceva? spune!” s-a arătat binevoitor inginerul-director. „Puţin suflet!” a răspuns întristat copilul. „Dar bine, fiule, noi te iubim foarte mult, sîntem alături de tine”... „Da, prin corespondenţă!” „Ei, se poate, Cosmine?! Nu mă aşteptam de la tine să... Tu, un băiat deştept, de care noi sîntem atît de mîndri...” „Bine, bine! Am înţeles! Asta e viaţa! E greu, dar asta e!”...

În timp ce mănîncă, învîrteşte unul din butoanele casetofonului. În bucătărie se revarsă acordurile unei melodii imprimate pe ultima casetă. Cosmin ascultă. Mănîncă şi ascultă... un glas cristalin, însoţit de murmurul dulce al chitarei...

„A, ce faci acolo, «Făt-Frumos din cireşul de rubin»? Ia coboară matale puţin să te vedem şi noi la faţă şi să ne înfruptăm şi din minunile acelea cu care observ că ţi-ai făcut sînul cimpoi!”...

Ce zile frumoase a petrecut atunci, în vacanţa aceea, cu Cătălina! îşi aminteşte Cosmin. Şi de-atunci încoace, adică din toamna trecută, cînd au devenit colegi de şcoală! Melodia aceasta o imprimase acum două săptămîni. Cătălina a cîntat-o anume, pentru el! „Să-ţi amintească de mine!” i-a spus ea cu ochi zîmbitori...

*

Telefonul sună scurt, apoi încă o dată şi încă o dată. Cosmin se ridică de la masa de lucru, uude începuse să-şi facă lecţiile.

— Alo, Cosmin? Eu sînt, Gabriela! Eşti gata?

— Peste o jumătate de oră, colega!

— Bine, atunci peste o jumătate de oră. Vii tu să mă iei, da?

— Bineînţeles!

Era ziua de naştere a colegului lor, „Rachetă”, adică a lui Radu Nastac, poreclit astfel pentru că era cel mai bun jucător de tenis din şcoală. Participase şi la diverse concursuri sportive, cîştigînd premii onorabile. Cu cîteva zile înainte, cînd ei se frămîntau ce cadou să-i cumpere de ziua lui (profesoara dirigintă a clasei îi obişnuise, în acest an, ultimul din ciclul gimnazial, să-şi serbeze împreună ziua de naştere, la şcoală, făcîndu-şi cu acest prilej şi cîte un cadou, pe cît posibil semnificativ), Radu le spusese că şi-a rupt racheta. Atunci, Gabriela, care era investită cu sarcina de a se ocupa de cadourile sărbătoriţilor, i-a propus lui Cosmin (făcea şi el parte din micro-colectivul de care răspundea Gabriela) să-i cumpere lui Radu o... rachetă.

„De unde rachetă care să-l satisfacă pe colegul nostru?! El este doar campion, nu joacă aşa cu orice gioarsă!” a subliniat Cosmin. „Bineînţeles că nu-i cumpărăm «orice gioarsă», a răspuns înţepată Gabriela. Am eu o prietenă de la o altă şcoala căreia i-a adus tatăl ei, din străinătate, două rachete

«Dunlop». Mi-a propus să-mi vîndă una. Şi nici nu cere prea mult pe ea. Îi spun că o iau pentru mine”. „Atunci treaba este ca şi aranjată. Cadoul se va potrivi «ca o mănuşă bună» cu dorinţa lui «Rachetă»!”. „Să sperăm! a adăugat Gabriela. În plus îi mai cumpărăm un disc cu muzică uşoară (o altă pasiune a lui), vedem noi ce e mai bun dintre cele nou imprimate, nişte bomboane, flori şi gata!” „Cu asupră de măsură, colega! Dacă vom cheltui pentru toţi ceilalţi aşa, ne ruinăm!”. „Tocmai tu te plîngi? Eşti cel mai pricopsit din clasă!”. „Aşa e, da, ai dreptate, eu sînt «cel mai pricopsit»!” a răspuns Cosmin, întristîndu-se, nu din cauza ironiei, aproape nevinovate, a colegei sale, ci pentru că fu obligat să asculte, încă o dată, rostindu-se în sine acelaşi adevăr şi anume că, în ciuda „pricopselii”, despre care vorbea Gabriela, viaţa lui acasă se scurgea searbădă, searbădă!...

*

Reîntors la masa de lucru, după ce dichisise, împreună cu inimoasa lui colegă, darul pentru „Rachetă” (în realitate fata făcuse tot ce trebuia, el o însoţise şi o asistase doar), Cosmin reluă pregătirea lecţiilor, trecînd mai întîi cu ochii peste cuvintele mai puţin însuşite dintr-un text din manualul de limba engleză. Îi plăcea să înveţe cu deosebire la limba englează (ca de altfel tuturor elevilor din clasă), datorită, în primul rînd, tinerei profesoare care venise în şcoala lor la începutul acelui an. Era o „apariţie încîntătoare”, cum îndrăznise să afirme un coleg de-al lui Cosmin: nu prea înaltă, subţire, bine proporţională, cu un chip frumos, din care se reţineau mai ales ochii ce învăluiau cu luminile lor verzi, blînde dar pătrunzătoare, pe cei din bănci. Vorbea foarte frumos englezeşte — era o adevărată plăcere să o asculţi; deşi se afla în primul an de învăţămînt, explica în aşa fel problemele de gramatică, încît şi cel mai neajutorat dintre elevi le înţelegea, avea răbdare cu fiecare,

persevera în exerciţii şi, mai presus de acestea, reuşise, în scurt timp, să-i facă pe toţi elevii cu care lucra să înţeleagă că ei, profesoarei, nu-i este indiferent dacă cineva învaţă sau nu. De aceea ajunseseră s-o iubească şi s-o preţuiască într-atît, încît nimeni nu şi-ar fi permis să vină cu lecţia neînvăţată la orele tinerei „englezoaice”, ori cu temele nefăcute.

Chiar în ziua aceea, ora lor de limba engleză era prima în program. De cînd sosise primăvara (acum, iată, se apropiau de mijlocul lunii mai), cuiva fi venise ideea s-o aştepte cu toţii pe „Miss” — cum îi ziceau ei — la tramvai, adică în staţia aflată cam la două sute de metri de şcoală, în dreptul unei alei, împodobite cu castani şi trandafiri pe margini. Zis şi făcut! Propunerea fiind acceptată cu mare bucurie, a doua zi, cu o jumătate de oră înaintea începerii cursurilor, în staţia de tramvai se aflau peste treizeci de elevi, băieţi şi fete, fiecare avînd în mînă cîte o floare şi o garoafă, un trandafir...

Cînd a apărut pe scara vagonului, „Miss” a rămas uimită văzînd buchetul acela mare de chipuri cu zîmbete înflorite şi de petale care mai de care mai colorate şi cu duh frumos mirositor...

— Cosmine, Cosmine! se aude strigat băiatul de undeva de sub fereastra camerei în care lucra. Deschizînd, o vede pe fetiţa vecinilor care locuiau în casa din stînga lor. Avea trei ani, era blondă, cu ochii negri şi faţa albă. Acum plîngea, privind la păpuşa din braţele ei.

— Ce s-a întîmplat, Carmen, de ce plîngi? o întrebă Cosmin.

— Un băiat rău care a trecut pe stradă mi-a rupt păpuşa! răspunse fetiţa printre suspine. I-a rupt mîna, adaugă ea, arătînd o mînă a păpuşii, care, într-adevăr, părea să fie desprinsă din umăr, spînzurînd acum ca ceva fără de viaţă.

— Vino în casă, Carmenuţa! o invită Cosmin. Şi nu mai plînge, că ţi-o repar eu.

Cînd fetiţa a intrat în casă, băiatul a constatat că „mîna” păpuşii nu putea fi reparată aşa de uşor. Smulsă cu brutalitate din încheietură, ea trebuia repusă la loc cu ajutorul unei bucăţi de sîrmă, eventual, pe care s-o prindă de restul „corpului”. Cosmin făcu rost de sîrma necesară şi o tăie pe măsură cu un cleşte; după aceea făcu atît în „braţ”, cît şi în „umăr” cîte o gaură (folosindu-se pentru aceasta de un cui), introduse sîrma şi strînse cele două capete cu cleştele, realizînd legătura. Pentru toată această „operaţie”, dezbrăcase, bineînţeles, păpuşa de bluziţa ce-i acoperea bustul şi mîinile. În timp ce lucra, fetiţa l-a rugat, de mai multe ori, să fie „atent cu Bella (acesta era numele păpuşii), ca să n-o doară prea tare”. Îmbrăcată din nou, Bella se simţea aproape la fel ca şi înainte de „accident” şi, drept mulţumire, clipi de cîteva ori către băiat din ochii ei albaştri. Luînd exemplul păpuşii, Carmen mulţumi şi ea lui Cosmin, spunîndu-i:

— Tu eşti prietenul meu, aşa-i? De aceea mi-ai reparat păpuşa...

— Da, Carmenuţa, eu sînt prietenul tău!

— Şi o să-l baţi pe băiatul acela rău, cînd o să mai treacă pe la poarta noastră...

— O să-l cert pe băiatul acela...

— Bine, îţi mulţumesc! Vino să te sărut! mai spuse fetiţa înaintînd către Cosmin cu botişorul întins. Băiatul o luă în braţe şi se lăsă sărutat pe amîndoi obrajii. O sărută apoi şi el, mîngîindu-i părul ca aurul moale, ce-i ajungea pînă la umeri.

— Ştii ce, Cosmine? adăugă „domnişoara”, încîntată de mîngîiere: vrei să fii fratele meu? Te rog! Uite şi Bella te roagă!... Vrem să avem şi noi un frate...

Băiatul a înghiţit cu greu ceva care i se adunase, dintr-o dată, în gît. Privind-o şi mai atent, de data

aceasta cu ochi încălziţi de emoţie, o mîngîie din nou pe cap, apoi pe obraji, pentru ca, în continuare, strîngînd-o lîngă pieptul său, să-i spună:

— Cum să nu, Carmenuţa, sigur că vreau! De astăzi înainte eu sînt fratele tău, iar tu eşti surioara mea mai mică şi scumpă! mai adăugă băiatul, învîrtindu-se cu ea în braţe prin cameră.

— Şi Bella?

— Ce e cu Bella?

— Ea nu e sora noastră?

— Ba da! Dacă vrei tu, Bella e sora noastră. Însă eu, în seara aceasta, ori mîine, dacă nu voi putea astă-seară, am să-ţi cumpăr o nouă păpuşă, una mare, mare, cît tine de mare, şi frumoasă!

— Ce bine-mi pare, Cosmine, că eşti fratele meu şi-mi cumperi şi o păpuşă mare şi frumoasă! zise fetiţa, în timp ce, întinzînd mînuţele, începu să mîngîie şi ea obrajii băiatului...

*

În drum către şcoală, Cosmin trecu pe lîngă un bloc care fusese construit cu cîţiva ani în urmă. Era un bloc mare, se mutaseră în el peste o sută de familii. Toţi locatarii îşi cumpăraseră apartamentele. Pornind de la faptul amintit, ar fi fost de aşteptat ca această casă cu peste o sută de familii, cu aproape patru sute de suflete, să fie îngriijtă cu toată atenţia... Dar lucrurile se petrecuseră cu totul altfel: oamenii, proprietarii blocului, se dovediseră lipsiţi de simţ gospodăresc, nepăsători faţă de multele stricăciuni pe care le făceau propriii lor copii, faţă de mizeria ce putea fi întîlnită zilnic pe scări, în faţa blocului, în spatele acestuia, peste tot. Şi această stare continua, agravîndu-se de la o zi la alta! Observaţiile pe care le făcea, din cînd în cînd, cîte cineva, mai ales dintre cei aleşi în Comitetul asociaţiei de locatari, erau luate în derîdere. Sfaturile şi propunerile formulate de cîte unul mai inimos la vreo adunare, ori aşa, întîmplător, nu s-

au bucurat de atenţia nimănui. Lumea se complăcea în mizerie şi debandadă. Se arunca, de obicei, vina pe copii. Dar, imediat, soseau şi justificările: „Ce să facă şi ei, sînt copii! Se mai joacă, mai strică, nu-i putem opri!”...

Lucrurile au mers astfel pînă într-o zi, cînd un bătrîn pensionar, fost profesor, ajuns la capătul răbdării (el era cel ce făcea de obicei observaţii, el venise cu tot felul de propuneri pentru a schimba situaţia, de nesuportat, în care trăiau) a adunat o parte din copiii blocului, în vîrstă de la cinci la treisprezece ani. Şi-a apropiat, mai întîi, pe cîţiva care îi erau vecini. S-a întîmplat ca aceştia să fie mai mari şi mai cuminţi. Cu ajutorul lor i-a strîns într-o seară, la un loc, pe ceilalţi. Erau douăzeci de băieţi şi de fete. I-a poftit în apartamentul său. Soţia bătrînului, şi ea fostă profesoară, i-a servit cu prăjituri... Au stat de vorbă, hotărînd ce vor trebui să facă chiar de-a doua zi spre a schimba faţa blocului.

Cei douăzeci au devenit ajutoarele de bază ale profesorului, cîstigînd de partea lor, în fiecare zi, tot mai mulţi copii din cei aproape o sută cincizeci, cîţi locuiau în bloc. Iar copiii au adus după ei şi părinţii. S-a început cu repararea scărilor, a uşilor, a lifturilor; apoi cu zugrăvirea şi vopsirea soclurilor. A urmat curăţenia generală, aşezarea perdelelor la uşi şi la ferestre, a unor oglinzi pe pereţii de la intrare, a vaselor cu flori ornamentale, în holul de la parter etc. În faţa şi în spatele blocului, s-au plantat pomi, flori, creîndu-se astfel adevărate parcuri. Copiii au fost repartizaţi pe echipe şi pe schimburi spre a ajuta la măturatul zilnic, şi la spălarea scărilor, la adunarea hîrtiilor, la udatul florilor, la efectuarea lucrărilor în proaspetele parcuri. Cei mai mari dintre ei au format şi o echipă de ordine, de păstrare a tot ceea ce s-a făcut bun pentru a se asigura condiţii de viaţă civilizată blocului lor.

Multă lume, din rîndul nepăsătorilor, a ieşit din inerţie. Înţelegînd şi apreciind ceea ce a reuşit să realizeze un singur om, bătrînul profesor, mai mulţi locatari s-au constituit în „delegaţie” şi-au venit să-i mulţumească. Au început să-şi laude propriii copii şi să-i urmeze, bucuroşi de pătrunderea unui mare adevăr despre care profesorul le vorbise de mai multe ori, fără să reuşească să-i convingă numai cu vorba. De aceea trecuse el la fapte, iar acestea demonstrau clar că orice, în sens bun, se poate obţine de la copii, dacă ştii să ajungi la mintea şi la sufletul lor, dacă le aşezi clar în faţă un anume scop, un ideal pentru împlinirea căruia merită să lupţi, să te zbaţi...

Verificînd, încă o dată, aceste idei în care credea de-o viaţă întreagă, profesorul pensionar a găsit potrivit să meargă la şcoala din apropiere, la care învăţau toţi copiii din blocul său, şi să vorbească directorului despre comportarea lor. Bucuros, directorul a popularizat, în faţa întregii şcoli, faptele, demne de laudă, ale acestor elevi. Bucuria şi-a revărsat lumina şi căldura mai ales în sufletele copiilor, care s-au simţit datori să justifice, în continuare, încrederea pusă în ei, vorbele atît de frumoase rostite la adresa lor, interesul cu care îi priveau colegii (nu de puţine ori şoptind în urma vreunuia dintre ei: „e din blocul...”).

Iată-i acum pe unii dintre aceşti copii udînd de zor florile şi pomii din cele două parcuri din jurul blocului, ori adunînd cele cîteva hîrtii care sosiseră în zbor, cine ştie de pe unde şi poposiseră pe gazonul tuns proaspăt şi des ca peria... Cosmin auzise despre ei şi se bucurase ascultînd relatarea privitoare la faptele lor. Trecînd prin apropiere şi văzîndu-i, avea prilejul să verifice un frumos adevăr...

*

În timp ce păşea agale pe trotuar, cu garoafa cea albă într-o mînă (pentru „Miss”) şi cu servieta plină de

cărţi în cealaltă, Cosmin fu depăşit de doi băieţi care semănau ca două picături de apă. Aveau ghiozdanele în spate, iar în mîini, unul căra două plase încărcate cu sticle şi borcane, pe cînd celălalt se cumpănea cu două pachete în care, desigur, avea hîrtie „Duc «cota» la şcoală!” se gîndi Cosmin. Şi el făcuse acelaşi lucru cu vreo săptămînă în urmă. Clasa lor îşi îndeplinise, prima, din toată şcoala, angajamentul pentru întregul an. Activul pionieresc, din care şi el făcea parte, stătuse de vorbă cu toţi copiii, îi ambiţionase. Şi, iată că reuşiseră! De altfel şi şcoala lor era în fruntea tuturor celorlalte din sector şi din acest punct de vedere...

Privind în urma celor doi băieţi, Cosmin îşi aminti de o tristă întîmplare petrecută cu un an în urmă, cînd o învăţătoare declarase, în „deşteptăciunea” ei supremă, repetent, la sfîrşitul clasei a IV-a, pe unul dintre cei doi gemeni din faţa sa.

„Nu ştie, nu face faţă, nu-l trec!” afirmase învăţătoarea în consiliul profesoral „Bine, dar nu vă gîndiţi..., a încercat să spună directorul şcolii, copiii aceştia nu s-au despărţit niciodată, ei sînt legaţi, unul de celălalt, altfel decît este orînduită o relaţie dintre doi fraţi obişnuiţi. Fiecare din ei reprezintă, într-un fel sau altul, o jumătate dintr-un tot. Rupi cele două jumătăţi, rupt rămîne întregul”. „Să rămînă! Nu mă interesează. O «jumătate», ca să mă exprim ca dumnevoastră, e bună, pe cînd cealaltă, cu toate strădaniile mele, nu s-a ridicat la nivelul cerut pentru a promova. Aşa că, orice veţi spune, eu nu-l trec. Şi cu asta, din partea mea, socotesc discuţia încheiată!”

Auzind că a fost „lăsat repetent”, deci că în anul şcolar viitor nu va mai fi cu fratele său, Andrei, într-o clasă, mai mult, că unul va trebui să meargă la şcoală dimineaţa, iar celălalt după-amiază, Ionel, care era un copil foarte bun, sensibil, serios, dar care înţelegea mult mai greu ceea ce trebuia să înveţe la şcoală, în

ciuda silinţelor pe care le arăta, a simţit că se desface pămîntul sub el şi că îl înghite.

La şcoală, în ziua aceea, a făcut ce-a făcut şi s-a ascuns de fratele său. Andrei l-a căutat, l-a strigat, dar... nimic. Ionel nu se afla nicăieri. Disperat, a început să plîngă, în timp ce gîndurile i se încordau într-o singură întrebare: „Cum să se ducă el acasă fără fratele său? Cum să le spună părinţilor că Ionel «a rămas repetent» şi că, aflînd despre acest lucru, a dispărut?... Nu se poate, aşa ceva nu se poate!” „Ionel! Ionel!...” începu să strige, din nou, băieţelul, printre suspine.

Ascuns într-o magazioară, aflată undeva, într-o margine de curte, loc în care se depozitau, temporar, sticle, borcane şi hîrtie (intrase pe lîngă acoperiş, unde văzuse el că se desprindeau cîteva scînduri, după ce se urcase, spre a ajunge acolo, pe gardul şcolii, şi, coborînd uşor, se ascunsese pe după nişte baloturi de hîrtie), Ionel îl auzea pe Andrei şi plîngea dimpreună cu el, plîngea, dar hotărîrea pe care o luase rămînea hotărîre: acasă nu se va mai întoarce!

La început se gîndise că ar fi bine să moară: „Desfac o sfoară din acestea cu care sînt legate maldărele de hîrtie, o trec pe după grinda aceea de sus..., în cîteva secunde scap de totul..., în primul rînd de «tovarăşa», care m-a lăsat repetent; apoi de bătaia pe care o să mi-o tragă tata dacă mă prinde; şi de batjocura copiilor, şi...” Dar, în clipele acelea îi apăru în minte Andrei... „Cum să nu-l mai văd cu niciodată pe frăţiorul meu?!...” Se gîndi apoi la mama lor, pe care de atîtea ori o vedea cu lacrimi în ochi cînd era îngrijorată de ceva, mai ales cînd ei erau bolnavi...; o văzu, apărîndu-i în faţă, pe Mădălina, sora lui mai mare, şi pe bunica, mama tatălui lui, care îl iubea atît de mult pe el cu deosebire, fiindcă ori de cîte ori mergea la ţară, în vacanţa de vară, mai ales, el, Ionel, o ajuta la toate treburile gospodăriei...

Privind lung în ochii bătrînei, de parcă ar fi fost atunci lîngă el, în magazia aceea în care simţea aproape că se sufocă, băieţelul o întrebă cu sfială: „Aşa-i că matale nu te superi pe mine fiindcă am rămas repetent?! Ştii doar că nu sînt un băiat leneş... Dar multe lucruri, din cele pe care ni le spune «tovarăşa», nu le înţeleg. Mai ales la matematică. Şi nici de la Andrei nu înţeleg, cînd vrea să-mi explice... Aşa-i că matale nu ţi-e ruşine cu mine? Aşa-i?...” Ochii bătrînei s-au umplut de lacrimi, mîna ei, întinsă către capul băiatului, a început să-l mîngîie încetişor, în timp ce buzele ei şopteau: „Dragul mamei, dragul mamei!”...

Ionel îşi şterse ochii cu mîneca de la cămaşă ca să poată privi parcă mai bine imaginea aceea atît de dragă ce-i dădea curaj. Dar, în loc de chipul bunicii, în faţa ochilor îi apărură baloturile de hîrtie şi cutiile cu sticle şi borcane. Pe deasupra tuturor însă mîna bătrînei rămînea întinsă către el şi băiatul o prinse în mîinile lui şi o purtă peste un obraz, apoi peste celălalt, închizînd încă o dată ochii, ca să-i simtă mai bine mîngîierea...

În Gara de Nord erau atîtea trenuri... Trecînd prin faţa lor, Ionel privea rătăcit, neştiind pe care să-l aleagă. Începu să le cerceteze, pe rînd: trebuia să citească ce scrie pe vagoane, în speranţa că aşa se va putea orienta. Dar, după o alergătură cam de vreo jumătate de oră, băiatul era la fel de dezorientat ca la început: nicăieri n-a găsit înscris numele satului în care locuia bunica lui. „Şi doar trenul trece prin satul acela, e gară acolo, nu s-au dat ei jos de atîtea ori din tren? Peronul se află în partea dreaptă, da, ţine bine minte. De la peron, se trece peste linie, în partea stîngă, se merge cîteva sute de metri, pe o potecă, printr-o grădină cu pruni, iar mai departe se coboară dealul din creştetul căruia se vede pînă departe, în şoseaua naţională... Piteşti-Cîmpulung! Piteşti! Piteşti! începu

să tresară o lumină ce se aprindea şi se stingea şi iar se aprindea în gîndul băiatului..., în timp ce ochii lui căutau lacomi pe vagoane, în speranţa că doar-doar va găsi înscris vreunul din cele două cuvinte. Ajunsese la ultimul vagon, lîngă locomotivă. Nimic! Porni în fugă, pe lîngă tren, înapoi, cu gîndul să ia altă linie, de la capăt.

Cînd coti la stînga, citi, în grabă, ceea ce scria pe tabla albă cu litere roşii: „Piteşti-Piatra-Olt...” O căldură binefăcătoare năvăli în sufletul copilului. Intrînd pe peron, începu să alerge printre călători către ultimul vagon al garniturii. Tocmai atunci trenul se punea în mişcare. Apucă să se urce pe scara acestui din urmă vagon...

Lume multă, aglomeraţie pe culoare! Băiatul îşi făcu loc, înghesuindu-se printre oameni, dar cu grijă să nu deranjeze pe nimeni. Reuşi să înainteze cîţiva metri, pînă în faţa unei ferestre. Se opri aici, gîndindu-se că locul era foarte bun pentru ceea ce dorea el şi anume să poată să citească numele fiecărei staţii, pînă ce va întîlni şi numele satului către care se îndrepta. „Acolo va trebui să cobor! îşi spuse Ionel. Dar pînă acolo mai este încă mult, trebuie să treacă vreo cîteva ore!” se gîndi el în continuare, aducîndu-şi aminte de timpul pe care îl petrecea în tren atunci cînd făcea acelaşi drum împreună cu părinţii săi.

Cînd văzu, în apropierea sa, pe omul acela îmbrăcat în uniformă de ceferist, cerînd biletele de călătorie, pe care le privea cîteva secunde pentru ca apoi să le perforeze cu cleştele, Ionel îngheţă de spaimă. „ Acum ce mă fac?” îşi spuse el, repede, în gînd, amintindu-şi că nu are bilet. Şi de unde bilet, cînd el nu avea nici un leu în buzunar. Nici măcar nu-şi pusese această problemă, a biletului. El fusese preocupat să nimerească trenul.

— Biletele dumneavoastră, vă rog! spuse controlorul, adresîndu-se unui bărbat din stînga lui Ionel.

Omul scoase biletul şi i-l întinse. În timp ce auzea clănţănitul cleştelui, băiatul se strecură uşurel prin spatele controlorului, înaintînd apoi cîţiva metri şi oprindu-se în faţa următoarei ferestre a vagonului. Mişcarea lui nu fu observată de nici un călător. Mai bine-zis nu fu luată în seamă de nimeni. Controlorul trecu mai departe, solicitînd biletele altor şi altor călători. Inima lui Ionel începu să coboare către lăcaşul ei, de-acolo, din gît, unde se cocoţase dintr-o dată, năzuind parcă să ţîşnească afară. Obrajii se colorau din nou, treptat, treptat, iar urechile, nu ştia de ce, se făcuseră parcă mai înalte şi luaseră foc. Băiatul privea însă „nepăsător” prin fereastră. Trenul se oprise acum într-o nouă staţie şi el, scoţînd capul afară, după ce rugase pe cineva să lase geamul, căuta cu ochii placa pe care trebuia să se afle înscris numele localităţii prin care trecea.

Sigur că nu putea să fie satul bunicii, pentru că, după aprecierea băiatului, nu se scursese mai mult de o oră de cînd plecase din Gara de Nord. Trebuia să mai aştepte cel puţin încă două ore. Aşteptarea i se părea lui Ionel lucrul cel mai la îndemînă. Mai greu era cu celelalte: cu biletul — pe care nu-l avea — şi din cauza căruia trebuia să rămînă, în continuare, la pîndă, cu urechile ciulite, şi cu ochii mari deschişi ca să evite orice fel de întîlnire cu controlorul; cu staţia din satul acela, pe care spera s-o nimerească, apoi cu bunica, în faţa căreia trebuia să apară peste aproximativ trei ore şi să-i spună...

„Se va speria cu siguranţă cînd o să mă vadă singur... Numai dacă nu i s-ar face rău! îşi spuse copilul, gîndindu-se că bătrîna era bolnavă de inimă. Sper să nu i se facă! rosti, în sinea lui, Ionel. Am să mă reped la ea rîzînd, am s-o îmbrăţişez şi am să-i spun

că... Ei, aici, e-aici! ce-am să-i spun cînd mă va întreba unde sînt ceilalţi? Şi cum am venit aşa, fără s-o anunţăm?” „Ce s-a întîmplat? Au luat ai tăi concediu mai de vreme? Parcă spunea taică-tău că abia peste vreo lună veţi veni. Acum de-abia s-a terminat şcoala. Ia spune, tu cum ai terminat, bine?!... Dar Andrei? Andrei unde e? Te-ai despărţit tu de Andrei? Ai venit singur?! Nu se poate! Cuuum?! Ai fugit de-acasă?!...”

Băieţelul îşi şterge grăbit pîrîiaşele de lacrimi de pe obraji cu mîneca de la cămaşă. Priveşte apoi în grabă în stînga şi în dreapta, să vadă dacă l-a observat cineva. Îl observase tocmai bărbatul cu uniformă de ceferist, cu o geantă a cărei curea, lungă, o trecuse, pe după gît şi cu cleştele în mînă.

— Ce-ai păţit, băiete, de ce plîngi? îl întrebă el, oprindu-i-se în faţă. Cine te-a supărat?

— Nimeni! răspunse Ionel, al cărui obraz se făcuse ca de var.

— Dar atunci de ce plîngi? Eşti bolnav, te doare ceva?

— Nu, nu sînt bolnav!

— Te-ai rătăcit, cumva, de părinţi? Cu cine mai călătoreşti?

Băiatul nu răspunde...

— Eşti singur? mai întrebă controlorul.

Din ochii lui Ionel au ţîşnit, ca la comandă, noi şiroaie de lacrimi.

— Unde te-ai urcat în tren, la Bucureşti?

— Da!

— Şi unde mergi?

— La bunica!

— Unde, la bunica? Adică în ce localitate?

Băiatul spuse numele localităţii...

— Şi ce cauţi tu singur la bunica? Nu ai părinţi?

— Ba da!

— Atunci de ce ai plecat singur de-acasă? Ei te-au trimis?

— Nu!

— Deci nu te-au trimis părinţii. Ai plecat tu, probabil fără să le spui.

— Da!

— De ce?

— Bunica este grav bolnavă. Ne-a trimis vorbă prin cineva! Ai mei n-au putut să plece, fiindcă lucrează, nu au concediu, aşa că..., debită băiatul, pe nerăsuflate, această minciună, de care imediat începu să-i pară rău... „mai bine îi spuneam adevărul”, se gîndi el. Însă, pe loc, cineva dinăuntru îl întrebă: „Care adevăr? Că ai rămas repetent şi că de aceea ai fugit de acasă?!... Cum o să...?”

— Aşa că, reluă controlorul, ai hotărît să mergi tu singur. Şi fiindcă nu-ţi dădeau voie, deoarece eşti prea mic, ai plecat pe furiş... Aşa-i?

— Da!

— Cum te cheamă?

— Pascu Ionel!

— Şi cîţi ani ai, Ionele?

— Împlinesc zece, în iulie!

— Ţi-am perforat biletul de tren, da? Nu puteam să trec pe lîngă tine şi să nu ţi-l perforez.

Băiatul şi-a plecat ochii, fără să răspundă.

— Bine, e în regulă! adăugă controlorul! Ştii că trenul acesta se desparte în două, la Goleşti: o parte merge în continuare spre Piteşti, cealaltă o ia spre Cîmpulung. Tu să rămîi în vagonul acesta care merge spre Cîmpulung şi care va trece şi prin satul bunicii tale. Am să-ţi arăt eu unde trebuie să cobori!

Controlorul întinse mîna şi mîngîie capul băiatului. Înainte de a pleca, îl mai întrebă:

— Ce zici, rămîi aici ori mergi cu mine să mai vedem şi alte vagoane?

Ionel ridică ochii să vadă dacă omul în uniformă nu glumeşte. Întîlnind privirile băiatului, controlorul îi zîmbi cu căldură.

— Merg cu dumneavoastră! spuse bucuros micul călător fără bilet, în timp ce întindea mîna stîngă spre a întîlni dreapta ceferistului...

La bunica, Ionel a învăţat toată vara. Cărţile şi caietele le avea în ghiozdanul cu care plecase, în ziua aceea, de la şcoală. După cîtva timp, a sosit la ţară şi Andrei, împreună cu Mădălina şi cu părinţii. S-a ocupat de el, ajutîndu-l zi de zi, sora lui mai mare, Mădălina, iar la întîi septembrie, în urma unei aprobări speciale, băiatul a fost examinat de o comisie de învăţătoare, în fruntea căreia se afla directorul şcolii. Impresionaţi de progresele făcute într-un timp relativ scurt, membrii comisiei au declarat promovat în clasa a V-a pe elevul Pascu Ionel. Cea mai mirată de aceste progrese s-a arătat fosta lui învăţătoare. „Cu cine ai învăţat, Pascule?”, a întrebat ea aproape revoltată. „Cu sora mea, tovarăşă învăţătoare!”' a răspuns mîndru băiatul. „În ce clasă e sora ta?”. „A trecut într-a şaptea!”. „Mda!” a mormăit, nemulţumită, învăţătoarea, înghiţind cu greu lecţia pe care fusese nevoită s-o primească.

Astfel gemenii Ionel şi Andrei Pascu au rămas nedespărţiţi, mergînd mai departe la şcoală, în aceeaşi clasă.

Iată-i acum cărînd cu zel plasele cu sticle şi borcane şi pachetele cu hîrtie... Cosmin aflase emoţionanta poveste a „repetenţiei — promovate”, cum o numise el astă-toamnă, chiar de la cel implicat în vîltoarea ei, pe care ţinuse să-l cunoască şi cu care stătuse, într-o zi, pe îndelete de vorbă.

*

Într-una din recreaţii, în timp ce sta singur în faţa unei ferestre de pe culoarul clasei sale, privind în curte, unde elevi de diferite vîrste „înotau” bucuroşi, în fel de fel de stiluri prin valurile de energie risipită, Cosmin se pomeni întrebat:

— Tu eşti Cosmin Bărbulescu?

Întorcîndu-se, văzu înaintea sa o fetiţă subţire, subţire, cu o faţă mică şi pistruiată, dar cu nişte ochi vii şi frumoşi ca două zîmbete vesele.

— Dacă nu te superi, eu sînt! răspunse Cosmin.

— De ce să mă supăr, dimpotrivă, sînt foarte bucuroasă! zise fetiţa şi am venit să-ţi spun şi ţie lucrul acesta.

— Nu prea înţeleg, micuţă domnişoară, adăugă Cosmin cuprins de curiozitate. Cu cine am onoarea?

— Mă numesc Camelia Stegărescu, Lia cum îmi spun colegele şi sînt elevă în clasa a VI-a.

— Îmi pare bine de cunoştinţă, Lia! zise Cosmin, făcînd o reverenţă cam exagerată.

— Şi mie! răspunse fata.

— Dar tot n-am înţeles...

— E foarte simplu: le-am spus colegelor că mama mea a fost astăzi operată. Şi, după cum m-a informat tata, cînd a venit de la spital (înainte ca eu să plec la şcoală), a scăpat cu viaţă numai datorită doamnei doctor Bărbulescu. Fetele de la noi din clasă zic că doctoriţa cu numele acesta este mama ta.

— Da, mama mea este doctor chirurg, se numeşte, fără îndoială, Bărbulescu şi lucrează la spitalul...

— Atunci dînsa este! spuse fetiţa cu siguranţă. De aceea am venit să-ţi mulţumesc pentru că a scăpat-o pe mama de la moarte. Te rog să-i transmiţi acest lucru din partea mea. Cînd am să merg la spital, poate că eu n-o voi putea întîlni...

— Mulţumesc, Lia! răspunse Cosmin impresionat. Am să-i transmit! Şi sînt sigur că se va bucura mult!

— Şi eu îţi mulţumesc! La revedere!...

— La revedere, Lia! Şi însănătoşire grabnică mamei tale!...

Totdeauna cînd se întorcea de la şcoală, după cursuri, Cosmin răsfoia, înainte de a sta la masă,

ziarele şi revistele la care părinţii lui erau abonaţi şi care soseau, de obicei, în cursul după-amiezii.

Deschizînd acum „Scînteia”, o nouă bucurie îi cuprinse sufletul, întîlnind, în pagina a doua, un amplu reportaj despre uzina la care tatăl său era director. Îi văzuse, mai întîi, în colţul din stînga, fotografia. Citind, află o mulţime de lucruri, cărora niciodată nu le dăduse atenţie pînă atunci.

Se auzi telefonul sunînd. Cosmin ridică receptorul. Ascultă vocea tatălui său care îl anunţa că va veni tîrziu, deoarece are de lucru. Băiatul îl felicită pentru reportajul din „Scînteia”...

Înainte de a se culca, luă o coală de hîrtie şi scrise pe ea, cu litere mari, apăsat: „Vă iubesc! Aş vrea să ne mai intîlnim! Mi-e tare dor de voi! Cosmin”. Aşează biletul pe o masă, la vedere.

O MIE DE GAROAFE

Profesorul nostru de matematică este şi directorul şcolii. Împlineşte, mîine, patruzeci şi cinci de ani. Nu l-am sărbătorit niciodată pînă acum, pentru că n-am ştiut cînd este ziua de naştere a dumnealui.

N-am fi ştiut nici de data aceasta, dacă...

Ieri a venit la mine Adriana, comandanta noastră de unitate. Sîntem colegi, în aceeaşi clasă a VIII-a. O invitase directorul, după ora de matematică, în birou, ca să discute, probabil, în legătură cu unele probleme ale organizaţiei de pionieri. S-a întors după vreo douăzeci de minute. Începuse ora următoare. Cînd s-a sunat de ieşire, a venit lîngă banca mea (eram singur, colegul meu — Doru Panait — lipsind, din cauza unei stări gripale).

— Cosmine! mi s-a adresat ea, poţi să-mi acorzi cîteva minute?

— Bineînţeles! i-am răspuns. Despre ce este vorba?

Părea foarte preocupată, aşa încît mă făcuse chiar curios.

— M-a chemat, după cum ştii, tovarăşul director la dînsul.

— Ei, şi? Aţi discutat ceva foarte important?!

— În legătură cu pionierii, lucruri obişnuite!...

— Atunci?

— Aşteaptă!... Ieşise pentru cîteva minute din birou. Îl solicitase cineva, un părinte, mi se pare... În timpul acesta aşteptîndu-l, mi-am aruncat ochii pe masa de lucru a dumnealui. Am zărit un memoriu de activitate şi am citit primele rînduri... Ce crezi că am descoperit, datorită acestei întîmplări?...

— Păi, dacă n-ai citit decît cîteva rînduri, nu puteai „descoperi” altceva în afara datelor privind ziua

şi anul naşterii..., căci numele şi prenumele le cunoşteai doar...

— Exact!

— Şi?

— Află că mîine, 6 mai, tovarăşul director şi dragul nostru profesor de matematică împlineşte patruzeci şi cinci de ani!

— La mulţi ani! Să fie sănătos! spusei eu, afectînd indiferenţa.

— Cum?! se repezi Adriana, eu îţi aduc o asemenea veste şi tu rămîi nepăsător?

— Nu înţeleg! Ce-ai dori să fac? Şi tatăl meu, de exemplu, a împlinit patruzeci şi cinci de ani, acum cîteva luni. Aşa e, din păcate, anii trec!... Şi eu am împlinit... paisprezece! Şi tu, la fel!

Mă privea cu ochii măriţi, înfuriată.

— Te rog să mă ierţi, pentru că ţi-am răpit timpul... spuse ea, în momentul în care se ridica, să plece.

O prinsei de mînă:

— Stai! i-am spus, şi am privit-o, zîmbindu-i! Stai, să vedem ce-i de făcut.

— Nu mă mai interesează! îmi răspunse, încă bosumflată, dar se aşează la loc, în bancă.

— Nu-i nimic, chiar dacă „nu te interesează”!

— Aştept! rosti ea, după cîteva secunde.

— Şi eu aştept! Mai degrabă caut.

— Ce?

— O idee!... Şi, cred, că am găsit-o!

Se întoarse spre mine, curioasă.

— Ascult!

— Îi oferim... o garoafă!

— Tu, astăzi, ţii cu tot dinadinsul să-ţi baţi joc de mine?!

— Da, de unde! Nu-ţi place ideea?

— Mă mai şi întrebi? Cum să-mi placă?! închipuieşte-ţi ce-ar fi să apărem în faţa dînsului şi să începem: „Tovarăşe director, vă rugăm să ne permiteţi

ca astăzi, de ziua dumneavoastră de naştere, cînd împliniţi rotunda vîrstă de...”

— Nu e chiar aşa de rotundă!

— „Cînd împliniţi nu atît de rotunda cifră de patruzeci şi cinci de ani, să vă oferim... o garoafă... şi atît!”

— Şi nu este de ajuns, Adriana?

— Măi, Cosmine!...

— Şi nu este de ajuns, stimată colegă, dacă fiecare elev al acestei şcoli ar oferi directorului nostru, al tuturora, cîte o garoafă? Adică, în total o mie de garoafe?! Parcă în jur de o mie de elevi are şcoala, nu?...

— Extraordinar! spuse fata, luminîndu-se dintr-o dată, este o idee excelentă, Cosmine!

— Măi, Adriana! spusei eu, imitîndu-i replica de mai înainte, dar, fără îndoială, cu o altă semnificaţie. Vezi, ce bine e să nu te repezi... şi să condamni fără să...

— Hai! lasă, lasă şi tu! Îţi mulţumesc! Ideea este, într-adevăr, excelentă, frumoasă şi cred că şi uşor de rezolvat. Tiii!... Fiecare copil — o garoafă, fiecare cu cîte o garoafă... Îţi dai seama ce-o să fie?!... Bravo! bravo, colega! Numai unui scriitor putea să-i vină o asemenea idee! adăugă ea, zîmbindu-mi cu căldură.

— Ei, lasă, lasă şi tu!...

A doua zi, imediat după ce a sunat pentru recreaţia mare, noi, cei de la a VIII-a A, am părăsit sala de clasă, indreptîndu-ne spre biroul directorului. A intrat numai Adriana şi a întrebat-o pe secretară dacă profesorul nostru este înăuntru. Era! Şi încă singur!

După cîteva secunde, noi, cei treizeci şi nouă de băieţi şi fete, de la a VIII-a, am început să cîntăm, plini de emoţie, în faţa uşii sărbătoritului: „Mulţi ani, trăiască!”

A deschis aproape speriat. Ne aşezaserăm, între timp, într-un semicerc. L-am primit la mijloc, întinzînd,

fiecare, către dînsul, dar în acelaşi timp, cîte o garoafă albă!

Întîi s-a făcut palid şi-au început să-i tremure buzele. Dar apoi, în cîteva secunde, chipul pe care-l priveam şi care ne era atît de cunoscut (ne păstorea, ca profesor, încă din clasa a V-a) şi-a recăpătat culorile obişnuite, ochii şi-au intensificat strălucirea, însă, pînă să apuce să scoată vreo vorbă, Adriana, care se plasase la mijlocul semicercului, a făcut un pas înainte, rostind cîteva vorbe de suflet pentru cinstirea dascălului şi a omului îndrăgit de o şcoală întreagă. Adunînd florile din mîinile noastre, directorul n-a putut spune decît: „Vă mulţumesc, copii!”

Priveliştea era cu adevărat răscolitoare. Întregul culoar de la parter se afla „tapetat”, de la un capăt la altul, pe o parte şi pe cealaltă, cu trupuri de copii, începînd de la micuţii din clasa întîi, pînă la colegii noştri, din celelalte clase a VIII-a. Din loc în loc, în faţa copiilor, puteau fi observaţi învăţătorii şi profesorii diriginţi ai claselor. La un semn, al comandantului instructor de pionieri pe şcoală, toţi elevii au ridicat deasupra capetelor florile pe care le aveau în mîini, intonînd aceeaşi vibrantă urare: „La mulţi ani!”

O imensă grădină de flori, de ochi şi de chipuri! Splendidă imagine! Merită să te sfărîmi o viaţă întreagă pentru a putea trăi o asemenea clipă! Acestea cred că erau şi gîndurile dascălului nostru, care începuse să treacă printre rînduri şi să culeagă stropii aceia de frumuseţe şi de suflet ce se revărsau peste fiinţa lui copleşită de emoţie.

Şcoala întreagă a rămas luminată, zile în şir, de „florile directorului”, care s-au păstrat nu numai în biroul lui, al secretarelor, în cancelarie, ci şi în fiecare sală de clasă şi laborator.

Colectivele de elevi se întreceau între ele spre a ţine cît mai mult „în viaţă” buchetele de garoafe ce le zîmbeau de pe catedrele sălilor în care învăţau. Zilnic

ei le împrospătau apa din vaze şi tăietura prin care îşi sorbeau hrana, le adăugau diverse „întăritoare” spre a le prelungi rezistenţa.

O mie de garoafe — o mie de inimi. Înflorindu-şi simţirea pentru fiinţa unui dascăl, a unui Om!

FLORILE GÎNDULUI TĂU

Băiatul a întins, tremurînd de emoţie, caietele sale cu „mîzgăleli”. Nu putea să scoată nici o vorbă. Profesorul l-a invitat să ia loc pe un fotoliu. S-a aşezat palid, ca mortul. În acest timp, omul din spatele biroului a deschis unul din cele trei caiete primite.

— Nu! a izbucnit, dintr-o dată, cu disperare băiatul. Vă rog... să nu citiţi acum!

Profesorul a închis caietul, oprindu-şi, fără să vrea, privirile pe coperta pe care se aflau caligrafiate frumos, cu cerneală roşie, următoarele cuvinte:

Scrie ca să păstrezi florile gîndului tău, pe care, altfel, le ia vîntul! (Nicolae Iorga).

— Frumoasă cugetare! spuse dascălul. *Scrie ca să păstrezi florile gîndului tău!*

— Vă rog să mă iertaţi! Totdeauna fac gafe! zise băiatul. Deşi...

— Deşi n-ai vrea să le faci!

— Exact! Iertaţi-mă, vă rog!

— N-am de ce să te iert, adăuga profesorul. Nu m-am supărat. Şi-apoi nici n-aveam de gînd să citesc în faţa ta. Nici mie nu-mi place să mă dezbrac în public.

— Atunci e bine!... mai zise băiatul, ridicîndu-se de pe fotoliu şi cerînd voie să plece...

„Deci acesta este Andrei Costescu, dintr-a VIII-a C!” îşi spuse directorul, după ce rămase singur. „Deştept, talentat, dar... bîlbîit!” aşa i-l prezentaseră toţi profesorii care îl cunoşteau. „Cînd se emoţionează, spunea odată profesoara dirigintă a clasei, nu este în stare să lege între ele două vorbe. Se-mpiedică, se-mpiedică, de parcă ar urca pe un povîrniş abrupt, apoi înghite în sec şi... tace. În acest timp, obrajii ori îi iau foc, ori se fac ca de ceară, îşi trăieşte atît de intens

drama acest copil, se consumă atît de mult, că nu ştiu ce se va întîmpla cu el. Cel mai mult îl impresionaseră pe director colegii lui Andrei. Au venit la el acum cîteva zile. Sfioşi, nu ştiau cum să înceapă.

— Ei, daţi-i drumul! li s-a adresat directorul. Aţi vrut să stăm de vorbă. Mi-am făcut timp, v-am primit, poftiţi! Care e necazul?... fiindcă voi, de obicei, cu necazuri veniţi la mine...

— Vă rugăm să ne-ajutaţi, tovarăşe director, începu o fată cu codiţe blonde şi cu ochii verzi.

— Cum te cheamă, fetiţo? o întrebă directorul întrerupînd-o.

— Mărgineanu Adriana, sînt şefa clasei a VIII-a C. Eu am îndrăznit, prin tovarăşa dirigintă, să vă solicit să ne primiţi. Ei sînt colegii mei, uteciştii cei mai buni din clasă: Mocanu Virgil şi Constantinescu Adina, spuse fata pe nerăsuflate.

— Vă rugăm, vă rugăm, tovarăşe director, ajutaţi-l pe Andrei, pe Andrei Costescu. E atît de trist că nu mai putem suporta. Ştiţi, noi am stat de vorbă, ne-am sfătuit şi-am ajuns la concluzia că trebuie ca dumneavoastră...

Aici fata se opri, fiindcă se aprinsese toată şi i se tăia răsuflarea; parcă ar fi făcut o cursă lungă şi-acum, pe ultimii metri, înainte de a ajunge la ţintă, simţea că nu mai are aer.

— Ce trebuie să fac eu, Adriana Mărgineanu? Spune-mi şi-o să văd dacă pot face.

— Cum să nu puteţi? Revista nu e în mîna dumneavoastră?

— Care revistă, fetiţo?

— Revista liceului nostru, care alta, *Pe-un picior de plai?!*

— Ce vrei să spui, Adriana, cînd afirmi că *e în mîna mea* revista?

— Vă rog să mă iertaţi, dar toată lumea ştie că dumneavoastră hotărîţi, pînă la urmă, ce se publică şi ce nu se publică în revistă.

— E bine că ai menţionat: „pînă la urmă”, adică după ce îşi spune părerea întregul colectiv de redacţie.

— Sigur, sigur, întări fata, dar cînd ziceţi dumneavoastră ceva, parcă mai au ei curajul...

— Adriana, o întrerupse iarăşi directorul, observ că în capul tău şi, probabil, şi într-al altora, unele lucruri privitoare la felul în care se publică materialele în revistă sînt puţin neclare. Vom discuta şi despre aceasta. Deocamdată să ne întoarcem la Andrei Costescu. Despre ce ajutor pe care ar trebui să i-l dau eu lui Andrei e vorba?

— V-am ruga să publicaţi în revista noastră cîteva poezii ale lui Andrei!... spuse fata cu glas scăzut şi cu ochii în jos de parcă ar fi fost vinovată de ceva. Apoi, ridicîndu-şi privirile şi aţintindu-l pe director, reluă pledoaria: ştiţi, e foarte talentat. A scris caiete întregi de poezii. Eu m-am uitat prin ele, le-am citit, în parte, nu pe toate, fiindcă n-am avut timp într-o oră... Să vedeţi, Andrei stă singur în ultima bancă. N-a vrut el să stea cu nimeni, deşi noi am pus problema în colectivul de conducere al clasei, l-am şi rugat să-şi aleagă pe cineva dintre colegi sau colege şi să stea împreună în bancă. Ne-a refuzat. Atunci, adică acum o lună, după ce a început anul şcolar, m-am supărat foarte rău pe el... Apoi am căutat să-l înţeleg. Îl tot vedeam scriind în nişte caiete pe care nu le arată niciodată, nimănui. De cîte ori îl întrebam: „Ce ai acolo, ce scrii în aşa mare secret?” Îmi răspundea! „Nimic! Mîzgăleli!”

— Ei bine, într-o zi, în timpul orei de sport, eu am rămas în clasă, fiindcă mă simţeam rău. Am cerut voie tovarăşei profesoare şi dînsa a fost de acord... Tot stînd eu aşa în clasă, m-am gîndit, la un moment dat:... „Ce-ar fi dacă?...” Mărturisesc, le-am spus şi colegilor, că am făcut un lucru urît, dar n-am putut să rezist

curiozităţii: m-am uitat prin caietele cu „mîzgăleli” ale lui Andrei.

— Tovarăşe director, ştiţi ce poezii frumoase scrie Andrei? Extraordinare! Le-am spus şi colegilor! Andrei nu ştie nimic pînă acum: Şi-atunci noi ne-am hotărît să vă rugăm...

— Da, da, ştiu... să-i public „mîzgălelile”! zise directorul zîmbind.

— Nu sînt „mîzgăleli”, tovarăşe director, veţi vedea! Sînt sigură că nu mă înşel, afirmă hotărîtă Adriana.

— De unde atîta siguranţă, Adriana Mărgineanu? întrebă directorul cu puţină ironie în glas. În probleme de creaţie e greu să fii aşa de sigur, să ştii!

Ochii fetei s-au umplut dintr-o dată de lacrimi.

— În orice caz, mie îmi plac, îndrăzni ea să adauge, ruşinată, parcă, şi dacă dumneavoastră aţi vrea...

— I-aţi face o mare bucurie lui Andrei, tovarăşe director, interveni Adina, cealaltă fată. Aceasta poate l-ar ajuta...

— Ştiţi, el e bîlbîit, adaugă Virgil Mocanu. Din cauza aceasta are mari complexe, vorbeşte atît de puţin. La lecţii este un adevărat chin pînă formulează cîteva fraze... deşi ştie foarte, foarte multe lucruri. Andrei învaţă, e inteligent, dar, ce păcat! Şi mulţi colegi de-ai noştri nu înţeleg, rîd de el! Poeziile l-ar ridica deasupra tuturor!...

Directorul a promis copiilor că va citi poeziile lui Andrei şi că, „dacă ele merită să fie publicate, le va publica!”

Pentru aceasta a rămas ca ei să-l convingă pe băiat să i le ofere, că altfel...

— Să vină chiar el la mine, vreau să-l cunosc şi eu, a spus profesorul. Uite, nu mîine, ci... poimîine, la ora... îl aştept aici. E bine?...

Copiii au plecat bucuroşi, mulţumind pe-ntrecute directorului. La rîndul lui, Andrei n-a rezistat propunerii pe care i-au făcut-o colegii, aşa că s-a prezentat în biroul în care l-am văzut, în ziua şi la ora fixată, cu sufletul încărcat de spaime şi... de speranţe...

Noul număr al revistei, care urma să apară peste vreo două săptămîni, se afla în tipografie. Materialul era cules şi tehnoredactat. Directorul a renunţat la o pagină întreagă, care conţinea materiale ce-şi mai puteau aştepta apariţia şi, în locul lor, a introdus douăzeci de poezii ale lui Adrian Costescu. Deasupra paginii a scris un titlu mare: DEBUT! Revista căpăta astfel o nouă rubrică.

— Vă mulţumesc din tot sufletul, tovarăşe director, a spus Andrei, iar vorbele lui au curs ca o apă lină, fără nici un fel de obstacol.

Adriana, Adina şi Virgîl, care îl însoţeau, au făcut ochii mari.

Directorul se ridică de la birou, se făcu că nu observă faptul că Andrei nu s-a mai bîlbîit şi, apropiindu-se de el, îi strînse mîna şi-l sărută pe amîndoi obrajii.

— Tu să mulţumeşti colegilor tăi, celor trei pe care-i vezi aici. Cine ştie cînd te-aş fi întîlnit, dacă ei nu te aduceau la mine!... Iar eu îţi mulţumesc ţie, îţi mulţumesc pentru plăcerea pe care mi-a procurat-o lectura poeziilor tale, pentru ceea ce eşti şi, mai ales, pentru ceea ce sper să devii. De mîine te aştept la cenaclu! Am mare nevoie de tine acolo!

— E nevoie de mine acolo? Cum aşa? spuse băiatul nedumerit. Eu, ştiţi... şi începu iarăşi să se bîlbîie.

— E totdeauna nevoie şi oriunde de un om care gîndeşte, care are curajul să exprime ceea ce gîndeşte şi care, pe deasupra, ştie să exprime acest lucru într-

un chip interesant, mai spuse directorul. Îmbrăţişă şi pe ceilalţi copii şi-i lăsă să plece la treburile lor.

Toată şcoala îl cunoştea acum pe Andrei Costescu. Liceul avea încă un poet!

Colegii de clasă ai lui Andrei parcă nu mai auzeau acum nici un fel de bîlbîială, cînd acesta răspundea la lecţii. Şi membrii cenaclului s-au obişnuit repede cu el. De la o vreme, intervenţiile lui în comentarea lucrărilor celorlalţi elevi erau atît de substanţiale şi făcute într-un limbaj elevat, cu claritate şi fineţe, încît n-ai fi crezut că băiatul are doar cincisprezece ani. Tot mai stăpîn pe cuvînt şi pe ritmul curgerii acestuia, citind în ochii colegilor şi ai dascălilor lui preţuirea, Andrei valorifica din plin nenumăratele sale lecturi, zilele şi nopţile de îndelungă meditaţie, tăcerile sale din atîţia ani. Un zăgaz se rupsese şi şuvoiul nu mai putea fi stăvilit. Un zăgaz, în porţile căruia bătuseră — spre a le desfereca — şi trei inimi de copii!...

Scrie ca să păstrezi florile gîndului tău...

...Gîndurile lui Andrei pentru cei trei colegi ai săi au umezit ochii *culegătorului de semne*..., de sub mîna căruia se năştea, de fiecare dată, *Piciorul de plai*... al liceului.

— Doamne, de ce mai sînt în stare şi copiii ăştia!... spuse omul din faţa casetelor cu litere de plumb, îndepărtînd cu mîneca de la cămaşă pînza ca de păianjen ce i se aşezase pe ochi...

CUPRINS

Partea I. FLĂCĂRI MOCNIND

Cu carul de fîn peste munţi..... 4
Cetatea emoţiilor..... 11
„A venit cineva acasă”..... 15
Bătaia.....18
La porţile iadului..... 25
Poteca pierdută..... 37
Zîmbiţi, vă rog!..... 45
Sărbătoarea visurilor..... 61
Paradisul rotund..... 75
Seminţe şi flăcări..... 86

II-a FLORILE GÎNDULUI TĂU

Jarul din palma..... 98
Drum alb..... 108
Ca fulgu-n zbor..... 117
Te rog, Făt-Frumos!..... 129
Flori pentru mama..... 132
Compunere liberă..... 138
„Nenea directorul”.....
148
O luptă-i viaţa!..... 157
Aventură la castel.....
162
Din cronica unei zile..... 181
O mie de garoafe.....
200
Florile gîndului tău..... 205